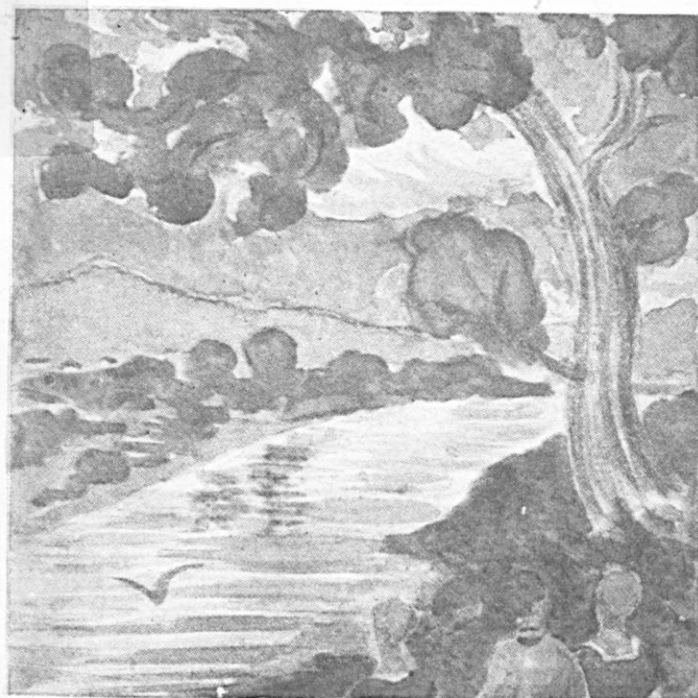

ΕΤ 69 ΠΔΒ

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ, Θ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΙΑΙΔΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Ε' ΤΑΞΕΩΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. ΑΘΗΝΑΙ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 8

002
ΚΛΣ
ΕΤ2Α
1217

ΣΤ. 69 ΠΟΒ
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ Θ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Κ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ
Χρηστού (x)

ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

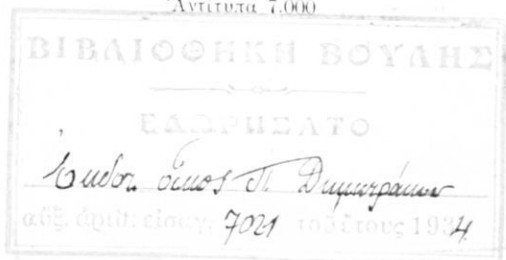
Ἐνεκρίθη διὰ τὴν τετραετίαν 1934—1938

Ἀριθ. ἐγκρ. ἀποφάσεως 51231, 51232

Ἡμερ. 20 Αὐγούστου 1934

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ἀντίτυπα 7.000

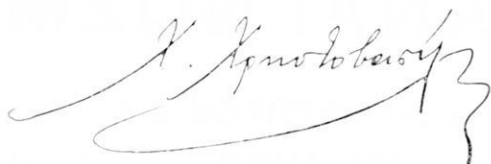
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.
ΑΘΗΝΑΙ—ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 8

1934

002
ΕΛΣ
Στ2Α
1217

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν ἐνὸς
τῶν συγγραφέων ἢ ἐντολοδόχου τῶν.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Κ. Κριακού' (K. Kriakou), with a long, sweeping horizontal stroke underneath.

ΤΥΠΟΙΣ : Γ. Π. ΞΕΝΟΥ
BIRGIN, ΜΠΕΝΑΚΗ 9 - ΑΘΗΝΑΙ

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Ἡ προσευχή

Γλυκὸ τοῦ κόσμου στήριγμα,
ἀθάνατη Μαρία,
ἐσύ, ποὺ ἀκοῦς τὴ δέησι,
ποὺ ὑψώνουν τὰ παιδία,
ἄκου καὶ μᾶς, ποὺ ὑψώνουμε
σὲ Σὲ τὴν προσευχή μας,
ποὺ ἀπ' τὴν πιστὴ ψυχὴ μας
βγαίνει γιὰ Σὲ θεοῦμά.

Ἔχε, Κυρά, σιτὴ σκέπη Σου
τὴν πιναμένη χήρα·
σιτὸν πεινασμένο ἄνοιξε
ἐνσπλαχνικὴ τὴ θύρα.
Δῶσε τοῦ σκλάβου, Δέσποινα,
ἐλεύθερον πατρίδα,
τοῦ ναύτη τὴν ἐλπίδα,
ποὺ πλέει σιτὴν ξενιτειά.

Εὐλόγησε τὰ ὀνείρατα
τοῦ βορέφους, ποὺ κοιμᾶται·
ὁδήγησε τὰ βήματα
τῆς κόρης, ποὺ φοβᾶται·
στεῖλε δροσιὰ γι' ἀνάπανσι
στοῦ ἀρρώστου τὸ κλινάρι,
ἔχε σιτὴ θεία Σου χάρη
τὰ μαῶρα τὰ φτωχά.

Τῇ μάννα παρηγόρησε,
πώχει παιδί σὰ ξένα,
καὶ χύσε μὴν ἀκτῖνά Σου
εἰς τὸν τυφλό, Παρθένα.
Τὸ χέρι κεῖνο ἀντάμειψε,
ποὺ τ' ὀρφανὸ χορταίνει,
ποὺ τὸ κορμὶ θερμαίνει
τοῦ μαύρου τοῦ γυμνοῦ.

Στεῖλε, Σεμνὴ βασίλισσα,
σὺ πλάσμα Σου γαλήνη,
χύσε σὰ στήθη τὰ ἄκαρδα
ἀγάπη, ἐλεημοσύνη.
Χάρισε τὸ χαμόγελο
σὰ πικραμένα χεῖλη,
ζάμε νὰ γίνουν φίλοι
ὁ ἐχθρὸς μὲ τὸν ἐχθρό.

Στ. Μαρτζώκης

Ἡ λιτανεία

Ἔχω εἰς τὴν Κέρκυραν ἓνα θεῖον ἐντελῶς τυφλόν, τὸν δυστυχῆ, ἀλλὰ θεοσεβέστατον. Ἡ μόνη του παρηγορία εἶναι ἡ ἐκκλησία.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς του, ἄγρυπνοι καὶ προσηλωμένοι εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, τὸν παρασύρουν νὰ λησιμονῇ τὴν τύφλωσίν του. Ἐγώ, ὁ ἀνεπιός του, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὸν ὠδήγουν τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς εἰς διαφόρους ναοὺς. Διὰ νὰ μοῦ πληρώνη τὸν κόπον μου, συ-

νήθιζε νὰ μοῦ διηγηται διαφόρους θρησκευτικὰς ἱστορίας καὶ θαύματα.

— Ἐν Μέγα Σάββατον λοιπὸν πρωὶ-πρωὶ μοῦ εἶπε :
— Σήμερον θὰ μεταβῶμεν, Ἀνδρέα μου, νὰ ἴδωμεν τὴν λιτανείαν τοῦ Ἀγίου μας καί, ἀφοῦ τὴν ἴδωμεν, θὰ σοῦ διηγηθῶ θαῦμα, τὸ ὁποῖον τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἔκαμε « ἡ Χάρη του », ὅπως μοῦ τὸ διηγήθῃ προχθὲς εἰς ἓκ τῶν ἱερέων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου, φίλος μου ἀπὸ παλαιοὺς καιροὺς. Νὰ προσέξῃς μόνον, ὅταν θὰ διέρχεται ἡ « Χάρη του » ἔμπροσθέν μας, νὰ μοῦ εἴπῃς ἂν κρατῇ μέγα κηρίον ὀπίσω ἀπὸ τὸ τίμιον λείψανον ὁ Πούλιας. Τὸν γνωρίζεις, πιστεύω, τὸν Πούλιαν...

— Τὸν γείτονά μας, τὸν γαμβρὸν τοῦ Πετροῖδῃ;

— Αὐτόν. Πρόσεξε καλὰ νὰ μοῦ εἴπῃς πότε διέρχεται!

— Καλὰ, θεῖέ μου, θὰ προσέξω.

Καὶ ἐπήγαμεν διὰ τὴν λιτανείαν. Κατὰ συμβουλήν του τὸν ὠδήγησα εἰς ὕψωμα, πλῆσιόν τοῦ ὁποίου θὰ διήρχετο ἡ πομπή. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἐνωρὶς ἀκόμη, εὐρέθημεν ἐκεῖ σχεδὸν μόνοι καὶ ἡ γύρω ἡσυχία ἀνησύχει φοβερῶς τὸν θεῖόν μου. Τὸν ἐστενοχώρει βεβαίως καὶ ἡ τύφλωσίς του καὶ συνεχῶς προσέβαλλε τὴν κεφαλὴν του ὥς νὰ ἤθελε νὰ ἴδῃ καλύτερον.

Κάποτε ἐπεχείρει νὰ ἀλλάξῃ θέσιν, χωρὶς νὰ μὲ συμβουλευθῇ, παρεπάτει, ἐκοκκίνιζε, ὠγκοῦντο αἱ φλέβες τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐδονεῖτο ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ἀπελπισίας, τὸ ὁποῖον ἠρέθιζε καὶ ἐφαρμάκωνε τὸ αἷμά του. Ἦρπαξε τὸ κομβολόγιόν του καὶ ἔπαιξε μὲ νευρικότητα καὶ ἔξεκοκκίνιζε συγχρόνως τὸ πρόσωπόν του καὶ κατέπιπτον αἱ ἔξωγχομέναι φλέβες τοῦ λαιμοῦ.

Ἐνίοτε ὁ φωτοδότης ἥλιος ἐθώπευε μὲ τὰς χαριτωμένας ἀκτῖνάς του τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ὁποίους ἤνοιγε πρὸς στιγμὴν διάπλατα ἐμπρὸς του, ὥς νὰ ἤθελε νὰ φωνάξῃ :

— Φλόγισε, ἥλιέ μου, μὲ τὴν φλόγα σου τοὺς ἐσβεσμένους ὀφθαλμούς μου καὶ ἀνάστησέ τους νὰ σὲ ἶδω δευτερόλεπτον μόνον καὶ ἄς τυφλωθῶ πάλιν.

Καὶ ὁ φωτοδότης ἥλιος ἔρριπτε τὰς ἀκτῖνάς του ἐντὸς τῶν ἐσβεσμένων ὀφθαλμῶν τοῦ θείου μου καὶ τοὺς ἐθέρμαινε τόσον μὲ τὸ εὐεργετικόν του φῶς, ὥστε ὁ δυστυχὴς ἐδάκρυζεν, ἔκλειε ταχέως τὰ βλέφαρα καὶ βαθὺς στεναγμοὺς πρὸς ἀνακούφισιν ἐξήρχετο ἀπὸ τὰ μαραιμμένα στήθη του. Ἐστρεφε τότε ἀποτόμως τὸ πρόσωπον, ὥς νὰ ἐμίσει τὸ φῶς, ὥς νὰ ἤθελε νὰ βασιλεύῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον σκότος βαθύτατον...

*
* *

Ἐν τῷ μεταξὺ κόσμῳ πολὺς ἀνήρχετο εἰς τὸ ὕψωμα διὰ τὴν λιτανείαν, καὶ ὁ θόρυβος ἀπὸ τὰς ὁμιλίας τῶν προσερχομένων ἐπενήργησεν εὐεργετικῶς εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ θείου μου, ὥστε σιγὰ-σιγὰ εἶχε λησμονήσει καὶ τὴν θλίψιν του διὰ τὸν φωτοδότην ἥλιον, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν οὔτε αὐτὸς ἀκόμη τὴν δύναμιν νὰ φωτίσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του.

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας ἠκούοντο πλέον καὶ μακρυνοὶ ἤχοι μουσικῆς, ἡ ὁποία ἐπαιζε πένθιμον ἐμβατήριον καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπρόβαλλον ἐμπρὸς μας τὰ λάβαρα τῆς λιτανείας συνοδευόμενα ἀπὸ χιλιάδας θεοσεβῶν χριστιανῶν.

— Ἀρχίζει νὰ διέρχεται ἡ λιτανεία, θειέ μου, τῷ ἐπιθύρῃσῃ.

Ἰερὸς ἐνθουσιασμὸς τότε τὸν ἐκυρίευσεν. Ἦρχισε νὰ σταυροκοπῇται καὶ νὰ μὲ ἐρωτᾷ συγχρόνως :

— Ποῖον εἶναι τὸ πρῶτον λάβαρον, Ἀνδρέα μου;

— Τῶν Ἀγίων Πάντων.

— Ἐξεῖνο μὲ τὴν εἰκόνα ὅλων τῶν Ἀγίων καὶ τῆς Παναγίας;

— Ναί.

— Καὶ ποῖον ἔρχεται δεύτερον;

— Τῆς Ὁδηγητρίας.

— Βοήθειά μου, Παναγία μου, καὶ θεράπευσέ με, νὰ σὲ σηκώσω πάλιν, ὅπως καὶ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν...

Ἄχ... Εἶναι κόσμος, Ἀνδρέα μου; Εἶναι καὶ στρατός; Λέγε μου, παιδί μου.

— Εἶναι ὥραϊα, θεϊέ μου, ἔξοχον θέαμα...

— Ἄχ!

— Τώρα περνοῦν τὸν σταυρόν, ἀλλὰ χωρὶς τὸν Ἐσταυρωμένον. Γύρω του τὸν ῥαίνουν μὲ τριαντάφυλλα καὶ κρῖνα καὶ γαρύφαλλα παιδία μὲ λευκὰ ἐνδύματα, ὥσάν αἱ μαργαρίται τοῦ ἀγροῦ, καὶ δύο ἱερεῖς μὲ μαῦρα ἄμφια τὸν θυμιατίζουν ἀσκεπεῖς καὶ κλίνουν τὰς κεφαλὰς καὶ συνεχῶς ψάλλουν. Θὰ τοὺς ἀκούης, πιστεύω, θεϊέ μου...

— Ναί, Ἀνδρέα μου. «Δείξον ἡμῖν καὶ τὴν ἑνδοξόν σου Ἀνάστασιν», ἀκούω νὰ ψάλλουν. Ἄκουε καὶ τὴν μουσικὴν, Ἀνδρέα, πόσον ὥραϊα, πόσον λυπητερά, πόσον ἁρμονικὰ παίζει! Ποία μουσικὴ νὰ εἶναι;

— Εἶναι ἡ φιλαρμονικὴ μὲ τὰ κρᾶνη. Πώ! Πώ! Πῶς λάμπουν, θεϊέ μου, ὥσάν ἥλιοι εἰς τὸν ἥλιον. Ἔχουν καὶ εἰς τὴν κορυφὴν κατακόκκινα μεγάλα πτερά, μαῦραι ὁμῶς ταινίαι στολίζουν τὰ ὄργανα τῆς μουσικῆς...

— Τί ὥραϊα, πὺν θὰ εἶναι, ὅπως τὰ φαντάζομαι!...

Καὶ μοῦ ἔσφιξε νευρικῶς τὴν χεῖρα, ὥστε ἐφώ-
ναξα ἃ !

—Τί ἄλλο γίνεται, Ἀνδρέα μου ; Λέγε μου ! Λέγε
μου, παιδί μου !

—Μετὰ τὴν φιλαρμονικὴν, θεῖέ μου, περνοῦν τώρα
ὅλα τὰ σχολεῖα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εἰς δύο γραμμὰς
μὲ μαῦρα φορέματα καὶ μὲ λευκὰ χειρόντια καὶ κρα-
τοῦν γαλαζτόχρωμα κηρία μὲ πενθίμους στολισμοὺς
καὶ λάμπει δειλῶς τὸ φῶς τῶν κηρίων κατάρχουσιν
εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Νὰ καὶ ἡ δευτέρα μου-
σικὴ, ἡ στρατιωτικὴ, μὲ τὰ ὄργανα εἰς τὸ στόμα
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ ραβδίον
τοῦ ἀρχιμουσικοῦ, τὸ ὁποῖον κρατεῖ οὗτος ἀκίνητον
εἰς τὸν ἀέρα μὲ μεγαλοπρέπειαν. Νά ! Νά ! Θεῖέ
μου, κύτταξε τώρα...

—Κυττάζω, παιδί μου· ἐξήγησέ μου λοιπὸν τί κυτ-
τάζω ;

— Ἄν βλέπεις τὸν Ἅγιόν μας ἐκεῖ κάτω-κάτω ;

— Ναὶ τὸν βλέπω· καὶ πῶς τὸν βλέπω, παιδί μου ;
— Ἐμπρὸς τοῦ ἔρχεται μαυροφόρος στρατὸς ἀπὸ ἱε-
ρεῖς μὲ λευκοὺς μεγάλους σταυροὺς εἰς τὰ ἐπιτραχή-
λιά των. Εἰς τὸ μέσον βαδίζει ὁ μητροπολίτης μὲ
τὴν χρυσοῦν του μίτραν, μὲ τὴν ἀργυρᾶν του ῥάβδον
καὶ τὰ δόλοευκα γένειά του, τὰ ὅποια πίπτουν πρὸς
τὰ κάτω καὶ σκεπάζουν τὸν ἀδαμάντινον σταυρὸν
τοῦ στήθους του. Τρεῖς διάκονοι ἔμπροσθέν του ἄλ-
λοτε στρέφονται ὀπίσω καὶ τὸν θυμιατίζουν καὶ κλί-
νουν κάτω τὰς κεφαλὰς μὲ σέβας, ἄλλοτε πάλιν γυ-
ρίζουν ἔμπρὸς των καὶ θυμιατίζουν τὸν ἀέρα. Κάμε
τώρα τὸν σταυρὸν σου, θεῖέ μου. Διέρχεται ὁ Ἅ-
γίός μας.

— Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐψιθύρισεν ὁ θεὸς μου σταυ-
ροκοπούμενος καὶ ἔκλαιεν ἀπὸ συγκίνησιν.

— Τὸν κρατοῦν τέσσαρες ἱερεῖς ἀσκεπεῖς μὲ χρυσοῦς
ἄμφια σιωπηλοὶ καὶ σοβαιοί. Πώ ! Πώ ! πόσος κό-

σμος γύρω του, θεϊέ μου ! Ἐν τούτοις ὅλα φαίνονται ὅτι κινουῦνται ἄφωνα καὶ ἀθόρυβα καὶ μόνον ὁ ἑλαφρὸς θόρυβος τῶν θυμιατῶν ἀκούεται. Ἀκούεις καὶ σύ, θεϊέ μου;

—Ναί, παιδί μου. Ἀκούω νὰ ἔρχεται ἐν μακρυνὸν ἀντιτάλημα ἀπὸ κωδωνίσκους—κωδωνίσκους, οἱ ὅποιοι μοῦ πληγώνουν τὴν καρδίαν.

—Πόσον λυπημένον εἶναι σήμερον τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀγίου, θεϊέ μου;

—Δὲν ἔγινεν ἀκόμη Ἀνάστασις, παιδί μου. Ἐκτὸς τούτου ἔχει καὶ τὸν ἐπιτάφιον, βλέπεις, ὀπίσω του, ὁ ὅποιος κηδεύεται...

—Μπά ! Τὸν βλέπεις λοιπόν, θεϊέ μου, ὅπως ἐγώ; Ἔ;

—Ναί, παιδί μου !

—Καὶ πῶς τὸν βλέπεις, θεϊέ μου;

—Ἄχ ! ὅπως μοῦ εἶπε.

—Ἄλλοι τέσσαρες ἱερεῖς λευκοφόροι κρατοῦν τὸν ἐπιτάφιον. Ὁ Χριστὸς ἐστολισμένος μὲ ῥοδόφυλλα καὶ κρίνους, κεῖται εἰς τὴν κλίνην του μὲ ἐξωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπον τὴν καλωσύνην του. Σήμερον, ὅποτε κηδεύεται, τὸν σκεπάζει μαῦρος βελούδινος οὐρανὸς μὲ ἀργυροῦς κροσσούς, στηριζόμενος εἰς τέσσαρας ἐπιχρύσους σιδηροῦς κοντούς. Πόσον συγκινητικὴ κηδεία, θεϊέ μου ! Πόσοι πλούσιοι μὲ ὑψηλοὺς πύλους καὶ πόσοι ἀξιωματικοὶ μὲ λαμπύσας στολὰς καὶ παράσημα συνοδεύουν τὸν ἐπιτάφιον, ἀναμειγμένοι μὲ χωρικοὺς καὶ μὲ ῥακενδύτους πτωχοὺς ! Μπά ! Νὰ καὶ ὁ Πούλιας, θεϊέ μου.

—Ποῦ εἶναι ; Πῶς εἶναι ;

—Βαδίζει ἀνυπόδητος καὶ καλῶς ἐνδεδυμένος, κρατεῖ δὲ εἰς τὰς χεῖράς του κηρίον χονδρόν, πολὺ χονδρόν, καὶ ὑψηλὸν ὅσον τὸ ἀνάστημά σου. Συνεχῶς

κλαίει καὶ ἀπαγγέλει σιγὰ-σιγὰ προσευχάς.

— Καλότυχος ὁ Πούλιας. Δι' αὐτὸν ἔχαμε θαῦμα ὁ Ἅγιός μας... Μόνον ἐγὼ μένω τυφλὸς εἰς τὸν ὥραϊον αὐτὸν κόσμον...

Καὶ ἐβυθίσθη ὁ θεῖός μου διὰ μιᾶς εἰς ἀγρίαν σιωπὴν καὶ σκέψιν. Δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸν ταράξω.

Ἐν τῇ μεταξὺ ὁ Ἐπιτάφιος ἐπέρασε καὶ οἱ πλησίον μας θεαταὶ ἔφρευγον σιγὰ-σιγὰ καὶ ἐρημίᾳ κόσμου καὶ βορῦβου ἤρχισε νὰ βασιλεύῃ γύρω μας. Μόνον πενθίμους ἤχους μουσικῆς ἠκούομεν ἀκόμη, οἱ ὅποιοι ἐδιπλασίαζον τὴν μελαγχολικὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὴν μόνωσίν μας.

Κατά, I. Γκίκαν

Ὁ Θεός

Θεέ! Ὑμνεῖ τὴν δόξαν Σου
ἡ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα.
μὲ ἀνθὴ ἔστρωσες τὴν γῆν,
μὲ ἄστρο τὸν αἰθέρα.

Τῆς γῆς ἀσύμφωνοι οἱ λαοὶ
συγχρόνως Σὲ ὑμνοῦσι.
ποικίλαι γλῶσσαι χίλια
Σέ, Σὲ δοξολογοῦσι.

Τὸ πᾶν ἀμέτρητος μετράς,
ἀόριστος, ὁρίζεις·
τὸ πᾶν ἀόρατος ὁράς,
ἀγνώριστος γνωρίζεις·

Λύγεται ὁ δάκτυλός Σου
ὥς μοχλὸς τὴν γῆν νὰ σείσῃ
καὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρός Σου
τοὺς ὠκεανούς νὰ κλείσῃ.

Μιὰ προή Σου μόνον σβήνει
τῶν ἀστέρων τοὺς φανούς·
ἐν Σου νεῦμα μόνον κλίνει
πρὸς τὴν γῆν τοὺς οὐρανοὺς.

Π. Σοῦτσος

Ὁ Αἰνεΐας καὶ ὁ πατήρ του

Ὁ Αἰνεΐας ἦτο εἷς ἀπὸ τοὺς σημαντικωτέρους ἥρωας, οἱ ὅποιοι μετὰ τοῦ Ἑκτορος γενναίως υπε-
ρήσπιζον τὴν Τροίαν κατὰ τὴν δεκαετῇ πολιορκίαν
αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Διηγοῦνται δὲ περὶ αὐτοῦ τὸ ἑξῆς :

Ὅτε οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν τὸ Ἴλιον, τὴν πρω-
τεύουσαν τῆς χώρας, διέταξαν τοὺς κατοίκους νὰ
ἀφήσουν τὴν πατρίδα των καὶ νὰ φύγουν μακρὰν
εἰς ἄλλους τόπους.

Ἐφευγον λοιπὸν οἱ δυστυχεῖς κλαίοντες καὶ οὐ-
δὲν ἔχοντες. Οἱ Ἕλληνες ὁμῶς εὐσπλαγχνίσθησαν αὐ-
τοὺς καὶ ἐπέτρεψαν νὰ λάβῃ ἕκαστος ἐκ τῆς οἰκίας
του ἓν μόνον προᾶγμα, ὅτι ἤθελεν καὶ ὅτι ἐθεώρει
πολυτιμότερον.

Ἄλλος ἐλάμβανεν ἄλλο. Οἱ πλεῖστοι ἐλάμβανον
χρήματα, κοσμήματα, σκεύη πολύτιμα. Ὁ Αἰνεΐας,
παραβλέψας πᾶν ἄλλο, ἔλαβεν ἓν ἄγαλμα τῆς ἐφε-

στίου θεότητός του, διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὴν βοηθόν, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς οἰκίας του.

Οἱ Ἕλληνας, ἰδόντες τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἀνδρός, συνεκινήθησαν καὶ ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων ἀντιχειμένων της. Ὁ Αἰνεΐας τότε, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, ἔλαβεν εἰς τοὺς ὄμους του τὸν γέροντα πατέρα του καὶ ἀπῆλθεν.

Ἡ βαθυτάτη αὕτη εὐσέβεια πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ γονεῖς συνεκίνησε βαθύτατα τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συμπεριφεροῦν πρὸς αὐτὸν ὡς φίλοι. Ἐπέτρεψαν λοιπὸν εἰς τὸν Αἰνεΐαν νὰ λάβῃ πάντα ὅσα εἶχεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ μετ' αὐτῶν νὰ ἀπέλθῃ ὅπου ἠθέλει. Τοιοῦτοτρόπως ἀπέδειξαν ὅτι τοὺς εὐσεβεῖς καὶ φιλοστόργους υἱοὺς καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ των τιμοῦν καὶ σέβονται.

A. Μελᾶς

Ὁ Σεπτέμβριος

Ἐνθυμεῖσθε βεβαίως τὸ ἀνέκδοτον περὶ τῶν τεσσάρων ἐποχῶν, τὸ ὁποῖον ἔχουν ὅλα τὰ ἀναγνωσματάρια.

Τὴν ἀνοιξιν τὸ παιδίον ἐνεθουσιάσθη ἀπὸ τὴν ἀναγέννησιν τῆς φύσεως, ἀπὸ τοὺς νέους βλαστούς, ἀπὸ τὰ ὠραῖα λουλούδια, ἀπὸ τὸν πράσινον τάπητα τῆς γλῶης καὶ ἀνέκραξεν: «ὦ, πόσον ὠραῖα εἶναι ἡ ἀνοιξίς! Εἶναι ἡ ὠραιότερα ἐποχή!». «Γράφε αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶπες», τῷ λέγει ἀμέσως ὁ πατὴρ του καὶ τὸ παιδίον τὸ γράφει εἰς ἓν σημειωματάριον.

Ἀργότερον, ὅταν ἦλθε τὸ θέρος καὶ μετέβησαν

εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ ἔζησαν τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν μὲ τὰ τόσα θέληγτροὰ της, τὸ παιδίον δὲν ἤργησε πάλιν νὰ ἐνθουσιασθῇ καὶ μίαν ἡμέραν ἀνέκραξεν: «ὦ, τὸ θέρος εἶναι ἡ ὥραιότερα ἐποχὴ!». «Γράψε καὶ αὐτό», τῷ λέγει πάλιν ὁ πατήρ του. καὶ εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ σημειωματαρίου, τὸ παιδίον τὸ ἔγραψε... Τὸ ἴδιον συνέβη κατόπιν μὲ τὸ φθινόπωρον, τὸ ἴδιον μὲ τὸν χειμῶνα.

Οὕτω, μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους, εὐρέθη ὅτι τὸ παιδίον εἶχεν ὀνομάσει καθε μίαν ἀπὸ τὰς τέσσαρας ἐποχὰς τὴν ὥραιότεραν ἐποχὴν, καί, ἐπειδὴ κατὰ τὴν λατινικὴν παροιμίαν «οἱ λόγοι πετοῦν, ἀλλὰ τὰ γραπτὰ μένουں», τὸ παιδίον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀρνηθῇ τὰς ἀντιφάσεις του, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ μετὰ τοῦ πατρὸς του ὅτι ὅλαι αἱ ἐποχαὶ εἶναι ὥραϊαι, καὶ δὲν ἠδύνατο, παρὰ νὰ εἶναι, ἀφοῦ ὅλας τὰς ἔκαμεν ὁ καλὸς Θεός.

Λοιπὸν προσοχὴ! Ὅλαι αἱ ἐποχαὶ εἶναι ὥραϊαι, διότι ὅλας τὰς ἔκαμεν ὁ καλὸς Θεός, διότι ὅλαι ἔχουν τὰ θέληγτροὰ των, διότι ὅλαι παρέχουν τέρψεις καὶ ἀπολαύσεις εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ διότι πρὸ πάντων ἡ μία διαδέχεται τὴν ἄλλην μὲ σοφὴν διάταξιν, ὥστε καμμία νὰ μὴ φαίνεται ζουραστικὴ καὶ ὅλαι νὰ εἶναι ποιηταί.

*
* *

Ἄν εἴπω ὅμως ὅτι τὸ φθινόπωρον εἶναι μία ἀπὸ τὰς ὥραιότερας, πειράζει; Βλέπετε εἰς αὐτὸ καμμίαν ἀντίφασιν; Δὲν τὸ πιστεύω. Ἀπεναντίας μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι μία ἀλήθεια.

Ἡ θερμοκρασία καταπραΰνεται, ὕστερον ἀπὸ τὸν ἀνυπόφορον καύσωνα τοῦ θέρους. Τὰ νέφη, μετα-

βαλλόμενα αἰωνίως, διαποικίλλουν τὴν μονοτονίαν τοῦ οὐρανοῦ. Αὐταὶ αἱ αἰφνίδιαι καὶ ὀρηκτικαὶ βροχαὶ καὶ αἱ θαυμάσιαι δύσεις προξενοῦν ἑξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν. Τὸ φθινόπωρον μᾶς προαγγέλλει τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα, ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς συναθροίσῃ πάλιν εὐαρέστως εἰς τὴν ἀγαπητὴν οἰκίαν, πέριξ τῆς ἀνημμένης ἐστίας, διὰ τὴν ἀναγνώσωμεν ὥραϊα βιβλία, τὰ ἀκούσωμεν τερπνὰς διηγήσεις, ἐνῷ ἔξω θὰ συρίζῃ ὁ βορρᾶς ἢ θὰ στρώνεται ἡ χιών. Πόσα ὥραϊα δὲν παρουσιάζει, ποσὰ δὲν ἐμπνέει, πόσα δὲν ὑπενθυμίζει τὸ φθινόπωρον!

Καλῶς ἦλθε λοιπὸν ὁ ἀγαπητὸς μας Σεπτέμβριος, ὁ βασιλεὺς τοῦ φθινοπώρου, ἡ ἀρχὴ τῆς χειμερινῆς περιόδου, ἡ λήξις τῶν διακοπῶν καὶ τῆς ὀνηρίας, ἡ ἔναρξις τῶν σχολείων, ἡ εὐλογημένη ἐποχὴ τῆς ἐργασίας!

Ἔρχεται ὁ Σεπτέμβριος καὶ αἱ ἔξοχα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐρημοῦνται, καὶ αἱ πόλεις ζωηρεύουν, καὶ τὰ προαύλια τῶν σχολείων, τὰ ἥσυχα ἔως τώρα, ἀντηχοῦν πάλιν ἀπὸ ζωηρᾶς καὶ εὐθύμου φωνᾶς. Ὅπως τὰ χεῖλιδόνια γυρίζουν τὴν ἄνοιξιν εἰς τὰς παλαιὰς φωλεὰς τῶν, οὕτω καὶ τὰ καλὰ παῖδια ἐπιστρέφουν τὸ φθινόπωρον εἰς τὰ σχολεῖά των. Μὲ τὴν ἰδίαν φαιδρότητα, μὲ τὴν ἰδίαν χαράν, μὲ τὸν ἴδιον πόθον.

Καὶ ὅταν τὰ βλέπω παρὰ τὰς εἰσόδους τῶν σχολείων εὐθυμα, λάλα, εὐτυχῇ, διότι ἐπαναβλέπουν τοὺς συμμαθητάς των, τοὺς διδασκάλους των, τὰ βιβλία των, τὰ θρανία των, ἀναλογίζομαι: Πόσον εὐτυχισμένα εἶναι τὰ παῖδια, τὰ ὁποῖα πηγαίνουν εἰς τὰ σχολεῖα!

Χαίρετε, ἀγαπητά μου παῖδια!

Κατὰ Γρ. Ξενόπουλον

Ἡ Πόλι

Τὴν εἶδον τόσας φορὰς, τὴν εἶδον ἀπὸ γῆς καὶ ἀπὸ θαλάσσης. Καὶ τὴν ἐξαμάρωσα, ὅπως καμαρώ-
νουν οἱ νυμφαγωγοὶ τὴν νύμφην εἰς τὰς νήσους. Καὶ
εἶναι νύμφη ἡ Πόλι. Νύμφη τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐκεῖ, ὅπου ὀπισθεν πλατάνων καὶ κυπαρίσσω
εἰς τοὺς γλοερούς ἐκείνους λειμῶνας παρατηρεῖται
ὅλη τῶν ἀνθέων τῆς ἡ ποικιλία ἀπὸ τὸν νότον καὶ
καὶ ὑάκινθον μέχρ' τοῦ ἰάσμου καὶ τῶν ρόδων. Ἐκεῖ,
ὅπου ὁ στροβιλώδης Βόσπορος σχηματίζει τὰ ἀντί-
θετα ρεύματά του, ὅταν τὸ ρεῦμα τοῦ Εὐξείνου τὸ
ὀλόδροσον ἔρχεται νὰ φιλήσῃ τοῦ γένους τὴν βα-
σίλισσαν.

Τὴν εἶδον ἀπὸ ξηρᾶς καὶ ἀπὸ θαλάσσης. Ἀπὸ
θαλάσσης τὴν εἶδον νὰ ἀναπαύεται ὑπὸ τὰς παχείας
σκιὰς αἰωνοβίων πλατάνων, μὲ ὑψηλοὺς μαύρους δο-
ρυφόρους κύκλῳ τὴν παράταξιν τῶν σιωπηλῶν καὶ
ἀκινήτων κυπαρίσσω.

Καὶ ἀπὸ ξηρᾶς τὴν εἶδον νὰ ἀναδύεται ἐκ τῶν
κυμάτων τὴν ὥραν τὴν γλυκεῖαν τῆς αὐγῆς, μὲ ἓνα
τεφρὸν πέπλον σκεπασμένην, ὃ ὁποῖος διαλύεται σιγὰ
σιγὰ, μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἵνα ἀναφανῇ εἰς
τὸν κόσμον τὸ ἐξαισίον θέαμα ναδῶν καὶ παλατίων
καὶ μινωιδῶν. Καὶ πλέουν τότε μέσα εἰς πέλαγος
φωτὸς συνοικισμοὶ ἀπέραντοι, λόφοι κεκαλυμμένοι μὲ
κατοικίας καὶ ἀκταὶ μὲ παλάτια βασιλικὰ καὶ μέγα-
ρα ἀρχόντων.

*
* *

Ἀφοσμὴ τῆς γτίσεώς της ὑπῆρξεν ἐν ὄνειρον,
μία ὀπτασία. Καὶ ἐν ὄνειρον καὶ μίαν ὀπτασίαν ἐκ-

ληροδότησεν εἰς τὸ γένος. Ἄγγελοι τὴν ἐξωγράφισαν καὶ Ἄγγελοι ἐχάραξαν τὸ σχέδιόν της, τὸ ὅποιον ἔκτοτε ὑπάρχει χαραγμένον μὲ χρυσᾶς γραμμᾶς εἰς τὰ φυλλοκάρδια τοῦ γένους.

Ἄλλ' ἃς ἀκούσωμεν τὸ ἀφελές συναξάριον τοῦ οἰκιστοῦ καὶ κτίτορος τῆς μητροπόλεως αὐτῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῆς τόσον ὥραίας, ἀλλὰ καὶ τόσον πολυπαθοῦς:

«Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, δηλ. τὸ 319 μετὰ Χριστόν, εἶδεν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θεῖον ὄραμα, τὸ ὅποιον τὸν ἐπρόσταξε νὰ κτίσῃ πόλιν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ νὰ τὴν ἀφιερώσῃ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου.

Πρῶτον μὲν λοιπὸν ἐπῆλθεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, μελετῶν νὰ κτίσῃ ἐκεῖ τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν εἶδεν εἰς τὸ ὄραμα. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ γίνῃ ἐκεῖ, ἠμποδίσθη.

Πηγαίνει μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Χαλκηδόναν. Τοῦ ἤρρεσεν ὁ τόπος καὶ ἤρχισε νὰ κτίζῃ, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ δὲν ἤρρεσεν. Ὅθεν ἤρχοντο ἀετοὶ τινες καὶ ἐλάμβανον τὰ σύνεργα τῶν κτιστῶν καὶ τὰ ἔρριπτον εἰς τὸ Βυζάντιον. Βλέπων λοιπὸν τοιοῦτον θαῦμα ἀπῆλθεν ἐκεῖ καὶ τοῦ ἤρρεσεν πολὺ ἡ θέσις τοῦ τόπου.

Ἀλλὰ δὲν ἤξευρε πόσον μεγάλην νὰ τὴν κτίσῃ. Καὶ τὴν νύκτα πάλιν εἶδεν ἄγγελον εἰς τὸ ὄραμα καὶ τῷ λέγει: Τὸ πρωῒ, ὅταν ἐξημερώσῃ, νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς καὶ ὅπου ὑπάγω ἐγὼ ἐκεῖ νὰ σημαδεύσῃς τὸν τόπον, νὰ θέσουν τὰ θεμέλια.

Τὴν ἐπομένην ἐπῆρε τὸν πρωτομάστορα, προστάζων αὐτὸν νὰ ἀκολουθῇ καὶ ὅπου πατήσῃ νὰ θέτῃ ἓνα σημεῖον. Οὕτως ἐπήγαινε ὁ Ἄγγελος ἐμπρὸς καὶ μόνος ὁ βασιλεὺς τὸν ἔβλεπεν. Ἐπεριπάτει τα-

χέως ἀκολουθῶν αὐτόν· μετὰ τὸν βασιλέα δὲ ἤρχετο ὁ τέκτων, μέχρῃς ὅτου ἐγύρισεν ὅλον τὸν τόπον, ὅπου ἦτο Θεοῦ θέλησις νὰ κτισθῇ ἡ Πόλις. Καὶ τότε τὴν ἤρχισαν.

Καὶ ἔβαλεν ἓνα γνωστὸν καὶ πρακτικὸν ἄνθρωπον, Εὐφρατᾶν καλούμενον, νὰ μεριμνήσῃ περὶ αὐτοῦ, ὥστε νὰ γίνῃ τὸ ἔργον θαυμάσιον καὶ θεάρεστον, τῷ ἔδωκε δὲ χρυσίον ἀναρίθμητον δι' ἔξοδα. Οὗτος ἦτο τόσο ἐπιδέξιος, ὥστε τὴν ἔκαμε πολὺ

ὡραίαν, ὅπως ἔπρεπεν, ἔγινε δὲ ὁμοία πρὸς τὴν Ῥώμην εἰς ὅλα τὰ κτίρια».

*
* *

Ἐπάνω εἰς ἑπτὰ λόφους τὴν ἔκτισαν. Διὰ τοῦτο καὶ Ἐπτάλοφος καλεῖται. Καὶ μὲ διπλοῦν τεῖχος τὴν περιεχαράκωσαν, ὅπου διακόσιοι πεντήκοντα πύργοι

μέχρι σήμερον ἴστανται, προκύπτοντες ὡς φάσματα γεροντικά ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς χισσοὺς καὶ τὰς δάφνας καὶ ἄλλα ἀειθαλῇ ἀγριόδενδρα, τὰ ὁποῖα ἔρποντα περιστέφουν τὴν αἰώνιον δόξαν τῶν.

Ἐντὸς τῆς εὐρυτάτης ταύτης περιοχῆς ἔζη καὶ ἐκινεῖτο καὶ ἀνέπνευ ἡ βασίλισσα τῶν πόλεων, κυρίαρχος Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, εἰς διάστημα δώδεκα ὅλων αἰώνων, μὲ 450 ῥύμας καὶ ἀγνιάς, μὲ τὰς περιστύλους στοάς της καὶ μὲ τὴν μεγάλην λεωφόρον τοῦ Μιλίου, ὅπου ἐτελοῦντο συχνὰ ἑορταὶ τῶν ἑορτῶν καὶ οἱ θριάμβοι τοῦ γένους, μὲ τόσας ἀγορὰς χαλκοπωλείων, ἀργυροπωλείων, ἀρτοποιείων, ὑφασματοπωλείων κλπ.

Ὑδραγωγεῖα, λουτρά, κοῦραι, ὀχετοί, μυλῶνες καὶ φοῦρνοι καὶ ἀποθήκαι σιτηρῶν καὶ 19 δεξαμεναὶ μεγάλοπρεπεῖς, ὡσὰν ὑπόγειοι ναοὶ μὲ τοὺς μαρμαρίνους τῶν κίονας, πανταχοῦ διηυκόλυνον, ἐνῶ οἱ τρεῖς λιμένες καὶ οἱ ὅρμοι της ἐχρησίμευον διὰ τὸ παγκόσμιον αὐτῆς ἐμπόριον.

Ἀλλ' ὅ,τι κυρίως καθωράϊζε τόσον τὴν πόλιν, ἦτο ἡ πληθὺς τῶν ναῶν, μὲ τοὺς λαμπροὺς στολισμούς των ἐκ πολυχρώμων μαρμάρων καὶ τὰ ἔξοχα ψηφιδωτά, οἱ ὁποῖοι ὡς περιδέραιοι χρυσοῦν κατεστόλιζον τὴν εὐσεβῇ τοῦ γένους μητρόπολιν, τόσον ἐντέχνως ὅλοι ἐκτισμένοι, ὥστε νὰ κινοῦν εἰς θάμβος τὸν ξένον, ὁ ὁποῖος ἐδυσκολεύετο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὑπ' ἀνθρώπων ἐτεχνουργήθησαν. Καὶ ἂν ἡσθάνετο εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν διὰ τὰ τόσα ἄλλα κάλλι της ἡ πόλις, ἐξόχως ὁμως ἀπὸ ὅλα ἐσεμνύνετο διὰ τοὺς οὐρανίους ναοὺς της.

Ἡμίσεια χιλιάς ναῶν καὶ μοναστηρίων ὑπέθαλπε τὴν θρησκευτικὴν εὐλάβειαν τῶν εὐσεβῶν κατοί-

ζων. Πλήν τῶν βασιλικῶν καὶ πατριαρχικῶν μεγάλων ναῶν ὑπῆρχον πάμπολλοι ἄλλοι ναοί, κοσμοῦντες τὰ παλάτια τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν ἀρχόντων, συνήθεια σωζομένη ἔκτοτε εἰς τὰς νήσους τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους.

Δύο βασιλικά παλάτια, τὸ Μέγα καὶ τὸ τῶν Βλαχερνῶν, εἰς τὸν θρόνον τῶν ὁποίων ἀνέβησαν ὀγδοήκοντα πέντε αὐτοκράτορες, καὶ παλάτια ἄλλων δεσποινῶν καὶ βασιλοπαίδων συνεκέντρωνον ὅλην τὴν πολιτικὴν τοῦ γένους ζωὴν.

Πάμπολλα ἄλλα ἀγαθοεργὰ καταστήματα, νοσοκομεῖα, πτωχοτροφεῖα, γηροκομεῖα καὶ ξενῶνες, ἐμαρτύρουν τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε φθάσει ἡ πόλις.

Ἐκράτησεν ἐπὶ δώδεκα αἰῶνας τὰ σκῆπτρα τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Εἶδε νὰ πέσουν καὶ νὰ τὴν προσκυνήσουν ἱππῶται τῆς Δύσεως καὶ φυλαὶ τῆς Ἀνατολῆς. Εἶδε σειρὰν Φωκιάδων καὶ Βουλγαροκτόνων εἰς τοὺς θρόνους τῆς τοῦς χρυσοῦς καὶ Χρυσοστόμους τόσους καὶ Φωτίους εἰς τοὺς ἀμβωνας τοὺς συντεφένιους τῆς.

*
* *

Ἀλλ' ἦλθε μία ἡμέρα κακὴ δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸ γένος. Ἐξημέρωσεν ἓνα πρωτὶ μαῦρος οὐρανὸς καὶ μαύρη ἡμέρα. Μία Τρίτη κακὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπάνω εἰς τὸ ἐξημέρωμα φωνὴ κλαυθμηρά, φωνὴ κατάρας καὶ φωνὴ θρήνου ἠκούσθη ἔξαφνα, ὥς θανάτου κραυγὴ ἀντηχήσασα ὕστερον ἀπὸ τόσων μὴνῶν πολιορκίαν :

— Πῆραν τὴν Πόλιν, πῆραν τὴν !...

Οἱ πύργοι της, οἱ ἀήττητοι ἕως τότε, ἤρχισαν νὰ τρέμουν ὥς ἐν αἰφνιδίῳ σεισμῶ καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἐπάλξεις των ἤρχισε νὰ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐπωδὸς φαρμακερά :

— Πῆραν τὴν Πόλιν, πῆράν τὴν !..

Συγχρόνως βοή συγκεχυμένη καὶ γόοι καὶ κοπετοὶ φθάνουν ἀπὸ τὸ βῆθος πέραν ἀπὸ τὰς συνοικίας ἕως εἰς μίαν πόλιν ἔνδοξον, ὅπου ἔγινεν ὁ μεγαλύτερος θρῆνος καὶ ἐχύθη τὸ περισσότερον αἷμα ἀπὸ τὸ ἄνθος τοῦ γένους. Ἐκεῖ αἰφνης φαρμακερὸν παρόπονον διακόπτει τοὺς λυγμοὺς καὶ τοὺς θρήνους :

— Δὲν ὑπάρχει κανένας Χριστιανὸς νὰ πάρῃ τὴν κεφαλὴν μου;

Ἦσαν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ τελευταίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου.

Μετὰ τοῦτο σιγὴ νεκρική.

«Κι' ὁ Ἀμυρᾶς εἰσέβηκε στὴν Πόλιν καβαλάρης».

Τὴν ἐπομένην εἰσελθὼν ὁ Μωάμεθ περιώδευσε τὴν Πόλιν. Καὶ ἦτο ὅλη ἀκατοίκητος. Οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε κτῆνος, οὔτε ὄρνεον ἐκραύγαζεν ἢ ἐλάλει ἐντὸς αὐτῆς.

Ἦτο ἔρημος, νεκρά, γυμνή, ἄφωνος.

Ἄλ. Μωραϊτίδης

Εἰς τὴν Ἑλλάδα

Ὅσῳ ζῇ ὁ κόσμος ὅλος,
ὅσῳ ζῇ ἡ γῆ, θὰ ζῇ
τ' ὄνομά σου, ὦ Ἑλλάς μου,
καὶ ἡ δόξα σου μαζὶ.

Ἐκ τῶν ἁμῶν τῆς Λιβύης
εἰς τοὺς πάγους τοῦ βορρᾶ
τ' ὄνομά σου φέρε' ἡ φήμη
καὶ ἡ δόξα σου περᾶ.

Σὺν διδάσκαλος τοῦ κόσμου,
σὺ τῆς γῆς ὅλης τροφός,
σὺ πνεύσις τῆς διανοίας,
σὺ τοῦ πνεύματος τὸ φῶς.

Ὅπως ἔδωκες θὰ δώσης,
θὰ ζητήσουν, ὥς ζητεῖς,
θὰ γενῇς καὶ πάλιν φώτων
καὶ πολιτισμοῦ κοιτίς.

Ἄγγ. Βλάχος

Μπάρρης, ὁ γενναῖος κύων τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου

Ἡ Ἑλβετία εἶναι χώρα τῆς Εὐρώπης. Ἔχει ὄρη πολὺ ὑψηλά. Ὄταν ἡμεῖς ἐδῶ τὸ θέρος ἔχωμεν μεγάλην ζέστην καὶ μόλις δυνάμεθα νὰ υποφέρωμεν καὶ τὰ ἐλαφρότατα ἐνδύματα, τὰ ὄρη ταῦτα καλύπτονται ἀκόμη ὑπὸ παχείας χιόνης. Εἰς τὰ ὄρη ταῦτα κατὰ τὸ φθινόπωρον συμβαίνουν φοβεραὶ καταιγίδες, πίπτει χιών πυκνοτάτη καὶ καλύπτει τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ μονοπάτια αὐτῶν.

Ἐν τῶν ὁρέων τούτων εἶναι καὶ ὁ Ἅγιος Βερ-

νάροδος. Λιὰ τοῦ ὄρους τούτου φέρει ὁδός, ἡ ὁποία συνδέει τὴν ὠραίαν Ἰταλίαν μετὰ τῆς ὄρεινῆς Ἑλβετίας. Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι στενὴ, δυσδιάβατος καὶ πολὺ ἐπικίνδυνος. Κατὰ τὸν χειμῶνα μάλιστα συμβαίνουν ἐκεῖ συχνάκις μεγάλα δυστυχήματα. Πολλοὶ ὁδοιπόροι καταχώνονται ὑπὸ τῶν χιόνων καὶ δὲν ἐπαναβλέπουν τοὺς προσφιλεῖς τῶν οἰκείους. Λιὰ νὰ ὑπάσῃ ἄσυχον εἰς τὸν κατάσκοπον καὶ κινδυνεύοντα ὁδοιπόρον, εὐσεβὴς τις μοναχός, ὀνομαζόμενος Βερνάρδος, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου ἵδρυσεν μοναστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ὁδοιπόροι εὐρίσκουν ἀσφαλὲς καταφύγιον καὶ μεγάλην περιποίησιν.

Εἰς τὸ ἐκεῖ μοναστήριον ἔμενον δέκα ἕως δώδεκα εὐσεβεῖς μοναχοί, τῶν ὁποίων ἡ μόνη ἀσχολία ἦτο νὰ φιλοξενοῦν δωρεὰν τοὺς ξένους καὶ νὰ περιποιῶνται αὐτοὺς. Ὅταν συμβαίνουν καταγίδες καὶ πίπτει χιών, ἡ δὲ ὁμίχλη καθιστᾷ τὴν ὁδὸν λίαν ἐπικίνδυνον, πολλοὶ ὁδοιπόροι ἀποπλανῶνται ἀπὸ τὴν ὁδὸν ἢ καταχώνονται ὑπὸ τῶν χιόνων καὶ κινδυνεύουν νὰ χαθοῦν.

Οἱ μοναχοὶ κατεγίνοντο ἀόκνως εἰς τὴν ἀναζήτησιν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν. Εἰς τὴν φιλάνθρωπον ταύτην ἐργασίαν ὑπεβοήθουν αὐτοὺς κύνες τινές, οἱ κύνες τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου καλούμενοι, ζῶα μεγαλόσωμα, κτρινόχροα, ἰσχυρά, νοημονέστατα καὶ γενναιώτατα.

Οἱ φιλάνθρωποι μοναχοί, ὅταν ἔβλεπον τὸν καιρὸν πολὺ κακόν, προσεκάλουν τοὺς κύνας τούτους, ἐκρέμων ἐκ τοῦ λαιμοῦ τῶν καλάθιον, ἔθετον ἐντὸς αὐτοῦ ἄρτον, κρέας καὶ μίαν φιάλην μὲ οἶνον ἢ οἶνόπνευμα, καὶ τοὺς ἐξαπέστελλον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ μονοπάτια τὰ σκεπασμένα ἀπὸ τὰς χιόνας.

Οἱ ζύνες ἐνόουν περὶ τίνος ἐπρόζετο καὶ ἀμέσως διηυθύνοντο πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὅπου ἦτο δυνατόν νὰ εὔρουν τινὰ ὁδοιπόρον. "Αν εὔρισκόν τινα καταχωθέντα ὑπὸ τῶν χιόνων, προσελάθουν νὰ τὸν ἐκθάψουν. "Αν δὲν κατορθώνον τοῦτο ἤρχοντο τρέχοντες εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐδήλωνον εἰς τοὺς μοναχοὺς διὰ γαυγισμάτων καὶ διαφόρων ἄλλων σημείων, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τρέξουν ἵνα σώσουν ἀνθρώπους ἐν κινδύνῳ ἐυρισκομένους. Τότε οἱ μοναχοὶ ἔτρεχον κατόπιν τῶν κυνῶν καὶ μετ' ὀλίγον διὰ μέσου βαθυτάτης χιόνος ἔφθανον εἰς τὸν τόπον τοῦ κινδύνου. Πολλάκις ἐπρόφθανον καὶ ἔσωζον τοὺς κινδυνεύοντας.

*
* *

Εἰς τῶν νοημονεστάτων κυνῶν τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου ὠνομάζετο Μάροης. Ἐπὶ δώδεκα ἔτη ἐξετέλει τὴν ἀγαθωτάτην ταύτην ὑπηρεσίαν πιστότερον καὶ προθυμότερον καὶ τοῦ νοημονεστάτου ἀνθρώπου.

"Οἱοι, ἀκόμη καὶ τὰ μικρότερα παιδία τῶν πλησίων χωριῶν, ἐγνώριζον τὸν Μάροην. Τὸν ἐτίμων πολὺ, διότι εἶχε διασώσει τὴν ζωὴν πολλῶν ἀνθρώπων τῶν μερῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι εἴτε εἶχον ἀποπλανηθῇ τῆς ὁδοῦ εἴτε ἡμιθανεῖς ἔκειντο ἐντὸς τῆς χιόνος. Μόλις τὰ νέφη ἐκάλυπτον τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ ὁμίχλη καθίστα τὴν ὁδὸν ἐπικίνδυνον ἢ ἐπύρχετο σφοδρὸς χιονοστρόβιλος, ὁ Μάροης ἐγίνετο ἀνήσυχος. Ἐτρεχεν ἐπάνω κάτω, ἐγαύγιζεν, ἔσυρεν ἐκ τῶν ἐνδυμάτων τοὺς μοναχοὺς καὶ διὰ παντὸς τρόπου τοὺς ἠνάγκαζε νὰ ζρεμάσουν ἐκ τοῦ λαιμοῦ του τὸ καλάθιον του καὶ νὰ τὸν ἐξαποστεύουν πρὸς ἀναζήτησιν κινδυνευόντων δυστυχῶν.

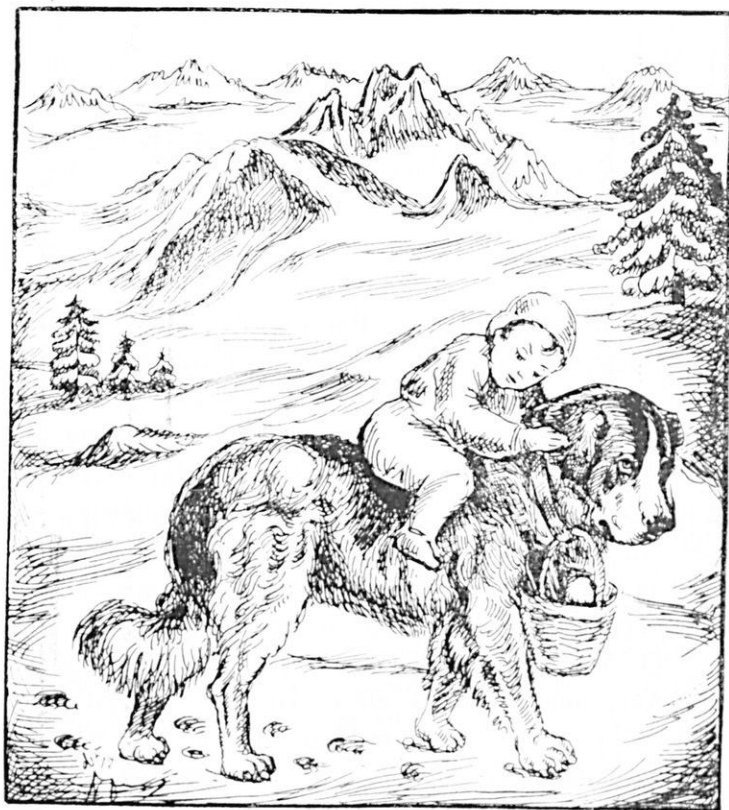
Ἡμέραν τινα ἐνέσχυψε σφοδρὰ θύελλα, τοσοῦτον δὲ σκότος ἔγινεν, ὥστε ἦτο ἀνάγκη καὶ κατ' αὐτὴν τὴν μεσημβρίαν νὰ ἀνάψουν φῶς εἰς τὸ μοναστήριον. Οἱ μοναχοὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐλυποῦντο νὰ ἀφήσουν τοὺς γενναίους κύνας νὰ ἐξέλθουν ἐκ τοῦ μοναστηρίου καὶ τοὺς ἐκράτησαν. Ἀλλ' ὁ Μάργρης ἦτο ἀδύνατον νὰ κρατηθῇ. Ἦναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ τὸν ἐφοδιάσουν μὲ τὸ καλάθιον του καὶ νὰ τὸν ἀφίξουν. Ἀπο ὥρας εἰς ὥραν ὁ καιρὸς ἐγίνετο χειρότερος, ἡ θύελλα ἐγίνετο ἰσχυροτέρα, ἡ χιὼν ἔπιπτε πυκνοτέρα καὶ μακρόθεν ἠκούετο ὁ φοβερὸς κρότος τῶν κυλιομένων χιονοστιβάδων.

— Κοῖμα! Ὁ γενναῖος Μάργρης μᾶς ἐχάθη! Εἶπον μετὰ θλίψεως οἱ μοναχοί. Ἀλλὰ δὲν εἶχον ἀκόμη τελειώσει τὸν λόγον, ὅτε αἶφνης ὁ κώδων τοῦ μοναστηρίου κτυπᾷ. Ὅλοι τρέχουν πρὸς τὴν θύραν καὶ τὶ βλέπουν! Τὸν Μάργρην φέροντα ἐπὶ τῶν νώτων του ἓν μικρὸν παιδίον, κατακεκαλυμμένον μὲν ὑπὸ τῆς χιόνος, ἀλλὰ θεομὸν εἰσέτι. Εἶχε τὸ κακόμοιρον τὰς δύο τοῦ χειρὸς περὶ τὸν λαιμὸν τοῦ εὐγενεστιάτου ζώου συνδεδεμένας καὶ ἐκοιμᾶτο.

Ὁ Μάργρης, μόλις ἔφερε τὸ διασωθὲν παιδίον εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο ἐξησφαλισμένον πλέον, ἀρχίζει νὰ κινῆται ἐπάνω κάτω, νὰ γαυγίζει καὶ νὰ σύρῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὰ ἐνδύματα. Ἐν γένει ἔκαμνεν ὅτι ἔκαμνεν πάντοτε, ὁσάκις ἠθέλε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς κυρίους του νὰ ἐννοήσουν ὅτι πρέπει νὰ σπεύσουν, διὰ νὰ σώσουν δυστυχῇ τινα κινδυνεύοντα. Οἱ μοναχοὶ ἐνόησαν ὅτι γὰρ συμβαίνει καὶ ἀμέσως ἔτρεξαν κατόπιν τοῦ Μάργρη.

Πολὺ διάστημα διέτρεξαν ἐντὸς τῆς βαθείας χιό-

νος, ὅτε αἰφνης ὁ Μάρορς σταματᾷ. Πλησιάζουν τότε καὶ εὐρίσκουν τὴν μητέρα τοῦ παιδιοῦ σχεδὸν θαμμένην ἐντὸς τῆς χιόνος καὶ μόλις ἀναπνέουσιν. Πάσαντα τὴν ἐκθάπτουν καὶ τὴν φέρουν εἰς τὸ μο-

ναστήριον λιπόθυμον καὶ σχεδὸν νεκράν. Οἱ μοναχοὶ ἐνόμισαν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῇ. Περιποιήθησαν ὅμως αὐτὴν πολὺ καὶ μετὰ πολλὴν ὥραν συνήλθεν.

— Ζῆ τὸ τέκνον μου ; Εἶπε μόλις ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι ζῆ ἐδόξασε τὸν Θεόν, ἠὺχαρίστησε τοὺς μοναχοὺς καὶ ἠσύχασεν.

*
* *

Ἡ δυστυχὴς ἠθέλεε νὰ μεταβῇ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν γονέων της, οἱ ὅποιοι κατοικοῦν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ὄρους. Ὅταν ἐξεκίνησεν ἐκ τοῦ χωρίου της, ὁ καιρὸς ἦτο πολὺ καλός. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, τὴν κατέλαβε πυκνοτάτη χιών. Ἀγωνίζεται, προσπαθεῖ νὰ προχωρήσῃ, ἀλλὰ ματαίως. Ἡ χιών ἦτο πυκνοτάτη καὶ ἐβυθίζετο ἀνὰ πᾶν βῆμα περισσότερον.

— Δυστυχία μου ! Θὰ ἴδω τὸ τέκνον μου νὰ ἀποθνήσκῃ ἐκ τοῦ ψύχους εἰς τὰς ἀγκάλας μου ! Ποία μήτηρ εἶναι τόσον δυστυχὴς, ὅσον ἐγώ ! Θεέ μου ! Θεέ μου ! Εἶπε καὶ ἐσιώπησεν. Ἀπῆλπίσθη, ἐσταμάτησε καὶ περιέμενε τὸν θάνατον, ὅτε αἴφνης ἀκούει τὰ γαυγίσματα τοῦ γενναίου Μάρρη καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν τὸν βλέπει ἔμπροσθέν της.

Ὁ Μάρρης ἔσειε τὸ καλάθιον, ἵνα ἐννοήσῃ ἡ γυνὴ ὅτι ἔπρεπε νὰ φάγῃ ὀλίγον καὶ νὰ πῖν καὶ αὐτὴ καὶ τὸ παιδίον της, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἦσαν εἰς τὸ καλάθιον. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἀνεξωγονήθησαν ὀλίγον ἐκ τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ποτοῦ, πίπτει κατὰ γῆς, ἵνα θέσῃ τὸ παιδίον της ἢ μὴτηρ ἐπὶ τῶν νώτων του.

Ἡ μήτηρ θέτει τὸ τέκνον της ἐπὶ τῶν νώτων του καὶ συνδέει τοὺς βραχιόνάς του περὶ τὸν λαιμὸν τοῦ ζώου. Ὁ Μάρρης, ἔχων τὸ πολύτιμον τοῦτο φορτίον, τρέχει μὲ ὅσπιν δύναμιν εἶχε καὶ ἔρχεται εἰς

τὸ μοναστήριον. Ἡ μήτηρ κατηνυχαριστήθη, διότι τὸ παιδίον τῆς ἐσώθη, ἔπειτα ἐπεχείρησε καὶ αὐτὴ νὰ κινηθῇ πρὸς τὰ ἐμπρὸς κατόπιν τοῦ παιδίου, ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον καὶ ἐστάθη πάλιν ἐντὸς τῶν χιόνων. Μετ' ὀλίγον τὸ ψῦχος κατέβαλεν αὐτὴν καὶ ἀπεναρκόθη. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν τὴν εὔρον οἱ μοναχοί, σπεύσαντες πρὸς σωτηρίαν τῆς.

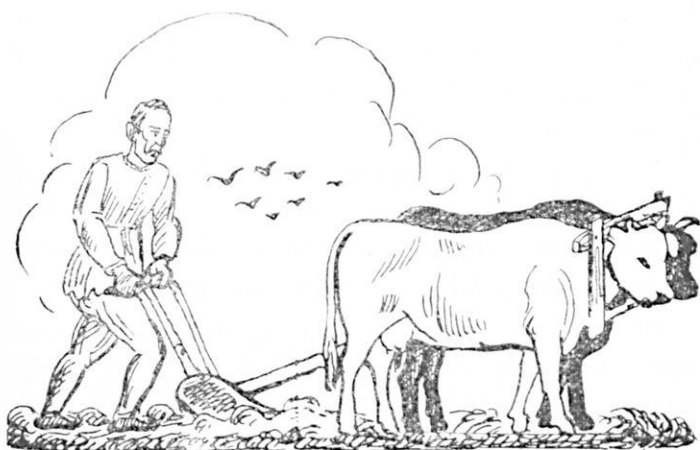
Τεσσαράκοντα ἀνθρώπους ἔσωσε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Μάρορς. Πάντα τὰ περίξ χωρία τὸν ἐτίμων καὶ τὸν ἐσέβοντο πολὺ. Ἐπειτα ἐγήρασε καὶ ἐξησθένησεν. Οἱ ἀγαθοὶ μοναχοὶ τὸν περιποιήθησαν μέχρι τοῦ θανάτου του, ὅσον ἠδύναντο περισσότερον. Καὶ ὅταν ἀπέθανεν δὲν ἦτο ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν τὸν ἐκλαυσεν.

Οἱ μοναχοὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην των τὴν πολλὴν τὸν ἐταρίχευσαν καὶ τὸν κατέθεσαν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς πλησίον πόλεως, ἔνθα μέχρι σήμερον δύναται ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν πόλιν τῆς Ἑλβετίας Βέρνην νὰ τὸν ἴδῃ μὲ τὸ καλάθιον εἰς τὸν λαμόν. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Βέρνης ἀνήγειραν κenoτάφειον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔθεσαν πλάκα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: «Οἱ κάτοικοι τῆς Βέρνης ἐξ εὐγνωμοσύνης εἰς τὸν Μάρορην, ὁ ὁποῖος ἔσωσε τὴν ζωὴν τεσσαράκοντα ἀνθρώπων».

Χ. Παπαμάρκου

Ἱστορία ἐνὸς κόκκου σίτου.

Ἡ ἱστορία ἐνὸς κόκκου σίτου διαιρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους, τὴν σποράν, τὸν θερισμὸν καὶ τὸ ἀλώνισμα.

Ἡ σπορά ἔχει κάτι τὸ μελαγχολικὸν καὶ τὸ μυστηριώδες. Οἱ βόες σύρουν μὲ κατήφειαν τὸ ἄροτρον ἐπὶ τοῦ φαλακροῦ ἀγροῦ· ὁ γεωργὸς προτρέπει αὐτοὺς μὲ φωνήν, ἡ ὁποία ἀντηγεῖ εἰς τὴν ἔρημίαν· αἱ μελανόπτεροι κορῶναι πετοῦν μὲ κρωγμοὺς καὶ ῥαμφίζουσιν τὸ σπαρὲν ἔδαφος· τὰ δένδρα εἶναι ἄφυλλα, ὁ οὐρανὸς βαρὺς· ὅλα αὐτὰ ἀποτελαῦν εἰκόνα τραγικὴν. Μετ' ὀλίγον θὰ πνεύσῃ παγερὸς βορρᾶς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἡ γῆ θὰ καλύψῃ ὥς ἐπιτάφιος πλᾶξ τὴν γῆν.

Ἄλλ' ὁ γεωργὸς τότε, κλεισμένος εἰς τὸν ταπεινὸν οἰκίσκον του μεταξὺ τῆς οἰκογενείας του, προσατενίζει τὴν παρήγορον πυρὰν καὶ μειδιᾷ τὸ μειδίαιμα τῆς προσδοκίας καὶ τῆς ἐλπίδος.

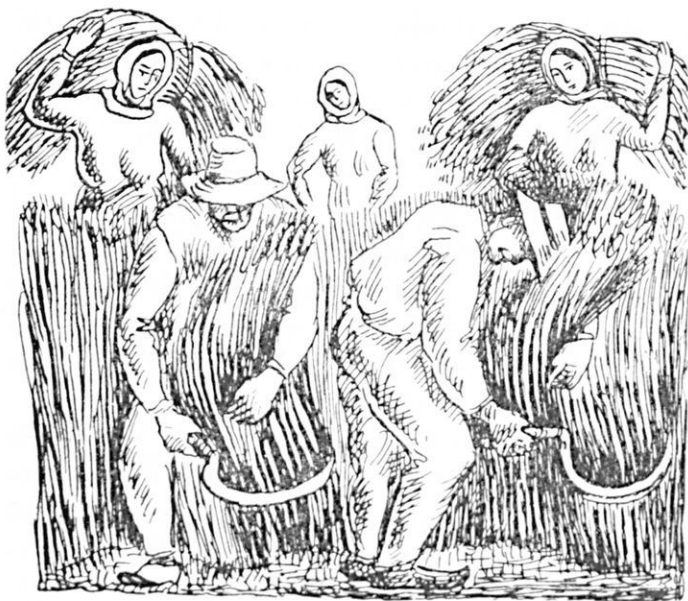
Εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς κατέθεσε τὴν τύχην του καὶ τὴν τύχην τῶν οἰκείων του. Οἱ θαμμένοι ἐκεῖνοι χρυσόχροοι κόκκοι διὰ τῶν δακρύων τοῦ οὐρανοῦ θὰ ἀναστηθοῦν σιάχυνες ὑπερήφανοι, θαλεροί, μέχρις ὅτου τέλος κύψουν τὰς ξανθὰς κεφα-

λὰς ὑπὸ τὰ κυρτὰ δρέπανα. Εἶναι φιλόστοργος μή-
τηρ ἡ γῆ. Ἀποδίδει πολλαπλάσια ὅσα ἐμπιστεύον-
ται εἰς τὴν φύλαξίν της. Ὁ ἀγρότης προσδοκᾷ, ὁ
ἀγρότης ἐλπίζει.

Καὶ ἰδοὺ ἡ γῆ τήκεται ὑπὸ τοῦ χρυσοβλεφά-
ρου ἡλίου. Λεπτὴ γλῶη καλύπτει τὴν γῆν. Ἡ λευ-
κὴ νύμφη τοῦ ἔαρος, ἡ ἀμυγδαλῇ, ὀρθοῦται ἀνθο-
στόλιστος. Αἱ χελιδόνες λαλοῦν εἰς τὸν αἴερα.

Οἱ πρόην ξηροὶ καὶ γυμνοὶ ἀγροὶ ἀπλοῦνται
τώρα σμαράγδινοι καὶ ἡ εὐώδης πνοὴ τῆς αὐγῆς,
πνέουσα ἐπ' αὐτούς, τοὺς παρουσιάζει ὡς κυματώδη
θάλασσαν. Ὁ ἀγρότης δὲν ἐλπίζει πλέον, δὲν προσ-
δοκᾷ, πιστεύει καὶ ἀνυπομονεῖ.

Ὑπὸ τὴν ἐπίμονον θέρημιν τοῦ ἡλίου ἡ γῆ χά-
νει κατὰ μικρὸν τὴν ἀμέριμον αὐτῆς καλλονήν.

Τὰ ἀνωφελῇ ἄνθη, μαραίνονται κάτω, γίνονται καρποὶ ἐπὶ τῶν δένδρων, οἱ στάχυες λυγρίζονται ξηροὶ καὶ μεστωμένοι.

Χαρμόσυνος ἐκτυλίσσεται ἀνὰ τοὺς ξανθοὺς ἀγρούς ἢ δευτέρα φάσις, ἢ δευτέρα σκηνὴ τοῦ ἀγροτικοῦ δράματος, ὁ θεορισμός. Λευκόπεπλοι παρ-

θένοι κατὰ στίχους ἐξέρχονται εἰς τοὺς ἀγρούς. Αἱ θερίστριαι γεμίζουν τὴν ἀγκάλην μὲ στάχεις, τοὺς ὁποίους δρέπουν μὲ τὰ κολπερὰ δρέπανα.

Τὰ ζῶα μεταφέρουν εἰς τὸ ἀλώνιον τοὺς βαρεῖς θυσάνους καὶ ὁ ἀγρότης ὀδηγῶν αὐτὰ συρρίζει ἢ τραγουδεῖ ἀπὸ χαράν.

Ἡ τρίτη καὶ τελευταία σκηνὴ εἶναι θορυβώδης καὶ πανηγυρικὴ. Ἴπποι μὲ καλπασμὸν τρέχουν κυκλοτερῶς ἐπάνω εἰς τοὺς στρωμένους στάχυσ. Κραυγαὶ παιδιῶν, φωναὶ ζώων, ἤχοι ὀργάνων, ᾄσματα χορευτῶν τοὺς παροτρύνουν εἰς τὸ ἔργον τῶν.

Ἡ ἱστορία ἐνὸς κόκκου σίτου δὲν εἶναι τόσον ἀπλῇ, ὅσον νομίζουν οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων.

Γ. Δροσίνης

Ψ ω μ ί.

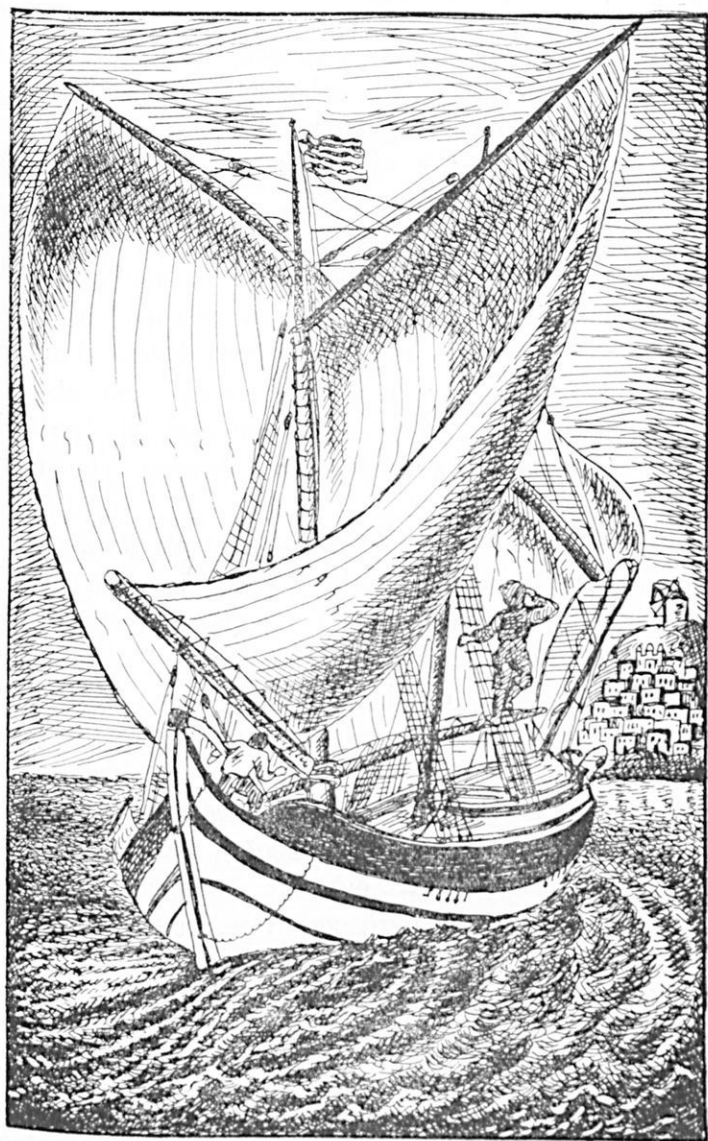
Καλόμεχτο τὸ φῶς τοῦ φῶτος, πὺν θᾶρθη ἀπὸ τὸ μύλο,
πρωτόσταλο, πρωτάλεστο, πρώτη χαρὰ τῆς σκάφης.
Ζυμώνουν τ' ἀνασκουμπωτὰ τῆς πρωτονύρης χέρια
καὶ πλάθουν τὰ πρωτόπλαστα ψωμιά μὲ τὶς παλάμες
μέσ' στήν καλοπελεκητὴ πινακωτὴ, προικιὰ τῆς.
Τὸ φοῦρο καίει τεχνίτισσα στὸ φοῦρο ἢ γριὰ κυρούλα
ξανανωμένη, ἀφίροντας τὴ συντροφιά τῆς ρόκας.
ᾠ βραδυνὸ συμμάζεμα στὸ σπιτικὸ κατώφλι,
καρτέρεμα ἀνυπόμονο τοῦ πυρωμένου φούρου!
Κι' ὃ μέθυμα ἀπ' τὴ μυρωδιὰ πρώτου ψωμοῦ, πὺν ἀχνί-
κοιμένο ἀπὸ τὸ γέροντα παπποῦ χωρὶς μαχαίρι [ζει,
καὶ μοιρασμένο στὰ παιδιὰ, σὶς νύφες καὶ στ' ἀγγόνια!
Καὶ σύ, θυσία τῶν ταπεινῶν σὴ θεία τὴν καλωσύνη,
σημαδεμένο ἀνάμεσα μὲ τοῦ στανουῦ τὴ βούλα,
καλοπλάσμενο πρόσφορο, τῆς ἐκκλησιᾶς μεράδι,
πὺν θὰ κοπῇ τὴν Κυριακὴ μέσ' στ' ἀργυρὸ ἀροσφῶρι
καὶ στ' ἄγιο δυσκοπότηρο μὲ τὸ κρασί θὰ σμίξης!

Γ. Δροσίνης

Τὸ Ναυτόπουλον

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυ-
τόπουλον, πέντε ὁλοκλήρους μῆνας. Ἄχ! Πόσον
ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του!

Τὸ πλοῖον, μὲ τὸ ὅποιον εἶναι, ἐπῆγεν εἰς μα-
κρυνούς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλούς λιμένας καὶ
τώρα ἐπιστρέφει. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν
μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ὁ ἄνεμος

συρρίζει εἰς τὰ ἱστία, τὰ κύματα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει, εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καί, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, ἀνέρχεται εἰς τοὺς ἰστούς καὶ λύει ἢ δένει τὰ ἱστία.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον, δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον· ἓνα πράγμα μόνον συλλογίζεται : Πότε νὰ φθάσῃ. Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, ἴσταται ἀκκουμβῶν κάπου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖαν του πατρίδα. Παρατηρεῖ μακρὰν, ὅσον δύναται νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ νέφη, διακρίνῃ τὴν μικρὰν πατρικὴν του οἰκίαν, ὅπου περιμένει ἡ χήρα μήτηρ του καὶ οἱ ὀρφανοὶ ἀδελφοί του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς....

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. Ἄχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ πόσῃν χαρὰν θὰ ἀναβῇ τὴν μικρὰν κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς του καὶ τῶν ἀδελφῶν του; Καὶ ἔπειτα τὴν ἐσπέραν πλησίον τῆς ἐστίας, ὅπου θὰ σπινθηροβολῇ τὸ πῦρ, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγύρω, θὰ διηγηθῇ εἰς αὐτοὺς εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσεν, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους, οἱ ὅποιοι εἶναι πολὺν ὥραῖοι, ἀλλ' ὅχι διὰ τὸ ναυτόπουλον, διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὅποιος ἔχει ἀγαπητὰ ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὥραία ἡ ξενιτιά.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ, διότι μὲ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια τοῦ ἔδωκαν διὰ μισθόν του, ἠγόρασε δι' ὅλους τοὺς μικροὺς ἀδελφούς του κάτι τι. Δι' ἄλλο ὑποδήματα, δι' ἄλλο μικρὸν ὥραϊον πῖλον καὶ διὰ τὴν μητέρα

του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ῥάψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρον του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ λάβῃ ἕκαστος! Καὶ αἰφνιδίως, θὰ ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὸ θυλάκιον τῆς ναυτικῆς περισκελίδος του δεμένα εἰς ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔμειναν καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀγαπητὴν ταλαίπωρον μητέρα του, διὰ νὰ ἀγοράσῃ σῖτον, κρέας, καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλει.

*
* *

Ἐνῶ εἰς αὐτὰ εἶχε τὸν νοῦν του τὸ ναυτόπουλον, παρατηρεῖ εἰς τὴν ἄκρην τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία ἀπλώνεται ἔμπρὸς του, καὶ τί διακρίνει; Τὴν πατρίδα του! "Α! "Εφθασε τέλος πάντων!

Τὸ πλοῖόν των τώρα σχίζει ταχέως τὰ κύματα, συνεχῶς πλησιάζουν. Ἰδού, ἤρχισαν νὰ φαίνωνται αἱ οἰκίαι. Οἱ ναῦται καὶ αὐτοὶ σκορπίζονται εἰς τοὺς ἰστούς καὶ περιστέλλουν τὰ ἱστία. Αἶφνης εἰς παρατεταμένους θόρυβος ἀκούεται! "Ερριψαν τὴν ἄγκυραν.

Καταβιβάζουν μίαν λέμβον εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰσέρχεται ὁ πλοίαρχος, τρεῖς ναῦται, πηδᾶ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ναυτόπουλον. Κάθηται εἰς τὸν «πάγκον» καὶ κωπηλατεῖ. Ἡ καρδιά του κτυπᾷ δυνατῶς. "Αρά γε νὰ εἶναι ὅλοι καλά; Μήπως ἔπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἀσθενὴς ἡ μήτηρ του ἢ κανεὶς ἀδελφός του; Πῶς ἀνησυχεῖ! Ἀλλὰ ποιοὶ εἶναι αὐτοί, οἱ ὁποῖοι περιμένουν εἰς τὴν ἀκτὴν; Ὡς τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει.

Ἡ μικρὰ λέμβος ἔφθασεν εἰς τὴν ξηράν. Ἐξέρ-

χεται ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ ναυτόπουλον πηδᾷ εἰς
τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς του καὶ τῶν μικρῶν του
ἀδελφῶν.

Ἄθ. Κουγτίδης

Τὸ ναυτόπουλον

Μὲ καράβι στὰ ταξίδια
τὸ ναυτόπουλον γυρνᾷ,
μὲ στῆς θάλασσας τὰ φίδια
τὰ μικρᾷτα του περνᾷ.

Ὁ βορροῦς δὲν τὸ τρομάζει,
οὔτ' ἢ ἄπιστη νοτιά,
οὔτε χιόνι οὔτε χαλάζι,
οὔτε κύματα πλατιά.

Στὴ δουλειὰ πουρνὸ καὶ βράδυ
μὲ τὸ σιρόμπο στὸ πλευρὸ
ξηρὸ τρώγει παξιμάδι,
πίνει ἀκάθαρτο νερό.

Πεταχτὸ σὰν τὸ ξεφτέρι
ἀναβαίνει στὰ πανιά
καὶ μὲ ῥόζους εἰς τὸ χέρι
λύνει δένει τὰ σχοινιά.

Στοῦ κινδύνου τὴν τρομίαν
τὸν φυλάγει μοναχὴ
τῆς μανούλας του ἡ λαχτάρα,
τῆς μανούλας του ἡ εὐχή,

Ποὺ ἐλπίζει παλληκάρι
νὰ τὸν δῇ καμμιὰ φορὰ,
νὰ τὸν ποῦν μικρὸν Κανάρη
μέσ' στ' ἀθάνατα Ψαρά.

Ἡλίας Τανταλίδης

Ἡ ἀγάπη δύο ἀδελφῶν.

Εἷς τι χωρίον ἔξων ποτὲ δύο ἀδελφοί. Οὗτοι ἐκληρονόμησαν ἀπὸ τὸν πατέρα των τρεῖς ἀγρούς, τοὺς ὁποίους ἐκαλλιέργουν ἀπὸ κοινοῦ καὶ διένεμον κατόπιν ἑξ ἑσού τὰ προϊόντα.

Πρὶν ἐφευρεθῶσιν τὰ λιπάσματα, ἡ ἀνακούφισις τῶν ἀγρῶν ἐγένετο δι' ἀγροαναπαύσεως, ἥτοι ἄφινον τοὺς ἀγρούς περίοδόν τινα ἀσπάρτους. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀφῆκαν οὗτοι τοὺς δύο ἀγρούς των εἰς ἀγροανάπαυσιν, ἐκαλλιέργησαν δὲ τὸν τρίτον μόνον.

Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν, ὅστις ἦτο οἰκογενειάρχης, ἡσθένησεν ἐπανειλημμένως καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῇ πολὺ.

Ἦλθεν ἡ ἐποχὴ τοῦ θέρους. Οἱ δύο ἀδελφοί ἐθέρισαν τοὺς ὠρίμους πλέον στάχεις. Ἐσχημάτισαν ἑξ αὐτῶν χειρόβολα, τὰ ἐμοίρασαν εἰς ἴσα με-

ρίδια καὶ ἀφῆσαν αὐτὰ εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ.

Τὴν νύκτα ὁ νεώτερος ἀδελφός, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄγαμος, ἐσκέφθη ὥς ἐξῆς. Ὁ ἀδελφός μου εἶναι οἰκογενειάρχης καὶ ἐπομένως ἔχει περισσοτέρας ἀνάγκας ἀπὸ ἐμέ. Ἐφέτος ὁ σῖτος εἶναι πολὺ ὀλίγος καὶ τὸ μερίδιόν του δὲν θὰ ἐπαρκέσῃ εἰς αὐτόν. Δίκαιον λοιπὸν εἶναι νὰ λάβῃ τὸ μεγαλύτερον μερίδιον. Ἐὰν τὴν νύκτα θέσω ὀλίγα χειρόβολα ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου μερίδιον εἰς τὸ ἰδικόν του, ὁ ἀδελφός μου δὲν θὰ ἐννοήσῃ τοῦτο καὶ δὲν θὰ ἀρνηθῇ νὰ τὰ λάβῃ.

Τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξε μεταβάς ἀμέσως εἰς τὸν ἀγρόν.

Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ἐξυπνήσας ὁ πρεσβύτερος ἔκαμε τὰς ἰδίας σχεδὸν σκέψεις καὶ εἶπεν εἰς τὴν σύζυγόν του :

— Ὁ ἀδελφός μου εἶναι πολὺ νεώτερος καὶ ἀκμαϊότερος ἀπὸ ἐμέ καὶ συνεπῶς ἐργάζεται καὶ περισσότερον καὶ καλύτερον. Ἐφέτος μάλιστα αὐτὸς μόνος ἐκαλλιέργησε τὸν ἀγρόν. Διὰ τοῦτο εἶναι δίκαιον νὰ λάβῃ μερίδιον μεγαλύτερον. Καλὸν λοιπὸν θὰ εἶναι νὰ μεταβῶμεν καὶ νὰ θέσωμεν κορυφίως μερικὰ χειρόβολα ἀπὸ τὸ μερίδιόν μου εἰς τὸ ἰδικόν του.

Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν οἱ δύο καλοὶ ἀδελφοὶ συνηντήθησαν εἰς τὸν ἀγρόν, ἐξεπλάγησαν ὅμως, ὅταν εἶδον ὅτι τὰ μερίδιά των ἦσαν πάλιν ἴσα.

Δὲν εἶπον τίποτε. Τὴν ἐπομένην νύκτα ἐπανέλαβον τὸ αὐτό, ἕκαστος δηλαδὴ ἐτοποθέτησε μέρος τοῦ μεριδίου του εἰς τὸ μερίδιον τοῦ ἄλλου. Ἀλλὰ

καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν τὰ μερίδια παραδόξως ἦσαν πάλιν ἴσα.

Καὶ τὴν τρίτην φορὰν ἐπανελήφθη τὸ αὐτὸ μὲ τὸ αὐτὸ ὅμως ἀποτελεσμα.

Τότε ἕκαστος τῶν ἀδελφῶν ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἀγρὸν μὲ φανόν, ἵνα ἐξακριβώσῃ τί συμβαίνει καὶ πῶς τὰ μερίδια μένουσι πάντοτε ἴσα. Συνέπεσε δὲ οἱ δύο ἀδελφοὶ νὰ ὑπάγωσι κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰς τὸν ἀγρὸν, οὕτω δὲ ἐνόησαν τί συνέβαινε. Ἡ ἀμοιβαία αὐτῇ ἀγάπη τοὺς συνεκίνησε καὶ ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλους.

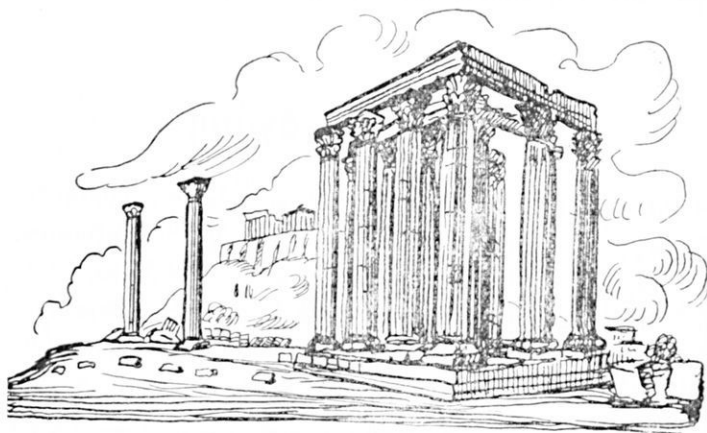
Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη

Ἀνάθεμά τον ποὺ τὸ πῆ: «Τ' ἀδέρφια δὲν ποιοῦνται!». Τ' ἀδέρφια σχίζουν τὰ βουνὰ καὶ δένδρα ξεριζώνουν. Τ' ἀδέρφια ἐκυνηγῆσανε καὶ ἐνίκησαν τὸ Χάρο. Ἀπὸ ἀδέρφια εἶχαν ἀδερφή στὸν κόσμῳ ξακουσμένη· τὴ φθόναγεν ἡ γειτονιά, τὴ ζήλευεν ἡ χώρα, τὴ ζήλευε καὶ ὁ Χάροντας καὶ θέλει νὰ τὴν πάρῃ. Στὸ σπίτι τρέχει καὶ βροντᾷ, σὰν νᾶταν νοικοκύρης. — Ἀνοιξε, κόρη, γὰ νὰ μπῶ, τοιμάσου νὰ σὲ πάρω, καὶ ἐγὼ εἶμ' ὁ γυνὸς τῆς μαύρης γῆς, τὸ ἀραχνιασμένης πέ- — Ἄσε με, Χάροντ', ἄσε με· σήμερον μὴ μὲ πάρῃς. [τρας. αὐτοῖο Σαββάτο νὰ λουσιῶ, τὴν Κυριακὴν ν' ἀλλάξω, καὶ τὴ Δευτέρα τὸ ταχὺ ἔρχομαι μοναχὴ μου». Ἄπ' τὰ μαλλιά τὴν ἄρπαξε καὶ ἡ κόρη κλαίει καὶ σκούζει! Νὰ καὶ τ' ἀδέρφια πρόφτασαν ψηλ' ἀπ' τὸ κορφοβούνι. τὸ Χάροντα κυνήγησαν καὶ γλύτωσαν τὴν κόρη.

Δημῶδες

Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ Ἀδριανοῦ

Εἰς τὸ Ζάππειον μᾶς ἐλκύουν τὰ εἱρεῖπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ πλησιάζομεν. Τί γίγαντες, τί κολοσσοὶ μᾶς φαίνονται οἱ δέκα ἑξ ἐκεῖνοι στῦλοι. Ἀπὸ μακρὰν, ὅπως εἶναι μεμονωμένοι εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀπεράντου χώρου, μᾶς κάμνουν τὴν ἐντύπωσιν κομφοτεχνήματος. Ἀρκεῖ νὰ σταθῶμεν παρὰ τὴν βάσιν των καὶ νὰ ὑψώσωμεν τοὺς

ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἄνω, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ἐν τρόμῳ καὶ φόβῳ τὴν μικρότητά μας.

Τί θὰ ἦτο λοιπὸν ὁ ναὸς αὐτὸς ὁλόκληρος, ὅταν ὀλίγα τοῦ μόνον λείψανα μᾶς καταπλήττουν σήμερον μὲ τόσον μεγαλεῖον; Φαντασθῆτε ὅτι σώζονται μόνον δέκα ἑξ κίονες, ἐνῷ τὸ οἰκοδόμημα εἶχεν ἐν ὅλῳ ἑκατὸν τέσσαρας! Κάμετε τώρα τὴν σύγκρισιν καὶ συλλογισθῆτε τί ἔκτασιν κατεῖχεν ὁ κολοσσιαῖος ἐκεῖνος ναὸς, μεγαλύτερος τοῦ ὁποίου

δὲν ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, παρὰ μόνον ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὴν Ἐφεσον.

Ἐκ τῶν δέκα ἔξ αὐτῶν κιόνων μόνον οἱ δέκα πέντε σώζονται ὁρθιοι. Ὁ δέκατος ἕκτος κατάκειται ῥιφθεὶς ὑπὸ σφοδροτάτου ἀνέμου τὴν νύκτα τῆς 26ης Ὀκτωβρίου 1852. Οἱ σπόνδυλοί του, τὰ τεμάχια δηλαδή ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται, εὐρίσκονται κατὰ γῆς τὸ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου κατὰ σειρὰν, ὅπως ὅταν ῥίπτη κανεὶς στήλην νομισμάτων.

Αὕτῃ εἶναι ἡ τελευταία μεταβολή, ἡ ὁποία ἐπῆλθεν εἰς τὸ ἔνδοξον ἐρεῖπιον. Ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς κατὰ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν αἰώνων πόσαι ἄλλαι δὲν ἀλλοίωσαν τὴν ὄψιν του! Οἱ σεισμοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι δὲν θὰ εἶχον τόσην ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτοῦ, ἂν τὸ ἔργον τῶν δὲν συνεπλήρωνον αἱ καταστροφικαὶ χεῖρες τῶν ἀνθρώπων. Ποσάκις δὲν ἐκάη, δὲν ἐσυλήθη, δὲν ἐγυμνώθη!

Εἶναι γνωστὸν ὅτι κάποιος βοεβόδας τῶν Ἀθηνῶν ἔκαυσε καὶ μετεποίησε εἰς ἄσβεστον ἓνα ἐκ τῶν κιόνων του χάριν ἄλλης οἰκοδομῆς. Ἀλλὰ πόσαι δὲν εἶναι αἱ ἄγνωστοι βεβηλώσεις καὶ καταστροφαί, τὰς ὁποίας φαντάζεται τις μόνον βλέπων σήμερον ὀλίγα ἐρεῖπια εἰς τὴν θέσιν τοῦ παμμεγίστου ναοῦ!

Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον περιπετειώδη οἰκοδομήματα, τὰ ὁποῖα γνωρίζει ἡ ἱστορία. Φαντασθῆτε ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν, ἐπὶ Πεισιστρατιδῶν ἀκόμη, ἐτέθησαν τὰ θεμέλιά του, ἐδέησε νὰ παρέλθουν ἔξ αἰῶνες ὁλόκληροι, διὰ νὰ τελειώσῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ.

Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἦσαν πλέον οἱ Ἀθηναῖοι τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς ἀκμῆς. Ἦσαν οἱ ταπεινοί, οἱ κατακτημένοι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων

Ἀθηναῖοι, οἱ κολακεύοντες τοὺς ἰσχυροὺς δεσπότας, διὰ τὰ λαμβάνουν χάριτας καὶ προνόμια. Καὶ ὁ ναὸς ἐκεῖνος, ὁ προωρισμένος διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Διὸς, ἦτο πεπωμένον τὰ γίνη καὶ ναὸς τοῦ Ἀδριανοῦ. Οὕτω πλησίον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διὸς ἐστήθη καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ ἀποθεωθέντος αὐτοκράτορος, ὁ δὲ ἱερεὺς, ὁ προσφέρων θυσίας καὶ ὕμνους εἰς τὸν ἄνακτα τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν, ἐθυσίαζε συγχρόνως καὶ εἰς τὸν νέον θεὸν τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον καὶ πολὺ ἄδικον τὰ κολακευθοῦν καὶ τὰ κολακεύσουν τόσον. Ὁ Ῥωμαῖος ἐκεῖνος αὐτοκράτωρ ἠγάπησε καὶ εὐηργέτησε τὴν πόλιν τῶν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Μεγαλοπρεπής, φιλόκαλος, γεναιόδωρος ὁ Ἀδριανὸς μετέβαλε τὴν ὄψιν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν καὶ ἔδωκε νέαν αἴγλην καὶ νέαν ζωὴν εἰς τὴν ἀθάνατον πόλιν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην αἱ Ἀθῆναι τοῦ Ἀδριανοῦ ἀνεδείχθησαν ἐφάμιλλοι τῶν ἐπὶ Περικλέους.

Δὲν ἐκοσμήθη δὲ μόνον διὰ νέων οἰκοδομῶν ἢ παλαιὰ πόλις, ἀλλὰ καὶ νέα ἰδρύθη παρ' αὐτὴν ὡς παράρτημα καὶ συνέχεια. Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἔμελλε τὰ εἶναι κέντρον τῆς νέας ταύτης συνοικίας ἢ μᾶλλον τῆς νέας πόλεως. Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἔκτασις, ἢ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ, ἔρημος σχεδὸν πρὸ ὀλίγου χρόνου καὶ μᾶλλον ἐξοχική, κατεκοσμήθη ἤδη διὰ περιστύλων καὶ δεινδροφύτων περιπάτων, διὰ ῥωμαϊκῶν λουτρῶν καὶ διὰ λαμπρῶν ἐπαύλεων.

Τὸ Ἀδριάνειον ὑδραγωγεῖον, ἄλλοτε μεγαλοπρεπὲς ἔργον, τὸ ὁποῖον σώζεται ἀκόμη, ἤρθευε πλουσίως τὴν συνοικίαν ταύτην, τὴν τερπνὴν καὶ κα-

τάφυτον. Τὸ παλαιὸν τεῖχος τοῦ Θεμιστοκλέους, τὸ περιβάλλον τὴν ἀρχαίαν πόλιν, κατερρίφθη εἰς ἓν μέρος, διὰ τὰ ἐνωθῆ μετ' ἐκείνης καὶ ἡ νέα πόλις, παρ' αὐτὸ δὲ τὸ τεῖχος καὶ ἐκεῖ ὅπου κατέληγε μία μεγάλη ὁδός, ἀπὸ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχομένη, ἀνιδρύθη ὁ ὄρος, ὁ κοινῶς λεγόμενος Ἀψίς ἢ πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ.

Τὰ ἐρεῖπια τῆς πύλης ταύτης σώζονται παρὰ τὰς στήλας τοῦ ναοῦ. Εἶναι μία μεγάλη Ἀψίς, χαλκόχρους πλέον ἐκ τοῦ χρόνου, ἡ ὁποία ἔχει ἀνοιγμα πλάτους ἑξήκων μέτρων. Ἄλλοτε ἐκοσμεῖτο διὰ κίωνων χορινθιακοῦ ῥυθμοῦ, τῶν ὁποίων οἱ στυλοβάται φαίνονται ἀκόμα. Ἄνωθεν τοῦ ἐπιστυλίου, διὰ κιονίσκων σχηματίζονται τρία ἀνοίγματα, ὅμοια μὲ θυρίδας, ἄλλοτε κλειστὰς διὰ λεπτῶν μαρμαρίνων πλακῶν καὶ τὸ ὅλον ἐπεστέφετο δι' αἰτώματος.

Τὸ ἐπιστύλιον τὸ ἄνωθεν τοῦ τόξου φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ὄψιν, ἡ ὁποία εἶναι ἐστραμμένη πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν :

«Αὐταὶ ἐδῶ εἶναι αἱ Ἀθῆναι, ἡ ἀρχαία
πόλις τοῦ Θεσέως».

Εἰς τὴν ἄλλην δὲ ὄψιν τὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν νέαν πόλιν ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ :

«Αὐταὶ ἐδῶ εἶναι αἱ Ἀθῆναι
οὐχὶ τοῦ Θεσέως ἀλλ' ἡ νέα πόλις
τοῦ Ἀδριανοῦ».

Καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἴσταται παρὰ τὸ σύνολον τοῦτο, καὶ ἔχει πρὸς τὸ ἓν μὲν μέρος τὰ ἐρεῖπια τοῦ Παρθενῶνος, πρὸς τὸ ἄλλο δὲ τὰ ἐρεῖπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, ἀναπλάττει διὰ

τῆς φαντασίας του τὰς δύο πόλεις, τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν, ὅπως ἦσαν κάποτε ἐν ἀκμῇ συναγωνιζόμεναι.

Πόλιν τόσον περικαλλῆ καὶ τόσον ἐνδοξον εἰς ἀναμνήσεις, ὅσον ἦσαν αἱ Ἀθηναὶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας μετὰ Χριστόν, δὲν εἶχεν ἄλλην ἢ ἀρχαιότης. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ θαῦμα τῆς συγκεντρώσεως τόσον ὡραίων οἰκοδομῶν καὶ καλλιτεχνημάτων μόνον μίαν φορὰν ἔγινεν εἰς τὸν κόσμον ;

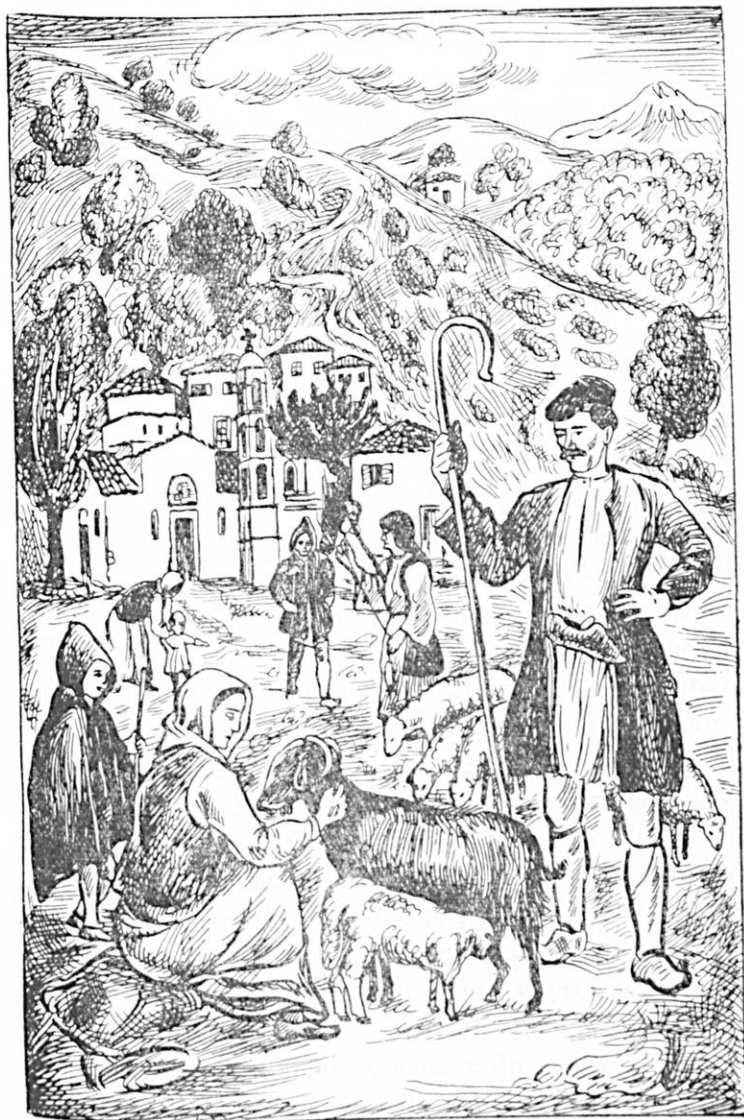
Γρ. Ξερόπουλος

Ἱστορία ἐνὸς χωρίου

Εὐρίσκετο εἰς τοὺς πρόποδας ἐνὸς βουνοῦ εἰς τὴν ἄκραν παλαιοῦ δάσους, τοῦ ὁποίου τὰ δένδρα πυκνὰ πυκνὰ καὶ συμμαζευμένα ἐσκέπαζαν τοὺς βράχους, τὰ ρεύματα καὶ τὰς κοιλότητας τοῦ ὄρους καὶ ἀνῆρχοντο ὑψηλὰ μέχρι τῆς κορυφῆς. Καὶ τὸ χωρίον ἐφαίνετο ὥς νὰ εὐρίσκετο περιμαζευμένον μέσα εἰς φιλόστοργον ἀγκάλην καὶ οἱ λευκοὶ καὶ μικροὶ οἰκίσκοι τοῦ ἀνὰ μέσον τῶν παχυσκίων δένδρων ἀπετέλουν ἀληθῶς μαγευτικὸν θέαμα.

Κατὰ τὸ θέρος τὸ φιλόστοργον δάσος ἐμετρίαζε τὴν καυστικὴν πνοὴν τῶν ἀνέμων. Καὶ ἡ κατὰξηρος γῆ τῶν πέριξ ἀγρῶν ἐδροσίζετο ἀπὸ τὰ ἄφθονα νερὰ τῶν πηγῶν, τὰ ὅποια ἀκούραστα ἔρρεον ἀπὸ τὰς προεξοχὰς καὶ τοὺς βράχους τοῦ δενδροσκεπασμένου ὄρους.

Ἦσαν εὐτυχεῖς τότε οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου. Ἡ

εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐνόμιζες ὅτι ἐβασίλευεν ἐκεῖ. Αἱ ἐσοδεῖαι τοῦ ἦσαν ἄφθονοι καὶ σπανίως ὑπέφερον ἀπὸ καυστικῶν ἀνέμων, ἀκόμη δὲ σπανιώτερον ἀπὸ τὴν ξηρασίαν. Ἡ ὑγεία ἐβασίλευε παντοῦ. Τὰ παῖδιά ζωηρὰ καὶ ῥοδοκόκκινα ἔκαμνον εὐχάριστον ἐντύπῳ-
εῖς τὸν ἐπισκέπτην διὰ τὸ χαρούμενον ἦθος καὶ τὴν ζωηρότητα των, συγχρόνως δὲ καὶ διὰ τὴν ἡμερότητα τῶν τρόπων των.

Ἄν κατὰ τὸ θέρος, χάρις εἰς τὸ πολύτιμον δά-
σος, γλυκεῖα δρόσος ἐπεκράτει καὶ ἔρρεον ἄφθονα τὰ
νερὰ παντοῦ, κατὰ τὸν χειμῶνα τὸ ψυχρὸς ἐμετριά-
ζετο. Οἱ παγεροὶ ἄνεμοι ἔχανον τὴν ὀρηκτικότητά
των, διότι εὗρισχον ἐμπόδιον τοὺς κορυμνοὺς τῶν δέν-
δρων καὶ τὰ νερὰ τῶν βροχῶν ἀπερροφῶντο ἀπὸ τὴν
ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Αὕτη κεκαλυμμένη ὑπὸ ἡμισαπη-
μένους λεπτοὺς κλάδους καὶ ἀπὸ φύλλα ἐνήργει ὥς
ἀληθῆς σπόγγος.

Οἱ εὐτυχεῖς κάτοικοι τοῦ χωρίου διόλου δὲν
ἐφοβοῦντο τὸν σκληρὸν χαιρετισμὸν τοῦ βορρᾶ. Τὸ
εὐεργετικὸν δάσος μὲ τὰ πολλὰ τοῦ νερά, διὰ τῶν
ὁποίων ἐποτίζοντο οἱ ἀγροὶ των, καὶ μὲ τὴν προ-
φύλαξιν τῶν ἐσοδειῶν ἀπο τοὺς βιαίους ἀνέμους καὶ
τοὺς ὀρηκτικοὺς χειμάρρους, τοὺς καθίστα καὶ ἀρκετὰ
πλουσίους, ὥστε νὰ φοροῦν κατὰλλήλα χειμερινὰ ἐν-
δύματα. Χάρις δὲ εἰς τὰ ξηρὰ ξύλα καὶ τοὺς χον-
δροὺς καταλίπτοντας κλάδους ἐπέτρεπε νὰ διαθέ-
τουν ἄφθονον καύσιμον ὕλην καὶ νὰ θερμαίνωνται
κατὰ τὴν ψυχρὰν τοῦ χειμῶνος ἐποχὴν.

Ἀποφράς ὁμως ἡμέρα ἀνέτειλε διὰ τὸ δυστυχὲς
χωρίον. Ἦλθον μίαν πρωτὴν ἀνθρακοποιοὶ καὶ ἐθάμ-
βωσαν τοὺς χωρικοὺς μὲ τὰς χρηματικὰς των προ-
σφορὰς καὶ τοὺς ἐδελέασαν μὲ τὰ κέρδη, τὰ ὅποια

θὰ ἐλάμβανον, ἐὰν τὸ δάσος ἐκεῖνο, τὸ κατὰ τοὺς λόγους των ἄχρηστον, ἐκόπτετο καὶ μετεμορφώνετο εἰς κάρβουνα.

Καὶ ἀφῆκαν οἱ χωρικοὶ νὰ σφαγιασθῇ ὁ προστάτης των. Ὁ μαγευτικὸς πράσινος πέπλος, ὁ ὁποῖος ἐκάλυπτεν ὅλας τὰς ἀσχημίας τοῦ ὄρου, ἀνεσύρθη καὶ ἐξηφανίσθη. Καὶ τὴν ὥραίαν, τὴν συνεχῇ, τὴν καταπράσινον ἐπιφάνειαν διεδέχθη ἡ γεροντικὴ ὄψις τοῦ βουνοῦ μὲ τὰς ρυτίδας καὶ τὰς σχισμὰς της, μὲ τὰς φάραγγας καὶ τοὺς βράχους της.

Δυστυχῶς τὸ κακούργημα δὲν ἔμεινεν ἡμιτελές. Ἐὰν τοῦλάχιστον ἀπηγόρευον τὴν βοσκήν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ κοπέντος δάσους, τὰ κολοβωθέντα δένδρα θὰ ἐπραγματοποιοῦν τὸν πόθον, ὁ ὁποῖος ἐκυκλοφόρει εἰς τὰς ῥίζας των. Θὰ ἠῤῥξανον καὶ πάλιν, θὰ ἐθωπεύοντο ἀπὸ τὸ γλυκὺ τοῦ ἡλίου φῶς καὶ τὸ ἀπαλὸν φύσημα τῆς αὔρας.

Ἄλλ' ἡ βάρβαρος καταστροφή ἔπρεπε νὰ συντελεσθῇ. Ἀφέθησαν αἶγες καὶ πρόβατα καί, μόλις ἀνεφαίνετο ὁ τρυφερὸς βλαστός, ἀμέσως κατετρώγετο ἀπὸ τὰ ἀδηφάγα ζῶα. Καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἄλλοτε μὲ σφροῖγος καὶ μὲ δύναμιν ἀνεπτύσσετο ζωὴ καὶ βλάστησις, μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἐβασίλευεν ἐρήμωσις καὶ καταστροφή.

Τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν ὀρμητικῶς ἐκυλίνοντο ἐπάνω εἰς τὰς ράχεις τοῦ βουνοῦ καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξέπλυναν τὸ λεπτὸν στρώμα τῆς φυτικῆς γῆς, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε τὴν πετρώδη ἐπιφάνειαν τοῦ ὄρους. Καὶ οὕτως ἐγυμνώθησαν ἐντελῶς οἱ βράχοι καὶ πᾶσα ἐλπίς βλαστήσεως ἐξέλιπε.

Τὰ ὕδατα, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἀπερροφῶντο ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δάσους καὶ συνοιθοῦρίζοντο εἰς

ύπογείους ῥωγμάς καὶ δεξαμενάς καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐξε-
χύνοντο διὰ μυρίων πηγῶν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ
βουνοῦ, σήμερον κατέρχονται ὀρηκτικῶς καὶ σχημα-
τίζουν χειμάρρους καὶ ξηροποτάμους, παρασύρουν λί-
θους χονδρούς, ἀνασκάπτουν τοὺς κάτω ἀγρούς καὶ
τοὺς σκεπάζουν μὲ τὰ χαλίκια, τὰ ὅποια κατὰ τὴν
πορείαν τῶν παρέσυρον.

Τὰς εὐεργετικὰς λοιπὸν πηγὰς διεδέχθησαν οἱ κα-
ταστρεπτικοὶ χειμάρροι. Τὴν εὐχάριστον καὶ δροσε-
ρὰν τοῦ ἔαρος αὔραν διεδέχθη καυστικὸς λίψ. Τὸν
χειμῶνα ὁ ὀρηκτικὸς καὶ παγερὸς βορρᾶς δὲν με-
τριάζεται πλέον ἀπὸ τὸ ἀδιαπέραστον περικτεῖχισμα
χιλιάδων χονδρῶν κορμῶν. Καὶ τὰ πρὸς θέρμανσιν
ξύλα λείπουν καὶ ὁ κάτοικος τοῦ χωρίου μας πεινᾷ
καὶ κρυώνει.

Μετενόησαν οἱ δυστυχεῖς καὶ ἐκλαυσαν, ἀλλ' ἦτο
πλέον ἀργά. Στερηθέντες τὰς ἀφθόνους πηγὰς τῶν,
καιόμενοι κατὰ τὸ θέρος ἀπὸ τὴν τρομερὰν θερμό-
τητα, τὴν ὁποίαν ἐξαπέστελλον οἱ πυρακτωμένοι γυ-
μνοὶ βράχοι τοῦ βουνοῦ, παγώνοντες κυριολεκτικῶς
τὸν χειμῶνα καὶ πνιγόμενοι ἀπὸ τὰ νερὰ τῶν ὀρ-
μητικῶν χειμάρρων, ἐνόησαν πολὺ ἀργά ὅτι τὸ δέν-
δρον εἶναι ὁ φιλόστοργος οἰκονόμος, ὁ ἐναποθηκεύων
ἐν πολυτιμώτατον διὰ τὸν ἄνθρωπον κεφάλαιον, τὸ
ὔδωρ, καὶ ἀποδίδων αὐτὸ ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ἐνόη-
σαν ἐπίσης ὅτι εἶναι ὁ θαυμασιώτερος μετριοστής
τῆς πνιγηρᾶς θερμότητος καὶ τοῦ παγεροῦ ψύχους,
καθὼς καὶ τὸ δραστηριώτατον ἀντιφάρμακον ἐναν-
τίον τῶν μολυσμάτων.

Δ. Π. Γρηγοριάδης

Ἡ κοιλάς τῶν Τεμπῶν

Πολὺ πρὸς ἐκκινουῦμεν ἀπὸ τὴν Λάρισσαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ὀνομαστῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν.

Εἶναι μὴν Ἰούνιος. Δρόμος ἀμαξιτὸς ἄγει διὰ χώρας πεδινῆς καὶ ἀγρῶν σιτοφόρων, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐθερίσθησαν. Ματαίως κατὰ τὴν πορείαν μας ἐστρέφωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πανταχοῦ, μήπως ἀντικρύσωμεν ἔχνη δένδρων καὶ μέρη πρασινίζοντα ὑπὸ γλότης. Ἡ πεδιάς εἶναι γυμνὴ καὶ κατὰξηρος.

Κατ' ἀρχὰς διευθυνόμεθα πρὸς βορρᾶν. Ὁ ὀφθαλμός μας, ταχύτερος τῶν ποδῶν, διατρέχων τὴν πρὸ ἡμῶν ἐκτεινομένην πεδιάδα, συναντᾷ εἰς τὸ βάθος αὐτῆς πρὸς ἀνατολὰς μὲν τὴν Ὀσσαν, τῆς ὁποίας φαλακρὰ προσέχει ἡ κωνοειδὴς κορυφή, πρὸς βορρᾶν τὰς τελευταίας πρὸς τὴν Θεσσαλίαν παραφυάδας τοῦ Ὀλύμπου. Τὰ δύο ὄρη, τὰ ὅποια ἡ δημώδης μοῦσα ὥς ἐρίζοντα παρέστησε, τόσον πολὺ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο πλησιάζουν, ὥστε ματαίως διὰ τοῦ βλέμματος προσπαθοῦμεν νὰ ἀνεύρωμεν τὴν διὰ τῶν ὁρέων ἔξοδον τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ, ὁ ὅποιος πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὥς ὄφις γιγάντιος ἔρπων διασχίζει τὴν θεσσαλικὴν πεδιάδα.

Ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας ἠκολουθήσαμεν τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν· ἐβαδίζομεν πάντοτε πρὸς βορρᾶν. Μόνον ὅτε ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸ Μακρυχώρι, ἐστρέψαμεν πρὸς ἀνατολὰς· καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἀκόμη ἐφθάσαμεν εἰς Μπαμπᾶν, μικρὸν χωρίον ἐπὶ τῆς ὥραίας κοιλάδος τῶν Τεμπῶν, ὅπου ὑπὸ ὑψηλοὺς καὶ βαθυσκοῖους πλατάνους ἐκαθήσαμεν νὰ ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον, διότι εἴχομεν κουρασθῆ.

*
* *

Ἀναχωρήσαντες ἀπὸ ἐκεῖ μετ' ὀλίγον καὶ παρὰ τοὺς πρόποδας πάντοτε τῆς Ὅσσης καὶ κατὰ τὸν ῥοὺν τοῦ ποταμοῦ βαδίζοντες, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ὀνομαστὴν κοιλάδα, ἔχοντες πρὸς τὰ ἀριστερά μας τὸν Ὀλύμπου καὶ δεξιὰ τὴν Ὅσσαν.

Ἐβαδίζομεν πρὸς τοὺς πρόποδας τῆς Ὅσσης, διότι εἶναι ἡ μόνη ὁδός, ἡ ὁποία φέρει ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας τῆς κοιλάδος μέχρι τῆς ἄλλης. Ἀπέναντι ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου δὲν ὑπάρχει ὁδός, διότι αἱ ὑπόρρειαι αὐτοῦ εἶναι πολὺ ἀπότομοι. Ἡ ὁδὸς κατ' ἀρχὰς εἶναι ἐπίπεδος καὶ δὲν ἀπομακρύνεται πολὺ ἀπὸ τὸν ποταμόν. Ἐπειτα ὅμως σιγὰ σιγὰ ἀρχίζει νὰ ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς Ὅσσης καὶ ἡ κοιλὰς βαθμηδὸν νὰ γίνεται στενωτέρα. Καὶ εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τὸ ὕψος τῆς ὁδοῦ εἶναι μέγιστον καὶ ἡ κοιλὰς στενωτάτη. Ἀπὸ τὸ μέσον ὅμως τῆς κοιλάδος πρὸς τὴν ἔξοδον συμβαίνει τὸ ἀντίθετον· ἡ κοιλὰς ἀρχίζει βαθμηδὸν νὰ πλατύνεται καὶ ἡ ὁδὸς νὰ κατέρχεται καὶ νὰ πλησιάζῃ πρὸς τὸν Πηνειόν.

Καθ' ὅλην δὲ τὴν πορείαν μας ὁποῖον θέαμα παρουσιάζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας! Ὅποια ἀρμονία τῆς φύσεως, ὁποία ἀντίθεσις πρὸς τὴν μονοτονίαν τῆς γυμνῆς θεσσαλικῆς πεδιάδος! Ἀριστερόθεν ὑψώνεται ὁ μέγας Ὀλύμπος, εἰς τὰς κορυμνῶδεις πλευρὰς τοῦ ὁποίου εἶναι ῥιζωμένα πελώρια δένδρα διαφόρων εἰδῶν. Οἱ ἀπότομοι βράχοι τοῦ μόλις διακρίνονται εἶναι σκεπασμένοι ἀπὸ καταπράσινα φύλλα κισσοῦ καὶ ἄλλων φυτῶν. Χιλιάδες ῥοδιὰ πτηνὰ πετοῦν εἰς τὰ δένδρα, κάθονται εἰς τοὺς κλάδους καὶ ψάλλουν γλυκύφωνα. Πρὸς τὰ

δεξιὰ ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας κατάφυτος ὑψοῦται ἡ Ὅσσα, ἡ ὁποία εἶναι χαμηλότερα καὶ ἡμερωτέρα τοῦ Ὀλύμπου. Χλοεροὶ λειμῶνες, καταπράσινοι ἀγροί, ἀνθόσπαρτοι τοποθεσίαι στολίζουν αὐτήν. Ἡ δάφνη, ἡ ῥοδοδάφνη, ἡ μύρτος, ὁ λύγος καὶ ἄλλοι εὐώδεις θάμνοι σκορπίζουν λεπτὸν ἄρωμα.

Τὰ δύο βουνά, τὰ ὁποία ὑψώνονται ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας, φαίνονται ὅτι πρὸ χιλιάδων ἐτῶν ἐξωρίσθησαν ὑπὸ φοβεροῦ σεισμοῦ.

Εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος θαλεραὶ κατὰ μῆκος

ἐκτείνονται τοποθεσίαι, διὰ τῶν ὁποίων ἀπαλὰ ἀπαλὰ κυλίζει ὁ Πηνειὸς τὰ θολὰ νερά του. Δένδρα ὑψηλὰ καὶ βαθύσκια ὑψώνονται καὶ εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ ποταμοῦ καὶ σχηματίζουν πυκνὴν σκιάδα. Πλάτανοι, ἰτέαι, λύγιοι, ἴασμοι, ῥοδοδάφναι, κάπου κάπου δὲ καὶ ἡ δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀναμιξ φύονται καὶ

ὁ ἀειθαλὴς γισσὸς μετὰ στοργῆς ἐναγκαλίζεται ταῦτα ἀπὸ τῆς ῥίξης μέχρι τῆς κορυφῆς.

Ὑδατα ψυχρὰ καὶ διανγέστατα, ἄλλα μὲν κελάρυζοντα κατέρχονται ἀπὸ τὰς πλευρὰς τῶν δύο ὀρέων, ἄλλα δὲ ἀναβλύζουν ἀπὸ ἀναριθμήτους πηγὰς, ἀπὸ τοὺς βράχους, ἀπὸ τὰς ῥίξας τῶν δένδρων, καὶ ὅλα χύνονται εἰς τὸν Πηνειόν.

Πλησίον δροσερᾶς πηγῆς καὶ ὑπὸ παχεῖαν σκιὰν καθήμεθα νὰ γευματίσωμεν. Εἰς τὰς τόσας ὥραϊας ἐντυπώσεις μας πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἓν πολὺ καλὸν γεῦμα. Εἵχομεν μαζί μας ἄφθονα καὶ νόστιμα φαγητά. Καθ' ὅλην δὲ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος θέλγει τὰ ὦτα τὸ κελάρυσμα τῶν κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ ἡ γλυκυτάτη μουσικὴ τῶν ἀηδόνων καὶ τῶν ἄλλων ὀδισκῶν πτηνῶν.

Ἐπειτα ἐξακολουθοῦμεν ὑπὸ σκιὰν τὴν πορείαν μας μέχρι πέρας τῆς κοιλάδος, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶμεν τὸν παραμιζρὸν κόπον. Ἀἷρ ἐλαφρὸς δροσίζει τὸ πρόσωπόν μας, γλυκὺς ψιθυρισμὸς τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἄλλων δένδρων θέλγει τὴν ἀκοήν μας καὶ κρογμοὶ τῶν ἀετῶν τοῦ Ὀλύμπου, οἱ ὁποῖοι πετοῦν ὑψηλὰ εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο ὀρέων φοβερὸν χάσμα, φθάνουν μέχρι τῶν ὧτων μας.

Ὅποια ἀληθινὴ πανήγυρις τῆς φύσεως! Ὅποια ἀπόλαυσις τῶν ὡραιότατων δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ!

Ἄ. Σακελλαρίου

‘Ο “Ολυμπος κι’ ὁ Κίσσαβος

‘Ο “Ολυμπος κι’ ὁ Κίσσαβος, τὰ δυὸ βουνά, μαλώνουν,
τὸ ποιὸ νὰ ῥίξει τὴ βροχή, τὸ ποιὸ νὰ ῥίξει χιόνι.
‘Ο Κίσσαβος ῥίχνει βροχή, κι’ ὁ “Ολυμπος τὸ χιόνι.
Γυρίζει τότε ὁ “Ολυμπος καὶ λέγει τοῦ Κισσάβου :
—Μὴ μὲ μαλώνης, Κίσσαβε, μὲρὲ τουρκοπατημένε,
ποὺ σὲ πατάει ἡ Κονιαριά, κι’ οἱ Λαρσινοὶ ἀγάδες.
‘Εγὼ εἶμαι ὁ γέρο “Ολυμπος, στὸν κόσμον ξακουσμένος·
ἔχω σαράντα δυὸ κορφές κι’ ἐξήντα δυὸ βρουσοῦλες·
κάθε κορφὴ καὶ φλάμπουρο, κάθε κλαδὶ καὶ κλέφτης.
Κι’ ὅταν τὸ παίρνῃ ἀνοιξη καὶ ἀνοίγουν τὰ κλαράκια,
γεμίζουν τὰ βουνὰ κλεφτιά καὶ τὰ λαγκάδια σκλάβους.
‘Εχω καὶ τὸν χρυσὸν ἀειτό, τὸ χρυσοπλουμισμένο,
πάνω στὴν πέτρα κάθεται καὶ μὲ τὸν ἥλιον λέγει :
—“Ηλιε μ’, δὲν κορὺς τ’ ἀποταχύ, μόν’ κορὺς τὸ
[μεσημέρι,
νὰ ξεσταθοῦν τὰ νύχια μου, τὰ νυχποδόδαρά μου.

Δημῶδες

‘Η ἡρώϊς τῆς Λήμνου Μαρούλα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1475 ὁ Σουλεῦμάν πασᾶς μὲ πολυάριθμον τουρκικὸν στόλον προσέβαλε τὴν ἑλληνικὴν νῆσον Λήμνον καὶ ἐπολιόρχει στενωῶς τὴν ὀχυρὰν πόλιν Κόκκινον.

Οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ προύχοντος τῆς πόλεως Ἰσιδώρου ἀντέστησαν γενναίως, βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ ἄλλων γενναίων μαχητῶν, οἱ ὅποιοι προσήλθον ἐκ τῶν γειτονικῶν νήσων, ἐκ τῆς Πε-

λοποννήσου, ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἐκ τῆς Ἡπείρου. Ὁ στόλος ὅμως τῶν πολιορκητῶν ἦτο πολυάριθμος καὶ οἱ Τούρκοι λυσσαλέοι. Ἐνεκα τούτου φόβος πολὺς καὶ ἀφανισμὸς τῶν Ἑλλήνων μέγας.

Ὁ ἀρχηγὸς Ἰσίδωρος εἶχε θυγατέρα νεαρωτάτην καὶ ὥραιοτάτην. Αὐτὴ ὠνομάζετο Μαρούλα. Βλέπουσα ἡ Μαρούλα τὸν ἀφανισμὸν τῶν πατριωτῶν τῆς καὶ τὸν μέγαν κίνδυνον, εἰς τὸν ὅποιον ἦτο ἐκτεθειμένος ὁ πατήρ τῆς, προσέρχεται εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ προσευχηθῇ.

Πρὶν ὅμως εἰσελθῇ, βλέπει τὸν πατέρα τῆς νὰ πίπῃ νεκρός. Ἐγινε τότε ἔξω φρενῶν, ἤρπασε τὸ ξίφος καὶ τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ καὶ τρέχει πρὸς τὸν κίνδυνον.

Ἦτο πολὺ κατάλληλος ὁ καιρὸς. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γενναίους πολεμιστὰς εἶχον φονευθῇ καὶ οἱ ἐπιζῶντες εἶχον ἀποκάμει πολεμοῦντες. Ὁ Σουλεῦμὰν ἐννοήσας τοῦτο διατάσσει νέαν ἔφοδον. Ὡς μαινόμενοι ὄρμησαν εἰς τὰ τεῖχη οἱ Τούρκοι. Εἶχον ἀρχίσει ἤδη νὰ ἀνεβαίνουν.

Οἱ Ἕλληνες συμπλέκονται λυσσῶδῶς μετ' αὐτῶν ἐπάνω εἰς τὰς ἐπάλξεις. Σφαγὴ πολλὴ καὶ ὀλεθρὸς μέγας. Οἱ Ἕλληνες ἀρχίζουν νὰ ὑποχωροῦν καὶ νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς ἐπάλξεις. Ἡ τουρκικὴ σημαία κυματίζει ἤδη εἰς τὰ τεῖχη, ὅτε ἔξαφνα κραυγὴ ἀκούεται ὥς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχομένη, κραυγὴ ὥς κλαῦμα καὶ ὥς κατάρα καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὥς κεραυνὸς πίπτει εἰς τὸ μέσον τῶν Τούρκων ἡ Μαρούλα. Λάμπει τὸ πρόσωπον, ἀστράπτει τὸ κράνος καὶ τὸ ξίφος. Εἶναι ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ.

— Ἐδῶ ἡ νίκη, κράζει. Ποῦ φεύγετε;

Ἡ θεά καὶ ἡ κραυγὴ αὐτῆς ἡ πολεμικὴ ἐν-
θαρρύνει τοὺς φεύγοντας Ἑλλήνας, οἵτινες ἐνθου-
σιασθέντες ἐκ τοῦ ἡρωϊκοῦ παραδείγματος τῆς γεν-
ναίας κόρης στρέφονται κατὰ τῶν Τούρκων καὶ
ἀναγκάζουν τὸν Σουλεϊμὰν νὰ λύσῃ τὴν πολιορ-
κίαν.

Ἡ Λήμνος ἐσώθη ἐκ τῆς φιλοπατρίας τῆς νεα-
ρωτάτης καὶ ἀνθηροτάτης ἑλληνίδος κόρης τῆς γεν-
ναίας Μαρούλας.

Κατὰ Κ. Παπαρηγόπουλον

Ἡ χρυσὴ καπνοθήκη

Δύο ἔθνη ἐπολέμουν μεταξύ των. Τὰ στρατεύ-
ματά των συνηντήθησαν εἰς τινὰ πεδιάδα καὶ ἐμά-
χοντο μετὰ γενναιότητος πολλῆς.

Μετὰ μεγάλην αἱματοχυσίαν τὸ ἐν στρατεύμα
ἐφαίνετο ὅτι εἶχε νικηθῇ. Οἱ ἀντίπαλοι εἶχον ἐπι-
πέσει μετὰ μεγάλης ὀρμῆς εἰς τι μέρος αὐτοῦ καὶ
ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τοὺς στρατιώτας, οἱ ὅποιοι ἐμά-
χοντο ἐκεῖ. Οἱ πλησίον αὐτῶν στρατιῶται, ὅταν
εἶδον ὅτι οἱ σύντροφοί των φεύγουν, ἔφευγον καὶ
ἐκεῖνοι. Ἐφαίνετο ὅτι τὸ στρατεύμα ἐνίκηθη.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁμως ἔρχεται τρέχων ἐν μέγα
μέρος τοῦ αὐτοῦ στρατεύματος ἐφεδρικόν, ἐπιπίπτει
κατὰ τῶν νικηφόρων ἐχθρῶν, μάχεται μετ' ἀφοβίας
καὶ τέλος νικᾷ.

Μεταξὺ τῶν γενναίων τούτων στρατιωτῶν τὴν
μεγαλυτέραν γενναιότητα ἔδειξεν ὁ σημαιοφόρος τοῦ
συντάγματος, νέος μόλις εἴκοσι πέντε ἐτῶν, ὠραῖος,
ἡλιοκαὴς, στιβαρὸς καὶ πολὺν σεμνός. Ὅλοι ἐγνώρι-

ζον ὅτι ὁ σημαιοφόρος τοῦ συντάγματος ἦτο γενναῖος στρατιώτης, οὐδεὶς ὁμῶς ἐπίστευεν ὅτι ἦτο τόσον γενναῖος ὅσον ἐδείχθη κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην. Κρατῶν τὴν σημαίαν εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καὶ τὸ ξίφος εἰς τὴν δεξιάν, ἐρρίπτετο πάντοτε ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἐχθροὶ περισσότεροι καὶ ὁ κίνδυνος μεγαλύτερος. Αἱ σφαῖραι ἐσύριζον δεξιὰ καὶ ἀριστερά, αἱ λόγχαι ἐπροτείνοντο πυκναὶ ἐναντίον του καὶ αὐτὸς κρατῶν ὑψηλὰ τὴν σημαίαν καὶ πλήττων διὰ τοῦ ξίφους ἐπροχώρει πάντοτε πρὸς τὰ ἔμπροσ. Οἱ στρατιῶται ἠκολούθησαν αὐτὸν καὶ οὕτως ἐνίκησαν. Οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης συνεχάρησαν τὸν γενναῖον μαχητήν.

*
* *

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἐπέστρεψεν ὁ στρατὸς εἰς τὰς πόλεις. Ὁ βασιλεὺς, μαθὼν τὴν γενναϊότητα τοῦ συντάγματος αὐτοῦ, ἐπήνεσεν ὅλους τοὺς ἄνδρας καὶ ἐδώρησεν εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ συντάγματος μίαν χρυσὴν καὶ ἀδαμαντοκόλλητον καπνοθήκην.

Ὁ διοικητὴς τοῦ συντάγματος, διὰ νὰ τιμήσῃ τοὺς ἄνδρας, οἵτινες κατὰ τὴν μάχην ἔδειξαν μεγίστην γενναϊότητα, τοὺς προσεκάλεσεν εἰς συμπόσιον. Μεταξὺ τῶν προσκληθέντων ἦτο καὶ ὁ σημαιοφόρος.

Ἀφοῦ ἔφαγον καὶ ἔπιον, ἤρχισαν νὰ διηγῶνται διάφορα ἐπεισόδια τῆς μάχης ἐκείνης καὶ ὅλοι ἐπῆνουν τὸν σημαιοφόρον. Ἐπειτα ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν περὶ τῆς εὐγενείας τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, ὅστις ἐπήνεσε καὶ ἐτίμησεν αὐτούς. Ὁ διοικητὴς

τότε τοῖς διηγήθη περὶ τῆς χουσῆς καὶ ἀδαμαντο-
κολλίτου καπνοθήκης, τὴν ὁποίαν ἐδώρησεν εἰς αὐ-
τὸν καὶ ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του, διὰ
νὰ τὴν ἐξαγάγῃ καὶ τὴν ἐπιδείξῃ.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἀνεζήτει αὐτὴν ἐντὸς τῶν
διαφόρων θυλακίων, ἀλλὰ δὲν τὴν εὑρίσκειν. Ἡ τα-
ραχή του ἦτο μεγάλη. Οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἄλ-
λοι παρετήρουν αὐτὸν ἀνήσυχοι, τέλος δέ, διὰ νὰ
τὸν καθησυχάσουν, εἶπον :

— Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ταράττεσθε, κύριε διοι-
κητά. Ἡ καπνοθήκη θὰ εὑρεθῇ. Ἴσως κατὰ λάθος
κανεῖς ἐξ ἡμῶν νὰ τὴν ἔθεσεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

Συγχρόνως δὲ ἤρχισαν νὰ παρατηροῦν τὰ θυ-
λάκιά των, νὰ ἐκκενώνουν καὶ νὰ ἀναστρέφουν
αὐτά.

Τότε παρετήρησαν ὅτι μόνον ὁ σημαιοφόρος δὲν
ἠρεῦνα τὰ θυλάκιά του. Τὸ πρᾶγμα ἔκαμε πολλὴν
ἐντύπωσιν καὶ ὅλοι ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύωνται αὐτόν.

Ὁ Διοικητὴς ἦτο πολὺ τεταραγμένος καὶ πολὺ
ὀργισμένος κατὰ τοῦ σημαιοφόρου. Πιστεύων δὲ
ὅτι αὐτὸς ἔχει τὴν καπνοθήκην διατάσσει νὰ τὸν
ῥίψουν εἰς τὴν φυλακὴν.

*
*

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ὅτε ἔμαθον οἱ στρατιῶ-
ται καὶ οἱ ἀξιωματικοί, ὅτι ὁ γενναῖος σημαιοφό-
ρος ἔκλεψε τὴν καπνοθήκην τοῦ διοικητοῦ, ἐξεπλά-
γησαν. Πολλοὶ δὲν ἠθέλουν νὰ τὸ πιστεύσωσιν, ἄλ-
λοι τὸ ἐπίστευον καὶ ὅλοι ἐλυποῦντο, διότι ὁ τό-
σον γενναῖος στρατιώτης κατεδείχθη κλέπτης.

Μόνον ὁ σημαιοφόρος εἰς τὴν σκοτεινὴν του
φυλακὴν ἦτο ἀτάραχος.

— 'Ο Θεός, ἔλεγε, τὰ γνωρίζει ὅλα. 'Ο Θεός εἶναι δίκαιος, γνωρίζει τί ἔπραξα καὶ ἐξάπαντος θὰ μὲ δικαιώσῃ. Οἱ ἄνθρωποι πλανῶνται, ἀλλ' ὁ Θεὸς ποτέ!

Ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα, αἴφνης ἀνοίγει ἡ θύρα τῆς φυλακῆς, εἰσέρχεται ὁ συνταγματάρχης, ἐναγκαλίζεται αὐτὸν καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ λέγει :

— Ἐκαμα πολὺ κακὰ νὰ πιστεύω ὅτι ἦτο δυνατόν σὺ νὰ ἔχῃς τὴν καπνοθήκην καὶ ἀδίκως σὲ ἔρριψα εἰς τὴν φυλακὴν. Ἡ καπνοθήκη ἦτο εἰς τὸν ἐπενδύτην μου, τὸν ὁποῖον ἐφόρουν, ὅτε ἤμην εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Δὲν ἦτο εἰς τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα ἐφόρουν κατὰ τὸ συμπόσιον. Ἀλλ' εἰπέ μοι, σὲ παρακαλῶ, διατὶ δὲν ἠθέλεις νὰ παρατηρήσῃς τὰ θυλάκιά σου, ὅπως ἔπραξαν οἱ ἄλλοι;

Ὁ γενναῖος σημαιοφόρος παρεκάλεσε τὸν συνταγματάρχην νὰ μὴν ἐπιμεῖνῃ νὰ μάθῃ τὸν λόγον τῆς πράξεώς του ταύτης. Ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης ἦτο ἀμετάπειστος. Τότε ὁ εὐγενὴς νέος μετὰ συστολῆς εἶπε πρὸς τὸν διοικητὴν του :

— Εἶχον, εὐγενέστατε, πατέρα λοχαγόν, ὅστις ἐφονεύθη εἰς τινα μάχην, ἀφήσας τὴν δυστυχῇ μητέρα μου μὲ τέσσαρα ὀρφανά. Ἐγὼ ἤμην ὁ μεγαλύτερος. Ἡ μήτηρ μου εἰργάζετο, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ μᾶς θρέψῃ.

Ὅτε ἐμεγάλωσα ὀλίγον, κατετάχθην εἰς τὸν στρατόν, διὰ νὰ βοηθήσω τὴν καλὴν μου μητέρα καὶ τοὺς ἀγαπητοὺς μου ἀδελφούς. Ὁ μισθός μου ἦτο ὀλίγος. Ἦτο ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ζῶ οἰκονομικῶς. Τὴν ἐσπέραν πάντοτε ἔτρωγον ὀλίγον ἄρτον καὶ τυρόν, διὰ νὰ περισσεύουν ἐλάχιστα χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔστελλον εἰς τὴν μητέρα μου. Τὴν ἐσπέ-

ραν ὅτε εἶχετε τὴν καλwsύνην νὰ μὲ προσκαλέσετε εἰς τὸ συμπόσιον, εἶχον εἰς τὸ θυλάκιόν μου τὸ δεῖπνόν μου, ὁ δὲ ἄνθρωπος, τὸν ὅποιον ἐστείλατε μοὶ εἶπε μόνον νὰ τὸν ἀκολουθήσω καὶ τὸν ἠκολούθησα. Ἐνόμισα λοιπὸν ὅτι δὲν ἦτο πρέπον νὰ ἴδουν οἱ ἀξιωματικοὶ τί περιεῖχε τὸ θυλάκιόν μου. Διὰ τοῦτο δὲν τὸν ἀνέστρεψα.

*
* *

Ὁ συνταγματάρχης συνεκινήθη πολὺ ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης. Τὸν παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν ἐπισκέπτεται συχνὰ καὶ νὰ συντροφῇ μετ' αὐτοῦ.

Τὴν ἐπομένην ἔμαθον πάντες ὅσα συνέβησαν καὶ ἐλέχθησαν εἰς τὴν φυλακὴν, ἐχάρησαν δὲ πολὺ διότι ἀπεδείχθη ἡ ἀθωότης τοῦ γενναίου μαχητοῦ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, κατόπιν προτάσεως τοῦ συνταγματάρχου, ὁ ἀνώτερος ἄρχων προήγαγεν εἰς ἀξιωματικὸν τὸν σηματοφόρον, ἀπένειμε δὲ ἐπαρκῆ σύνταξιν εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Σεβασμὸς πρὸς τὸ γῆρας.

Ἐτελοῦντο εἰς τὴν Ὀλυμπίαν οἱ ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες καὶ τὸ στάδιον ἦτο πλήρες, ὅτε γέρων τις, ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ τοὺς ἀγῶνας, εἰσῆλθεν εἰς αὐτό, διὰ νὰ καθήσῃ. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν εὔρε θεσιν, ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ διὰ τῶν ἀδυνάτων ὀφθαλμῶν του καὶ περιήρχετο πάσας τὰς κερκίδας τοῦ σταδίου,

Ἐπέρασεν ἀπὸ τὰς θέσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐκάθηντο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων πόλεων, ἀλλ' οὐδεὶς ἐκ τῶν θεατῶν, οἱ ὅποιοι ἐκάθηντο, ἐφάνη πρόθυμος νὰ ἐγερθῇ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του, ἂν καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν νέοι.

Ὅταν ὅμως ἦλθε πρὸ τῶν θέσεων, ὅπου ἐκάθηντο οἱ Σπαρτιαῖται, ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἠγέρθησαν καὶ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν προθύμως προσέφερε τὴν θέσιν του εἰς τὸν ὄρθιον γέροντα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην θεαταὶ καὶ ἀγωνισταὶ ἤρχισαν νὰ χειροκροτοῦν καὶ νὰ ἐπαινοῦν τὴν προᾶξιν τῶν Σπαρτιατῶν. Ὁ γέρον ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ δακρύσας εἶπε :

— Ἀλλοίμονον, ὅλοι μὲν οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν τὰ καλά, ἀλλὰ μόνον οἱ Σπαρτιαῖται πράττουν αὐτά.

Κατὰ τὸν Πλούταρχον.

Γιατὶ ἀγαπῶ τὸν βάρταχον

Τὰ ἀθωότερα θύματα τῆς ἀντιπαθείας, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλουν οἱ μεγαλύτεροι τοῖς μικροτέροις, εἶναι ὁμολογουμένως οἱ πτωχοὶ οἱ βάρταχοι.

Ἐπειδὴ ἔβλεπον λοιπὸν καὶ ἐγώ, ὅταν ἤμην παιδίον, τοὺς μεγαλυτέρους μου νὰ ὀπισθοχωροῦν μὲ φοίτην, πολλάκις δὲ καὶ νὰ πηδοῦν, μόλις ἔβλεπον ἕνα ἀθῶον βάρταχον, ἔμαθον νὰ πηδῶ καὶ ἐγὼ ἔντρομος, ὁσάκις ἔβλεπον βάρταχον.

*
* *

Μίαν ἡμέραν ὅμως, ὅταν ἤμην πλέον γέρον,

εἶδον ἐντὸς ἐνὸς παλαιοῦ ὑδραγωγείου ἓνα βάτρα-
χον, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν ἡλικίαν, τὴν καλὴν ζωὴν
καὶ τὴν ἀδηφαγίαν του εἶχε λάβει πελωρίας δια-
στάσεις. Οὐδέποτε ἐφαντάσθην ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ
ὑπάρξη τοιοῦτος βάτραχος. Τὸν ἐπίεσα ἐλαφρῶς μὲ
τὴν ράβδον μου καὶ κύψας παρειτήρουν μὲ προσο-
χὴν καὶ περιέργειαν τὴν πολὺ ἀνθρωπίνην φυσιο-
γνωμίαν του, τὰς παρειάς του, τὸ δέσμα του, τοὺς
ὄνυχάς του... Τὸν ἀνέστρεψα μὲ τὴν ράβδον μου,
ὅτε ἐθαύμασα τὴν στίλβουσαν λευκότητα καὶ ιδίως
τὰς διαστάσεις τῆς κοιλίας του.

Ἄλλ' ὁ πειρασμὸς δὲν μὲ ἄφησε ἢ μᾶλλον δὲν
τὸν ἄφησεν ἥσυχον.

— Ἄς τὸν ἶδω καὶ αἰωρούμενον! εἶπον. Τὸν
ἔλαβον διὰ χάριτος καὶ τὸν ἀνύψωσα. Φοβηθεῖς
ὅμως ἔκαμε βιαίας καὶ ἀπηλπισμένως κινήσεις καὶ
μὲ τοὺς τέσσαρας πόδας του συγχρόνως, ἀποτελέ-
σμα τῶν ὁποίων ἦτο νὰ ἐκφύγῃ τῶν χειρῶν μου
νὰ πέσῃ κατὰ γῆς.

Ἐνεθυμήθην τότε τὴν παλαιὰν ἀντιπάθειάν μου,
τὸν ἄφησα καὶ ἔφυγον μὲ τρόπον.

*
* *

Τὴν νύκτα βλέπω εἰς τὸν ὕπνον μου τὴν αὐτὴν σκηνὴν τοῦ βατράχου μὲ προσθήζας. Δηλαδή, ἐνῶ τὸν ὕψωνον καὶ τὸν περιειργαζόμεν, τὸν ἤκουσα νὰ λέγῃ μὲ φωνὴν ἔρρυθμον, λεπτοτάτην, θρηνώδη :

Πώ... πώ... τί ἔπαθα... ὁ κακόμοιρος... πώ... πώ... τί ἔπαθα ὁ κακόμοιρος !

Ἐξύπνησα μὲ λύπην εἰς τὴν ψυχὴν μου. Ἀὖν ἐβράδυνα δὲ νὰ γάμω τὸν αὐτὸν πρὸς τὸ παλαιὸν ὕδραγωγεῖον περίπατον, ὀδηγούμενος ὑπὸ τινος προαισθήματος.

Καὶ τί βλέπω !... τὸν βάτραχον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ὕπτιον, νὰ ἀγωνίζεται ἀκόμη, διὰ νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν κανονικὴν του στάσιν καὶ νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ τὸ κατορθώσῃ.

Πρῶτον μου ἔργον ἦτο νὰ τὸν γυρίσω. Ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας του ἔδωσεν εἰς αὐτὸν δυνάμεις καὶ τότε ἤρχισε νὰ πηδᾷ κωμικώτατα, ἀφοῦ ἐστάθη πρῶτον ἐπὶ τινα χρόνον ἀκίνητος, ἥ δια νὰ ἀναπαυθῇ ἢ διότι ἤρχησε νὰ πεισθῇ ὅτι ἐσώθη.

*
* *

Ἡ διπλῇ αὐτὴ σκηνὴ ἔφερεν ἐντός μου μεταβολὴν τινα. Ἦρχισα νὰ μὴ ἀποστρέφωμαι πλέον τὸν βάτραχον, νὰ τὸν θεωρεῶ καὶ νὰ τὸν συμπαθῶ.

Καὶ τὸ παράδοξον μάλιστα εἶναι ὅτι, ὁσάκις ἀρχίζει νὰ ἀτονῇ ἢ συμπάθειά μου καὶ κλίνω πρὸς τὰς παλαιὰς ἐντυπώσεις, τότε ἀκούω, ὥσάν νὰ σφύριζῃ τις εἰς τὰ ὦτά μου, τὸ θρηνητικὸν τοῦ ὀνείρου μου :

— Πώ... πώ... τί ἔπαθα ὁ κακόμοιρος !... τὸ ὅποῖον μὲ ἐπαναφέρει εἰς τὴν συμπλάθειάν μου.

Δ. Γρ. Καμπούρογλους

Ἡ κτίσις τῆς Μασσαλίας

Μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Δωριέων εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα πολλοὶ ἐκ τῶν παλαιῶν κατοίκων αὐτῆς ἐξήτησαν καταφύγιον πρὸς ἀνατολάς, εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Τότε καὶ οἱ Ἰῶνες κατώρθωσαν νὰ καταλάβουν τὴν Σάμον καὶ τὴν Χίον, καθὼς καὶ τὰς ἀπέναντι αὐτῶν Ἀσιατικὰς ἀκτὰς, ὅπου ἴδρυσαν ἀρχετὰς πόλεις. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ Φωκαία, πρὸς βορρᾶν τῆς Σμύρνης.

Ἀλλὰ τὸ ἔδαφος τῆς Φωκαίας ἦτο πετρῶδες καὶ ἄγονον. Μετ' ὀλίγον δὲν ἔφθανε, διὰ νὰ ζήσουν ἐκ τῆς γεωργίας οἱ κάτοικοι, οἱ ὅποιοι ὅλον ἐπληθύνοντο. Τότε οἱ Φωκαεῖς ἐξήτησαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ὅτι δὲν τοὺς ἐδίδεν ἡ ξηρά. Ἔγιναν δηλαδὴ ἁλιεῖς καὶ ἔμποροι.

Κατ' ἀρχὰς μὲν ἔπλεον εἰς τὰ πλησιόχωρα μέρη μὲ πλοῖα μικρά· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ καθημερινὴ τῶν ζωῇ μὲ τὴν θάλασσαν τοὺς ἔκαμε τολμηροὺς καὶ θαρραλέους. Ἐναυπήγησαν πλοῖα μεγαλύτερα καὶ ἐλαφρά, ὥστε νὰ εἶναι εὐκίνητα καὶ ἤρχισαν τότε νὰ κάμνουν ταξίδια μακρυνότερα καὶ ἐπικινδυνότερα.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰς πλησίον ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Πόντου ἐμπορεύοντο ἤδη οἱ ἄλλοι Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, οἱ Φωκαεῖς

ἐπροχώρησαν πρὸς δυσμάς, εἶναι οἱ πρῶτοι Ἑλληνες, οἱ ὅποιοι εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Μετ' ὀλίγον διέπλευσαν τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν. Τέλος δὲ ἔφθασαν μέχρι τῆς Ἰσπανίας, διὰ τὰ ἐμπορευθῶσι τὰ μέταλλα αὐτῆς.

Εἰς τὰ ταξίδια τῶν αὐτὰ ἵδρουν μικροὺς ἐμπορικὺς σταθμοὺς εἰς τὰ ἐπικαιρα μέρη. Τοιούτους ἵδρυσαν εἰς τὴν Σικελίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κορσικὴν. Οἱ μικροὶ αὐτοὶ ἐμπορικοὶ σταθμοὶ ἠϋξάνοντο βαθμηδὸν καὶ σιγὰ σιγὰ ἐγίνοντο πόλεις καὶ πόλεις, αἵτινες, ὥς γνωστόν, ἐλέγοντο ἀποικίαι.

*
* *

Μίαν φορὰν ἐν πλοῖον φωκαϊκὸν ἔπλεε πέραν τῆς τυρρηνικῆς θαλάσσης. Ἐπειδὴ κατελήφθησαν ὑπὸ τρικυμίας, οἱ ναῦται ἐξήτησαν καταφύγιον πρὸς τὴν ξηρὰν καὶ ἀνεκάλυψαν ἓνα κόλπον, ἔρημον ἀπὸ ἀνθρώπων, πλησίον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ, ὅπου καὶ προσωρμίσθησαν.

Ἡ τρικυμία ἐξηκολούθησε καὶ οἱ Φωκαεῖς ἔμειναν ἐκεῖ ἀρκετὰς ἡμέρας. Ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἶδον τότε ὅτι ὁ τόπος ἦτο θαυμάσιος. Τὸ κλίμα ὑγιεινότατον, ἡ χώρα εὐφορωτάτη. Ὁ δὲ ὄρμος, εἰς τὸν ὅποιον εἶχον καταφύγει, ἦτο ἀσφαλέστατος ἀπὸ τοὺς ἀνέμους.

Ἐσκέφθησαν τότε ὅτι ἔπρεπε τὰ ἰδρύνειν σταθμὸν ἐμπορικὸν εἰς τὴν λαμπρὰν ἐκεῖνην θέσιν. Ἡ κατοχὴ τοῦ λιμένος αὐτοῦ θὰ ἦτο χρησιμωτάτη εἰς αὐτοὺς κατὰ τὰ ταξίδια τῶν. Ἦτο εἰς τὸ μέσον σχεδὸν τῶν ἰσπανικῶν καὶ ἰταλικῶν ἀκτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐμπορεύοντο, ἀντικρὺ δὲ σχεδὸν ἀπὸ τὴν Κορσικὴν.

Ἐρώτησαν ποῖοι κατόικουν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἐμαθον δὲ ὅτι ἔζων ἐκεῖ αἱ ἀπολίτιστοι φυλαὶ τῶν Λιγύων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὸν κόλπον ἦτο ἡ φυλὴ τῶν Σελίων. Οὗτοι ἔζων ἐκ τοῦ κυνηγίου καὶ τῆς ἀλιείας. Βασιλεὺς δὲ αὐτῶν ἦτο ὁ Νάνος.

*
* *

Ὁ κυβερνήτης τότε τοῦ πλοίου, ὅστις ἐκαλεῖτο Εὐξενος, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν Σαλίων καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ἐγκατασταθῶσιν οἱ Φωκαεῖς εἰς τὸν κόλπον ἐκεῖνον.

Ἐξέλεξεν ὥς συντροφους του τινὰς ἐκ τῶν ῥωμαλεωτέρων ναυτῶν του, ἔλαβε μαζί του καὶ πολὺτιμα δῶρα, ἵνα προσφέρῃ εἰς τὸν ἡγεμόνα, καὶ ἐπροχώρησαν πρὸς τὰ ἔνδον τῆς χώρας.

Κατὰ τὴν ἐσπέραν ἔφθασαν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ βασιλέως. Οἱ Σάλιοι κατόικουν εἰς καλύβας μικράς, μόλις δὲ ὑποφερτὴ ἦτο ἡ κατοικία τοῦ ἀρχηγοῦ των.

Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἐξεπλάγησαν, ὅταν εἶδον τοὺς ξένους μεταξὺ των. Περιετριγύριζον μὲ θαυμασμόν τοὺς ἄνδρας ἐκεῖνους, τοὺς ὁποίους εἶχε ψῆσει ἡ ἄλμη τῆς θαλάσσης καὶ αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου καὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ καθαρὰ καὶ ὥραϊα ἐνδύματα. Οἱ ὀφθαλμοὶ δὲ ὅλων ἐστρέφοντο ἰδίως πρὸς τὸν Εὐξενον. Οὗτος ὑψηλός, μὲ εὐρὺ στήθος, μόλις τριάκοντα ἐτῶν, ὁμοίαζε μὲ θεὸν μᾶλλον παρὰ μὲ ἄνθρωπον. Ἐφερεν ἱμάτιον λευκὸν μὲ μαιανδροειδεῖς παρυφάς. Τὸ δὲ βλέμμα του ἐνέπνεε γλυκύτητα, ἀλλὰ καὶ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα.

*
* *

Ὁ βασιλεὺς τῶν Σαλίων ὑπεδέχθη μὲ ἐγκαρδιότητα τοὺς Ἑλληνας.

— Ξένοι, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, καλῶς ὠρίσατε. Ἦλθατε εἰς μίαν εὐτυχῇ ἡμέραν τοῦ βίου μου. Σήμερον ὑπανδρεύω τὴν κόρην μου Πέτταν. Θὰ μείνετε νὰ δειπνήσωμεν ὁμοῦ τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου μαζί μὲ τοὺς ἄλλους προσκεκλημένους καὶ νὰ συνευφρανθῶμεν. Θὰ κοιμηθῆτε κατόπιν ἐδῶ καὶ αὐριον θὰ συζητήσωμεν περὶ τῆς προτάσεώς σας.

Καὶ πράγματι μετ' ὀλίγον παρετέθη τὸ δεῖπνον. Ὁ Νάνος εἶχε καλέσει εἰς αὐτὸ ὅλους τοὺς ἐπισημοτέρους νέους τῆς φυλῆς του καὶ ἄλλων γειτονικῶν φυλῶν, ὅσοι ἐπεθύμουν νὰ λάβουν σύζυγον τὴν θυγατέρα του. Διότι, πρᾶγμα περίεργον, ὁ γαμβρὸς δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκλεγῇ. Κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Σαλίων εἰς τὸ τέλος τοῦ δείπνου ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ ἡ βασιλόπαις κρατοῦσα ποτήριον πλήρες οἶνου. Θὰ ἐπέρνα ἔμπροσθεν τῶν μνηστήρων. Καὶ ἐκεῖνος, ἔμπροσθεν τοῦ ὁποίου θὰ ἑσταμάτα καὶ θὰ τῷ προσέφερε τὸ ποτήριον, αὐτὸς θὰ ἦτο ὁ ἐκλεκτὸς τῆς καρδίας τῆς.

Ἡ βασιλόπαις ἦτο ὡραιότατη, ὁ Νάνος, ἡγεμὼν ἰσχυρός, καὶ ἕκαστος τῶν μνηστήρων ἐξήλανε βλέπων τοὺς παρακαθημένους του νὰ διαμφισβητοῦν τὴν κόρην. Μόνον ὁ Εὐξενος καὶ οἱ ναῦται του ἦσαν ἥσυχoi, εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς καλῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἀναμένοντες μὲ περιέργειαν τὸ μέλλον νὰ συμβῇ.

Τέλος ἡ κρίσιμος στιγμή ἐφθάσε. Σιωπὴ ἄκρα. Ἡ βασιλόπαις εἰσῆλθεν εὐθυτενής, κρατοῦσα εἰς τὴν

τὴν χεῖρα τὸ πλήρες οἶνου ποτήριον. Μὲ ἀφέλειαν πολλὴν προσέβλεπεν ἕκαστον ἐκ τῶν κεκλημένων, ἀλλὰ δὲν ἐσταμάτα πονθενά. Καὶ ἐξαίφνης! εἶχεν ἴδει τὸν Εὐξενον καὶ προχωρεῖ πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ προσφέρει τὸ ποτήριον.

“Ὅλοι ἔμειναν ἐκπληκτοὶ καὶ πρῶτος ἐξ ὅλων ὁ Εὐξενος καὶ οἱ σύντροφοί του. Ἄλλ’ ὁ Νάνος ἔσπευσεν ἀμέσως πρὸς αὐτόν.

— Ξένε μου, τῷ εἶπεν, ἀφοῦ ἡ κόρη μου σὲ ἐξέλεξεν ὡς σύζυγόν της, ἐγὼ δὲν ἔχω παρὰ νὰ τὴν συγχαρῶ διὰ τὴν ἐκλογὴν της. Ἐλθὲ νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ.

*
* *

Ἐννοεῖται ὅτι κατόπιν τούτου ἡ αἴτησις τῶν Φωκαέων περὶ ἰδρύσεως ἐμπορικοῦ σταθμοῦ εἰς τὸν κόλπον ἐκεῖνον ἔγινεν εὐμενέστατα δεκτὴ. Οἱ ναῦται, ἐπιστρέψαντες μετ’ ὀλίγον εἰς τὴν Φώκαιαν, ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς ἄρχοντας τὸν ἀπροσδόκητον γάμον τοῦ πλοίαρχου των καὶ τὴν εὐμένειαν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Νάνος ἐδέχετο τοὺς Φωκαεῖς εἰς τὰ παρὰ τῆς χώρας του.

Πλείστοι τότε ἐκ τῶν Φωκαέων ἔσπευσαν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Οὕτω δὲ συμφρίσθη ἐκεῖ μικρὰ ἀποικία, ἣτις ὠνομάσθη Μασσαλία. Ἐκεῖ ἐγκατεστάθη καὶ ἔζησεν εὐτυχὴς καὶ ὁ Εὐξενος μετὰ τῆς συζύγου του, εὐτυχέστερος, διότι οἱ θεοὶ τῷ ἐχάρισαν μετ’ ὀλίγον λαμπρὸν υἱόν, τὸν Πρῶτον.

Ταῦτα συνέβαινον τὸ 600 π. Χ. Ἐκτοτε ὁ μικρὸς ἐκεῖνος ἐμπορικὸς σταθμὸς, ἕνεκα τοῦ ἀσφαλεστάτου λιμένος του, προσεῖλκυεν ὅλον ἐν περισσοτέρους κατοίκους. Οὕτω δὲ μετ’ ὀλίγον ἀνεπτύχθη

εἰς πόλιν μεγάλην καὶ πλουσίαν, ἡ ὁποία διετήρησε τὴν ἀκμὴν τῆς μέχρ' ἡμερον.

Κατὰ τὸ 1900 μ. Χ. οἱ Μασσαλιῶται ἐτέλεσαν λαμπρὰς ἐορτὰς εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἰδρύθη ἡ πατρίς των. Εἶχον παρέλθει ἀπὸ τότε 2500 ἀκριβῶς ἔτη. Ἡ Μασσαλία ἦτο τώρα μεγάλη πόλις, ἡ δὲ μητρόπολις τῆς μόλις ἡρίθμει πέντε χιλιάδας κατοίκων. Ἀλλ' οἱ Μασσαλιῶται εἶναι εὐγνώμονες πάντοτε πρὸς τοὺς Ἑλληνας, οἱ ὅποιοι ἔφερον εἰς τὴν πατρίδα των τὰ πρῶτα φῶτα τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ τὴν τιμητικωτέραν θέσιν εἰς τὰς ἐορτὰς ἐκεῖνας εἶχον φυλάξει διὰ τρεῖς πτωχοὺς δημογέροντας τῆς Φωκαίας, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀποσταλῆ ἀπὸ τὴν μικρὰν σήμερον μητρόπολιν νὰ χαιρετίσουν τὴν μεγάλην τώρα ἀποικίαν.

᾽Αδ. ᾽Αδαμαντίου

Τὰ σωθέντα κοράσια

Δύο χωρικῶν κορασίων ἡ θεία, ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς των, κατόκει εἰς τὸ πλησίον χωρίον. Ἡ θεία των αὕτη τὰ ἡγάπα πολὺ καὶ πολλάκις τὰ προσεκάλει καὶ ἔμενον ἀπὸ πρωῒας μέχρις ἐσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς. Ἐπειτα, ὅτε ἐπλησίαζε νὰ νυκτώσῃ, τὰ ἔστελλε πάλιν εἰς τὴν μητέρα των.

Ἡμέραν τινὰ τὰ κοράσια ἠθέλον νὰ μεταβῶσιν εἰς αὐτὴν ἀπὸ πρωῒας. Ὁ χειμὼν ἦτο βαρὺς. Ἐνεδύθησαν καλὰ, ἔλαβον τὰς ῥόκας, διὰ νὰ ἐργασθοῦν ἐκεῖ, καὶ ἐξεκίνησαν. Διήλθον τὸ δάσος, τὸ

ὅποιον ἔκειτο ἐν τῷ μεταξὺ τῶν δύο χωρίων καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν θείαν των.

Ἡ θεία των, ὅτε τὰ εἶδεν, ἐχάρη πολὺ καὶ τὰ περιεποιήθη, ὅσον ἡδύνατο καλύτερον. Κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τὰ κοράσια ἐχαιρέτισαν τὴν θείαν των καὶ ἐξεκίνησαν, διὰ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν οἰκίαν των.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ δάσος, ἤρχισε νὰ πίπτῃ χιὼν καὶ νὰ φουσᾷ τόσον πολὺ, ὥστε δὲν διέκρινον πλέον τὸν δρόμον καὶ δὲν ἡδύναντο πλέον οὔτε νὰ προχωρήσουν οὔτε νὰ ἐπιστρέψουν. Ἐκεῖ παρὰ τὴν ὁδὸν εἶδον μικρὸν σπήλαιον, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ἐπεκάρητο παχὺ στρώμα χιῶνος, καὶ ἐκεῖ κατέφυγον.

Πρὶν ὅμως εἰσέλθουν εἰς αὐτό, ἔδεσαν εἰς τὸ ἄκρον ῥόκας ἐρυθρὸν μανδήλιον καὶ ἐνέπηξαν αὐτὴν στερεῶς ἐπὶ τοῦ χιονοσκεποῦς σπηλαίου. Ἐσκέφθησαν ὅτι, ἂν διήρχετό τις ἐκεῖθεν, θὰ ἑβλεπε τὸ ἐρυθρὸν μανδήλιον καὶ θὰ ἤρχετο πρὸς βοήθειαν αὐτῶν.

Ὅταν ἦλθεν ἡ νύξ, ἡ χιὼν ἔπιπτε πυκνοτέρα. Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρίσκοντο τὰ κοράσια, ἐκλείσθη ὑπὸ τῆς χιόνος. Ἐκεῖ δὲ καθήμενα τὰ δυστυχῇ ἤκουον ἔξω τὴν θύελλαν νὰ μαίνεται. Τὰ κακόμοιρα ἐκ τοῦ φόβου ἔτρεμον! Ὁ πανάγαθος ὅμως Θεὸς ἡγρούνηι ἄνωθεν αὐτῶν. Τέλος, ἀφοῦ προσηυχήθησαν, ἀπεκοιμήθησαν.

*
* *

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ἐπειδὴ τὰ κοράσια δὲν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ γονεῖς των ἀνησυχουν

πολὺ καὶ ἔστειλαν ἓνα ἄνθρωπον εἰς τὴν θείαν των, διὰ νὰ μάθουν τί συμβαίνει.

Ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἐπανῆλθε καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι τὰ τέκνα των δὲν εἶναι ἐκεῖ καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς προηγουμένης ἡμέρας εἶχον ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν, ἵνα ἐπιστρέψουν εἰς τὸ χωρίον των, ἐταράχθησαν πολὺ. Ὑπέθεσαν ὅτι θὰ τὰ κατέχωσεν κάποιου καθ' ὁδὸν ἢ χιὼν. Προσεκάλεσαν τότε ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους αὐτῶν καί, ἀφοῦ ἔλαβον πτύα, ἔτρεξαν εἰς τὸ δάσος πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ σωτηρίαν τῶν κοράσιων.

Ἐνῷ ἠρεύνων ἐκεῖ, εἶδον ἐρυθρᾶν τινα σημαίαν, ἣτις ἐξεῖχεν ὀλίγον ὑπεράνω τῆς χιόνος. Οἱ ἄνθρωποι ἀνεγνώρισαν τὸ μανδύλιον καὶ ἐνόησαν ὅτι ἐκεῖ θὰ ἦσαν τὰ κοράσια. Τρέχουν λοιπὸν ἐκεῖ καὶ καλοῦν αὐτὰ μὲ τὸ ὄνομά των, ὅσον ἠδύναντο δυνατότερον. Τὰ κοράσια ἤκουσαν τὴν φωνὴν τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν των καὶ ἤρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ αὐτὰ δυνατὰ ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ καὶ χιονοσκεποῦς καταφυγίου των, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξέλθουν. Ἡ χιὼν ἦτο πολλή καὶ ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου εἶχε φραγθῇ ἐντελῶς ὑπ' αὐτῆς. Τότε οἱ ἄνδρες διὰ τῶν πτύων ἀπεμάκρυναν τὴν χιόνα καὶ εὗρον ὑπὸ τοὺς θάμνους τὰ δύο κοράσια τρέμοντα ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ φόβου.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! εἶπον μιᾷ φωνῇ ὅλοι καὶ περιχαρεῖς ἐπέστρεψαν εἰς τὸ χωρίον των. Ἡ μήτηρ, ὅταν εἶδε τὰ δύο τῆς κοράσια, τὰ ὅποια ἐκλαιεν ὡς ἀποθανόντα, ἐλιποθύμησεν. Συνῆλθεν ὅμως μετ' ὀλίγον, ἠὺχαρίστησε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν τέκνων της, τὰ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ περιπαθέστατα κατεφίλει αὐτά.

Μάννα

Μάννα, χοράζει τὸ παιδάκι,
μάννα, ὁ νιὸς καὶ μάννα ὁ γέρος,
μάννα, ἀκοῦς εἰς κάθε μέρος . . .
"Α, τί ὄνομα γλυκό.

Τὴ χαρά σου καὶ τὴ λύπη
μὲ τὴν μάννα τὴ μοιράζεις,
ποθητὰ τὴν ἀγκαλιάζεις,
δὲν τῆς χορὴβεις μυστιζό . . .

Εἰς τὸν κόσμον ἄλλο πλάσμα
δὲν θὰ βρῇς νὰ σὲ μαντεύη,
σὰν τὴν μάννα ποὺ λατρεύει,
σὰν τὴ μάννα ποὺ πονεῖ.

Τὴν ὑγεία της, τὴ ζωὴ της,
ὅλα ἢ μάννα τ' ἀψηφάει,
γιὰ τὸ τέκνο π' ἀγαπάει,
γιὰ τὸ τέκνο, ποὺ φιλεῖ.

"Οπου τρέχεις, πάντα ἢ μάννα,
μὲ τὸ νοῦ σὲ συντροφεύει,
σὲ προσμένει, σὲ γυροῦναι
μ' ἀνυπόμονη καρδιά.

Κι' ἂν σκληρὸς ἐσὺ φαρμάκια
τὴν ποτίζης τὴν καυμένη,

πάντα ἢ μάννα σ' ἀπανταίνει
μὲ δλόθερμα φιλιλί.

Λυστοχῆς ὅποιος τὴν χάνει!
Ὁ καῦμός εἶναι μέγας.
Σὰν τὴ μάννα δὲν εἶναι ἄλλος
εἰς τὸν κόσμον θησανρός.

Κι' ὅποιος μάννα πλιὰ δὲν ἔχει,
μάννα, κοῦζει στ' ὄνειρό του,
πάντα μάννα στὸν καῦμό του
εἶναι ὁ μόνος στεναγμός.

Γ. Μαρτινέλης

Οἱ σπογγαλιεῖς τοῦ Αἰγαίου

Πλησίον τῆς λέμβου, ὡσὰν μυστηριώδης βρασμός
νὰ ἐτάρασσε τὰ θαλάσσια βάθη, ὀγκώδεις φουσκαλί-
δες ἀέρος, πλατεῖται καὶ καμπύλαι, ἀνήρχοντο κατὰ
διαλείμματα νὰ θραυσθοῦν μὲ παφλασμόν.

Ἦτο ἡ ἀναπνοὴ τοῦ δύτου ἐκ τοῦ θαλασσίου
βυθοῦ.

Ἐν τούτοις ὁ ναύτης, ὁ ὅποιος κρατεῖ τὸ σχοι-
νίον τοῦ σκαφάνδρου, εἶχε δώσει ἤδη τὸ σύνθημα
καὶ ἤρχισε βραδέως νὰ ἀνασύρη αὐτό. Εἴκοσιν ὀρ-
γυιάς κάτω τοῦ κόσμου εἰς τὸ χάος τῆς ἀβύσσου,
μὲ τὸ φοβερὸν σάβανον τοῦ ἀπεράντου ὠκεανοῦ
ὑπεράνω, εὐρίσκεται ὁ δύτης.

Ἡ ἀνύψωσις ἐξηκολούθησε βραδέως καὶ μετὰ

προσοχῆς, ἐνῷ ὁ ναυτόπαις ἐσώρρευε τὸν ἀνερχόμενον σὼλῆνα. Μετὰ τινα λεπτά τὰ ὕδατα συνεταράχθησαν, καὶ ἤρξατο ἀναφαινομένη πελώρια κεφαλὴ ἐκ μετάλλου, ἀμαυρὰ καὶ κελαρύζουσα, τρομακτικὴ ἐκ τῶν σὼλῆνων καὶ τῶν κρουσάλλων παρὰ τὸ δεξιὸν πλευρόν. Δύο βραχίονες, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἐκράτει τὸ σχοινίον, ὁ δὲ ἄλλος ἀπόχην πλήρη σπόγγων, ἐκρατήθησαν ἀπὸ τῆς κουπαστῆς, καὶ ὁ δύτες, ὡς φοβερόν θαλάσσιον τέρας, ἐφάνη ἀνακύπτον μὲ τὸ ἥμισυ ἀκόμῃ σῶμα ἐντὸς τῶν ὑδάτων.

Δύο τρεῖς τότε ἐκ τῶν σπογγαλιέων, ἀφήσαντες τὴν ῥαθυμίαν, ἔσπευσαν νὰ τὸν βοηθήσουν, ἐνῷ ὁ κυβερνήτης τῆς ἀλιευτικῆς λέμβου, λαμβάνων διὰ τῶν δύο παλαμῶν τὴν περικεφαλαίαν, ἤρχισε νὰ τὴν περιστρέφῃ, ἕως ὅτου ἀφηρέθη ἐντελῶς.

Ἐφάνη τότε ἐν ταλαίπωρον πρόσωπον, κατέρουθρον καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς ἐξωγκωμένους καὶ αἱματηροὺς, ἀναπνέον μετὰ κόπου.

Παχεῖαι σταγόνες ἔρρεον ἀπὸ τοῦ μετώπου του, κυλιόμεναι κατὰ μῆκος τῆς ῥινὸς καὶ τῶν παρειῶν.

Ὁ δύτες ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπ' ὀλίγον, κρατούμενος ἀπὸ τῆς κουπαστῆς, ὡς ἀναλαμβάνων ἐκ τῶν κόπων, ἀφοῦ δὲ οἱ σύντροφοί του τὸν ἀνείλκυσαν ἐντελῶς καὶ τὸν ἐξέδυσαν τῶν ἐλαστικῶν ἐνδυμάτων, ἐξηπλώθη φορῶν μόνον τὴν φανέλλαν, ἐπὶ τῶν σανίδων, καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος κρατῶν τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν.

*
* *

Ἦδη ὁ μικρὸς ναυτόπαις πλησιάσας ἀνεκίνει τοὺς σπόγγους, ἐνῷ ἕτερος ἤρχισε διὰ μακρᾶς σα-

χορράφας νὰ τοὺς περνᾷ εἰς σχοινία. Δὲν ὁμοιά-
ζον ὅμως διόλου ἀκόμη τοὺς ὥραίους σπόγγους,
τοὺς ὁποίους εἶμεθα συνηθισμένοι νὰ βλέπωμεν εἰς
τὰς προθήκας τῶν μυροπωλείων καὶ τὰ κάνιστρα
τῶν πλανοδίων πωλητῶν. Ἦσαν μᾶζαι μελαναί,
ἀηδεῖς καὶ γλοιώδεις, χρειαζόμεναι πολλὴν ἀκόμη
κατεργασίαν, διὰ νὰ μεταβιβασθοῦν εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἄγγ. Τανάγρας

Β' ΚΥΚΛΟΣ

ΧΕΙΜΩΝ

Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ὁ ὕπαρχος τοῦ Οὐάλεντος

Κατὰ τὸ 372 μ. Χ. ὁ ἄρειανὸς βασιλεὺς Οὐάλης παρήγγειλε τὸν ὕπαρχον Μόδεστον νὰ πείσῃ καὶ νὰ ἀπειλήσῃ τόσον τὸν Βασίλειον, ὥστε νὰ ἀσπασθῇ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Βασίλειος ἦτο ἐπίσκοπος εἰς τὴν Καισάρειαν.

Ὁ ὕπαρχος ἐκάλεσε τὸν ἐπίσκοπον καὶ τῷ εἶπε :

— Πῶς σὺ τολμᾷς μόνος νὰ ἀνθίστασαι εἰς τὸν ἰσχυρὸν βασιλέα;

Ἀφοῦ δ' ἐρώτησεν ὁ Βασίλειος, τί ἐννοεῖ μὲ ὅσα λέγει, ἀπεκρίθη ὁ Μόδεστος.

— Σὺ μόνος ἀρνεῖσαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὸ δόγμα τοῦ αὐτοκράτορος, τὸ ὁποῖον ἡσπάσθησαν πλέον ὅλοι.

Εἰς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ θεῖος ἀνὴρ :

— Ἀφοῦ καὶ ἐγὼ εἶμαι κτίσμα τοῦ Θεοῦ, οὐδέποτε θὰ προσκυνήσω κτίσμα, οὐδὲ αὐτὸν τὸν ὕπαρχον.

Τότε ὁ ὕπαρχος ἀνεπήδησεν ἐξ ὀργῆς καὶ ἀνέκραξε :

— Πῶς! Δὲν φοβεῖσαι τὴν δύναμιν ταύτην;

— Καὶ διατί, ἀπεκρίθη ὁ Βασίλειος, νὰ τὴν φοβηθῶ; τί ἡμπορεῖ νὰ μοῦ κάμῃ;

— Ἐν ἐκ τῶν πολλῶν ὅσα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ἀπήντησεν ὁ ὕπαρχος.

— Καὶ ποῖα εἶναι ταῦτα;

— Δήμευσις, ἐξορία, βάσανος, θάνατος, εἶπεν ὁ Μόδεστος.

— Ἄλλο τίποτε ἀπειλήσέ με, παρეტήρησεν ὁ Βα-

σίλειος. Διότι ἀπὸ ὅλα αὐτά, ὅσα εἶπες δὲν φοβοῦμαι τίποτε. Περὶ δημεύσεως δὲν δύναται νὰ ἀνασχήσῃ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει παρὰ δύο τετριμμένα ἱμάτια καὶ μερικὰ βιβλία. Ἐξορίαν δὲν δύναμαι νὰ πάθω, διότι, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εὐρίσκωμαι, λογίζομαι ὁδοιπορος ἁπατρὶς. Βάσανοι δὲν δύνανται νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς σῶμα ἀσθενές, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκπνεύσῃ ἅμα μίαν μόνον λάβῃ πληγὴν. Ὁ δὲ

θάνατος μου εἶναι ποθητός, διότι αὐτὸς θὰ μὲ φέρῃ πρὸς τὸν Θεόν.

Ὁ ὑπαρχος ἐκπλάγεις ἀπὸ τὸ μέγα τοῦτο θάρρος τοῦ Βασιλείου ἀπεκρίθη:

—Τοιούτους τολμηροὺς λόγους, οὐδεὶς οὐδέποτε ἐνώπιον ἐμοῦ, τοῦ Μοδέστου, ἐξέφερεν.

— Ἀλλ' ἴσως, παρατήρησεν ὁ Βασίλειος, οὐδέ-

ποτε συνήντησες ἐπίσκοπον. Ἡμεῖς εἴμεθα καθ' ὅλα
πρῶτοι καὶ ταπεινοί, ὄχι μόνον πρὸς τὸν βασιλέα,
ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν μικρότερον τῶν ἀνθρώπων.
Ἄμα ὅμως πρόκειται περὶ τῆς πίστεως πρὸς τὸν
Θεόν, πῦρ καὶ ξίφος καὶ θηρία καὶ ὄνυχες τροφή
μᾶλλον μᾶς εἶναι παρὰ κατάπληξις. Ἄς ἀκούῃ τοῦ-
το καὶ ὁ βασιλεὺς.

Ἐνεκα τούτου ὑπαρχος καὶ βασιλεὺς ἠναγκάστη-
σαν νὰ ὑποχωρήσουν καὶ νὰ ἀφήσουν τὸν ἱερὸν
ἄνδρα ἡσυχόν.

Κατὰ Κ. Παπαρηγόπουλον

Εὐτυχισμένη πρωτοχρονιά

Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἐξημέρωσεν. Οἱ χωρικοὶ
ὅλοι ἐξύπνησαν ἐνωρὶς καὶ ἤρχισαν νὰ ἐτοιμάζων-
ται νὰ ἐκκλησιασθῶν. Ὁ ἥλιος φωτεινὸς ἐπρόβαλε
καὶ ἡστραπτεν ἐπάνω εἰς τὸν λευκὸν πέπλον, ὅστις
ἐκάλυπτε βουνά, πεδιάδας, χαράδρας, τὰ πάντα. Πρώ-
την φορὰν εἶχε πέσει τόση χιών. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ
λάμποντος ἡλίου ἠνοῦντο μὲ τὰ λαμπρὰ χρώματα
τοῦ αἰθρίου οὐρανοῦ καὶ παρουσίαζον πανόραμα
ἄφθαστον. Χαρὰ Θεοῦ!

Οἱ δρόμοι τοῦ χωρίου πλήρεις πιστῶν, προσερχο-
μένων μὲ εὐλάβειαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Συγχρόνως
δὲ θύμικῃ καὶ βαρύνῃ ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ
κώδωνος τῆς ἐκκλησίας, ἣτις εὐρίσκεται εἰς τὴν κο-
ρυφὴν τοῦ γραφικοῦ λοφίσκου.

Ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἐτοιμάζουν μὲ
τὰς μεγαλυτέρας τῶν θυγατέρας τὸ γεῦμα τῆς πρω-
τοχρονιαῆς. Ἐξω εἰς τὰς μικρὰς πλατείας καὶ εἰς

τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας τὰ παιδιά ἔπαιζον καὶ ἐφώναζον, σχηματίζοντα μὲ βώλους χιόνος χιονανθρώπους.

Ὁ Πέτρος, τώρα ἐπιστρέψας ἀπὸ τὰ ξένα, νεόνυμφος, ἐνδεδυμένος κομψῶς, ἐξεκίνησε διὰ τὴν ἐκκλησίαν.

Εἰς τὴν μεγάλην θύραν τῆς αὐλῆς ἐστάθη ὀλίγον νὰ θαυμάσῃ τὸ ἀπέραντον πανόραμα, τὸ ὁποῖον ἠπλοῦτο ἐμπρὸς του. Ἦθελε νὰ ἀπολαύσῃ τὴν μαγευτικὴν θέαν, τὸ ἐξαίσιον τῆς ἐξοχῆς μεγαλειῶν. Εἶχε δίκαιον. Ἐπὶ δώδεκα ἔτη εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔβλεπε μόνον τοὺς οὐρανοξύστας καὶ ἔτρωγε μὲ πόνον «τὸ σκληρὸ ψωμὶ τῆς ξενιτειᾶς».

Ἐπροχώρησε. Καθ' ὁδὸν ἔβλεπε τὰ διάφορα δένδρα μὲ μικρὰ ἐπ' αὐτῶν στρώματα χιόνος καὶ τοὺς μικροὺς οἰκίσκους τοῦ χωρίου του περιποιημένους μὲ τὴν ἀφελῇ καλαισθησίαν τῶν συγχωριανῶν του. Ἀπὸ τὰς καπνοδόχους τῶν ἀνήρχετο ὁ καπνὸς τῆς ἐστίας καὶ ἡ κνίσσα τῶν καλοψημένων φαγητῶν. Τὰ πάντα τῷ ἔφερον εἰς τὴν μνήμην τὰ παιδικὰ του χρόνια. Ἐπροχώρει χαρούμενος.

*
* *

Ὅταν ὁ Πέτρος ἔφθασεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χωρίου, ἀσυναισθῆτως ἐσταμάτησε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ ξενιτευμένου φίλου του Λάμπρου καί, χωρὶς νὰ θέλῃ, ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ γέροντος πατρὸς του νὰ λέγῃ:

— Ὁ Θεὸς εἶναι μέγας, νύμφη μου. Δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀποθάνωμεν.

Μετ' ὀλίγον δὲ ἀκουμβῶν εἰς τὴν ῥάβδον του ἐφάνη κρατῶν ἀπὸ τὴν μίαν χεῖρα τὸν μικρὸν ἔγ-

γονόν του καὶ κατήρχετο βραδέως τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος, ἵνα μεταβῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ὁ Πέτρος ἀφῆκε νὰ διέλθῃ ὁ γέρον, προσποιηθεὶς ὅτι θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν, ὅταν δὲ δὴρχετο πλησίον τοῦ γέροντος, ἤκουσεν αὐτὸν νὰ ψιθυρίζει :

— Πεῖνα καὶ γεράματα, τὰ δύο κακὰ πράγματα.

Συγχρόνως εἰς τὸ σπίτι ἠκούετο τὸ μοιρολόγι τῆς λησμονημένης συζύγου.

Ἐξ μῆνας εἶχον νὰ λάβουν ἐπιστολήν. Δὲν ἐγνώριζον ἂν ζῇ ἢ ἂν ἀπέθανεν. Εἶχον μάθει μόνον, ἀπὸ ἐπιστολήν ἄλλου ξενιτευμένου, ὅτι εἶχεν εἰσαχθῇ εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Πλέον τούτου τίποτε.

Ὁ Πέτρος ἐγνώριζεν ὅλα καὶ συνεκινήθη. Πρὶν φύγῃ, ἐπλησίασε τὸ ἀνοιχτὸν παράθυρον τοῦ χαμηλοῦ οἰκίσκου, χωρὶς βέβαια νὰ γνωρίζῃ διατί. Ἐκεῖ

εἶδε τὴν πτωχικὴν βασιλόπητταν τῆς οἰκογενείας. Ἀμέσως τῷ ἦλθε μία ἰδέα καί, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου του νόμισμα χρυσοῦν δέκα δολλαρίων καὶ τὸ θέτει ἐπιτηδείως εἰς τὸ ἄκρον τῆς πῆττας καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, σκεπτόμενος διαρκῶς τὴν δυστυχίαν τῆς οἰκογενείας τοῦ φίλου του.

*
* *

Ἡ ἐκκλησία μετ' ὀλίγον ἐτελείωσεν. Οἱ δρόμοι τοῦ χωρίου ἦσαν ἤδη πλήρεις. Οἱ συναντῶμενοι χωριανοὶ ἐχαιρέτιζον ὁ εἰς τὸν ἄλλον, εὐχόμενοι διὰ τὸ νέον ἔτος. Παντοῦ πλουσία τράπεζα ἀνέμενε τοὺς ἐκκλησιασθέντας. Τραγούδια χαρᾶς ἠκούοντο εἰς ὅλας τὰς οἰκίας.

Μόνον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ξενιτευμένου ἐβασίλευε κατῆφεια. Ὁ γέρον ἐπέστρεψεν μὲ τὸν μικρὸν ἐγγονόν του ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἐχαιρέτισε τὴν νύμφην του καὶ ἐκάθησε πλησίον τῆς ἐστίας. Ἐκεῖνη πάλιν σιωπηλὴ ἔφερε τὴν βασιλόπητταν, διὰ νὰ ἐορτάσουν καὶ αὐτοὶ τὴν πρωτοχρονίαν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠκούσαν τὴν σάλπιγγα τοῦ ταχυδρόμου. Καὶ οἱ τρεῖς ἀνετινάχθησαν. Ἦθελαν νὰ ἐξέλθουν νὰ συναντήσουν τὸν διανομέα καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσουν, ἀλλὰ πάλιν ἔμειναν σιωπηλοὶ καὶ οἱ τρεῖς.

Ἀνελπίστως ὅμως ἀκούουν μετ' ὀλίγον κτύπους εἰς τὴν μεγάλην θύραν τῆς αὐλῆς. Ἦνοιξαν μὲ ἐλπίδα καὶ χαράν. Ἀντικρῶν εἰς τὸ ἄνοιγμα τὸν ταχυδρόμον. Τοὺς ἔφερε ἐπιστολὴν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν ἔπειτα ἀπὸ ἑξ μηνῶν σιωπῆς.

*
* *

Χωρίς νὰ υπογράψουν, ἀνοίγει ὁ γέρον τρέμων, μὲ δακρυσμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὴν χαρὰν, τὴν ἐπιστολήν. Μία τραπεζιτικὴ ἐπιταγὴ ἐκύλισεν εἰς τοὺς πόδας των. Κανεὶς ὅμως δὲν ἔδωκε προσοχήν. Ὅλοι ἀνησυχοῦν νὰ μάθουν τί ἔγραφε.

«Ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖον δὲν ἠδυνήθην νὰ εὕρω ἐργασίαν καὶ ἠναγκάσθην νὰ περιέλθω πολλὰς πόλεις τῆς Ἀμερικῆς. Τώρα ὅμως εὐτυχῶς — δόξα τῷ Θεῷ! — καὶ ἐργασίαν καλὴν ἔχω καὶ ὑγείαν. Νὰ μὲ συγχωρήσετε διὰ τὴν λύπην, τὴν ὁποίαν σᾶς ἐπροξένησεν ἡ μακρὰ σιωπὴ μου, ἐλπίζω ὅμως νὰ συναντηθῶμεν συντομώτατα». Καὶ ἔκλειεν ἡ ἐπιστολὴ μὲ ἰδιαιτέρους γλυκεῖς λόγους διὰ τὴν σύζυγον καὶ τὸν μικρὸν υἱόν τους.

Ποῖος δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν χαρὰν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν; Δὲν ἤξευρον τί νὰ κάμουν, πῶς νὰ τὴν ἐκδηλώσουν. Ἐκράτησαν καὶ τὸν ταχυδρομόν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ λιτόν των γεῦμα. Πῶς ἄλλως νὰ τὸν εὐχαριστήσουν διὰ τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν τοῖς ἔφερε;

Ἡ σύζυγος τοῦ ξενιτευμένου εἶχε θέσει ἐν δακάλεπτον εἰς τὴν βασιλόπητταν ἀντὶ ἄλλου νομίματος. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εὐρέθη εἰς τὸ τεμάχιον τοῦ ταχυδρομοῦ. Ὁ μικρὸς ἔγγονος, ὅταν εἶδε τὴν τύχην νὰ εὐνοῇ τὸν ξένον καὶ τὰ ὄνειρά του νὰ διαψεύδωνται, ἐστενοχωρήθη πολὺ, ἐπέμεινε δὲ νὰ πάρῃ τὸ τελευταῖον μερίδιον τῆς πῆττας, τὸ μερίδιον τὸ προορισμένον διὰ τὴν τύχην τῆς οἰκογενείας καὶ νὰ ἐξέλθῃ νὰ παίξῃ. Ἡ μήτηρ του δὲν

τὸ ἔδιδε, ὁ πάππος ὅμως ἱκανοποίησε τὸν πόθον τοῦ μικροῦ, ὁπότε αἴφνης—παράξενον πράγμα—εἰς τὸ τεμάχιον αὐτῆς τῆς πῆττας εὐρέθη τὸ χουσοῦν νόμισμα. Τὸ εὗρεν ὁ μικρὸς καὶ ἤρχισε νὰ χοροπηδᾷ ἀπὸ τὴν χαράν του.

Τὸ πρᾶγμα ἔμεινε δι' αὐτοὺς ἀνεξήγητον. Ὁ πάππος συνεκινήθη πολὺ καὶ ἀκουμβήσας εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἐστίας ἤρχισε νὰ τραγουδῇ. Οὕτως ἡ οἰκογένεια τοῦ ξενιτευμένου ἐώρτασε τὴν πρωτοχρονίαν ἐκείνην.

Οἱ υἱοὶ τοῦ γεωργοῦ

Εἷς γέρον γωργὸς εἶχε τρεῖς υἱούς, οἵτινες καθόλου δὲν ἠγάπων νὰ ἐργάζωνται. Εἰσγάξετο ὁ γέρον καὶ αὐτοὶ ἐκάθηντο καὶ ἐτρέφοντο ἀπὸ τοὺς κόπους του.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ὁ γέρον ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὴν ἄμπελόν του, τὸν κατέλαβε μία ῥαγδαία βροχή. Ὁ δυστυχὴς ἐβράχη πολὺ. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἠσθένησε βαρέως καὶ ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ. Ἐνῶ δὲ εὐρίσκετο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἐσυλλογίζετο πόσον δυστυχῇ θὰ ζήσουν μετὰ τὸν θάνατόν του τὰ τέκνα του καὶ ἔλυπεῖτο. Καὶ ἐπειδὴ ἠθέλεε κατὰ πάντα τρόπον νὰ κάμῃ τοὺς υἱούς του ν' ἀγαπήσουν τὴν ἐργασίαν, προσεκάλεσεν αὐτοὺς κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του καὶ τοῖς εἶπεν:

— Ἀγαπητά μου τέκνα, ἐγὼ μετ' ὀλίγον δὲν θὰ εἶμαι πλέον εἰς τὴν ζωὴν. Ἡ τελευταία μου ὥρα ἔφθασεν. Μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκω. Μὴ κλαίετε. Οὐ-

τως ἠθέλησεν ὁ Θεός. Ἄς εἶναι δοξασμένον τὸ ἅγιον ὄνομά Του! Σᾶς ἀφήνω τὴν εὐχὴν μου καὶ μίαν ἄμπελον. Τίποτε ἄλλο δὲν ἔχω ἀπὸ αὐτά.

Εἰς τὴν ἄμπελον ὑπάρχει κεκρυμμένον κᾶτι. Ὅταν ἀποθάνω, σκάψατε αὐτὴν καὶ θὰ εὑρετε ὅτι εἰς αὐτὴν ὑπάρχει.

Καί, ἀφοῦ εἶπε ταῦτα, ὁ ἀσθενὴς γέρον ἠυλόγησε τὰ τέκνα του καὶ παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Θεόν.

*
* *

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, μόλις ἐξημέρωσεν, οἱ τρεῖς υἱοὶ του ἔλαβον ἀξίνας καὶ δικέλλας καὶ ἤλθον εἰς τὴν ἄμπελον. Ἠρχίσαν λοιπὸν καὶ οἱ τρεῖς νὰ σκάπτουν μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὑρωσιν εἰς κάποιον μέρος αὐτῆς χρῆματα πολλά.

Τὴν ἔσκαψαν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ χρῆματα δὲν εὑρον πουθενά. Ἐπειδὴ ὁμως ἐνόμισαν ὅτι τὰ χρῆματα θὰ εἶναι εἰς τὴν ἄμπελον καὶ ὅτι δὲν τὰ εὑρον, διότι δὲν ἔσκαψαν καλῶς, ἀρχίζουσι πάλιν ἐξ ἀρχῆς νὰ σκάπτωσι καὶ δευτέραν φορὰν τὴν ἄμπελον, μέχρις ὅτου τὴν ἔσκαψαν ὅλην.

Ἀλλὰ καὶ τὴν δευτέραν φορὰν δὲν εὑρον τίποτε. Ἐφυγον λοιπὸν καταλυπημένοι, διότι ἔκαμον τόσον κόπον, χωρὶς νὰ ἐπιτύχουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐζήτην. Ἀλλ' ἠπατῶντο. Διότι ἡ ἄμπελος, ἐπειδὴ ἔσκάφη πολὺ καλῶς, ἔδωκε τόσον καρπὸν, ὥστε τὰ χρῆματα, τὰ ὁποῖα συνηθροίσθησαν ἐξ αὐτῆς ἦσαν πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰ χρῆματα, τὰ ὁποῖα δύ-

ναται νὰ ἀφήσῃ εἰς τὰ τέκνα του εἰς πτωχὸς γεωργός.

Ἀπὸ τότε καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ γεωργοῦ δὲν ἐκάθηντο πλέον ἀργοί, ἀλλ' εἰργάζοντο μὲ πολλὴν ἀγάπην, διότι μὲ τοὺς ἰδίους τῶν ὀφθαλμοῦς εἶδον ὅτι ἡ ἐργασία φέρει μεγάλα καὶ πολλὰ καλὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ Ἡράκλειος

Ὁ ὠραῖος, ἀνδρεῖος, εὐσεβὴς καὶ λόγιος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἡράκλειος ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους εἰς στιγμὰς ἐξαιρετικῶς κρίσιμους. Ἡ δικαιοσύνη καὶ τὰ οἰκονομικὰ ἦσαν παραλελυμένα, ἐξωτερικῶς δὲ τὸ κράτος ἠπειλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀβάρων καὶ τῶν Περσῶν.

Οἱ Πέρσαι μάλιστα ἐκυρίευσαν τὴν ἱερὰν πόλιν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐκ τῶν κατοίκων ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν, ἄλλους δὲ ἐπώλησαν ὥς δούλους. Τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Τάφου μετὰ τῶν σκευῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν ἐπυρπόλησαν, μετέφεραν δὲ εἰς Κτησιφῶντα καὶ αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Κατόπιν ἐπροχώρησαν διὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κατέλαβον τὴν Χαλκηδὸνα καὶ ἐστρατοπέδευσαν ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Ἡράκλειος ἀποφασίζει νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Φέρων λοιπὸν μέλανα τοῦ μαχητοῦ πέδιλα, ἀντὶ τῶν πορφυρῶν τοῦ βασιλέως, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ πεσὼν πρηγῆς ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ ηὐχέθη εἰπών:

— Δέσποτα Θεὲ καὶ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ

παραδώσῃς ἡμᾶς εἰς ὄνειδος εἰς τοὺς ἐχθροὺς σου
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπιβλέψας ἐλέησον
καὶ τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου νίκην δώσε εἰς
ἡμᾶς.

Μετὰ τοῦτο στραφεῖς πρὸς τὸν Πατριάρχην Σέργιον εἶπεν :

—Εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ σοῦ ἀναθέτω τὴν πόλιν καὶ τὸν υἱόν μου.

*
* *

Μετὰ ταῦτα, ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος, ὑπέμνησεν εἰς τοὺς στρατιώτας τὰς δημοσίας καὶ ιδιωτικὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς καὶ ἐξώρκισεν αὐτοὺς νὰ ἐκδικήσουν τὰ ἱερά, τὰ ὁποῖα ἐβεβήλωσαν οἱ βάρβαροι. Ἀπεκάλει αὐτοὺς ἀδελφοὺς καὶ τέκνα καὶ ἐγέμυζε τὰς ψυχὰς αὐτῶν μὲ θάρρος, δεικνύων τὸ ἱερόν τοῦ Θεοῦ ἀπεικόνισμα.

Ἐπειτα ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἐνίκησεν αὐτούς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως οἱ Πέρσαι συνεμάχησαν μετὰ τῶν Ἀβάρων καὶ παρεκίνησαν αὐτοὺς νὰ κυριεύσουν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πράγματι πλῆθος βαρβάρων ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ ἤρχισε νὰ πολιορκῇ αὐτήν. Αἱ ἀλλεπάλληλοι ὅμως ἐπιθέσεις τῶν ἀποκρούονται γενναίως ὑπὸ τῶν κατοίκων, τοὺς ὁποίους ἐμπνέει ἡ πίστις πρὸς τὴν Θεοτόκον.

Ἀφοῦ λοιπὸν ματαίως ἠγωνίσθησαν νὰ ἐκπορθήσωσι τὴν πόλιν, ἠναγκάσθησαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν. Οὕτως ἡ πόλις ἐσώθη.

*
* *

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠλευθερώθη ἡ πόλις ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς, συνελθὼν ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς

τὸν ναὸν τῆς Θεομήτορος ἔψαλλεν ἕξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Παναγίαν Θεοτόκον καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα ὀρθοστάδην τὸν ὕμνον, ὅστις ὀνομάσθη Ἀκάθιστος Ὑμνος.

Ὁ Ὑμνος οὗτος ψάλλεται μέχρι σήμερον τὴν Παρασκευὴν τῆς πέμπτης ἑβδομάδος τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Δι' αὐτοῦ ὑμνεῖται ἡ Θεοτόκος, ἡ λυτρώσασα ἐκ τῶν δεινῶν τὴν πόλιν.

«Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια ἀναγράφω Σοι ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε. Ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον ἐκ παντοίων με κινδύνων ἡλευθέρωσας, ἵνα κράζω Σοι, Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε».

Πᾶς Ἕλλην ἀκούει κατ' ἔτος μετὰ κατανύξεως τοὺς χαιρετισμοὺς ἐκείνους, διὰ τῶν ὁποίων φανερόνεται ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὴν Θεοτόκον, ἡ ὁποία ἔσωσε τὸ ἔθνος, τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἐκκλησίαν.

«Χαῖρε τῆς ἐκκλησίας ἀσάλευτος πύργος, χαῖρε τῆς βασιλείας ἀπόρρητον τεῖχος, χαῖρε δι' ἧς ἐγείρονται τρόπαια, χαῖρε δι' ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσιν».

*
* *

Ὁ Ἡράκλειος κατανικήσας τοὺς Πέρσας ἐσυνθηκολόγησε μετ' αὐτῶν καὶ ἔλαβεν ὀπίσω τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὸν τίμιον Σταυρόν.

Μετὰ τοῦτο ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, σύμπασα δὲ ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς δεξίωσιν αὐτοῦ. Οἱ κάτοικοι κρατοῦντες κλώνους ἐλαιῶν καὶ λαμπάδας ἀνημμένας ἔψαλλον εὐχαριστηρίους ὕμνους πρὸς τὸν Ὑψιστον.

Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὴν πόλιν ἐν θριάμβῳ καθημέ-
νος ἐπὶ ἄρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων ἐλεφάν-
των, ἄνδρες δὲ προπορευόμενοι ἐκράτουν τὸν Τίμιον
καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, τὸν ὁποῖον ἔσωσεν ἐκ τῆς
Περσικῆς βεβηλώσεως.

Μετά τινας μῆνας ἐκκινήσας ἐκ τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως ἐπορεύθη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, φέρων τὸν
Τίμιον Σταυρόν, τὸ τιμιώτατον κειμήλιον τῆς πί-
στεως ἡμῶν, καὶ παρέδωκε τοῦτον εἰς τὸν πατριάρ-
χην. Τὴν 14ην Σεπτεμβρίου, ἀνυπόδητος καὶ πενι-
χρῶς ἐνδεδυμένος, ὑψωσε πανηγυρικῶς τὸν Σταυρόν
ἐκεῖ, ὅπου ἄλλοτε ἴστατο, εἰς τὸν λεγόμενον «κρα-
νίου Τόπον», ὁ δὲ κληρὸς ἔψαλλε:

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν
κληρονομίαν σου. Νίκας τοῖς εὐσεβέσι κατὰ βαρβά-
ρων δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ σταυ-
ροῦ σου πολίτευμα».

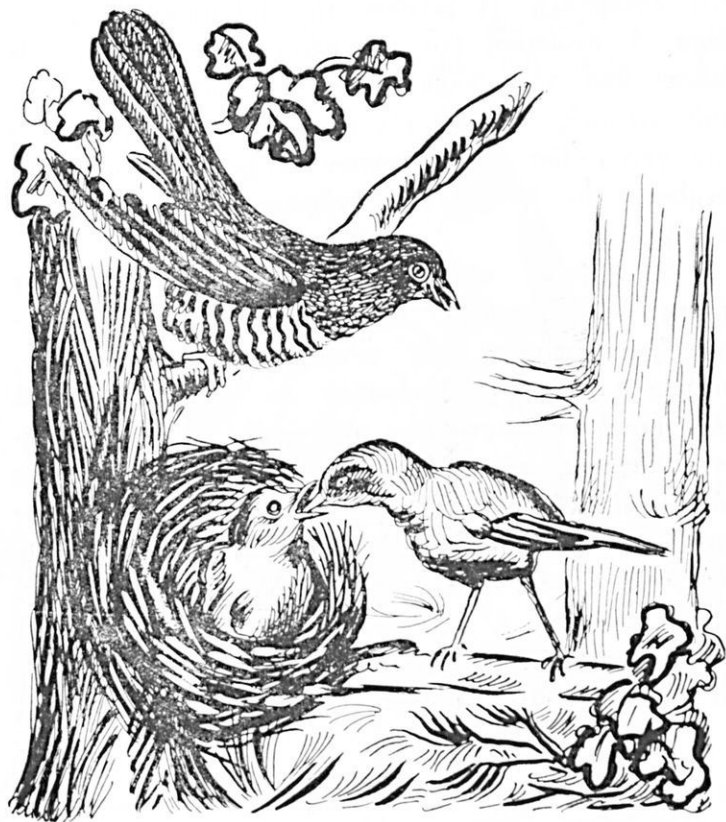
Ἡ χρησιμότης τῶν πτηνῶν

Ἀγαπητοὶ μικροὶ μου φίλοι,

Ἡ ἀνοιξὶς καὶ τὸ θέρος εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν
φωλεῶν. Δι' αὐτὸ ἔρχομαι καὶ ἐγὼ τώρα νὰ σᾶς
ὁμιλήσω διὰ τὰ πτηνά, τοὺς χαριτωμένους αὐτοὺς
ξένους τῶν ἀγρῶν μας, τοὺς πολυτίμους αὐτοὺς βοη-
θοὺς τῆς γεωργίας. Θέλω μίαν φορὰν ἀκόμη νὰ
γίνω συνήγορός των, νὰ σᾶς δείξω πόσον κακοί,
πόσον ἀχάριστοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες τὰ καταδιώ-
κουν καὶ τὰ καταστρέφουν.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἓνα φοβερόν,

ἓνα ἀκαταπόνητον ἐχθρόν, τὸν ὅποιον δὲν δύναται
νὰ προσβάλλῃ, διότι δὲν δύναται νὰ εὔρῃ τὰ κρη-
σφύγετά του. Ὁ ἐχθρὸς αὐτός, περροικισμένος μὲ
ἐκτακτον γονιμότητα πολλαπλασιάζεται ἀπείρως πέ-
ριξ ἡμῶν καὶ πλημμυρεῖ καὶ γῆν καὶ ἀέραν καὶ θά-

λασαν. Ἀκαταπαύστως προσβάλλει τοὺς ἀγρούς μας,
τὰς ἀμπέλους μας, τοὺς κήπους μας, τὰ δάση μας,
καί, πρᾶγμα ἀπίστευτον, θὰ ἐρήμωνε τὴν γῆν, ἂν
ὁ Θεὸς δὲν ἀπέστελλεν εἰς βοήθειάν μας ἄγρουπνον

στρατιάν, ἢ ὁποία τὸν καταδιώκει, τὸν προσβάλλει, τὸν καταστρέφει ἀδιακόπως καὶ ἀνηλεῶς.

Πραγματικῶς, πεποικισμένον μὲ ὄρασιν διαπεραστικὴν, μὲ ὀάμφορς ὀξύτατον, μὲ πτῆσιν ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ, τὸ πτηνὸν εἶναι ὀπλισμένον, διὰ νὰ τὸν καταβάλλῃ. Ἡ χελιδὼν τὸν συλλαμβάνει εἰς τὸν ἀέρα, ὁ σχοίνικος (κοινῶς σκοινοπούλι) τὸν καταδιώκει ὑπὸ τὸν βόρβορον, ὁ δορυκολάπτῃς τρυπᾷ τοὺς φλοιοὺς, διὰ νὰ τὸν ἀνέυρῃ, καὶ τὸ ἀναρίθμητον γένος τῶν ἐντομοφάγων πτηνῶν καταστρέφει ἀνηλεῶς τὸν ἐχθρὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ ἐντομον.

Ἐν τούτοις τὸ πτηνὸν δὲν εὐρίσκει ἀρκετὴν προστασίαν. Ἐναντίον τοῦ ἔχομεν κηρύξει, ἢ μᾶλλον ἔχετε κηρύξει κατ' αὐτοῦ, μικροὶ μου φίλοι, πόλεμον λυσσώδη, ἀδιάκοπον ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ. Καταστρέφετε τὰς φωλεὰς του, τοῦ στήνετε παγίδας, τὸ συλλαμβάνετε καὶ τὸ κλείετε εἰς τὰ κλωβία, ὅπου ἡ ἔλληψις ἐλευθέρου ἀέρος δὲν ἀργεῖ νὰ τὸ σκοτώσῃ. Συχνὰ τὸ βασανίζετε, χωρὶς νὰ συλλογίζεσθε ὅτι κάτω ἀπὸ τὸ πολύχρωμον πτέρωμα κυτᾷ ἡ καρδιά τοῦ εὐαίσθητοτέρου καὶ χαριεστερέου τῶν πλασμάτων. Τὸ βασανίζετε, χωρὶς νὰ σκεφθῇτε ὅτι ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸ ψυχὴν.

*
* *

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς, ἀφ' ὅτου ἤρχισε τὸ πτηνὸν νὰ εὐρίσκη προστασίαν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δὲν ἐννοεῖ νὰ παραδεχθῇ ὅτι εἶναι ὁ ὀφελιμώτερος τῶν συμμάχων τοῦ ἐναντίον τῶν ἐντόμων.

Ἄλλ' οἱ νόμοι, τοὺς ὁποίους ἐψήφισαν εἰς πολ-
λὰς χώρας, δὲν θὰ φέρουν ἀποτέλεσμα, μικροὶ μου
φίλοι, παρὰ ὅταν σεῖς ἀναλάβετε τὴν προστασίαν
τοῦ πτηνοῦ. Ἀγαπήσατέ το καὶ θὰ τὰ ἀγαπήσουν
καὶ οἱ γονεῖς σας. Τότε καὶ ἄνθη θὰ γίνουν πε-
ρισσότερα καὶ καρποὶ ἀφθονώτεροι καὶ χαρὰ με-
γαλυτέρα θὰ βασιλεύῃ εἰς τὸν ἀέρα, ἐπειδὴ τίποτε
δὲν τὸν φαιδρύνει, ὅπως τὸ ἄσμα τοῦ πτηνοῦ. Ἄλ-

Δρυοκολάπτης, σπουργίτης, χελιδών.

λοῖμονον εἰς τὴν χώραν, ὅπου τὸ πτηνὸν δὲν στα-
ματᾷ διὰ νὰ κτίσῃ τὴν φωλεάν του. Εἶναι χώρα
κατηραμένη.

Σὰς ἔχουν ποτὲ εἶπει ὅτι ζωῦφια σχεδὸν ἀό-
ρατα κατέστρεψαν ὀλοκλήρους συγκομιδὰς, ὀλοκλή-
ρους ἀμπελῶνας; Ἐχετε μάθει ὅτι ἓνα εἶδος κάμβης

ἡμπορεῖ, μόλις γεννηθῇ, νὰ ξηράνῃ ἀπέραντα δάση πεύρων; Γνωρίζετε ὅτι οὔτε οἱ σοφώτεροι ὑπολογισμοὶ δὲν δύνανται νὰ σᾶς δώσουν ἰδέαν τῆς καταπληκτικῆς ταχύτητος, μὲ τὴν ὁποίαν πολλαπλασιάζονται τὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα σπείρουν παντοῦ τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν καταστροφὴν;

Ἄν σᾶς εἶχον διδάξει πόση εἶναι ἡ καταστρεπτικὴ δύναμις τοῦ ἐντόμου, ὅπως σᾶς γνωρίζουν τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος σας, δὲν θὰ ἐτολμᾶτε, μικροὶ μου φίλοι, νὰ κατεστρέψετε τὸν πολῦτιμον σύμμαχον, τὸν ὁποῖον μᾶς ἔδωσεν ὁ Θεὸς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσετε, καλοὶ μου φίλοι, ὅτι ἡ χρησιμότης τοῦ πτηνοῦ δὲν εἶναι τόσον καλῶς ἀποδεδειγμένη, ἡ εὐθύνη σας, ὅταν τὰ καταστρέψετε, θὰ εἶναι δι' αὐτὸ μικροτέρα; Ὑπάρχει εἰς τὴν γῆν ἄλλο πλάσμα χαριέστερον ἀπὸ τὸ πτηνόν; Δίδει ζωὴν εἰς τὴν ἐρημίαν, ὅπως φέρει χαρὰν εἰς τὰς πόλεις. Εἶμαι τόσον εὐτυχής, ὅταν πετᾷ γύρω θαυράλεον, καὶ ἀμέριμνον, ἐπειδὴ ἡξεύρει ὅτι δὲν ἔχει τίποτε νὰ φοβηθῇ ἀπὸ ἐμέ!

Πόσον λυποῦμαι τὸν πυροσῶλην καὶ τὸν σπουργίτην ἀκόμη, τὸν χαριτωμένον αὐθάδη, ὅταν ὁ χειμὼν σκεπάζῃ τὴν γῆν μὲ χιόνα. Πεινοῦν τὰ ταλαίπωρα καὶ πολὺ συχνὰ σκορπίζω ἐπάνω εἰς τὴν γῆν τροφὴν, ἵνα ἔλθουν καὶ φάγουν. Μιμηθῇτέ με κατὰ τὰς ψυχρὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος, διότι ὅστις συμπονεῖ τὰ πτηνὰ δὲν θὰ μείνῃ ἀναίσθητος καὶ εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας.

Καὶ νομίζετε ὅτι εἶναι μικρὰ ἀνταμοιβὴ διὰ τοὺς κόπους μου νὰ βλέπω τὰ πτηνὰ νὰ μὲ τριγυρίζουν καὶ μὲ εὐθυμα τραγούδια νὰ μοῦ ἐκφράζουν

τὴν εὐγνωμοσύνην των; Δι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλω. Τὰ πτηνὰ ἔχουν γλῶσσαν πολὺ γλυκυτέραν ἀπὸ ἐκείνην τῶν κακῶν παιδίων καὶ τῶν σκληρῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ τὰ ἐξοντώσουν. Ἡ γλῶσσά των ὅμως εἶναι καταληπτὴ μόνον εἰς ὅσους τὴν ἀκούουν, ὅπως ἀκούουν μίαν ὥραϊαν μουσικὴν.

Ὅταν ἀκούω, ἀγαπητοί μου φίλοι, τὸν φλῶρον, τὸν σπῖνον, τὴν καρδερίναν καὶ τὸν κόσσυφον νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὰ χαρωπά των ἄσματα ὅταν βλέπω τὸν κορυδαλλὸν νὰ ἀνεβαίνει πρὸς τὸν οὐρανὸν ψάλλων ὅταν θαυμάζω τὰ ἀπαστράπτοντα χρώματα τῆς ἀλκυόνος, τοῦ ζωντανοῦ τούτου ἁγίου, ὅταν πρὸ πάντων εἰς τὴν σιωπὴν τῆς νυκτὸς ἀντηγῇ τὸ γλυκὺ ἄσμα τῆς ἀηδόνης, δὲν ἠμπορῶ νὰ φαντασθῶ ὅτι τὰ πλάσματα ταῦτα ἐδημιουργήθησαν, διὰ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς τὸ δικαίωμα νὰ τὰ καταστρέφωμεν.

Νὰ σκοτώσετε ἓνα πτηνὸν εἶναι ἀσυγκρίτως χειρότερον, τὸ ἐννοεῖτε τώρα, παρὰ νὰ κόψετε ἓν ἄνθρωπον, διὰ νὰ τὸ ἴδητε ὕστερον ἄοσμον καὶ μαρμαμένον.

Μίαν φορὰν, ἐνθυμοῦμαι, ὅταν ἤμην μικρός, συνέλεγον ἄνθη εἰς τινα ἀγρὸν. Αἶφνης ἀνακαλύπτω κατὰ γῆς ἓνα μικρὸν σωρὸν βρύων. Ὁ σωρὸς εἶχεν μίαν ὀπὴν εἰς τὸ μέσον καὶ ἐντὸς αὐτῆς ὑπῆρχε συνεσταλμένον μικρὸν πτηνόν, τὸ ὅποιον με ἐκοίταξε με φόβον. Κατώρθωσα νὰ τὸ συλλάβω ἄχ! πῶς ἔτρεμε μέσα εἰς τὰς χεῖράς μου! Εἰς τὸ βάθος τῆς φωλεᾶς ἦσαν πέντε ἀκόμη μικροὶ νεοσσοί, μόλις σκεπασμένοι με λεπτὸν πτίλωμα. Ἐφώναζον καὶ ἐνόησα ὅτι μοῦ ἐζήτουν τὴν μητέρα των.

Τότε ἐσυλλογίσθην τὴν ἰδικήν μου μητέρα. Τόσῃ λύπῃ θὰ ἡσθάνομην, πόσον ἔρημος θὰ ἔμενον, ἂν συνέβαινε νὰ τὴν χάσω! Ἐφριξεν ἡ καρδιά μου, οἱ ὀφθαλμοί μου ἐγέμισαν δάκρυα καὶ ἄφησα τὸ πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἐπέταξε τρελλὸν ἀπὸ τὴν χαρὰν του. Τόσα ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ λησμονήσω οὔτε τὸ μικρὸν αὐτὸ δρᾶμα οὔτε τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένησε μίᾳ τόσον ἀσήμαντος πράξις του.

Πιστεύσατέ με, ἀγαπητοὶ φίλοι, μὴ κακομεταχειρίζεσθε τὰ πτηνά, μὴ τὰ φρονεύετε, μὴ καταστρέφετε τὰς φωλεάς των, μὴ θραύετε τὰ ὠά των. Ἀφήσατέ τα νὰ ἀνατρέφουν τὰς οἰκογενείας των καὶ ὅταν θὰ πετοῦν τριγύρω σας, τὸ ἄσμα των καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ θροῦς τῶν πτερυγίων των θὰ ἀντηχοῦν εἰς τὰς καρδίας σας ὡς ὕμνος ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης.

Ἄ. Ζ. Στεφανόπουλος

Κλεάνθης ὁ Φρεάντλης

Ὁ Κλεάνθης ἦτο νέος πτωχός, ἀλλὰ φιλομαθής, μετέβη δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ τὸ 250 π.Χ., διὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν φιλοσοφίαν.

Ἐκεῖ ἔγινε τακτικώτατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος, τοῦ ὁποίου τὰ μαθήματα ἠκροάσθη ἐπιμελῶς δέκα ἐννέα ἔτη.

Πάντες ἐγνώριζον ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο τόσον πτωχός, ὥστε μὴ ἔχων χορήματα νὰ ἀγοράζῃ πᾶντιρον, ἔγραφεν ὅσα παρὰ τοῦ Ζήνωνος ἤκουεν ἐπὶ ὁσπράζων καὶ ὁμοπλατῶν βῶδων.

Ἀσχολούμενος εἰς τὴν ἀκρόασιν καὶ μελέτην τῶν μαθημάτων του δὲν ἐφαίνετο ἐργαζόμενος. Πῶς λοιπὸν ἔζη; Ποῖος τῷ ἔδιδε χρήματα; Μήπως ἔκλεπτε; Μήπως ἔζη δι' ἄλλου τινὸς ἀτίμου τρόπου; Τοιαῦται ὑποψίαι ἤρχισαν νὰ γεννῶνται εἰς Ἀθήνας περὶ αὐτοῦ.

Ὁ Ἄρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον καὶ σεβάσμιον ἐκεῖνο δικαστήριον τῶν Ἀθηνῶν, μεταξὺ τῶν ἄλλων καθηκόντων του, εἶχε καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀέρων. Προσεκάλεσε λοιπὸν ἐνώπιόν του τὸν ὑποπτον Κλεάνθη, διὰ νὰ ἐξετάσῃ αὐτὸν πῶς ἔζη τόσα ἔτη ἄνευ ἐργασίας.

Ὁ Κλεάνθης ἠναγκάσθη τότε νὰ παρουσιάσῃ πρὸς ὑπεράσπισίν του κηπουροὺς τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν ὁποίων ἀπεδείχθη ὅτι ἐσύχναζε τὰς νύκτας εἰς τοὺς κήπους αὐτῶν, ὅπου ἀντλῶν ὕδωρ ἐπότιζε τὰ δένδρα. Οὕτως ἐκ τῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς τῶν νυκτερινῶν κόπων ἔζη ἐπὶ τόσα ἔτη, παρακολουθῶν ἀνελλιπῶς κατὰ τὴν ἡμέραν τὰ μαθήματά του.

Οἱ ἀρεοπαγῖται καὶ πάντες οἱ Ἀθηναῖται ἐθαύμασαν καὶ ἐπῆνεσαν τὴν φιλομάθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πτωχοῦ Κλεάνθους, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τότε ἐπωνομάσθη Φρεάντλης, διότι ἔζη ἀντλῶν ὕδωρ ἐκ τῶν φρεάτων. Ἐψήφισαν δὲ πρὸς βοήθειάν του χρηματικόν τι ποσόν, ὅπως ἀνετώτερον ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδὰς του.

Οὕτως ὁ Φρεάντλης ἀνεδείχθη ὁ ἱκανώτερος τῶν μαθητῶν τοῦ Ζήνωνος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸν διεδέχθη εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας.

Τὸ λευκὸν στρουθίον

Ἐξῆς ποτὲ χωρικός τις ἀρκετὰ πλούσιος, ὅστις ὁμῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὠπισθοδρομεῖ ἀκόμη περισσότερον. Τὰ κτήνη του ἡλατιοῦντο ἐν πρὸς ἓν, οἱ ἀγροὶ του δὲν ἀπέφερον οὐδὲ τὸ ἥμισυ ἐκείνου, τὸ ὅποιον ἔπρεπε καὶ ἡ κατάστασίς του ἐγίνετο καθημερινῶς χειροτέρα, διότι ὁ εἰσπράκτωρ τῶν φόρων καὶ οἱ δανεισταὶ του τὸν ἠνώχλουν συνεχῶς καὶ τὸν ἠπεύλουν.

Οἱ φίλοι τῆς οἰκογενείας εἶχον ἐκπληρώσει ἤδη τὸ καθήκον των, παρακαλέσαντες, συμβουλεύσαντες καὶ βοηθήσαντες αὐτόν. Ἄλλ' ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ὅλοι ἀπεσύρθησαν ἐν τέλει, διότι ἔβλεπον ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐνόει νὰ διορθωθῇ.

Εἰς ὅμως ἐξ αὐτῶν, ὅστις εἶχε φιλόανθρωπον ψυχὴν, ἀπεφάσισε νὰ φέρῃ τὸν ἀνόητον ἐκεῖνον χωρικὸν εἰς συναίσθησιν τῆς θέσεώς του. Ἐνῶ λοιπὸν συνωμίλει μίαν ἡμέραν μετ' αὐτοῦ, ἔκαμεν ἐπιτηδείως εἰς αὐτὸν λόγον καὶ περὶ τῶν στρουθίων. Τῷ διηγήθη πολλὰ καὶ διάφορα περὶ τῶν πτηνῶν τούτων, πῶς πολλαπλασιάζονται καταπληκτικῶς καὶ πῶς εἶναι ἀδηφάγα καὶ πανοῦργα. Ὁ χωρικός κατένευε πρὸς τοῦτο καὶ ἐξέφραζε τὴν γνώμην ὅτι οἱ σιτοφόροι ἀγροὶ του δὲν ἐκαρποφόρουν, ὅπως ἔπρεπε, ἔνεκα βεβαίως τῆς ἀδηφαγίας τῶν στρουθίων. Ὁ καλὸς φίλος ἀφῆκε τὴν γνώμην ταύτην τοῦ χωρικοῦ ἀνεξέταστον καὶ ἐξηκολούθησε :

— Εἶδες ὁμῶς ποτὲ, ἀγαπητέ μου γείτων, λευκὸν στρουθίον ;

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός· ὅλα, ὅσα περιέπτανται ἐν τῷ χωρίῳ, εἶναι τεσσάρων κατὰ τὸ ζῶμα.

—Καὶ ὁμως ὀφείλεις νὰ πιστεύσῃς, ἀπήντησεν ὁ γείτων· ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν λευκῶν στρουθίων εἶναι λίαν περιορισμένους. Καθ' ἕκαστον ἔτος γεννᾶται ἐν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ καί, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ ἀλλόλοτον, δάκνεται ὑπὸ τῶν ἄλλων. Διὰ τοῦτο εἶναι ἠναγκασμένον νὰ ζητῇ τὴν τροφήν του κατὰ τὴν αὐγὴν καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν φωλεάν του.

—Παράδοξον, εἶπεν ὁ χωρικός· πρέπει νὰ ἴδω τὸ στρουθίον τοῦτο.

*
* *

Τὴν ἐπαύριον λοιπὸν ἐξυπνήσας λίαν πρωτὶ ἔκαμε γύρους τινὰς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, ἐλπίζων ὅτι θὰ ἔβλεπε τὸ λευκὸν στρουθίον. Ἐκεῖνο ὁμως δὲν ἐφαίνετο. Καὶ τοῦτο ἐλύπει τὰ μέγιστα τὸν χωρικόν. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἐτάραττον αὐτὸν ὅτι καὶ οἱ ὑπηρεταί του δὲν ἐφαινοντο ἀκόμη, διὰ νὰ ἀρχίσουν ἐργασίαν, ἀλλ' ἐκοιμῶντο, ἐνῶ ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατεῖλει πρὸ πολλοῦ. Συγχρόνως δὲ τὰ ζῶα του ἐκραύγαζον ἐντὸς τῶν σταύλων, οὐδεὶς δὲ ἦτο, διὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ τροφήν.

Ἐν τῷ μεταξὺ βλέπει ἓνα τῶν ὑπηρετῶν του, ὅστις φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων σάκκον πλήρη σίτου, ἤτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ ταχέως διὰ τῆς θύρας τῆς αὐλῆς. Σπεύδει λοιπὸν ταχέως πρὸς αὐτὸν καὶ καταβιάζει ἀπὸ τὸν ὁμὸν του τὸν σάκκον, ὁ ὁποῖος ἦτο προωρισμένος διὰ τὸν πανδοχέα τοῦ χωρίου, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ὑπηρετής ὤφειλε πολλὰ.

Ἐπειτα ἐξακολουθῶν νὰ ἀποβλέπῃ πρὸς τὸ λευκὸν στρουθίον εἰσῆλθε κατὰ τύχην εἰς τὸν σταῦλον,

καθ' ἣν στιγμήν ἡ ὑπηρέτρια ἐπώλει γάλα εἰς μίαν ἐκ τῶν γειτονισσῶν κουφίως διὰ τοῦ παραθύρου.

Σπεύδει, ἀφυπνίζει διὰ φωνῶν τὴν σύζυγόν του καὶ ἐξηγεῖ εἰς αὐτὴν ὅτι ὁ πολὺς ὕπνος πρέπει νὰ παύσῃ ἐπὶ τέλους, διότι ἄλλως θὰ καταστραφοῦν ὀλοσχερῶς. Συγχρόνως δὲ εἶπε καθ' ἑαυτόν :

— Ἐὰν ἐξυπνῶ καθ' ἑκάστην ἐνωρίς, ὅπως σήμερον, κατ' ἀνάγκην θὰ ἐξυπνοῦν ἐγκαίρως καὶ οἱ ὑπηρέται μου, συνάμα δὲ θὰ κατορθώσω νὰ ἴδω τέλος καὶ τὸ παράδοξον αὐτὸ στρουθίον.

*
* *

Ἀφοῦ ὁμως ἔκαμε τοῦτο ἐπὶ τινὰ καιρόν, ἔπειτα δὲν ἐφρόντισε πλέον περὶ τοῦ λευκοῦ στρουθίου, ἀλλ' ἐσκέπτετο μόνον περὶ τῆς ἐργασίας του, ἐβελτιοῦτο δὲ ὁσημέραι ἢ κατάστασίς του.

Μετά τινὰ χρόνον ἐπανῆλθεν ὁ φίλος ἐκεῖνος καὶ ἠρώτησεν αὐτόν :

— Πῶς ἔχουν, φίλτατε, τὰ πράγματα; Εἶδες τὸ λευκὸν στρουθίον ;

Ὁ χωρικὸς ἐμειδίασε καὶ σφίξας τὴν χεῖραν τοῦ εὐφυοῦς ἀνθρώπου εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἀνταμείψῃ, φίλε μου.

Διασκευή

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας.

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν μαθηταὶ τῆς Πυθαγορείου σχολῆς. Ἐξὼν δὲ εἰς τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας.

Ὁ Φιντίας, κατηγορηθεὶς ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ Διονυσίου, τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, κατεδικάσθη τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ἔχων ἀνάγκην νὰ διαθέσῃ τὰ οἰκογενειακά του συμφέροντα, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν Διονήσιον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τῶν Συρακουσῶν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀναδεχόμενον νὰ θανατωθῇ, ἐὰν αὐτὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τὴν ὁποίαν ἠθέλον προσδιορίσει, δὲν παρουσιάξῃτο.

Ὁ τύραννος, τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά δὲν ἐγνώριζεν εἰμὴ τὸ αἶσθημα τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τοῦ φόβου, ἦτο πεπεισμένος ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρῃ ὁ Φιντίας. Ἐχων λοιπὸν τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν θὰ εὔρῃ ἀντικαταστάτην, εἶπεν ὅτι τῷ παραχωρεῖ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον, ἀναδεχόμενον τὴν καταδίκην ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη ὁμῶς ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἐκπληξις, ὅτε εἶδε παρουσιαζόμενον εἰς τὸ δεσμοτήριον τὸν τὸν Δάμωνα, προθύμως ἀναδεχόμενον τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ὁ Φιντίας ἐπομένως ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλεύθερος ἀναχωρεῖ πρὸς ἀντάμωσιν τῆς οἰκογενείας του. Τὰ δεσμά του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει προθύμως ὁ φίλος του Δάμων.

*
* *

Ἀλλ' ἡ προσδιορισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Ὅθεν ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλη-

σίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου ἀπάγεται εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ὁ Δάμων σιδηροδέσιμος.

Ὅλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε καὶ φρουάττει κατὰ τῆς αἰσχρᾶς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἑτοιμον ἤδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθώου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τύραννος σαρκαστικῶς μειδιᾷ, ἐμπαίζων καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνος ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει πλησιάζουσιν τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου. Ἄλλ' ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο πλήρης, διότι γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἡτοιμάζετο καὶ λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν πέλεκυν, ἡ δὲ τρομερὰ στιγμὴ ἐπίκειται, ὅτε ἐξαίφνης κραυγαὶ θορυβώδεις ἀκούονται λέγουσαι: «Ὁ Φιντίας, ὁ Φιντίας!». Συγχρόνως δὲ ἀσθμαίνων καὶ δρομαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη καὶ μετὰ δακρύων πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου τοῦ Δάμωνος καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Ἄλλ' ὁ Δάμων διαφιλονικεῖ τὴν θέσιν αὐτήν, ὥς ἀνήκουσαν ἤδη εἰς αὐτόν. Ὁ Φιντίας ἐπαναλαμβάνει τότε περισσότερο τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ ὑψηλὸν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σκληροζάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁ-

ποιᾶς τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχε φαντασθῇ. Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὑπαρξιν τοιοῦτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ καὶ χαρίζων τὴν ζωὴν εἰς τὸν Δάμωνα καταπαύει τὴν εὐγενῇ των πάλην καὶ ζητεῖ ὡς χάριν νὰ συμπεριλάβωσι τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν εἰς τὸν ἱερὸν δεσμὸν τῆς φιλίας των.

Λέων Μελάς

Ὁ Παπατρέχας

Ἡ συναναστροφὴ μου εἶναι μὲ τὸν ἐφημέριον τοῦ χωρίου μας, ἄνδρα, ὅστις παρὰ τὰ ἄλλα του προτερήματα καυχᾶται καὶ διὰ τοῦτο, ὅτι δηλαδή εἰς ὅλην τὴν νῆσον δὲν εὐρίσκεται παπᾶς νὰ ἀναγνώσκῃ ταχύτερον αὐτοῦ τὰ καθίσματα τοῦ ψαλτηρίου.

Κατὰ τὸν ὄρθρον τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων συνέβη νὰ παρνισθῇ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τόσον σφοδρά, ὥστε νὰ σβέσῃ τὴν λαμπάδα. Ὅταν τὴν ἀνῆψε, συλλογιζόμενος πόσον ἔχασε καιρὸν εἰς τὴν μεταξὺ σκοτίαν, προστίμησε νὰ πηδήσῃ ψαλμὸν ὁλόκληρον, τὸν μακρότερον, παρὰ νὰ πάρῃ ὄνειδος νὰ μακρύνῃ τὸν καιρὸν τῆς ἀναγνώσεως ὑπὲρ τὸ σύνηθες.

Δὲν ἠξεύρω ἂν διὰ τὴν ταχυτάτην ταύτην ἀνάγνωσιν, ἢ διὰ τὴν φυσικὴν ἡμῶν τῶν Χίων κλίσιν πρὸς τὰ σκωπτικὰ παρωνύμια, ὁ Βολισσινὸς ἐφημέριος ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν πολιτῶν τῆς Χίου Παπατρέχας.

Καὶ τὸ παρωνύμιον τοῦτο ἤρесе τόσον εἰς τὸν παρονομαζόμενον, ὥστε δὲν σὲ ἀκούει πλέον, ἐὰν τὸν καλέσῃς μὲ τὸ κύριόν του ὄνομα.

*
* * *

Ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος κανχᾶται πρὸς τούτοις καὶ διότι ἔκαμεν ἐξήκοντα καὶ τέσσαρα ταξίδια καὶ φαντάζεται ἑαυτὸν ὡς ἄλλον Ὀδυσσεά, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κατὰ τοῦτο μόνον διαφέρει, ὅτι τὰ ἔκαμεν εἰς αὐτὰ τῆς νήσου τὰ ἐξήκοντα τέσσαρα χωρία, χωρὶς κίνδυνον κανένα τῆς θαλάσσης.

Διὰ νὰ ἔχετε μικρὸν παράδειγμα τῆς πολυπειρίας, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν ἀπὸ τὰ ταξίδια αὐτά, ἀκούσατε τὰ ἀκόλουθα :

Ἐπέρασεν ἀπ' ἐδῶ πρὸ μηνῶν Ἀγγλος περιηγητής, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀνακαλύψῃ κανὲν ὑπόμνημα τῆς εἰς Βολισσὸν διατριβῆς τοῦ Ὀμήρου. Εἶχε μαζί του καὶ δύο μικρὰ παιδάκια.

Μόλις ἤκουσεν ὁ Παπατρέχας νὰ συνομιλοῦν μὲ τὸν πατέρα των, μὲ ἠρώτησεν ἐκστατικός :

— Ποίαν γλῶσσαν λαλοῦν;

— Τὴν ἀγγλικήν, τῷ ἀπεκρίθη.

— Ἡ ἐκστασίς του ἔγινεν ἀπολίθωσις. Δὲν ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ τοῦ Βολισσινοῦ Ὀδυσσεῶς ἡ κεφαλὴ πῶς ἦτο δυνατόν παιδία τόσον μικρὰ νὰ λαλοῦν γλῶσσαν εἰς αὐτὸν ἄγνωστον. Εἶμαι βέβαιος ὅτι γελᾶτε τὴν ὥραν ταύτην διὰ τὴν ἀπορίαν τοῦ Παπατρέχα· ἀλλὰ τί θέλετε κάμει, ἐὰν ἠκούετε αὐτολεξεῖ ἀπὸ τὸ στόμα του τοὺς λόγους τούτους;

— Τὰ διαβολόπουλα τόσον μικρὰ καὶ νὰ μιλοῦν ἐγγλέζικα !

*
* *

Γέλα, φίλε μου, ὅσον θέλεις, ἀλλὰ πρόσεχε μὴ καταφρονήσης, διὰ τοῦτο τὸν σεβάσμιον ἱερέα. Ναί! Σεβάσμιος εἶναι, ὡς τὸ λέγω. Μ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἀπλότητα, δὲν ἠμπορεῖς νὰ στοχασθῇς, πόσον φιλότιμος εἶναι, πόσον φροντίζει διὰ τὴν χρηστοθήθειαν τοῦ μικροῦ τοῦ ποιμνίου, μὲ ποίαν ψυχῆς διάθεσιν παρηγορεῖ εἰς τὰς δυστυχίας τοὺς ἐνορίτας του καὶ συμβουλεύει αὐτούς, ὅταν εὐτυχοῦν, νὰ φροντίζουν διὰ τοὺς δυστυχοῦντας.

Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι δι' αὐτὸν γέννημα παιδείας, ἐπειδὴ παιδεῖαν δὲν ἔλαβε. Δὲν εἶναι καρπὸς ἀσκήσεως, ἐπειδὴ κανένα κόπον δὲν δοκιμάζει εἰς τὴν ψυχὴν του.

Λυπεῖται πολλάκις διὰ τὴν στέρησιν τῆς παιδείας καί, διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ ὅ,τι δὲν ἔμαθον εἰς αὐτὸν οἱ γονεῖς του, ἔπεμψε τὸν υἱὸν του εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ μάθῃ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ ἀκούσῃ μαθήματα τοῦ διδασκάλου Σελεπῆ.

*
* *

Εἶναι ἀνεκδιήγητος ἡ χαρά, τὴν ὁποίαν ἐδοξίμασεν, ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ Ὅμηρος διέτριφεν εἰς Βολισσὸν καὶ ὅτι ἀσχολοῦμαι μὲ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ.

Τοῦτο μόνον μὲ ἠρώτησεν ἂν ὁ Ὅμηρος ἦτο χριστιανός.

— Ἀδύνατον ἦτο, τῷ εἶπον, ἐπειδὴ ἔζη χρόνους ἑννεακοσίους σχεδὸν π. Χ.

Μὲ ἠρώτησε προχθὲς ἂν τυπώνεται γρήγορα ὁ Ὅμηρος. Ἀφοῦ ἤκουσε τὰς δυσκολίας πρῶτον τῆς συντάξεως τῶν σχολίων, ἔπειτα καὶ τῆς δαπάνης τοῦ τύπου.

— Διὰ τὴν σύνταξιν, μοὶ εἶπε, δὲν εἶμαι καλὸς νὰ κρίνω, τῆς δαπάνης ὅμως τὸ πρᾶγμα μοὶ φαίνεται εὐχολώτατον.

— Πῶς, δέσποτά μου;

— Ἐχομεν, ἀπεκρίθη, τόσους ἀρχιερεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν λείπει οὔτε ζῆλος οὔτε πλοῦτος ὑπὲρ τῆς παιδείας τοῦ ἔθνους. Εἶναι ἀναμφίβολον, ὅτι ἐὰν γράψῃς περὶ τοῦ σκοποῦ σου εἰς τὸν ἅγιον τὸν ἅγιον τὸν ἅγιον, καὶ ἀπηρτίθῃσεν ὁκτὼ ἢ δέκα ἐκ τῶν ἐγκρίτων ἡμῶν ἀρχιερέων, θὰ σοὶ γνωρίσουν χάριν, ἐπειδὴ δίδεις εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴν νὰ δείξουν πόσον ἡ παιδεία τοῦ γένους εἶναι πρᾶγμα ἱερὸν εἰς τὴν πανιερότητα αὐτῶν.

— Πολλοὺς, ἀπεκρίθην, ἐξ ὧσων ὠνόμασες ἐγνώρισα προσωπικῶς, ἀληθῶς ἄνδρας ἱερούς καὶ σεβασμίους, οὐδ' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς εἰς τὰ καλὰ προθυμίας των. Ἄλλ' ὅμως ἀποστρέφομαι νὰ κάμω τώρα ὅ,τι δὲν ἔκαμα ὅλην μου τὴν περασμένην ζωὴν. Ἡ θέλεις, δέσποτά μου, διὰ δέκα πέντε μηνῶν διατριβὴν εἰς τὴν Βολισσὸν νὰ γίνω ψωμοζήτητης;

— Ἄλλ' εἰς τοῦτο, μοὶ λέγει, ἐὰν σὺ ἀντιπαθῇς, δὲν θέλεις, ἐλπίζω, ἀποστραφῇ τὴν ιδιὴν μου βοήθειαν.

Εἰς τοὺς ἀπροσδοκίτους αὐτοὺς ὀλίγον ἔλειψε νὰ πάθω τὴν ἐκπληξιν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἔπαθεν, ὅτε ἤκουσε τοῦ Ἀγγλου τὰ τέκνα λαλοῦντα τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Διότι εἰς τὴν πολυδάπανον ἔκδοσιν τοῦ Ὀμήρου ποίαν ἀπὸ τῆς Βολισσοῦ τὸν ἐφημέριον ἔπρεπε τις νὰ ἐλπίζῃ βοήθειαν;

Χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὴν ἐκπληξίν μου, μοὶ προβάλλει ὁ καλὸς οὔτος παπᾶς δύο γρόσια.

— Ταῦτα, λέγει, ἔλαβον σήμερον ἀπὸ τὸ στεφά-

νομά, ταῦτα μόνα ἔχω, ταῦτά σοι δίδω. Πλειότερα ἂν εἶχον, πλειότερα μετὰ χαρᾶς ἠθελόν σοι δώσει, διὰ νὰ τυπωθῇ τοῦ συμπατριώτου ἡμῶν Ὅμηρου ἡ ποίησις.

Μαντεύω τώρα τὴν περιέργειάν σας νὰ μάθετε πῶς ἐφάρθην εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην συνεισφορὰν τοῦ καλοῦ παπᾶ. Τὴν ἔλαβον, ἀσπαζόμενος μὲ δακρυσμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν πλουσίαν τοῦ πένητος χεῖρα, ὅχι μόνον, διὰ νὰ μὴ λυπήσω μὲ ἄκαιρον ἄρνησιν τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ διότι μοι ἐφάνη νόστιμον νὰ ὀνομάσω τὴν ἐκδοσιν ταύτην τοῦ Ὅμηρου βολισσινὴν ἐκδοσιν, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν Βολισσὸν ὑπέμεινα τοὺς κόπους τῆς καὶ ἀπὸ τὴν Βολισσὸν ἔλαβον τὴν πρώτην βοήθειαν τῆς ἐκδόσεως.

*
* *

Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαυμασιότερον. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου εἶναι τόσον ὀλίγοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ὥστε ἡ πολὺ μικρὰ τῶν ἐκκλησία ἠμπορεῖ νὰ περιλάβῃ τριπλασίους αὐτῶν. Μὲ ὅλον τοῦτο τινὲς ἐκ τῶν προκρίτων, οἱ πλουσιώτεροι, ἐπεθύμησαν νὰ πλατύνουν τὴν οἰκοδομήν.

Ἀνεκοίνωσαν τὴν γνώμην αὐτῶν εἰς τὸν ἐφημέριον, οὗτος δὲ συνεβούλευσεν αὐτοὺς νὰ συμβροίσουν πρῶτον τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην, διὰ νὰ τελέσουν κατ' αὐτὴν καὶ τὸ ἔργον.

Ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι συνήθροισαν τὰ ἀργύρια, ὁ σεβάσμιος οὗτος παπᾶς, μίαν τῶν Κυριαζῶν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, εἶπεν εἰς αὐτούς.

—Τέχνα μου, ὁ Θεὸς δὲν κατοικεῖ εἰς πέτρας καὶ ξύλα, ἀλλ' εἰς τὰς ψυχὰς τῶν καλῶν χριστιανῶν. Τῆς ἐκκλησίας τὸ μέγεθος βλέπετε ὅτι δὲν εἶ-

μεθα ἀρκετοὶ νὰ τὸ γεμίσωμεν. Ἀπὸ σᾶς οἱ περισσότεροι δὲν ἠξεύρουν μήτε νὰ ἀναγινώσκουν, μήτε νὰ γράφουν. Πρᾶγμα ἀσυγκρίτως ἀρεστότερον εἰς τὸν Θεὸν ἠθέλομεν πράξει, βάλλοντες εἰς τὸν τόκον τὰ συνηγμένα ἀργύρια διὰ νὰ πληρῶνετε ἀπ' αὐτὸν ἐτησίως διδάσκαλον γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως καὶ τὸ περισσεῦον νὰ μοιράζετε εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς μας. Μὲ τοῦτον τὸν τρόπον θὰ ἐλευθερωθῶμεν καὶ ἀπὸ τὸ ὄνειδος ὅτι μόνον ἡμεῖς εἰς ὅλην τὴν νῆσον ἀγαπῶμεν τὴν ψωμοζητείαν.

Τί λέτε εἰς αὐτὰ φίλοι μου; Δὲν σᾶς φαίνεται ὁ ταπεινὸς ἱερεὺς τῆς Βολισσοῦ φρονιμώτερος καὶ θεοσεβέστερος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστιανοῦ, ὅστις ἔκοψε τὰ σιτηρέσια τῶν διδασκάλων, διὰ νὰ οἰκοδομῇ λαμπρὰς ἐκκλησίας;

Ἀδ. Κοραῆς

Ἡ πομπὴ τῶν Παναθηναίων

Τὰ Παναθήναια ἦσαν μεγίστη ἐορτὴ τῶν Ἀθηναίων, διεκρίνοντο δὲ εἰς μεγάλα καὶ μικρά, ἐφορτάζοντο κατ' ἔτος καὶ διήρουν ἀρκετὰς ἡμέρας.

Τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐορτῆς τῶν Παναθηναίων ἐγίνοντο διάφοροι μουσικοὶ καὶ ἵππικοι ἀγῶνες.

Εἰς τοὺς μουσικοὺς ἀπηγγέλλοντο ὑπὸ ῥαψωδῶν τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου καὶ ἠγωνίζοντο μεταξὺ τῶν αὐληταί, κιθαρισταί καὶ ἀοιδοί, ψάλλοντες μὲ συνοδείαν αὐλοῦ ἢ κιθάρας.

Οἱ γυμνικοὶ ἀγῶνες περιελάμβανον τὰ συνήθη

ἀγωνίσματα, ἦτοι τὸν δρόμον, τὴν πάλιν, τὸ παγκράτιον, τὸ πένταθλον, ἠγωνίζοντο δὲ εἰς αὐτοὺς χωριστὰ οἱ ἄνδρες, οἱ ἔφηβοι καὶ οἱ παῖδες.

Οἱ ἵππικοὶ συνίσταντο εἰς ἀγῶνας ἵππων μετ' ἀναβάτου, ἢ ἵππων συρόντων ἄρματα, δηλ. ὀχήματα ἐλαφρά, ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ αὐτῶν διάφορα εἶδη.

Παραεκτὸς δὲ τούτων ἀναφέρονται ἀκόμη καὶ οἱ ἑξῆς ἀγῶνες: Ἡ πυρρίχη, ἦτοι ὄρχησις με' ὄπλα, ἢ λαμπαδηδρομία, ἦτοι δρόμος ἀνδρῶν κρατούντων

ἀνημμένας λαμπάδας καὶ ὁ ἀγὼν εὐανδρίας. Κατὰ τοῦτον ἐκάστη ἐκ τῶν δέκα φυλῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν διηρημένοι οἱ Ἀθηναῖοι, παρουσίαζε γέροντάς τινας, ἐνίκα δὲ ἢ ἐπιδείξασα τοὺς μᾶλλον θαλεροὺς καὶ ἀχμαίους.

Τέλος πιθανώτατα ἐτελοῦντο λεμβοδρομαίαι ἢ ἀγῶνες μεγαλυτέρων πλοίων.

Τὰ βραβεῖα, τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον οἱ νικηταί, ἦσαν στέφανοι, χορήματα καὶ ἔλαιον ἀπὸ τὰς ἱερᾶς ἐλαίας τῆς Ἀθηνᾶς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν πλησίον τοῦ Κολωνοῦ.

Οἱ ποικίλοι οὗτοι ἀγῶνες ἐγίνοντο εἰς διάφορα μέρη καὶ διήρουν, ὥς εἵπομεν, ἀρκετὰς ἡμέρας, Χρ. Χρηστοβασιλεῖ κλπ. «Παιδικὰ Ἀναγνώσματα» Ε' τ. Ἔξδ. 1η

ἐτελείωνον δὲ διὰ τῆς παννυχίδος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτελεῖτο ἡ λαμπαδηδρομία.

*
* *

Τὴν ἄλλην ἡμέραν προσέφεραν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν θεάν των ἐν μεγάλῃ πομπῇ τὸ πέπλον, τὸν ὅποιον ὕφαινον αἱ εὐγενεῖς παρθέναι τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ προσφορὰ αὐτοῦ ἦτο ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἐορτῆς τῶν Παναθηναίων καὶ δι' ὃ τοῦτο ἐκομίζετο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν μὲ μεγάλην τελετὴν.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ Ἀθηναῖοι ὅλοι καὶ πλεῖστοι ξένοι συνηθροίζοντο εἰς τὸν ἔξω Κεραμεικὸν καὶ ἐκεῖ ἐτίθεντο εἰς τάξιν.

Τὴν πομπὴν διηύθυνον ἰδιαίτεροι ἄρχοντες, ἱεροποιοὶ ὀνομαζόμενοι. Ἐλάμβανον δὲ μέρος εἰς αὐτὴν καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἱερεῖς καὶ ἰέρειαι καὶ μάντιες διὰ τὰς θυσίας καὶ κήρυκες, φροντίζοντες περὶ τῆς τάξεως.

Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν πολιτῶν ἠκολούθουν ὥς ὀπλῖται, φέροντες ἀσπίδα καὶ λόγχην, οἱ δὲ πλουσιώτεροι ἔφιπποι. Μεταξὺ τούτων ἦσαν οἱ λαμπρότεροι καὶ ἀριστοκρατικώτεροι νέοι τῶν Ἀθηνῶν. ἐκ τῶν ὁποίων συνεκροτεῖτο τὸ ἵππικὸν τῆς πόλεως.

Ὁδήγουν δὲ τοὺς μὲν πεζοὺς οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι, τοὺς δὲ ἵππεῖς οἱ φύλαρχοι καὶ οἱ ὑπαρχοι. Ἄλλοι τέλος ἤρχοντο, ὀχούμενοι ἐπὶ τῶν λεγομένων πομπικῶν ζευγῶν, ἀρμάτων δηλαδή, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ τοῦλάχιστον εἶχον διαγωνισθῇ εἰς τοὺς ἵππικους ἀγῶνας τῶν προηγουμένων ἡμερῶν.

Εἰς μόνην τὴν πομπὴν ἐλάμβανον μέρος καὶ αἱ ξανηφόροι, εὐγενεῖς Ἀθηναῖαι παρθέναι, φέρονσαι

κάνιστρα καὶ ἄλλα σκευὴ χρήσιμα διὰ τὰς θυσίας.

Ἐκ τῶν ξένων δὲ ἠκολούθουν πλὴν τῶν διαρκῶς ἐγκατεστημένων εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τῶν γυναικῶν καὶ θυγατέρων αὐτῶν, οἱ θεωροί, ἦτοι ἀντιπρόσωποι ξένων πόλεων, ἰδίως ἀποικιῶν καὶ συμμάχων. Οὗτοι ἀπεστέλλοντο ἐπίτηδες διὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων.

Τέλος μέγα μέρος τῆς πομπῆς ἀπετέλουν τὰ ἱερεῖα, ἦτοι οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα, τὰ προωρισμένα εἰς θυσίαν. Οἱ Ἀθηναῖοι προσέφερον ἑκατόμβην, θυσίαν δηλαδὴ ἑκατὸν βοῶν, αἱ δὲ ἀποικίαι καὶ αἱ σύμμαχοι πόλεις ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ στέλνουν μίαν ἀγελάδα καὶ δύο πρόβατα.

*
* *

Ἡ πομπὴ αὕτη ἐτίθετο εἰς τάξιν εἰς τὸν ἕξω Κεραμεικόν, ἐξεκίνει καὶ διὰ τοῦ Διπύλου εἰσέρχεται εἰς τὸν δρόμον. Οὗτος ἦτο ἀρχοῦντως πλατύς, διήρχετο δὲ διὰ τῆς Ἀγορᾶς καὶ κατέληγεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Ὁ πέπλος τῆς Ἀθηνᾶς ἕως ἐκεῖ ἐφέρετο κρεμώμενος ὡς ἱστίον ἀπὸ τῆς κεραίας πλοίου κινουμένου ἐπὶ τροχῶν, πρὸ τῆς εἰσόδου δὲ τῆς Ἀκροπόλεως κατεβιβάζετο καὶ ἐκομίζετο εἰς τὸν ναόν.

Τὰ ζῶα (βόες καὶ πρόβατα) ἀνέβαινον ἐπίσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἐκεῖ ἐθυσιάζοντο, ὁ δὲ κῆρυξ μεγαλοφώνως ἠύχετο ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ ὑγείας τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων των. Κατόπιν τὰ κρέατα διεμοιράζοντο εἰς τοὺς πολίτας καὶ ἡ ἐορτὴ ἐπεσφραγίζετο διὰ γενικῆς εὐωχίας. Κατ' αὐτὴν ἔπινον ἀπὸ μεγάλα ποτήρια, τὰ ὅποια ἀπὸ τὴν ἐορτὴν ὠνομάζοντο παναθηναϊκά.

*
* *

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφιλοτιμήθησαν νὰ καταστήσουν τὴν ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων ὅσον τὸ δυνατόν λεπτοτέραν καὶ μεγαλοπρεπεστέραν.

Τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγώνων ἦτο ποικιλώτατον. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πομπῆς ἡ πόλις ἐπεδείκνυσεν εἰς τοὺς ξένους τὸ πλῆθος τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων τῆς, τὸ πλῆθος τῶν ἄλλων πολιτῶν, τὸν πλοῦτον τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ὑπηκόων πόλεων.

Τὴν λαμπρὰν ταύτην πομπὴν λοιπὸν ἠθέλησεν ὁ Φειδίας νὰ παραστήσῃ ἐπὶ τῆς ζωοφόρου τοῦ Παρθενῶνος καὶ τὴν παρέστησε μὲ τέχνην καὶ δεξιότητα ἀξίαν τῆς μεγαλοφυΐας του. Δὲν προσεπάθησε νὰ ἀπεικονίσῃ ὅλας ἐκεῖνας τὰς χιλιάδας λαοῦ, παρελαύνοντος μὲ τάξιν καὶ ὁμοιόμορφον σχῆμα, ἀλλὰ προσέθεσεν ἐκ τῆς ὅλης πομπῆς διαφόρους χαρακτηριστικὰς σκηνάς, πλήρεις ζωῆς καὶ κάλλους.

Εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευράν, ὅπου ἦτο ἡ εἴσοδος τοῦ ναοῦ, παριστάνοντο ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ζεὺς, ἡ Ἥρα καὶ ἄλλοι θεοί, ἐλθόντες νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν ἐορτὴν καὶ τὴν θυσίαν. Εἰς τὸ μέσον αὐτῶν εἰκονίζετο ἡ παράδοσις τοῦ πέπλου.

Τὰς ἄλλας πλευρὰς ἐπλήρουν ἄνδρες νέοι καὶ πρεσβύτεροι, μὲ μακρὰ ἱμάτια, στηριζόμενοι εἰς τὰς βακτηρίας τῶν καὶ συνομιλοῦντες, ἄλλοι ἔφιπποι, ἄλλοι φέροντες ἀγγεῖα πλήρη οἴνου καὶ ἄλλοι αὐλοῦντες. Εἰκονίζοντο ἀκόμη παρθένοι φοροῦσαι πολυπτύχους χιτῶνας καὶ βαστάζουσαι ἱερὰ σκεύη.

Ἡ ζωοφόρος αὕτη εἶναι ἔργον μεγάλου ἀληθῶς καλλιτέχνου.

Χρ. Τσούντας

Ὁ ἀγαθοποιὸς γέρων.

Ἡμέραν τινὰ ὁ υἱὸς πλουσίου ἐργοστασιάρχου ἐξῆλθεν εἰς περίπατον ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς μετ' ἄλλων συνομιλήκων του.

Καθ' ὁδὸν συνήντησαν ἓνα γέροντα, ὅστις ἐφύτευεν εἰς τὸν ἀγρὸν του μίαν καρυάν.

—Τί ἀνόητος ποὺ εἶναι αὐτὸς ὁ γέρων! εἶπεν ὁ νέος πρὸς τοὺς φίλους του. Φυτεύει, ὥς νὰ πρόκειται νὰ ἀπολαύσῃ τίποτε ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου τούτου.

—Βεβαίως πολὺ ἀνόητος εἶναι, εἶπον καὶ οἱ σύντροφοί του καὶ περιγέλων τὸν γέροντα.

—Ἐν τούτοις ἐγὼ εἶμαι πολὺ περίεργος, εἶπεν ὁ υἱὸς τοῦ ἐργοστασιάρχου, νὰ μάθω διατὶ ὁ γέρων κάμνει αὐτὴν τὴν ἀνοησίαν.

—Ἄς τὸν πλησιάσωμεν τότε, εἶπον οἱ φίλοι του, καὶ ἄς τὸν ἐρωτήσωμεν. Θὰ εἶναι πολὺ ἀνόητος ἢ ἀπάντησίς του καὶ θὰ γελάσωμεν πολὺ.

Ἀφοῦ ἦλθον πλησίον τοῦ γέροντος, ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ νέος:

—Ἀγαθὲ μου ἄνθρωπε, πόσον ἐτῶν εἶσαι;

—Ὅγδοήκοντα καὶ πλεόν, μικρὲ μου, ἀπήντησεν ὁ γέρων, ἀλλὰ, δόξα τῷ Θεῷ, εἶμαι τόσον ὑγιής, ὥς ἐὰν ἤμην τριάκοντα.

—Καὶ πόσα ἔτη θὰ ζήσῃς, ἐρωτᾷ πάλιν ὁ νέος, καὶ φυτεύεις εἰς τοιαύτην ἡλικίαν μικρὰ δένδρα, τὰ ὅποια θὰ δώσωσι καρπὸν, ὅταν σὺ δὲν θὰ ὑπάρχῃς πλεόν; Διατὶ ἐργάζεσαι ματαίως;

—Εὐχαριστοῦμαι, μικρὲ μου, ἀπήντησεν ὁ γέρων, νὰ φυτεύσω μόνον τὸ δένδρον· μοῦ εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ἐγὼ ἢ ἄλλος τις ἀπολαύσῃ τοὺς καρποὺς

αὐτοῦ. Εἶναι ὀρθὸν καὶ δίκαιον νὰ πράττωμεν ὅτι ἔπραττον οἱ πατέρες μας. Αὐτοὶ ἐφύτευσαν δένδρα, τῶν ὁποίων τοὺς καρποὺς τρώγομεν ἡμεῖς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡμεῖς ἀπολαύομεν τὴν ἐργασίαν τῶν πατέρων μας, διατὶ καὶ τὰ τέκνα μας νὰ μὴ ἀπολαύσουν τοὺς καρποὺς τῆς ἰδικῆς μας ἐργασίας; Νομίζω ὅτι πρέπει τὰ τέκνα νὰ θερίζωσιν ὅτι δὲν προφθάνουν νὰ ἀπολαύσωσιν οἱ γονεῖς αὐτῶν. Ἐπειτα διατὶ νὰ μὴ κάμνω ἓνα καλόν, ἀφοῦ δύναμαι νὰ τὸ κάμω; Ἄκουσε, παιδίον μου: Εἶσαι νέος ἀκόμη. Τὸν κόσμον δὲν τὸν γνωρίζεις καὶ ἴσως σὲ ὠφελήσῃ ἡ συμβουλή μου αὕτη: Ἄν θέλῃς νὰ ζήσῃς εὐτυχισμένος καὶ τετιμημένος εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ κάθῃσαι ἀργός, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ κάμνῃς κακό. Πρέπει νὰ ἐργάζεσαι πάντοτε καὶ νὰ κάμνῃς ὅσα καλά ἡμπορεῖς. Νὰ εἶσαι δὲ βεβαιότατος ὅτι ἡ ἀνταμοιβή σου θὰ εἶναι μεγάλη.

Πρὸ τῆς τοιαύτης σοφῆς ἀπαντήσεως τοῦ ἀφελοῦς γέροντος οἱ νέοι ἐκοκκίνισαν ἐξ ἐντροπῆς, διότι περιέπαιξαν αὐτὸν τὸν ἀνιδιοτελῶς ἐργαζόμενον.

Χαρ. Παπαμάρκου

Ἡ μετάνοια τοῦ Θεοδοσίου

Εἰς τῶν καλυτέρων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου εἶναι καὶ ὁ Θεοδόσιος, ὅστις μάλιστα ἐτιμήθη διὰ τῆς προσωνυμίας «Μέγας».

Οὗτος, εὐρισκόμενος κάποτε εἰς τὰ Μεδιόλανα, διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς φονεῖς τοῦ συνάρχοντός του Γρατιανοῦ, ἐπληροφόρηθη ὅτι ἐξερράγη φοβερὰ στά-

σις ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἡ ὁποία προῆλθεν ἐκ τῆς ἀκολούθου αἰτίας:

Ὁ φρούραρχος τῆς πόλεως, Γότθος ἀξιωματικός, ὕβρισθεις ὑπὸ ἡνιόχου τινὸς τοῦ ἱπποδρομίου, διέταξε τὴν φυλάκισίν του.

Αἱ ἱπποδρομίαι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν τὸ περισσότερον εὐχάριστον θέαμα καὶ ἀπετέλουν τὴν μεγάλην διασκέδασιν τῶν κυριωτέρων τοῦ κράτους πόλεων. Τοιαῦται ἱπποδρομίαι ἐτελοῦντο καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Θεοδόσιος ὁ Μέγας

Προκειμένου νὰ ἐκτελεσθῇ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μία ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἱπποδρομιῶν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὁ δῆμος τῶν Θεσσαλονικέων ἀπήτησε τὴν ἀποφυλάκισιν τοῦ κρατουμένου ἡνιόχου, ὡς ἀπαραιτήτου εἰς τὸν ἀγῶνα. Ὁ φρούραρχος ὁμως ἠρνήθη ἐπιμόνως νὰ πράξῃ τοῦτο. Ὁ λαὸς ὀργισθεις τότε ἔλαβε τὰ ὄπλα καὶ ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν ἀρχῶν ἐφόνευσεν οὐ μόνον τὸν φρούραχον, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐκ τῶν ἐπισήμων.

Ἡ ἀναγγελία τῆς φοβερᾶς ταύτης στάσεως κατὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς ἐτάραξε πολὺ τὸν Θεοδόσιον. Ἐνεκα τούτου ἀπεφάσισε νὰ τιμωρήσῃ αὐστηρῶς τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ μάθῃ λεπτομερείας περὶ τῶν αἰτίων τῆς στάσεως. Ἀπέστειλε λοιπὸν μυστικὴν διαταγὴν νὰ φονευθῶν

ἄνευ δίκης πάντες, ὅσοι εἶχον μετὰσχει ὅπωςδῆποτε εἰς τὴν ἐξέγερσιν.

*
* *

Αἱ ἀρχαὶ τῆς Θεσσαλονίκης, διψῶσαι ἐκδίκησιν, προσκαλοῦν τὸν λαὸν εἰς τὸν ἱππόδρομον τὴν ἐπομένην τῆς λήψεως τῆς ὀλεθρίας διαταγῆς, διὰ νὰ ἴδῃ δῆθεν νέους ἀγῶνας.

Ἐνῷ λοιπὸν τὸ πλῆθος ἦτο συγκεντρωμένον καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος παρηκολούθει τὰς ἱπποδρομίας, στρατιῶται Γότθοι μισθοφόροι ἐπιπίπτουν ξιφῆρεις καὶ κατασφάζουν ἄνευ διακρίσεως αἰθῶους καὶ ἐνόχους ἐπτακισχιλίους ἀνθρώπους.

Ἡ συγκίνησις ἐκ τῆς φοβερᾶς ταύτης σφαγῆς ὑπῆρξε ζωηροτάτη καθ' ἅπαν τὸ κράτος.

Ἐν Μεδιολάνοις τότε συνεδρίαζε σύνοδος ἐπισκόπων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀμβροσίου, πρὸς ἐπίλυσιν διαφόρων τῆς ἐκκλησίας ζητημάτων. Οἱ πατέρες ἐπληροφορήθησαν τὴν ἀνηλεῆ ταύτην πρᾶξιν τοῦ αὐτοκράτορος μὲ πολὺ μεγάλην ἀγανάκτησιν. Κατὰ πρότασιν δὲ τοῦ Ἀμβροσίου ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιρρίψουν κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν κατάραν τῆς ἐκκλησίας. Συνετάχθη λοιπὸν καὶ ἀπεστάλη πρὸς τὸν Θεοδοσίον ἐπιστολή, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξετίθετο τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο ἔγκλημα, ὑπεδεικνύετο δὲ εἰς αὐτὸν νὰ ζητήσῃ διὰ δακρύων καὶ μετανοίας τὴν συγχώρησιν τοῦ Κυρίου.

*
* *

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀναγνώσας τὴν ἐπιστολὴν συνεκινήθη βαθύτατα, δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ εὕρῃ ἡσυ-

χίαν διὰ τὴν ἀνεπανόρθωτον συμφορὰν, τὴν ὁποίαν ἐπροζάλεσεν ἡ παράλογος ὀργή του. Τυπτόμενος δὲ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, ἀπεφάσισε νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκεῖ προσευχόμενος νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξ ὕψους παρηγορίαν.

Ἐνῶ λοιπὸν μετέβαινεν εἰς τὸν ναόν, ὁ σθεναρὸς ἐπίσκοπος τῶν Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτὸν τὴν εἴσοδον λέγων μετὰ θάρρους:

— Μόνον μετάνοια μακρὰ δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τόσον μέγα ἁμάρτημα καὶ νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου.

Ὁ αὐτοκράτωρ τότε συνεσταλμένος εἶπεν ὅτι καὶ ἄλλοι βασιλεῖς ὑπέπεσον εἰς ἁμαρτήματα, εἰς δὲ ἕξ αὐτῶν εἶναι καὶ ὁ προφητὰναξ Δαβὶδ.

— Λοιπόν, ἀπήντησεν ὁ σεβάσμιος ἱεράρχης, καθὼς ἐμυμήθης τὸν Δαβὶδ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, πρέπει νὰ μιμηθῇς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν μετάνοιαν.

Οὕτως ὁ ἁμαρτήσας μονάρχης ἀπεκλείσθη ὑπὸ τοῦ εὐλαβοῦς ἐπισκόπου ἀπὸ τὴν θείαν κοινωνίαν ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο προσήυχeto καὶ προσεπάθῃ νὰ ἀποπλύνῃ τὴν ἁμαρτίαν του.

Ὅταν ἔφθασεν ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων, ὁ Θεοδόσιος τεταπεινωμένος καὶ μετανοῶν ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἱερὸν ναόν. Ἐκεῖ πεσὼν πρηνὴς ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ κλαίων ἐψέλλισεν ἐν λυγμοῖς τὰς λέξεις τοῦ Δαβὶδ:

— Ἐκολλήθῃ τῷ ἐδάφει ἡ ψυχὴ μου· ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου!

Διασκευὴ ἐκ τῆς Ἱστορίας Σπ. Λάμπρου

Σ η μ α ί α

Τὴν πατρίδα, τὴν γλυκεῖαν μητέρα ὅλων ἡμῶν, τὴν βλέπουν οἱ ὀφθαλμοί μας, διότι τὴν ἔννοιαν τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀσύλληπτον τὴν ἐνσαρκώνει καὶ τὴν φέρει πρὸ τῶν ὁμιμάτων μας τὸ σύμβολον τῆς πατρίδος, ἡ Σημαία.

Ὅπως τὴν αὔλον τοῦ Θεοῦ ὑπόστασιν ἐνσαρκώνει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας ἡ εἰκὼν του, ὅπως ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ ἡγιασμένον σύμβολον τοῦ χριστιανοῦ, οὕτω καὶ ἡ σημαία παριστᾷ τὴν θρησκείαν τῆς πατρίδος.

Αὐτὴ ἡ πατρίς λαμβάνει σάρκα εἰς τὴν σημαίαν. Τὸ σύμβολον τοῦτο εἶναι τῆς κυριαρχίας, τῆς δόξης, τῆς ἰσχύος αὐτῆς τὸ ἔμβλημα. Εἶναι ἡ ἀπ' αἰώνων ἱστορία της. Ὁ σταυρὸς, ὁ συμβολίζων τὰ μαρτύριά της, εἶναι τοῦ ἐθνικοῦ μέλλοντος ἡ αἰσθητή, ἡ φωτεινὴ, ἡ παρήγορος ἐλπίς. Ὅ,τι σκεπάξει ἡ σημαία εἶναι πατρίς. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀκροκεραίου πλοίου, κλυδωνιζομένου ὑπὸ τῶν κυμάτων εἰς μακρυνὰς θαλάσσας, ἐξαγγέλλει καὶ κηρύττει ὑπερήφανος ὅτι τὸ σκάφος ἐκεῖνο εἶναι τιμῆμα ἀχώριστον τῆς ἐλληνικῆς πατρίδος.

Εἶναι ὥραία, ἐξόχως ὥραία ἡ σημαία μας. Ὁραία, ὅσον καὶ ἡ μήτηρ μας Ἑλλάς, τῆς ὁποίας παριστᾷ τὴν θεῖαν μορφήν. Ἀποπνέει ἄρωμα ἡ σημαία μας, διότι ἔχει τὸ γλυκύτατον χρῶμα τοῦ μυροβόλου ἐλληνικοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ λευκὸν τοῦ μυρωμένου κρίνου, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ εὐηγγελίσθη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἀνάστασιν.

Τοιαύτην ἀντελήφθη τὴν σημαίαν μας καὶ ἡ ἐθνικὴ ποίησις :

*Οὐρανοχρωματισμένη
καὶ σὰν κρίνο ἀγροῦ λευκή.*

Καὶ ἡ θαλασσία σημαία τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸν λευκοκύανον σταυρὸν καὶ τοὺς λευκοκύανους κυματισμούς, ἡ ναυτικὴ μας σημαία, ἡ κυματοχαρὴς, πόσον ὁμοιάζει τὰ ἀφρισμένα κύματα, τὰ ὁποῖα θραυόμενα εἰς τὴν πρῦμνῃν ραντίζουν αὐτὴν μὲ λεπτὴν βροχὴν, ἐνῷ ἥλιος ὥς φωτοστέφανος τῆς δόξης τῆς τὴν χρυσώνει! Αὕτη εἶναι ἡ ναυτικὴ μας σημαία, τὴν ὁποίαν βλέπεις ὑπερήφανον εἰς τὸν ἴστον τῶν ἐθνικῶν πλοίων.

*
* *

Καὶ ὅταν βλέπῃς τὴν φρουριακὴν μας σημαίαν νὰ κυματίζει ὑψηλὰ μὲ πλάισιον τὸν γαλανὸν οὐρανὸν ἐπάνω εἰς προμαχῶνες, οἱ ὁποῖοι εἶναι σήμερον ἄφωνοι καὶ ἀφωπλισμένοι, νὰ ἐνθυμηθῇς ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ σημαία, τὴν ὁποίαν ὕψωσαν ἄλλοτε εἰς τὸ φρούριον τοῦ Παλαμηδίου καὶ εἰς τοῦ Μεσολογγίου τὰς ἐπάλξεις. Αὕτη, τὴν ὁποίαν περιέβαλεν ὁ λιβανωτὸς τῶν πυροβόλων τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας.

Καὶ εἰς τὴν ὄψιν τῆς σημαίας τῶν συνταγμάτων μας νὰ μὴ λησμονήσῃς ποτὲ ὅτι αὕτη εἶναι ἐκεῖνη, τὴν ὁποίαν ἔφεραν οἱ πατέρες μας εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ τὴν ἐδόξασαν.

Τὴν εἰκόνα τῆς πατρίδος βλέπεις εἰς αὐτήν, ὅταν ἐξέρχεται στηριζομένη ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ σηματοφόρου ἐν συνοδείᾳ τοῦ τιμητικοῦ οὐλαμοῦ

ὑπὸ τὸ προσκύνημα ὁλοκλήρου τοῦ παρισταμένου στρατοῦ καὶ λαοῦ.

Αἱ ἁρμονίαι τοῦ ὕμνου της, αἱ ὁποῖαι δονοῦν τὸν ἀέρα καὶ κάνουν νὰ φρίττουν αἱ μετάξιναι πτυχαὶ καὶ χρυσοὶ χρυσοὶ της, πρὸς τὴν πατρίδα ἀπευθύνονται. Συμβολίζει τὰς δύο θρησκείας, τὴν θρησκείαν τῆς πατρίδος καὶ τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ἐπειδὴ εἶναι τῆς πατρίδος ἡ εἰκὼν διὰ τοῦτο ἡ σημαία εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν φύλαξιν ὅλων τῶν τέκνων τοῦ ἔθνους. Ἡ ἐγκατάλειψίς της θεωρεῖται τὸ ἔσχατον ἔγκλημα ἀνανδρίας καὶ προδοσίας.

Πρὸς αὐτὴν ἀτενίζει ὁ μαχόμενος στρατιώτης εἰς τὴν χρυσιμωτάτην ὄραν τῶν συγκρούσεων· αὐτὴν ἀναζητοῦν οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν μέσῳ τοῦ καπνοῦ τῶν μαχῶν καὶ τῶν ἐκρήξεων τῶν ὀβίδων. Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ σημαιοφόρος πέσῃ ἀγώνισμα τιμῆς εἶναι ποῖος πρῶτος νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ, ποῖος πρῶτος νὰ τὴν παραλάβῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ὑπὲρ πατρίδος πεσόντος.

Ἀλλὰ τὸ ἱερὸν ῥίγος τῆς σημαίας αἰσθάνεται ἰσχυρότερον ὁ Ἕλλην, ὅταν εὐρίσκεται ἔξω, μακρὰν τῆς πατρίδος. Ὅταν τὴν ἀτενίσῃ εἰς τὰ ξένα, ὅταν τὴν βλέπῃ νὰ κυματίζῃ ἐπὶ ἐθνικοῦ σκάφους, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ἐκεῖ μακρὰν διὰ μέσου τοῦ πελάγους τὴν εἰκόνα τῆς πατρίδος, αἰσθάνεται παλμούς ἐθνικῆς συγκινήσεως.

Ὅταν διέρχεται ἡ σημαία, νὰ ἀποκαλύπτεισαι πρὸ αὐτῆς εὐλαβῶς. Εἶναι σπέρμα φιλοπατρίας, ἀληθῆς πατριωτικὸς ἀγιασμὸς ὁ χαιρетиσμός τῆς σημαίας. Θὰ σὲ καταστήσῃ τιμώτερον, χρηστότερον,

ἀνδρειότερον τῆς σημαίας τὸ προσκύνημα, ἢ μετὰ-
ληψις αὕτη τῆς φιλοπατρίας.

Ἐμμ. Λυκούδης

Ἡ σημαία

Πάντα κι' ὅπου σ' ἀντικρύζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ,
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Λόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς πατρίδος ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαϊδέει
τ' ἀγεράζι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῦμα, ποὺ σαλεύει
μὲ χιονόλευρον ἀφρό.

Κι' ὁ σταυρός, ποὺ λαμπυρίζει
στὴν ψηλὴ σου χορυφή,
εἶν' ὁ φάρος, ποὺ φωτίζει
μὲν ἐλπίδα μας χορυφή.

Σὲ θωροῶ κι' ἀναθαροεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ,
σὰν ἁγία σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Ἐν ἀπόγευμα ὁ Χρῖστος ἔβρασκε τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς του πλησίον εἰς τὸ πεῦζον, περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς ἔλεγον. Ἐκάθητο εἰς τὴν σκιὰν καὶ διώρθωνε μίαν παλαιὰν καρδόραν. Ἐξαφνα βλέπει τὰ πρόβατά του νὰ φεύγουν καταφοβισμένα τὸ ἕνα ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλο. Στρέφει πρὸς τὸ νεκροταφεῖον καὶ τί νὰ ἴδῃ; Εἰς εἴκοσι βημάτων ἀπόστασιν ἡ λύκαινα ἀγριευμένη, ἐτοίμη εἰς ἐπίθεσιν, ἐδείκνυε τοὺς φοβεροὺς ὀδόντας της. Σηκώνεται ἀμέσως ὁ Χρῖστος καὶ ἀρπάζει μίαν πέτραν. Ὁ λύκος συνήθως φοβεῖται τὸν ἄνθρωπον καὶ φεύγει. Ἄλλ' ὁ Θεὸς νὰ φυλάττῃ ἀπὸ λυσσασμένον ζῷον.

— Συγχωρήσατέ με, φίλοι μου — συνεχίζει ὁ παπᾶ Σεραφεῖμ — νὰ σᾶς δώσω μίαν συμβουλὴν, τῆς ὁποίας εὐχομαι νὰ μὴ λάβετε ποτὲ ἀνάγκην. Λύκον λυσσασμένον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἴδητε ποτέ. Ἄλλ' ἐάν, μὴ γένοιτο, τύχῃ νὰ ὀρμήσῃ ἐπάνω σας σκύλος λυσσασμένος καὶ δὲν κρατῆτε ὄπλον ἢ ξύλον ἀρκετὰ δυνατόν, διὰ νὰ τοῦ σπάσῃτε τὴν κεφαλὴν, προσέξτε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ προφυλάξετε τὰς χεῖράς σας. Ἄν ζητήσῃτε μὲ τὰς χεῖρας νὰ παλαίσῃτε πρὸς τὸ ζῷον, θὰ σᾶς δαγκάσῃ. Μεταχειρισθῆτε ὡς ἀσπίδα τὸ καπέλλον σας.

Ὁ Χρῖστος οὔτε ἐγνώριζεν οὔτε ἠδύνατο νὰ προφυλαχθῇ. Ἀντὶ νὰ στρέψῃ τὰ νῶτα ἡ λύκαινα καὶ νὰ φύγῃ, τοῦναντίον, ἅμα εἶδε τὸν νέον ἐγειρόμενον, ὀρμᾷ ἐπάνω του. Πρὶν προφθάσῃ γὰρ ὁ Χρῖστος νὰ ρίψῃ τὴν πέτραν, οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες τοῦ θηρίου ἔσφιγγον τὸ δεξιὸν πλευρόν του καὶ οἱ ὀδόντες του ἐξέσχίζον τὸ στήθος του.

Ἡ πέτρα ἔπεσεν ἀπὸ τὰ δάκτυλά του, ἀλλ' ἔμειναν καὶ αἱ δύο του χεῖρες ἐλεύθεραι.

Ὁ Χρῖστος ἦτο ὁ ὑψηλότερος νέος τοῦ χωρίου μας, εὐρωστός καὶ γενναῖος, πραγματικὸν παλλη-
γάρι. Κατεβάζει διὰ μιᾶς τὸν δεξιὸν του βραχίονα
καὶ σφίγγει κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλην τὸν λαμὸν

τῆς λυκαίνης, ἀρπάζει μὲ τὴν ἀριστερὰν τὴν κεφα-
λήν της καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν πνίξῃ.

Τότε ἤρχισε πάλι φοβερὰ. Οἱ ὄνυχες καὶ οἱ
ὀδόντες τοῦ λυσσασμένου θηρίου κατεξέσχιζον ὅλον
τὸ δεξιὸν πλευρὸν τοῦ δυστυχοῦς νέου. Δὲν ἠδύ-
νατο νὰ μεταχειρισθῇ τὴν μάχαιράν του, διότι, διὰ
νὰ τὴν ἐκβάλῃ ἀπὸ τὴν ζώνην του, ἔπρεπε νὰ ἐλευ-
θερώσῃ τὴν κεφαλὴν τῆς λυκαίνης. Νὰ φωνάξῃ δὲν
ἐτόλμα. Ἀλλοίμονον εἰς ὅποιον παλαίει, ἐὰν ἀρχί-
Xp. Χρηστοβασίλη γλπ. «Παιδικὰ Ἀναγνώσματα», Ε' τ., Ἔκδ. 1η 9

ση νὰ ἐξοδεύῃ τὰς δυνάμεις του φωνάζων Ἐπὶ τέλους πίπτουν κατὰ γῆς καὶ οἱ δύο, χωρὶς νὰ διασπασθῇ ὁ φορικτὸς ἐκεῖνος ἐναγκαλισμός. Ὁ Χρῖστος ἅπ' ἐπάνω ἢ λύκαινα ἀπὸ κάτω.

Χρῖστος ἠσθάνετο τὰς δυνάμεις του νὰ ἐκλείπουν, ἤρχισε νὰ ἀπελπίζεται, ὅτε αἰφνης ἀκούει μακρόθεν τὴν φωνὴν τοῦ γέρο Μήτρου.

—Βάστα, Χρῖστο, ἔφθασα!

Τὰ πρόβατα τοῦ Χρίστου εἶχον φθάσει μέχρι τῆς καλύβης τοῦ γέρο Μήτρου. Ἐκπλάγεις ὁ γέρον ἤνοιξε τὴν θύραν του καὶ εἶδε μακρόθεν τὸν Χρῖστον νὰ παλαίῃ μὲ τὸ θηρίον. Ἀρπάζει τὸ ὄπλον ἀπὸ τὸν τοῖχον καὶ τρέχει δρομαῖος.

Ὅτε ἐπὶ τέλους ἔφθασεν ὑπὸ τὸ πεῦκον, εὐρέθη εἰς ἀμηχανίαν. Πῶς νὰ πυροβολήσῃ τὸ ζῶον, χωρὶς νὰ βλάψῃ τὸν ἄνθρωπον;

Ὁ Χρῖστος λαβὼν νέας δυνάμεις, ὥς ἐκ τῆς ἐλθούσης βοηθείας, σφίγγει τὴν κεφαλὴν τῆς λυκαίνης, τὴν κρατεῖ ὅσον ἡδύνατο μακρὸν τοῦ στήθους του, καὶ φωνάζει.

—Φωτιά.

Ὁ γέρον χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, στηρίζει τὴν κάννην εἰς τὸ οὖς τοῦ ζώου καὶ πυροβολεῖ. Ἡ λύκαινα ἔμεινεν εἰς τὸν τόπον.

* *

Ὁ παπᾶ Σεραφεῖμ ἐσιώπησεν ἐπ' ὀλίγον. Οὐδεὶς ἡμῶν διετάραξε τὴν σιωπὴν του. Ἐβλέπομεν ὅτι εἶχε καὶ ἄλλα νὰ μᾶς εἴπῃ καὶ ἐπεριμένομεν.

—Ξέρετε, φίλοι μου, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱερεὺς, τί ἐσκεπτόμην τώρα καὶ τί σκέπτομαι σὺννάκις; Ἐσκεπτόμην πόσον μᾶς ζημιώνει ἡ ἀμάθεια. Πόσα δεινὰ

ἠθέλομεν ἀποφύγει, ἐὰν ἐγνωρίζομεν περισσότερα πράγματα. Ἀλλὰ ποῖος νὰ μᾶς τὰ διδάξῃ; Ἡξεύρετε ὅτι εἰς ὅλα ἐδῶ τὰ χωρία τῆς περιφερείας οὔτε ἱατρὸς ὑπάρχει οὔτε φαρίμακειον. Δὲν μᾶς ἔστειλαν ποτὲ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἐν φυλλάδιον μὲ ὁδηγίας, πῶς νὰ προφυλασσόμεθα ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας, αἱ ὁποῖαι θερίζουν ἀδίκως τὰ τέκνα μας. Ἄς εἶναι· θὰ γίνουν ὅλα μὲ τὸν καιρὸν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Χρῖστος εἰς τὸ χωρίον στηριζόμενος εἰς τὸν ὄμον τοῦ γέρο Μήτρον, αἵματωμένος, πληγωμένος, μὲ τὰ φορέματα ἐσχισμένα, τὸ χωρίον ὁλόκληρον κατεταράχθη. Τὸ ἔμαθα ἀμέσως καὶ ἔτρεξα νὰ τὸν ἶδω.

Ὅταν ἀνέβην εἰς τὴν οἰκίαν του, μετὰ βίας κατῴρθωσα νὰ φθάσω μέχρι τοῦ Χρίστου. Αἱ γειτόνισσαι εἶχον πλημμυρήσει καὶ τὰ δύο δωμάτια, ἀντὶ βοηθείας φέρουσαι σύγχυσιν. Ἡ πρώτη ἀνάγκη δὲν ἦτο νὰ πλυθοῦν τὰ αἵματα ἢ νὰ διορθωθοῦν τὰ φορέματα τοῦ Χρίστου, ἀλλὰ νὰ τὸν ἐτοιμάσουν ἀμέσως διὰ τὰς Ἀθήνας, διὰ τὸ λυσσιαστρεῖον. Οὐδεὶς ὅμως ἐσκέπτετο περὶ τούτου. Ἡ σκέψις των καὶ ἡ συλλογὴ των ἦτο πῶς νὰ προμηθευθοῦν λυσσόχορτον. Τί δὲν τοῖς εἶπα, διὰ νὰ τοὺς πείσω νὰ μὴν ἐμπιστεύονται τὰ χορταρικά καὶ νὰ τὸν στείλουν εἰς τὰς Ἀθήνας. Δὲν ἠθελαν οὔτε νὰ τὸ ἀκούσουν. Λυσσόχορτον καὶ πάλιν λυσσόχορτον! Καὶ μετεχειρίσθησαν μόνον λυσσόχορτον.

*
* *

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας αἱ πληγαὶ τοῦ Χρίστου ἐπουλώθησαν ἐντελῶς. Αἱ ἐβδομάδες παρήρχοντο καὶ ἤρχισαν οἱ χωρικοὶ νὰ λησιμονοῦν τὴν ἱστορίαν αὐ-

τήν. Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου ἔρχεται μίαν αὐγὴν ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ καὶ μοῦ λέγει ὅτι ὁ υἱὸς του δὲν εἶναι καλὰ.

—Τί ἔχει;

—Δὲν ἤξεύρω. Ἔχει θέσπιν. Δὲν ἔχει ὄρεξιν.

Μετέβην ἀμέσως νὰ τὸν ἴδω. Τὸν ἤρξα ἔξῃ-
πλωμένον κατὰ γῆς εἰς τὴν κάπαν του ἐπάνω. Ἦτο
ἥσυχος, ἀλλ' ὠχρὸς καὶ φοβισμένος. Μοῦ εἶπεν ὅτι
δὲν ἠμπορεῖ νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοήν του, ὅτι τοῦ
ἔρχεται κατόπιν πνίξιμον εἰς τὸν λαμόν, ὅτι στε-
νοχωρεῖται ὑπερβολικά.

Τοῦ ἔδωκα ὀλίγον γάλα καὶ τὸν παρεκίνησα νὰ
τὸ πῃ. Ἀνεσηκώθη, ἐπῆρε τὸ δοχεῖον ἀπὸ τὰς
χεῖράς μου καὶ ἠτοιμάσθη νὰ τὸ γευθῇ. Ἀλλὰ,
ἅμα τὸ ἐπλησίασεν εἰς τὰ χεῖλη του, κατελήφθη
ὕπὸ ῥίγους καὶ ἀηδίας. Μόλις ἐπρόφθασα νὰ πάρω
πίσω τὸ ἀγγεῖον. Τὸν κατέλαβον σπασμοὶ φοβεροί.
Ἐνόμιζα ὅτι τελειώνει. Μετ' ὀλίγον ὁμως συνήλθε.

—Ἀχ! εἶπεν, ὁ γέρος μου τὰ πταίει. Ἄν
ἐφρόντιζε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, δὲν θὰ ἀπέ-
θνησκον λυσσασμένος.

Ἐπροσπάθησα νὰ τὸν πείσω ὅτι ἡ ἀσθενεία
του ἦτο ἀπλῇ τοῦ στομάχου ταραχή, εἶπα ὅσα
ἠδυνάμην, χωρὶς καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ τὰ πιστεύω,
καὶ τὸν ἀφῆκα, ὑποσχεθεὶς ὅτι θὰ ἔλθω πάλιν τὸ
ἐσπέρας.

*
* *

Τὸ ἐσπέρας ἔμαθον ὅτι ὁ Χρῆστος ἦτο μανιώ-
δης. Ὁ πατὴρ του μὲ ἐπερίμενεν εἰς τὸν δρόμον.
Ἦθελε τὴν βοήθειάν μου, διὰ νὰ μεταφέρωμεν
τὸν υἱόν του εἰς ἄλλο οἶκημα ἰσόγειον. Τὸ ἀπῆ-

τούν οἱ γείτονες. Εἰς τὸ ἀνώγειον, ὅπου εὐρίσκετο, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐμποδισθῇ, ἂν ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ. Ἐδύνατο νὰ πηδήσῃ ἀπὸ τὰ παράθυρα. Τὸν ἤθελον εἰς τὸ ἰσόγειον, διὰ νὰ τὸν φρουρήσουν εὐκολώτερον.

Χωρὶς νὰ χάσω καιρὸν, μετέβην εἰς τὸ ἀνώγειον. Εὐτυχῶς ἤυρα τὸν ἀσθενῆ εἰς ὥραν ἡσυχίας. Ἐκάθητο κατὰ γῆς μὲ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν. Τὰ ὀλίγα ἐπιπλα τοῦ δωματίου ἦσαν ἄνω κάτω. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἦσαν συντρίμματα πηλίνων ἀγγείων.

Σὰς ἐξομολογοῦμαι ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην μὲ κατέλαβεν αἰσθημα φόβου. Ἐσκέφθην ὅτι ἦτο ἀνοησία μου νὰ ὑπάγω μόνος ἐκεῖ. Ἐκεῖ. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ἤθελον, δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ὑποχωρήσω. Ἐπλησίασα, ἔθεσα τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ εἶπα μίαν εὐχὴν χαμηλοφώνως. Ὅτε ἐτελείωσα, ἔκαμε τὸν σταυρὸν του καὶ μοῦ ἐφίλησε τὴν χεῖρα.

— Δὲν εἶναι καλὰ, ἐδῶ, Χριστό μου, τῷ εἶπα. Ἔλα νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοῦ θεοῦ σου. Δὲν κατοικεῖ κανεὶς ἐκεῖ καὶ θὰ εἶσαι καλύτερα καὶ ἡσυχώτερα. Ἀκολούθει μοι.

Ἦγέρθη ἐν σιωπῇ.

— Δὲν θέλω νὰ μὲ ἴδῃ κανεὶς, εἶπεν ἡσύχως. Εἰπὲ νὰ φύγουν ὅλοι ἀπὸ τὸν δρόμον μας.

Ἦνοιξα τὴν θύραν καί, μολονότι δὲν ἦτο κανεὶς ἔξω ἐκεῖ, ἐφώναξα δυνατά :

— Φύγετε ὅλοι πηγαίνετε εἰς τὰ σπίστια σας.

— Δὲν ἔμεινε κανεὶς ἔξω, Χριστο. Πηγαίνωμεν.

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ βλέπω τὸ φῶς, πάτερ. Μὲ πειράζει.

Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν δύσιν του καὶ αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἐχύνοντο διὰ τῆς ἀνοιχτῆς θύρας ἐντὸς τοῦ πενιχροῦ δωματίου. Ἐπῆρεν ὁ Χρῖστος τὴν κάπαν του, τὴν ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα. Ἐγὼ ἐμπρὸς καὶ ἐκεῖνος κατόπιν μετέβημεν ἀπὸ τὸ ἐν οἶκημα εἰς τὸ ἄλλο.

Ἐμείνα ἐκεῖ ὀρεκτὴν ὥραν πλησίον του. Ἐπροσπάθησα, ὅπως ἡδυνάμην, νὰ τὸν παρηγορήσω καὶ ἀνεχώρησα, ἀφοῦ ἐνύκτωσε. Ὅταν ἤνοιξα τὴν θύραν, διὰ νὰ ἐξέλθω, μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδον εἰς τὸ σκότος ἀνθρώπους. Ἐκλείσα τὴν θύραν, τὴν ἐκλείδωσα καὶ ἐπροχώρησα.

Οἱ χωρικοὶ μὲ περιεκύκλωσαν ἀμέσως ἐρωτῶντες περὶ τοῦ ἀσθενοῦς. Εἶπα ὅτι ἀποθνήσκει καὶ τοῖς συνέστησα νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ ἀποθάνῃ ἐν εἰρήνῃ, θῦμα θλιβερόν τῆς ἀμαθείας.

Κ. Βικέλας

Ὁ ΚΟΥΚΟΣ

Ἴδου ἐν προνομιούχον πλάσμα τοῦ Θεοῦ ἀπολαύει τὴν ἀνοιξιν τὸ τραγούδι, δίχως νὰ τὸν βαρύνῃ καμμία περὶ ὑποχρέωσις. Ἀκόμη καὶ τὰ αὐγά του ἄλλοι τὰ κλωσσοῦν, ἐξάγουν τὰ πουλιά του, τὰ τρέφουν, τὰ ποτίζουν. Διότι, ὡς γνωστόν, πετὰ τὰ αὐγά του εἰς τὰς φωλεὰς τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ ἀφίνει εἰς αὐτὰ τὴν φροντίδα τῶν περαιτέρω.

Ἡ λαϊκὴ φαντασίᾳ ἐπλάσε διὰ τὸν κούκον ἀτελείωτους ἱστορίας. Πρῶτα-πρῶτα ἀδύνατον νὰ πείσετε χωρὶς ὅτι δὲν ταξιδεύει ἑφίπλος. Τὸ ἄλλο-

γόν του εἶναι μέγα λευκὸν πτηνόν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι γνωστὸν μὲ ἄλλο ὄνομα, παρὰ ὡς «κουκάλου-
γον». Τὸν Μάρτιον ἔρχεται εἰς τὰ μέρη μας ὀλί-
γας ἡμέρας ἐνωρίτερον τοῦ κούκου· καὶ ἡ παράδο-
σις θέλει ὅτι τὸ στέλλει ὁ κύριός του, ὁ κοῦκος,
διὰ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἦλθεν ἡ ἀνοιξις εἰς τὰ ὄρη. Τὸ
κουκάλουγον περιπλανᾶται ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰς κλι-
τῆς καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει, διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸν ἀνα-
βάτην του.

Ποτὲ ὁ κοῦκος δὲν κάθεται ὅπου καὶ ὅπου,
διὰ νὰ τραγουδήσῃ τὴν ἀνοιξιν. Ἔχει ὠρισμένους
λόφους καὶ ὠρισμένα δένδρα, ἀκόμη καὶ ὠρισμέ-
νους κλάδους, κατὰ τοὺς χωρικοὺς. Εἰς ἓνα λόφον
ἀντικρὺ ἀπὸ τὴν οἰκίαν μου ἦτο γηραλέος πρῖνος,
εἰς τὸν ὁποῖον ἤρχιζε στερεοτύπως τὸ λάλημά του
τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ὁ βορρᾶς κάποτε
ἔσπασε τὸν πρῖνον καὶ ἔκτοτε ὁ κοῦκος δὲν ἐνε-
φανίσθη εἰς τὸν λόφον, μολονότι γύρω του εἶναι
καὶ ἄλλοι πρῖνοι.

Λέγουν ἀκόμη ὅτι εἶναι τόσον υπερήφανος, ὥστε
μίαν φορὰν νὰ τὸν ἀποδοκιμάσουν εἰς ἓνα μέρος,
δὲν ἐπανέρχεται πλέον. Γεωργός τις μοῦ ἔλεγεν, ὅτι
πλησίον τῆς καλύβης του ἤρχετο ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν
κοῦκος τις καὶ τὸν «ἐχαιρέτιζε» πρῶτὶ πρῶτ. Ἀλλὰ
μίαν φορὰν τὸν ἐπετροβόλησε καὶ ἔκτοτε δὲν ἐνε-
φανίσθη πλέον.

—Διατί τὸν ἐπετροβόλησες; τὸν ἠρώτησα.

—Μοῦ «κόμπωνε» τὰ παιδιὰ μου.

Γενικὴ πρόληψις ὑπάρχει ὅτι ἅμα ἀκούσης τὸν
κούκον πρῶτὶ πρῶτ νηστικός, θὰ «κομπωθῇς», θὰ
αἰσθανθῇς δηλαδὴ εἰς τὸν λαιμόν σου στενοχωρίαν,
ἢ ὁποῖα θεωρεῖται ὡς κακὸν σημεῖον. Διὰ τὸν λό-

γον αὐτὸν καὶ οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ κυνηγοὶ τὴν ἄνοιξιν φροντίζουν νὰ μὴ ἀκούσουν τὸν κοῦζον νηστικοί.

Τόσον ἡ λαϊκὴ παράδοσις θεωρεῖ τὸν κοῦζον ὡς θεῶθεν προνομιούχον, ὥστε νὰ παραδέχεται ἀκόμη ὅτι ὁ Δημιουργὸς καὶ ἰδιαίτεράν τροφήν ἐδημιούργησε δι' αὐτόν. Ἐν μικρὸν φυτόν, τὸ ὁποῖον φυτρώνει καὶ σταφυλιάζει τὸν Ἀπρίλιον, εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «σταφύλι τοῦ κοῦζου».

—Μὰ εἶδате νὰ τρώγῃ ἀπὸ αὐτὸ τὸ σταφύλι ὁ κοῦζος; ἠρώτησα κάποτε ἓνα ποιμένα.

—Ἀκοῦς; τὸν βλέπομεν... Μήπως τρώγει τίποτε ἄλλο;

*
* *

Δύσκολον πρῶγμα νὰ πείσῃς τὸν χωρικὸν ὅτι ὁ κοῦζος εἶναι ἀδικαιολόγητος χασομέρης, ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν πτηνῶν, ὅπως ὁ κεφαλαιοῦχος, ὁ τρώγων τοὺς τόκους, χωρὶς νὰ ἐργάζεται. Διὰ τὴν ἀτυχῇ τρυγόναν, μάλιστα· αὐτὴ εἶναι «τεμπέλα». Δὲν ἐπιμελεῖται τὴν γέννα της, ὅπως πρόει, ἀλλὰ στρώνει ὀλίγα ξύλα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὅλη ἡ φώλεά της.

—Μὴ αὐτὴ ἐπὶ τέλους, ἔλεγον εἰς τὸν φιλόσοφον μυλωθρὸν τοῦ χωρίου, ὁ ὁποῖος σχολιάζει τὰ κακῶς κείμενα εἰς τὸ βασιλείον τῶν ζώων, μὰ αὐτὴ ἐπὶ τέλους κάμνει μίαν φωλεάν, κλωσσᾷ μόνη της τὰ αὐγά της καὶ ψάλλει τὴν ἄνοιξιν.

— Δὲν σοῦ λέγω ὅχι. Καὶ αὐτὴ καὶ ἡ ἀηδὼν ψάλλουν, ἀλλ' αὐτὰ πρέπει καὶ νὰ δουλεύουν...

— Καὶ ὁ κοῦζος διατὶ νὰ μὴ δουλεύῃ;...

— Διότι αὐτὸς φέρει τὴν ἄνοιξιν. Τὸ πᾶν εἶ-

ναι ποῖος θὰ κάμῃ τὴν ἀρχήν. Νὰ ἐγνώριζες πῶς
πηδᾷ ἡ καρδιά μας, ὅταν τὸν ἀκούωμεν ἡμεῖς οἱ
ἐργάται τοῦ ἀγροῦ!

Ἀληθῶς τί εὐαγγέλιον καλωσύνης καιροῦ, ἀλη-
θινὴ σάλπιγξ θεοῦ εἶναι τὸ λάλημα τοῦ κούκου εἰς
τὰ μέρη μας! Ἀνθρώποι, βόες, ἄλογα, ἄροτρα χύ-
νονται εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἀνοίγουν τὴν γῆν. Ἡ
φωνὴ του ταράσσει τὴν σιωπηλὴν ἐρημίαν εἰς τὸ
τέλος περίπου τῆς παλαιᾶς συγκομιδῆς. Εἶναι ἡ
ἐπαγγελία τῆς νέας ἐσοδείας τῶν ἀγρῶν, ὁ μακρυ-
νὸς ἤχος τῶν ἐρχομένων, ἀπὸ τοὺς τόπους ὅπου πα-
ρεχέμασαν, προβάτων μὲ τοὺς γαλακτεροὺς μαστοὺς
καὶ τὰ ἄφθονα μαλλιά.

Στ. Γρανίτσας

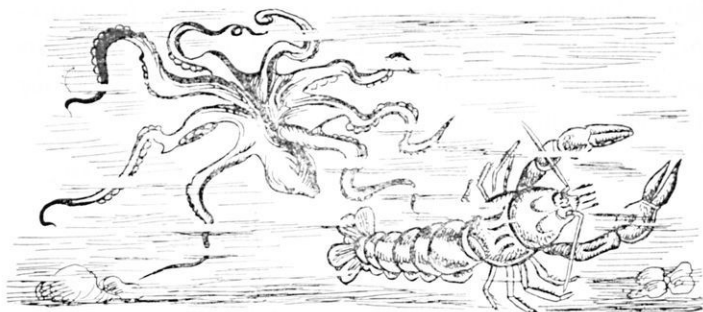
Οἱ ἀστακοί

— Ἀστακοί! Ἀστακοί! Ζωντιανοί ἀστακοί!

Εἶναι πολὺ φυσικὸν ἐμέ, ὁ ὁποῖος κατάγομαι
ἀπὸ ἀστακοφόρον νῆσον, τὴν Σκίαθον, νὰ μὲ συγ-
κινοῦν βαθύτερον αἱ φωναὶ τῶν πλανοδίων πωλη-
τῶν, ὅταν πρωῒ πρωῒ, τώρα τὴν σαρακοστήν, περ-
νοῦν ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου, μὲ τὰ ἀνοικτὰ καλά-
θια ὑπὸ μάλῃς σκεπασμένα μὲ ἀρτίβρεκτον σακκό-
πανον καὶ βιαστικοὶ πάντοτε.

Καὶ φαντάζομαι τότε ἐγὼ τὴν ἐκλεκτὴν αὐτὴν
ἄγραν οὐχὶ ἐκτεθημένην εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν ἀγο-
ράν, ἀλλὰ εἰς τὴν μοσχοβολοῦσαν ἀκτὴν τῆς νήσου
μου, ἐπάνω εἰς τὴν προῶν τῆς ἀλιευτικῆς λέμβου.

Διαφόρου ηλικίας καὶ μεγέθους, ἀπὸ ἐφήβων νεο-
συλλέκτων ἕως γηραιῶν στρατηγῶν, εἰς ὁλόκληρος
λόχος, ὅλοι ὀπλισμένοι ὡσάν ἀστακοί—ὅλοι ἀναπαυό-
μενοι, ὡς ἐὰν ἐπέστρεψαν ἀπὸ μεγάλα στρατιωτικὰ
γυμνάσια καὶ εἰς ἀνάπαυσιν εὐρίσκονται ἤδη ἐπάνω εἰς
τὴν προῶραν τοῦ πλοίου. Μὲ τὰ ἀγκυλωτά των καὶ
γαμφώνυχα πόδια, δέκα ὁ καθείς, ὅλοι ἐξοπλισμέ-
νοι μὲ τὰς μαχαίρας των καὶ τὰ «γιαταγάνια» των.

Καὶ ὅλοι θωρακοφόροι, μὲ ἓνα ἀκανθωτὸν θώρακα,
περιβάλλοντα ἰσχυρῶς τὰ νῶτά των, μὲ τὴν οὐρὰν
των τὴν ὀστρακοσκεπῇ, μὲ τὰς δύο ἀειζινήτους κε-
ραίας ἐμπρός, μακρὰς ὡς δύο δόρατα.

Καὶ ἐκεῖνα τὰ χρώματα, τί μαγεία! Ὅλοι αἱ
εὐγενέστεραι ἀποχρώσεις τοῦ πορφυροῦ ἀπὸ τὸ ἀνοι-
κτὸν χροῶμα τοῦ τριανταφύλλου μέχρι τοῦ βαθέως
ἐρυθροῦ καὶ τοῦ κυανοῦ.

*
* *

Ἄστακοί! Ἄστακοί! Ζωντανοὶ ἀστακοί!

Παρατήρησα ὅτι αἱ φωναὶ αὐταὶ τῶν πλανοδίων
πωλητῶν ἀντηχοῦν συνήθως τὴν Παρασκευὴν,

διότι τὴν ἡμέραν αὐτὴν καταπλέει πλοῖον ἀπὸ τὴν Σκῦρον.

Εἶναι δὲ ἡ Σκῦρος ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀστακοφόρος νῆσος. Ἴσως θὰ ὑπῆρχε κανεῖς μῦθος τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ὁποῖος ἀπωλέσθη πλέον, καὶ ὁ ὁποῖος θὰ ἔλεγεν ὅτι ὁ Κίμων, ὅταν κάποτε καθυπέταξε τὴν νῆσον ὑπὸ τὴν ἀθηναϊκὴν κυριαρχίαν, ἔπνιξεν ὅλους τοὺς ἀρχαίους τῆς νήσου κατοίκους, τοὺς ἀγροίους Δόλοπας, ἐνόπλους παραδοθέντας—καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ σύγχρονοι ἀστακοί.

Καὶ ἐξηκολούθει ὁ μῦθος: Ἐκεῖθεν διεδόθη τὸ ὀστρακόδεσμον τοῦτο καὶ σκληρὸν καὶ τόσον ἀκριβὸν γένος εἰς ὅλας τὰς Σποράδας, εἰς ὅλας τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Ἑλλάδος παράλια.

Σήμερον ἀλιεύονται ἀστακοὶ εἰς ὅλας τὰς Σποράδας μεγάλοι καὶ θαυμαστοί. Εἰς τὴν Ὑδραν πολ-
λάκις οἱ δύναι μὲ τὰς χεῖράς των συλλαμβάνουν εἰς τὰ βαθύτατα τῆς νήσου ἐκεῖνης ὕδατα ἀστακοὺς γηραλέους.

Ἄλλ' εἰς τὴν Σκῦρον ἡ ἄγρο τῶν ἀστακῶν εἶναι πλουσιωτάτη. Εἰς τὴν παρήμερον ἐκείνην θάλασσαν τῆς μοναχικῆς νήσου διαιτῶνται χιλιάδες χιλιάδων καὶ μυριάδες μυριάδων ἀστακῶν. Ὀλόκληρος στρατιά, ἰδίως συντάγματα ἐφήβων τρυφερωτῶν καὶ μέχρις 100 δραμίων, τῶν ὁποίων γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Τόση ἐξαγωγή, ὥστε εἰς τὸν δημοτικὸν προϋπολογισμὸν τῆς νήσου ὑπάρχει ἰδιαίτερον κονδύλιον «ἐκ φόρου ἐξαγωγῆς ἀστακῶν».

Γίνεται δὲ ὡς ἐξῆς ἡ ἀλιεία τῶν ἀστακῶν ἐν Σκύρῳ.

Ἔχουν οἱ ἀλιεῖς ἐκεῖ ἐπίτηδες δίκτυα δι' ἀστακοὺς μὲ μεγάλας ὀπὰς, διὰ τῶν ὁποίων συλλαμβάνονται εὐκολώτατα τὰ γλυκύτατα αὐτὰ θαλασσινά, ὅταν ἐξέρχονται εἰς βοσκήν. Τὰ δὲ ὄπλα τῶν ἐκεῖνα, τὰ πολλὰ καὶ δεινά, οἱ γαμποὶ ὄνυχες καὶ αἱ ἄλλαι ἄκανθαι τοῦ θώρακὸς τῶν χρησιμεύουν μόνον εἰς τὴν ἀσφαλεστέραν σύλληψίν των.

Κατόπιν τοὺς μανδρώνουν τοὺς αἰχμαλώτους αὐτοὺς. Μεταφέρουν δηλαδὴ τούτους καὶ τοὺς ῥίπτουν εἰς θαλασσίας μάνδρας, τὰς ὁποίας ἐπίτηδες ἔχουν οἱ ἀλιεῖς εἰς τοὺς πλέον ἡσυχούς ὅρμους τῆς νήσου, ἵτα διατηρῶνται ζωντανοὶ ἐν τῇ θάλασσῃ μέχρι τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ καπλεύσῃ τὸ ἀτμόπλοιον.

Τότε τοὺς τοποθετοῦν μὲ προσοχὴν ἐντὸς καλάθων μεγάλων, τοὺς ὁποίους σκεπάζουν διὰ κλώνων σχοίνων ἢ ἄλλων χαμοκλάδων καὶ ἐπάνω ῥίπτουν τεμάχια λινάτσας. Διὰ μέσου δὲ τοῦ καλάθου περνοῦν μίαν λεπτὴν ῥάβδον ἕως κάτω, ὥστε νὰ μένουν ἀκίνητοι ἐν τῷ καλάθῳ οἱ ἀστακοί. Καὶ οὕτω διατηροῦνται πολλὰς ἡμέρας,

Φροντίζουν δὲ πάντοτε οἱ «μανάβηδες», οἱ παρασκευάζοντες οὕτω τοὺς πρὸς ἐξαγωγὴν ἀστακοὺς, νὰ εἶναι πλήρεις οἱ καλάθοι. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, συμπληροῦν τὸν καλάθον διὰ κλάδων ἐκ διαφόρων θάμνων. Τοῦτο δέ, διὰ νὰ μὴ ἀπομένῃ κενὸς χώρος καὶ ἔρχονται εἰς χεῖρας οἱ αἰχμαλῶτοι

ἐξεῖνοι ἀστακοὶ ἐντὸς τῶν καλάθων, ὥστε ἀλληλο-
κυυλούμενοι μὲ τὰς οὐράς των νὰ ψοφοῦν.

Ὅσοι τῶν ἀλιέων δὲν ἔχουν μάνδρας, κρεμοῦν
ἐν τῇ θαλάσῃ αὐτοὺς τοὺς καλάθους, τοὺς ἐτοι-
μοὺς πρὸς ἐξαγωγήν, ὡς ἀνωτέρω περιεγράψαμεν
μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ πλοίου.

*
* *

Περιεργότατον εἶναι τὸ θέαμα, ὅταν ἐντὸς τῆς
θαλασσίου μάνδρας, ὅπου κροτοῦνται λυτοὶ αἰχμά-
λωτοι ἀστακοί, εἰσχωρήσῃ κανεὶς ὀκτάπους.

Εἶναι οὗτος ὁ φοβερώτατος ἐχθρὸς τῶν ἀστα-
κῶν. Αὐτὸς ὁ πάνοπλος, ὁ ἔχων τόσον βαρύτατον
ὄπλισμόν, ὁ ἔχων θώρακα ἰσχυρότατον μὲ ἀναριθ-
μήτους ἀκάνθας, καταλαμβάνεται αἴφνης ὑπὸ ἀνεξη-
γήτου φόβου πρὸ τοῦ μαλακοῦ καὶ ἀόπλου ὀκτά-
ποδος. Κάνει βιασιότατος κινήσεις ἐντὸς τῆς θα-
λασσίας μάνδρας, ἀναταράσσων τὸ ὕδωρ, κινεῖ ἀ-
πηλπισμένος τοὺς πελωρίους ἐκείνους μύστακάς του,
σπαράσσει ἀστραπιαίως τὴν τόσον δεινῶς θωρακι-
σμένην οὐράν του καὶ τόσα ἄλματα αἰφνίδια κά-
μνει ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ὥστε ἐπὶ τέλους διὰ ζωη-
ροτάτων τιναγμῶν ἐκτινάσσεται ἔξω εἰς τὸν ξηρὸν,
ἵνα σωθῇ ὁ δυστυχὴς στρατόρχης.

Διότι ὁ φοβερὸς ἐκείνος ἐχθρὸς, ὁ ὁποῖος εἰσε-
χώρησεν εἰς τὴν μάνδραν του, μολονότι μαλακὸς
ὡς ζύμη, ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ περισφίγγῃ
τὸν δυστυχῆ ἀστακὸν μὲ τοὺς πλοκάμους του καὶ
τὸν ψοφᾷ.

Καὶ λέγουν οἱ ἀλιεῖς ὅτι τόσος εἶναι ὁ ἀπὸ
τοῦ ὀκτάποδος φόβος τῶν ἀστακῶν, ὥστε καὶ ξηρὸν

ὀκτάποδα νὰ κρεμάσῃ κανεὶς ἐξαίφνης μέσα εἰς τὴν ἀσταχοβοιθὴν ἐκείνην μάνδραν, ψοφοῦν πάραυτα ὅλοι οἱ ἀστακοί, μόνον νὰ ὀσφρανθοῦν τὴν βαρεῖαν ὀσμὴν τοῦ ὀκτάποδος, νομίζοντες τοῦτον ὡς ζωντανόν. Καὶ χύνεται καὶ χάνεται τότε τὸ «φαγί» των, εἰς ὑγρότατον χυλὸν μεταποιούμενον καὶ ἀπομένει μόνον ἡ βαρεῖα ἐκείνη ἀποσκευὴ τοῦ ὀπλισμοῦ του.

Ἄλ. Μωραϊτίδης

Ἡ βάπτισις τῆς Ὀλγας.

Εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Κερατίου κόλπου, εἰς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος, μέχρις οὗ ἔφθανον οἱ κῆποι τοῦ βασιλικοῦ παλατίου, κατῆλθον πολλοὶ ἄρχοντες τῶν ἀνακτόρων νὰ ἴδουν τὸ ῥωσικὸν πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὴν βασιλεῦσαν — οὕτως ἐκάλουν τότε τὴν Κωνσταντινούπολιν — τὴν ἀρχόντισσαν τῶν Ῥώσων, τὴν Ὀλγαν.

Τὸ μεγαλοπρεπὲς ἱστιοφόρον εἶχεν ἀγκυροβολήσει εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βουκολέοντος. Ἐπὶ ἡμέρας ἔμεινεν ἐκεῖ, διότι ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἔδιδε τὴν ἄδειαν νὰ ἀποβιβασθῇ καὶ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιόν του ἡ ἀρχόντισσα. Εἰς τὰ ἀνάκτορα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἐγένετο σοβαρὰ συζήτησις ἂν ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὴν βάρβαρον νὰ πατήσῃ τὸ ἱερὸν γῶμα τῆς πόλεως.

Διατί τόση συζήτησις;

— Ἐχει δίκαιον ὁ παρακοιμώμενος Βασίλειος, εἶπεν εἰς τῶν ἀρχόντων, νὰ συμβουλευῇ τὸν βασι-

λέα Κωνσταντῖνον νὰ μὴ ἀφήσῃ τὴν ἀρχόντισσαν νὰ ἀποβιβασθῇ.

— Βεβαίως ἀπήντησεν ὁ Λογοθέτης, ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον. Τίς δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὴ ἦλθεν ἐδῶ μόνον διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν; Ἡ δύνατο, ἐὰν ἤθελε, καὶ ἐκεῖ νὰ βαπτισθῇ. Ὑπάρχουν ἀρχετοὶ χριστιανοὶ καὶ ἀρχετοὶ ἱερεῖς, διὰ νὰ τὴν βαπτίσουν. Οἱ Ῥῶσοι ἔως τώρα μᾶς ἠπάτησαν πολλάκις, ὅπως καὶ οἱ Βούλγαροι.

— Δὲν ἔχεις δίκαιον, ἀπήντησεν τότε εἰς καλόγηρος, σεβάσμιος, ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν συζήτησιν, ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Στουδίου. Ἄλλοι εἶναι οἱ Ῥῶσοι καὶ ἄλλοι οἱ Βούλγαροι. Ἄν γίνουν Χριστιανοί, θὰ εἶναι πάντοτε φίλοι μας καὶ καλοὶ ὀρθόδοξοι. Ἐγὼ παρὰδειγμα τοὺς Σλαύους. Ἐνθυμεῖσθε πῶς ἔγιναν ὀρθόδοξοι; Ἐζήτησαν διὰ πρέσβων ἀνθρώπους ἰδιούς μας νὰ διδάξουν τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἐνθυμεῖσθε ὅτι ὁ βασιλεὺς μας τότε, ὁ Μιχαήλ ὁ Γ', ἔστειλε δύο ἀγίους ἀνθρώπους, δύο ἀδελφοὺς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην Ἑλλήνας, καλοὺς χριστιανούς, τὸν Μεθόδιον καὶ τὸν Κύριλλον. Καὶ οἱ ἅγιοι αὐτοί, ἀπόστολοι τῶν Σλαύων, ὅπως τοὺς ὠνόμασαν, δὲν ἐδίδαξαν μόνον τὸν χριστιανισμόν, ἀλλ' ἔφερον καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ ἐκεῖ.

Καὶ ἐξηκολούθησεν ὁ σεβάσμιος μαναχὸς:

— Ὁ Κύριλλος ἐδημιούργησεν ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸν ἀλφάβητον τὸ σλαβικὸν καὶ τοιοῦτοτρόπως μετέφρασεν εἰς τὴν σλαβικὴν γλῶσσαν τὸ Εὐαγγέλιον, τὴν λειτουργίαν καὶ ἔκτοτε ἔγιναν οἱ Σλαῦοι χριστιανοὶ καλοί.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπρόβαλε βαδίζων μεγαλο-

προεπῶς ὁ πατριάρχης. Πάντες παρεμέρισαν καὶ προσεκύνησαν. Ὁ πολὺς ἱεράρχης ἐπληροφορήθη περὶ τῆς συζητήσεως καὶ ἔλαβε μέρος εἰς αὐτήν.

—Ναί, ἄγιε ἡγούμενε, εἶπεν. Ὀλίγον βοαδύτερον, καθὼς βεβαίως, θὰ γνωρίζετε, ἔγιναν χριστιανοὶ καὶ οἱ Βούλγαροι. Τὸ 865 ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν Βόρις ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν, παρέστη δὲ ὡς ἀνάδοχός του αὐτὸς οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαήλ. Μετ' ὀλίγον ὅμως ὁ Βόρις ἤρχισε νὰ συνεννοῇται μὲ τὸν πάλαν Νικόλαον, διὰ νὰ γίνῃ καθολικός. Τοῦτο ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ προέλθῃ τὸ σχῆμα μεταξὺ πάπα καὶ ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Αὐτὸ ὅμως δὲν πρέπει νὰ μᾶς κάμῃ νὰ μετανοήσωμεν, δι' ὅτι ὑπὲρ αὐτῶν ἐπράξαμεν. Ὅπως μανθάνω τώρα, εἰς τοὺς Ρώσους μετέβησαν Ἑβραῖοι, Μωαμεθανοί, Λατῖνοι καὶ ζητοῦν ἕκαστος νὰ τοὺς προσελκύσῃ εἰς τὴν θρησκείαν του. Ἡ ἀρχόντισσα ὅμως θέλει νὰ γίνῃ χριστιανὴ ὀρθόδοξος καὶ δι' αὐτὸ ἦλθεν εἰς τὸ κέντρον τῆς ὀρθοδοξίας, διὰ νὰ βαπτισθῇ.

—Ὁ βασιλεύς, ὁ βασιλεύς, ἔρχεται, κατεβαίνει! ἐφώναξεν ὁ σπαθάριος.

*
* *

Ὅλοι παρεμέρισαν καὶ παρετάχθησαν κατὰ τὴν τάξιν, ἀναλόγως πρὸς τὰ αὐλικὰ τῶν ἀξιώματα. Δεξιὰ ἐστάθη ὁ πατριάρχης, ἀριστερὰ οἱ αὐλικοὶ μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν λογοθέτην.

Ἐνδεδυμένος τὴν μεγαλοπρεπὴ αὐτοκρατορικὴν στολήν, τὴν χρυσοῦφαντον, μὲ τὰ ἐρυθρά του πέδιλα, προβάλλει ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κήπου ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος. Ὀλίγον ὀπίσω

ἤρχοντο ὁ υἱὸς τοῦ Ῥωμανὸς καὶ ὁ στρατηγὸς τῆς Ἀνατολῆς Νικηφόρος Φωκᾶς, ἡλιοκαῆς, φέρων καὶ αὐτὸς τὴν μεγαλοπρεπῆ στολὴν του.

—Νίκα, Αὐγουστε; ἐφώνασεν ὁ Λογοθέτης καὶ ὅλοι ἐπανέλαβον τὴν εὐχὴν ταύτην, ἥτις ὁμοιάζε πρὸς ζητωκραυγὴν.

—Παναγιώτατε, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ στραφεὶς πρὸς τὸν πατριάρχην, ἐδέχθην τὴν γνώμην σου. Μεθαύριον, ἑορτὴν τῆς Παναγίας, θὰ δεχθῶ εἰς τὸ ἀνάκτορον τὴν ἀρχόντισσαν τῆς Ῥωσίας καὶ θὰ παρακαθήσῃ εἰς τὸν δεῖπνόν μας εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον. Ἐτοιμάσου νὰ τὴν βαπτίσῃς καὶ νὰ τὴν κατηχήσῃς.

*
* *

Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου τοῦ 955 ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κάθεται εἰς τὸν χρυσοῦν του θρόνον ἐν τῷ τῆς χρυσοτρίκλινου αἰθούσης. Ὅλη ἡ αἴθουσα ἀστράπτει ἀπὸ ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς κόσμους. Τὸ δάπεδόν της ψηφιδωτὸν παριστᾷ κήπον ἀνθισμένον μὲ διάφορα ποικιλόχρωμα ἄνθη.

Πλησίον τοῦ αὐτοκράτορος εἰς χρυσοῦν καὶ αὐτὸς θρόνον κάθεται ὁ υἱὸς τοῦ Ῥωμανός. Πλησίον αὐτῶν οἱ αὐλικοὶ κατὰ σειρὰν καὶ σχηματίζουν γύρω ἀπὸ τοὺς θρόνους ἡμικύκλια, ἐνῶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς αὐλῆς κρατοῦν σκῆπτρα καὶ ἄλλα σύμβολα τῆς βασιλείας.

Ἀνοίγουν αἱ ἀργυραὶ πύλαι καὶ εἰσέρχεται ὁ Λογοθέτης, ὁδηγῶν τὴν ἀρχόντισσαν τῆς Ῥωσίας Ὅλγαν μὲ τὴν συνοδείαν της. Ῥωσίδες ἀρχόντισσαι τὴν ἀκολουθοῦν, καθὼς καὶ οἱ ἐν Κωνσταντι-

νουπόλει Ῥῶσοι ἔμποροι καὶ Ῥῶσοι πρέσβεις.

Ἡ ἀρχόντισσα χαιρετίζει μὲ τὴν κεφαλὴν τὸν αὐτοκράτορα καὶ οἱ πρέσβεις τὸν προσκυνοῦν.

Ἡ συνομιλία εἶναι σύντομος καὶ ἀδιάφορος. Ὁμιλοῦν διὰ τὴν υἱεῖαν των, διὰ τὸ ταξίδιον, διὰ

τὸν καιρόν. Ποῦ νὰ ἐφαντάζοντο ὅτι ἡ ἐγγονὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ἄννα καὶ ὁ ἔγγονος τῆς Ὀλγας Βλαδίμηρος θὰ συνεδέοντο διὰ γάμου καὶ θὰ ἐβασίλευον εἰς τοὺς ἐκχριστιανισμένους πλέον Ῥώσους. Ἡ πρώτη αὐτὴ συνομιλία ἐτελείωσε.

*
* *

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐδόθη ἐπίσημον δεῖπνον. Μετὰ τὸ φαγητὸν ὁ βασιλεὺς προσέφερε χοίμα-

τιὰ δῶρα εἰς τὴν Ὑλγαν καὶ τὴν ἀκολουθίαν
της. Τὰ χρυσᾶ νομίσματα προσεφέρθησαν ἐπάνω
εἰς δίσκον πεποικιλμένον μὲ πολυτίμους λίθους.

Ὁ πατριάρχης Πολύευκτος κατήχησε τὴν Ὑλ-
γαν καὶ μετὰ ἓνα μῆνα, τὴν Κυριακὴν 10ην Ὁκτω-
βρίου, ἡ Ὑλγα ἐβαπτίσθη εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ἐκ-
κλησίαν τῶν ἀνακτόρων.

Ἡ τελετὴ ἦτο μεγαλοπρεπεστάτη.

Ὁ πατριάρχης ἐμύρωσε μὲ ἅγιον μῦρον τὴν ἀρ-
χόντισσαν Ὑλγαν, εὐχηθεὶς εἰς τὸν Θεὸν νὰ παρα-
μείνουν οἱ Ῥῶσοι πάντοτε ὀρθόδοξοι καὶ πάντοτε
φίλοι τοῦ Βυζαντίου.

Ἡ εὐχὴ τοῦ πατριάρχου ἐπραγματοποιήθη, ἰδίως,
ἀφ' οὔτου ὁ Βλαδίμηρος ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν
τοῦ Βασιλείου τοῦ Β' Ἄνναν καὶ ἐβαπτίσθη εἰς
τὴν Χερσῶνα, τὴν ὁποίαν ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Βυ-
ζαντινοὺς.

Κατὰ Παπαροηγόπουλον

Γ. ΚΥΚΛΟΣ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΚΑΙ Η ΑΝΟΙΞΙΣ

Τὸ Πάσχα τῶν κλεφτῶν

Ἡμεθα τεσσαράκοντα περίπου μὲ ἀρχηγὸν τὸν ὀνομαστὸν καπετὰν Καταραχιάν.

Εἰς ἱερεὺς ἀπὸ τὸ Μέτσοβον, ἀποσταλεῖς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου εὐεργέτου Ἀβέρωφ, ἤλθε νὰ λειτουργήσῃ πρὸς χάριν μας καὶ νὰ μᾶς κοινωνήσῃ, διὰ νὰ μὴ μείνωμεν ἀλειτούργητοι καὶ ἀκοινωνῆτοι. Ἦκούσαμεν τὸ χαρμόσυνον «Χριστὸς ἀνέστη», τὸ ὁποῖον εὐφραίνει καὶ τοὺς νεκροὺς, καθὼς λέγουν.

Μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἠσπάσθημεν τὴν χειρὰ τοῦ σεβαστοῦ ἱερέως, ἐστείλαμεν εὐχαριστίας εἰς τὸν ἀρχοντα τοῦ Μετσόβου, ἐφιλήθημεν ἀνὰ μεταξύ μας, ὅπως συνηθίζετο τότε, καί, πρὶν ἀκόμη ἐξημερώσῃ, ἐκινήσαμεν διὰ τὸ κρησφύγετόν μας.

Ἐβαδίσσαμεν πρὸς τὸ Κάτω Περιστέρι παρὰ τὸν Ἀσπροπόταμον καὶ εἰσῆλθομεν εἰς ἓν ἀπέραντον δάσος πεύκων, ὅπου θὰ διημερεύομεν. Ἐκεῖ θὰ ἤρχοντο καὶ τέσσαρες ἄλλοι σύντροφοί μας, τοὺς ὁποίους εἶχε στείλῃ ὁ ἀρχηγὸς ἀπὸ τὸ Μέγα Σάββατον νὰ φροντίσουν διὰ τὸ πασχαλινὸν γεῦμα.

Ἐγὼ ἐπήγαινα ἔμπρὸς ὥς μικρότερος—θὰ ἤμην τότε ἕως δέκα ὀκτὼ ἐτῶν—διότι οἱ μικρότεροι καὶ ταχύτερον τρέχουν καὶ καλύτερον ἀκούουν καὶ βλέπουν ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους. Ἐκράτουν εἰς τὰς χειράς μου τὸν φανὸν μὲ τὸ ἅγιον φῶς τῆς Ἀναστάσεως, τὸ ὁποῖον εἶχομεν πάρει ἀπὸ τό: «Δεῦτε λάβετε φῶς». Μὲ αὐτὸ θὰ ἤναπτον ὥς νεώτερος πάλιν τὴν πυράν, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ ἐψήνοντο οἱ πασχαλινοὶ ἀμνοί. Αὐτὸ ἦτο ἓν ἀπὸ τὰ ἔθιμα τῶν κλεφτῶν.

Ὅπισθέν μου ἤρχοντο ὁ ἀρχηγός μας μετὰ τὰ τριάκοντα πέντε παλληκάρια, τὰ ὅποια ἔζων ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τώρα εἰς τὰς κορυφὰς καὶ τὰς χαράδρας τῶν ὄρέων, τοὺς λόγγους καὶ τὰ δάση καὶ τὰς κορυφογραμμὰς τῆς Πίνδου καὶ τοῦ Ὀλύμπου, πολεμοῦντες «γὰρ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν».

*
* *

Μετὰ μακρὰν πορείαν ἀντίκρουσα τὰς σκιὰς τῶν τεσσάρων συντρόφων μας. Μόλις τοὺς εἶδα, ἐφώναξα μακρόθεν :

— Χριστὸς ἀνέστη! Χριστὸς ἀνέστη! Χριστὸς ἀνέστη!

Ἀκούσαντες τὸν χαρμόσυνον αὐτὸν χαιρετισμὸν οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἀγωνισταὶ ὥρμησαν κατ' ἐπάνω μου ὥς ἀετοί, ποῖος πρῶτος νὰ μοῦ ἀρπάσῃ τὸν φανὸν μετὰ τὸ ἅγιον φῶς. Ἰδὼν ὅμως ἐγώ, ὅτι ἦτο κίνδυνος νὰ σβεσθῇ τὸ φῶς ἀπὸ τὴν ὀρμὴν, μετὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐρρίπτοντο οἱ τέσσαρες σύντροφοί μας, ἀφῆκα τὸν φανὸν κατὰ γῆς καὶ στρέψας τὸ ὄπλον μου πρὸς αὐτοὺς ἐφώναξα μετὰ ἀγρίαν φωνήν :

— Μὴ προχωρεῖτε. Πυροβολῶ.

Τότε αὐτοὶ ἐσταμάτησαν, ἀπεκαλύφθησαν καὶ ἤρχισαν νὰ σταυροκοποῦνται ἐμπρὸς εἰς τὸ ἅγιον φῶς.

Ἰδὼν αὐτοὺς εἰς τὴν εὐλαβῇ ταύτῃ στάσιν ἐνώπιον τοῦ θείου ἀνέλαβον τὸν φανὸν καὶ τοὺς ἐπλησίασα. Τοὺς ἔδωκα ἀπὸ ἓν τεμάχιον ἀντιδώρου, τὸ ὁποῖον ἔφαγον μετὰ εὐλάβειαν καὶ ἀπὸ μίαν λαμπάδα, τὴν ὁποίαν ἤναψαν καὶ κατόπιν ἔφαλαν τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».

Μετὰ ταῦτα ἦλθομεν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐπρό-
κειτο νὰ ψήσωμεν τοὺς ἀμνούς. Ἐκεῖ εἶχον συσ-
σωρεύσει ξηρὰ ξύλα, τὰ ὅποια ἤναψαν τὴν ὥρην
ἀγίον φῶς. Ὁραῖοι καπνοί, καταγάλανοι ὥς νέφη,

ὕψωθησαν πρὸς τὸν οὐρανόν, ταπεινὴ προσευχὴ τῶν
τυραννουμένων ραγιαδῶν πρὸς τὸν ὑψιστον.

*
* *

Ὀλίγον βραδύτερον ἔφθασε καὶ ὁ καπετᾶνος μὲ
τοὺς ἄλλους συντρόφους μας, ἐχαιρέτισε μὲ τὸ
«Χριστὸς ἀνέστη» τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους καὶ ἀν-
τήλλαξε μετ' αὐτῶν χριστιανιστάτων φίλημα, εὐχη-
θεῖς «καλὴ λευτεριά». Διέταξεν ἔπειτα δέκα παλλη-
κάρια νὰ καταλάβουν τοὺς γύρω λόφους, διότι ἦτο
ἐνδεχόμενον ὁ ὑψούμενος καπνὸς νὰ γίνῃ καταδό-
της τοῦ κορυφώμενου μας.

Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν σκολῶν ὅλοι ἐπεδόθημεν εἰς τὸ ψήσιμον τῶν ἀμνῶν. Δέκα παχύτατα ἀρνιά ἦσαν ἔτοιμα διὰ τὴν πυράν. Ἐτέθησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ περιστρέφοντο τεχνικώτατα ἀπὸ τοὺς ἐμπειροτέρους συντροφούς μας, ἐνῶ οἱ νεώτεροι ἔστησαν χορόν. Τὰ τραγούδια τῶν ἡνοῦντο μὲ τὸ λάλημα τῶν ἀηδόνων καὶ τὴν λεπτὴν εὐώδη αὐραν εἰς μίαν θεῖαν προσευχὴν.

Τὴν μεσημβρίαν ἐστρώθη τράπεζα πλουσιωτάτη. Ἐπὶ θαλερῶν κλώνων δένδρων ἠπλώθησαν κόκκινα αὐγά, ἄφθονα κρέατα καὶ φλασκιά πλήρη ἐκλεκτοῦ οἴνου.

Εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς τραπέζης ἐκάθησεν ὁ ὄπλαρχηγός, μετ' αὐτὸν τὸ πρωτοπαλλήκαρον καὶ κατόπιν οἱ ἄλλοι κλέφται εἰς τὴν σειρὰν.

Εἰς τὸ γεῦμα ἐπεκράτει εὐθυμία, μολονότι ὁ πόνος τῆς δουλείας ἐπείξε τὰς ψυχὰς ὅλων μας. Περὶ τὴν δεῖλὴν ὅμως εἷς ἐκ τῶν φρουρῶν ἔφερε τὴν εἶδησιν, μεταδοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ ἀπεσταλμένου, ὅτι παρεχωρεῖτο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Ἄρτα καὶ μικρὸν τμῆμα τῆς Ἑπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας. Τοῦτο ἐνεθουσίασεν ὅλους μας, διότι ἐθεωρήθη ἀπαρχὴ γενικῆς ἐλευθερίας, καὶ ἡ διασκέδασις ζωνηροτάτη παρετάθη μέχρι τῆς ἐσπέρας.

Τότε ὁ γέρον ὄπλαρχηγός, συνελθὼν ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ σκεφθεὶς ἴσως ὅτι τὰ νέα ἐλληνοτουρκικὰ σύνορα ἄφινον ἔξω τὴν ἱστορικὴν ἡπειρωτικὴν πρωτεύουσαν, τὰ θρυλικά Ἰωάννινα, εἰς τὴν δουλείαν ἀκόμη, ἤρχισε βαρὺ καὶ θλιβερόν μοιρολόγι ὑπὸ μορφὴν τραγουδιοῦ.

Τὸ θλιβερόν μοιρολόγι ἐνέκρωσε τὴν εὐθυμίαν καὶ οἱ κλέφται δύσθυμοι διεσκορπίσθησαν καθ' ὁμάδας.

Χρ. Χρηστοβασίλης

Ἐπίσκεψις εἰς τὴν Ἑλλάδα

Ἐπιβιβασθέντες ἐν Μασσαλία ἑλληνικοῦ ἀεροπλοίου διεπλεύσαμεν τὴν Μεσόγειον, ἣτις ἦτο γαληνιαία, καὶ ἀπεβιβάσθημεν εἰς Πειραιᾶ τὴν μεσημβρίαν τῆς Μεγάλης Πέμπτης.

Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς τῶν Ἑλλήνων συμπίπτει μὲ χρόνον μεταγενέστερον τῆς ἰδικῆς μας.

Τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν περὶ ὥραν ἐνάτην ἑσπερινὴν ἐξ ἐκάστης ἐκκλησίας τῆς πρωτευούσης ἐξέρχεται μία συνοδεία φωτιζομένη ἀπὸ κηρία, τὰ ὅποια κρατοῦν οἱ πιστοὶ εἰς τὰς χεῖράς των. Ὁ εὐρισκόμενος ἐπὶ ὑψηλῆς τοποθεσίας βλέπει μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τὸ πλῆθος τῶν φωτεινῶν αὐτῶν συνοδειῶν νὰ κινοῦνται εἰς μακρὰς σειρὰς μέσα εἰς τοὺς διαφόρους δρόμους τῆς πόλεως.

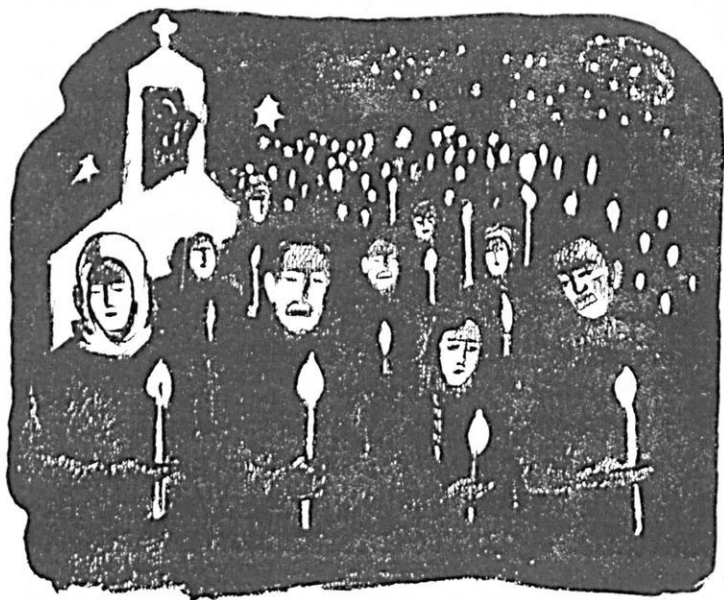
Ἡ κυριώτερα πομπὴ τοῦ ἐπιταφίου ἀναχωρεῖ ἐκ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀμνησιάζει τὸν γυῖρον τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος. Οἱ ὑπουργοὶ παρακολουθοῦν τὴν πομπὴν καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν στρατιωτικοὶ ἐν μεγάλῃ στολῇ.

Ὅπως εἴπομεν ὁ πιστός, ὁ ὅποιος ἀκολουθεῖ τὴν πομπήν, κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας κηρίον. Οὕτως αἱ ὑπηρετίαι τῶν ἀθηναϊκῶν οἰκιῶν ἔχουν πολλὴν ἐργασίαν τὴν πρωΐαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, διὰ νὰ ἀπαλείψουν τὰς κηρίνας κηλίδας ἀπὸ τὰ ἐνδύματα τῶν κυρίων των, ἔχουν δὲ μεγάλην ἐπιδεξιότητα εἰς τοῦτο, ὥς ἀντελήφθην ἐκ πείρας.

Τὸ βράδυ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου οἱ ἱερεῖς κάμνουν ἐπίσης εἰς τὸ ὑπαιθρον τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὸ μεσονύκτιον οἱ πιστοὶ ἐπιστρέφουν εἰς τὰς οἰ-

ζίας των, ἔχοντες ἀνημιμένας τὰς λαμπάδας των. Τὸ ἔθιμον ἀπαιτεῖ νὰ φθάσουν εἰς τὰς οἰκίας των μὲ τὸ κηρίον ἀνημιμένον, χωρὶς νὰ σβεσθῇ ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ μεταδώσουν τὸ ἅγιον φῶς εἰς τὴν πανδήλαν τοῦ εἰκονοστασίου.

Τὴν ἐπομένην ἡ Ἑλλὰς ὁλόκληρος ἀρωματίζεται

ἀπὸ τὴν κνίσσαν τῶν ψηνωμένων ἀμνῶν, καλῶς ἡλειωμένων μὲ «λαδορίγανην».

Εἰς τὰ κρεοπωλεῖα ἐκτίθενται καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἀμνοὶ ἐστολισμένοι μὲ κόκκινα ὡὰ εἰς τὰ στόματα καὶ φωτιζόμενοι μὲ πολυχρόμους ἡλεκτροκροῦς λαμπτήρας. Χάρμα ὀφθαλμῶν!

*
* *

Ἡ ἀθηναϊκὴ φιλοξενία τόσον ἀπλῇ, ὅσον καὶ

γενναιόδωρος, εἶναι ἡ περιφημοτέρα τοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μέρη, τὰ ὁποῖα ἐπεσκέφθημεν, εἰς τὴν Ζάκυνθον, τὴν Μονεμβασίαν, τὴν Νάξον, τὴν Χίον, τὴν Κέρκυραν, μᾶς ὑπεδέχθησαν ἑκατοντάδα ὄλην Γάλλων, ποὺ τοὺς ἐπεσκέπτοντο, μὲ ὅλας τὰς τιμὰς. Πῶς νὰ λησμονήσωμεν τὴν ὑποδοχὴν τῶν Ζακυνθίων, τὴν τόσον φιλικήν, ἢ τὴν συρροὴν τοῦ ἀπείρου πλήθους, τὸ ὁποῖον ἀνέμενε τὴν ἄφιξίν μας εἰς Χίον;

Ἀλλ' ὅ,τι θὰ μείνῃ ἀλησιμόνητον εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις αἱ προερχόμεναι ἀπὸ τὴν λαϊκὴν ψυχὴν. Μίαν ἐσπέραν διεβαίνομεν ἀπὸ τὴν παλαιὰν τουρκικὴν συνοικίαν τῆς Χίου μὲ ὁδηγὸν ἕνα ἑξαίρετον Ἑλληνα ποιητὴν. Ἀπὸ μίαν οἰκίαν ἠκούσαμεν εὐθυμον μουσικὴν. Ὁ ὁδηγὸς μας εἰσῆλθε, διὰ νὰ πληροφορηθῇ τί συνέβαινε, καὶ ὅταν ἐπανῆλθε, μᾶς ἐπληροφόρησεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι ἐώρταζον τὴν βάπτισιν τοῦ μικροῦ τῶν καὶ ὅτι μᾶς παρεκάλουν νὰ περάσωμεν μέσα εἰς τὴν οἰκίαν.

Εὐρέθημεν εἰς ἕνα λιτὸν δωμάτιον, τὸ ὁποῖον ἀπήστραπτεν ἀπὸ καθαριότητα, τὴν λεπτολόγον καθαριότητα, ἣτις βασιλεύει εἰς τὰς ἑλληνικὰς νήσους. Εἰς μίαν γωνίαν δύο μουσικοί, ὁ εἷς μὲ σαντούρι καὶ ὁ ἄλλος μὲ βιολίον. Εἰς τὸ μέσον δύο ζεύγη ἐχόρευον κατὰ τὸν ἑλληνικὸν τρόπον.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τονισθῇ, εἶναι ἡ φιλοφροσύνη καὶ ἡ περιποιητικότης, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔδειξαν. Μᾶς ἐκάθησαν εἰς τιμητικὰς θέσεις, μᾶς προσέφεραν οὔζον καὶ ὀρεκτικὰ καὶ μᾶς ἔδωσαν «μαρτυριάτικα», γάλκινα εἰκονισματιάτια, ἀληθινὸν δῶρον ἐκ μέρους τῶν καλῶν αὐτῶν ἀνθρώ-

πων. Καὶ τί εἴμαθε δι' αὐτούς; Τίποτε ἄλλο, παρὰ ξένοι, Γάλλοι.

Ἄλλ' αὐτὸ ἦτο ἀρκετόν, ὅπως συνέβη εἰς τὴν Κέρκυραν, ὅπου μᾶς ἤνοιξαν δρόμον νὰ περάσωμεν, χωρὶς νὰ παρακαλέσωμεν δι' αὐτό, διὰ μέσου πυκνοῦ πλήθους, τὸ ὁποῖον ἐπολιόρκει τὰς πύλας τῆς μητροπόλεως κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λιτανείας τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος καὶ μᾶς ἐτοποθέτησαν εἰς ἐπισήμους θέσεις.

Καὶ διερωτῶμαι, ἂν Γάλλοι ἐργάται θὰ ὑπεδέχοντο καθ' ὅμοιον τρόπον ξένους διαβάτας εἰς μίαν οἰκογενειακὴν ἐορτὴν καὶ ἂν Γάλλοι συνωστιζόμενοι πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων θὰ παρεμέριζον, διὰ νὰ ἀνοίξουν δρόμον εἰς τοὺς ξένους.

Ἐντυπώσεις Γάλλου περιηγητοῦ

Οἱ χωριανοὶ

*Ὅλοι μας γνωρίζομαστε ἀπὸ ἀνήλικα παιδιὰ
μὲ τὸ μικρὸ του τῶνομα ἔνας τὸν ἄλλον κοράζει
στὰ μυστικά μας δὲν μπορεῖ νὰ βάλουμε κλειδιά,
ξέρει καθένας στ' ἄλλουνοῦ τὰ μάτια νὰ διαβάζη.*

*Σὰν ὅπως τὰ τρεχούμενα μοιράζουμε νερὰ
καὶ τὰ σπαρτὰ ποτίζουμε καθεὶς μὲ τὴν ἀοράδα,
ἔτσι τίς μοιραζόμαστε καὶ θλίψη καὶ χαρὰ
γὰρ βοᾷει σ' ὅλο τὸ χωριὸ γὰρ σ' ὅλο εἶναι λιπαράδα!*

Γάμος ; Ἀστράφτει ἀπὸ χαρὰ καὶ γέλοιο τὸ χωριὸν
καὶ ἀντιλάλει τὸ ρυθμικὸ τραγοῦδι πέρα ὡς πέρα.
Θάνατος ; Ὅλοι θλιβεροί, καὶ ἀπ' τὸ καμπαναριὸν
κατάμαυρο ἢ καμπάνα μας τὸν βάφει τὸν ἀγέρα.

Διάπλατα τίς ὀξώπορτες ἢ καλωσύνη ἀνοί
καὶ στὸ παλάτι τοῦ τριανθοῦ καὶ στοῦ φτωχοῦ τὴν
[τροῦπα,
καὶ ὅποιος περάσῃ καὶ ὅποιος μπῇ, γιορτὴ—καθημερινή,
θὰ βροῇ στρωμένον καναπέ, θὰ βροῇ γλυκὸ στήν κοῦπα:

Χώρια ἀπ' τίς ἔγνοιες τῆς ζωῆς, τοὺς χάρους τοὺς
[πικροὺς,
μέσ' σὺς καρδιές μας ἔχομε παντοτινὸν Ἀπορίλη
καὶ ὅσες τσουκνίδες βγαίνουνε μονάχες στοὺς ἀγρούς
ἐκεῖ ξεμοναχιάζονται πνιχτὲς στὸ χαμομήλι...

Γ. Ἀθάνας

Ἡ ἀνδοπῶλις

Δυστυχῆς χήρα εἶχε δύο ὀρφανά, τὰ ὁποῖα διε-
τήρει πολοῦσα ἄνθη εἰς τινὰ ὁδὸν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν δύ-
σιν του, ἀλλ' οὐδεὶς εἶχεν ἀγοράσει ἀπὸ τὰ ἄνθη
τῆς χήρας. Περίλυπος τότε ἐσυλλογίζετο ἡ πτωχὴ
ὅτι ἐπρόκειτο νὰ κοιμηθοῦν νηστικά κατὰ τὴν ἐσπέ-
ραν ἐκείνην τὰ ἀγαπημένα της τέκνα.

Ὅτε δὲ πρὸς τὴν ἐσπέραν ἀπηλπισμένη ἤτοι-
μάζετο νὰ λάβῃ τὸ καλάθιον καὶ τὰ τέκνα της

καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν καλύβην τῆς, γέρον τις συνδευόμενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του διέρχεται ἐνώπιόν τῆς. Ὅταν εἶδε τὰ ἄνθη, πλησιάζει, διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἕξ αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εὗρε τὰ ἄνθη ἀρκετὰ ὥραϊα, λέγει πρὸς τὴν θυγατέρα του νὰ προχωρήσουν.

Ἐν δάκρυον τότε τῆς χήρας, εἰς ἀναστεναγμὸς καὶ μερικοὶ ἀπελπιστικοὶ ψίθυροι κάμνουν τὴν θυγατέρα τοῦ γέροντος νὰ ἐννοήσῃ εἰς πόσῃ δεινὴν θέσιν εὐρίσκετο ἡ δυστυχὴς ἐκεῖνη.

Ἡ κόρη συγκινηθεῖσα ἀφίνει νὰ πέσῃ κρυφίως ἀπὸ τὴν χειρὰ τῆς ἐν διπλωμένον χαρτίον καὶ συγχρόνως σπεύδει νὰ φθάσῃ τὸν πατέρα τῆς.

Ἐν τῶν τέκνων τῆς χήρας παρετήρησε τὸ χαρτίον καὶ τρέχει πρὸς αὐτό. Τὸ λαμβάνει καὶ τὸ παρουσιάζει εἰς τὴν μητέρα του, ἣτις βλέπει ὅτι εἶναι χαρτονόμισμα τῶν ἐκατὸν δραχμῶν. Ἀμέσως τρέχει κατόπιν τοῦ γέροντος, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ χρήματα εἰς τὴν κόρην, ὑποθέτουσα ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τῆς τὰ ἔχασε.

Ἡ κόρη, θέλουσα νὰ κορύψῃ τὴν ἐλεημοσύνην τῆς, λέγει πρὸς τὴν χήραν ὅτι τὸ χαρτονόμισμα δὲν ἦτο ἰδικόν τῆς καὶ ἐπομένως ἡδύνατο νὰ τὸ κρατήσῃ. Ἀλλ' ἡ δυστυχὴς ἐπιμένει νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ χαρτονόμισμα ὥς μὴ ἀνῆζον εἰς αὐτήν.

Ὁ γέρον, ἐννοήσας τότε τὰ διατρέξαντα, λέγει πρὸς τὴν χήραν, ὅτι τὰ λαμβάνει αὐτὸς εὐχαρίστως, ἀφοῦ ἡ κόρη του δὲν τὸ θέλει. Συγχρόνως ὁμοῦς ἐξάγει ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου του ἐν ἄλλο χαρτονόμισμα ἐκ πεντακοσίων δραχμῶν καὶ ἐγχαιρίζει αὐτὸ εἰς τὴν πτωχήν, ἐνῶ συγχρόνως λέγει πρὸς αὐτήν:

— Ἡ θυγάτηρ μου ἠθέλησε νὰ βοηθήσῃ τὴν πτωχείαν σου, ἀλλ' ἐγὼ ἀνταμείβω τὴν τιμότητα καὶ τὴν ἀρετὴν σου.

Λέων Μελάς

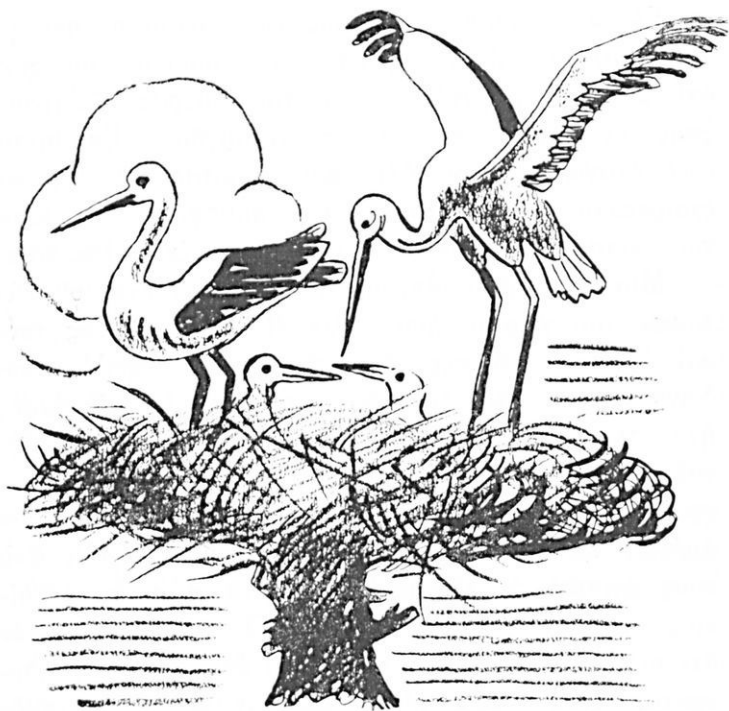
Ἡ φιλοστοργία πελαργοῦ

Εἰς ἓν χωρίον, ἐπάνω εἰς τὴν καλαμίνην στέγην μιᾶς παλαιᾶς οἰκίας, ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ συνεχῶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοίξεως ἓν κατάλευκον ζευγὸς πελαργῶν. Ἐκάθηντο ἐκεῖ ἐπάνω καὶ οἱ δύο καὶ ἐκροτάλιζον, ὥς νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν παλαιὰν καὶ προσφιλεῖ κατοικίαν των, ὅπου εἶχαν ἀναθρέψῃ ἀρκετὰ τέκνα ἕως τότε.

Μίαν πνιγερὰν ἡμέραν τοῦ θέρους, ἐνῷ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὅλοι εἰς τοὺς ἀγρούς των καὶ ἐθέριζον, αἶφνης ἀντηχεῖ ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν κωδωναστάσιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου ὁ βαρὺς ἤχος τοῦ κώδωνος, ἀναγγέλων κίνδυνον εἰς τοὺς ἐργαζομένους χωρικούς. «Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!» συγχρόνως ἀκούγεται πανταχόθεν. Οἱ χωρικοὶ ἀφίνουν ἀμέσως τὰς ἐργασίας των καὶ ἔντρομοι τρέχουν ἀπὸ τοὺς ἀγρούς εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των ἀπὸ τὴν πυρκαϊάν. Ὁ καθεὶς ἐνόμιζεν ὅτι καίεται ἡ ἰδική του οἰκία καὶ ἔτρεχον ὅσον ἠδύναντο. Ὅταν ὅμως ἦλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον ὅτι μόνον ἡ οἰκία ἐκεῖνη, εἰς τὴν στέγην τῆς ὁποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, ἦτο περιτυκλωμένη ὑπὸ τῶν φλογῶν. Συνηθροίσθησαν λοιπὸν ὅλοι ἐκεῖ καὶ μὲ μεγίστην προθυμίαν προσεπάθουν νὰ σώσουν αὐτήν.

Ἄλλα τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο εὐχολόν. Ἡ πυρκαϊὰ εἶχε προχωρήσει. Αἱ δοκοὶ τῆς οἰκίας ἤρχισαν νὰ καταλίπουν καὶ ἡ θαλαμίνη στέγη νὰ ἀναφλέγεται. Μὲ πολλὴν δυσκολίαν ἐσώθησαν μόνον ὀλίγα πράγματα τῶν δυστυχῶν κατοίκων τῆς οἰκίας ταύτης.

Ἐνῶ οἱ χωρικοὶ ἡσχολοῦντο νὰ σώσουν ὅ,τι

ἠδύναντο ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης ἔρχεται τάχιστα πετῶν εἰς πελαργὸς ἀπὸ τοῦ λεμιῶνος καὶ μὲ μεγάλην ὁρμὴν διευθύνεται πρὸς αὐτήν. Εἶναι ἡ μήτηρ τῶν νεοσσῶν, τοὺς ὁποίους αἱ φλόγες καὶ

νέφος καπνοῦ ἔχουν ἤδη περικυκλώσει ἐντὸς τῆς φωλεᾶς τῶν.

Ἐντρομος ἡ δυστυχὴς μήτηρ πετᾷ πέριξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος εἰσορμᾷ διὰ μέσου αὐτῶν καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα μὲ τὸ ράμφος τῆς ἑνα νεοσσόν, τὸν ὁποῖον καταθέτει εἰς τὴν ῥίζαν ἐνὸς δένδρου, ὃχι μακρὰν τῶν χωρικῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον τρέξει νὰ σβύσουν τὴν πυρκαϊάν. Κατόπιν ὑψώνεται πάλιν καὶ εἰσορμᾷ ἐκ νέου ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον γίνεαι ἰσχυρότεραι, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται πάλιν μὲ ἑνα δεύτερον νεοσσόν. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην αἱ πτέρυγές τῆς ἦσαν ὀλίγον καφαλισμένα. Ἀμέσως ἀποθέτει αὐτὸν πλησίον τοῦ πρώτου σωθέντος καὶ ἀκράτητος ἐκ τρίτου διαπερᾷ τὸν καπνὸν καὶ τὰς φλόγας καὶ ὀρμᾷ εἰς τὴν φωλεάν, διὰ νὰ διασώσῃ καὶ τοὺς τελευταίους δύο νεοσσούς τῆς.

Οἱ χωρικοὶ εἰς τὸ ἔπακρον συγκεκινημένοι περιμένουν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ δὲν ἐξέρχεται. Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγας τοὺς δύο καιομένους νεοσσούς τῆς καὶ ἐκάῃ ἡ φιλόστοργος μήτηρ μαζὶ μὲ τὰ προσφιλῆ τέκνα, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ σώσῃ.

Χ. Παπαμάρκος

Τὸ Μέγα Σπήλαιον

Ἐπεχειρήσαμεν τὴν ἀναρρίχῃσιν τοῦ βουνοῦ δι' ἡμιόνων. Ἡ ὁδὸς ἦτο τραχεῖα καὶ ἀπόκρημνος, ἀλλὰ τὸ βῆμα τῶν τετραπόδων ἐκείνων ἀσφαλές-στατον.

Τὸ κτίριον τῆς μονῆς δὲν ἐφαίνετο ἀπὸ τοὺς πρόποδας. Αἴφνης εἰς μίαν καμπὴν τῆς ὁδοῦ παρουσιάσθη ἐνώπιόν μας ὡς διὰ μαγείας.

Τὸ θέαμα ἦτο ἀληθῶς μαγικόν. Ὁ ὄγκος τοῦ βουνοῦ ἐσχημάτιζε κοιλάδα βαθεῖαν, ἀπότομον εἰς χαράδραν, ἀλλὰ κατὰφυτον ἐκ πευκῶν καὶ πλατάνων καὶ σχοίνων καὶ βάτων, ἐνῷ ἤκούετο ὁ γλυκὺς ἤχος, τὸν ὁποῖον ἐπροξένουν τὰ ἄφθονα ὕδατα καταπίπτοντο ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους.

Ἡ ἀνέρουσα βλάστησις ἔπαιυσεν ἀποτόμως εἰς ἓν σημεῖον. Ἀπ' ἐκεῖ πλέον ὑψώνετο κάθετος, βαρὺς, γυμνός, φοβερός ὡς πρὸς τὴν θεάν, εἰς ἀπὸ τοὺς τεραστίους ἐκείνους μονολίθους ἐκ γρανίτου, ἐκ τῶν ὁποίων τόσους συνηντήσαμεν καθ' ὁδόν. Ἦτο ὄρος ὥσάν ἐπὶ ὄρους ἐπικαθήμενον.

Παρὰ τὴν βάσιν τοῦ μονολίθου ἐλεύκαζε μακρὰ σειρὰ οἰκοδομῶν, ἀκολουθοῦσα τὰς καμπὰς τοῦ βράχου. Ἡ λευκὴ αὕτη ζώνη τῶν οἰκοδομῶν παρυσίαζε πλῆθος θυρῶν καὶ παραθύρων, ὥστε ὁμοίαζε μὲ ὑπερμεγέθη περιστερεῶνα.

Ὅτε μετ' ἀνάβασιν τριῶν περίπου τετάρτων τῆς ὥρας ἐφθάσαμεν εἰς τὸν περίβολον τῆς μονῆς, ἐθαυμάσαμεν ἀκόμη περισσότερον βλέποντες ἐκ τοῦ πλησίον τὸν περίεργόν ἐκεῖνον συνοικισμόν. Διότι τὸ κτίριον δὲν εἶναι ἓν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ συνεχῇ οἰκοδομήματα, μεγάλα καὶ μικρά, συνεχόμενα πάντα

καὶ ἐπιμελῶς προσηρμοσμένα εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ
βράχου, ὁ ὁποῖος ἄνωθεν αὐτῶν ὑψοῦται πανύψηλος.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἡ ὁποία εἶναι, φαίνεται, βα-

τή, κεῖται μικρὸν οἰκοδόμημα μετὰ ναΐσκου. Εἶναι
αὕτη ἀκρόπολις τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ ἀπὸ
τὸ ὕψος ἐκεῖνο ὀλίγοι ἄνδρες οἱ μοναχοὶ ἐκεραύνω-

σαν διὰ τῶν σωζομένων ἀκόμη μικρῶν τηλεβόλων
ἐξ ὀρειγάλκου τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰμβραήμ, τὰ
ὅποια εἶχον σκοπὸν νὰ πολιορκήσουν τὴν μονήν.

*
* *

Πλησίον τοῦ ναῖσκου κεῖται ὀγκόλιθος μέγας
εἰς τὸ χεῖλος ἀκριβῶς τοῦ κορυμνοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει
σταυρὸν σιδηροῦν εἰς τὴν κορυφήν του. Ἀρκετὸν
μέρος τοῦ λίθου τούτου προεξέχει ἀπὸ τὸ χεῖλος
τοῦ βράχου, ὥστε ὁ ὄγκος φαίνεται ἕτοιμος νὰ
κατακυλισθῇ καὶ συγκροτεῖται μόνον ἀπὸ θαῦμα
ισορροπίας. Καὶ διηγεῖται ἡ παράδοσις ὅτι οἱ Ἀγα-
ρηνοὶ κατὰ τοὺς πρώτους τῆς δουλείας χρόνους ἐκύ-
λισαν τὴν πέτραν, διὰ νὰ συντρίψουν τὸ μοναστή-
ριον, τὸ ὁποῖον εὗρίσκετο ὑποκάτω, ἀλλ' ἡ θαυμα-
τουργὸς Παρθένος συνεκράτησε τὴν πέτραν εἰς ἐκεί-
νην τὴν θέσιν καὶ ἐματαιώσε τὴν ἀπόπειραν.

Ἦτο πλέον ἡ ὥρα τοῦ ἑσπερινοῦ. Νεαρὰ δό-
κιμος, ἀφοῦ ἦλθε καὶ ἐγονυπήτησεν ἐνώπιον τοῦ
ἡγουμένου, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ κρούσῃ τὸν
κώδωνα. Ἐσπεύσαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ναόν, ὅπου
ἐψάλλετο ὁ ἑσπερινὸς τῆς μεταμορφώσεως καὶ ὁ
παρακλητικὸς κανὼν πρὸς τὴν Παρθένον.

Μᾶς ἔδειξαν τὴν περίφημον εἰκόνα τῆς Θεομή-
τορος ἀνάγλυφον, μαυρισμένην ἐκ τῆς πολυκαιρίας,
κατασκευάσμα κατὰ τὴν ἱερὰν παράδοσιν τοῦ Εὐαγ-
γελιστοῦ Λουκᾶ. Ἦτο γεμάτη ἀπὸ ἀφιερώματα.
Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ἐν ἐκ τῶν πολυτίμων λί-
θων ἑνὸς τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυ-
ζαντίου. Ἡ προστασία ἄλλως τε τῶν εὐσεβῶν ἐκεί-
νων βασιλέων ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος, φαίνεται καὶ

ἀπὸ τὴν ἀπεικόνισιν εἰς τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ τοῦ
διζεφάλου αἰτοῦ.

Τὸ ἐμβαδὸν ἐξεῖνο τοῦ ναοῦ μὲ τὸ ἐπικρατοῦν
ἤδη ἐντὸς αὐτοῦ ἐσπερινὸν σκότος ἀμυδρῶς φωτί-
ζεται ἀπὸ τὴν ἀσθενῇ λάμπειν τῶν κηρίων καὶ τῶν
ξανδηλῶν. Ἡ φωνὴ τῶν μοναχῶν, οἱ ὅποιοι ἐκτε-
λοῦν χορὴν ψαλτῶν, εἶναι τρομώδης, ἡ ἀπαγγελία
τῶν νεαρῶν δοξίμων, οἱ ὅποιοι μὲ τὸ βιβλίον ἀνοι-
κτὸν μεταβαίνουν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πτέ-
ρυγα τῶν στασιδίων, καὶ κανοναρχοῦν τὰ τροπά-
ρια, εἶναι ἔντονος καὶ συρομένη. Ὅλα αὐτὰ ἦσαν θεά-
ματα καὶ ἀκροάματα, ἃν ὅχι ἐντελῶς ξένα, τοῦλά-
χιστον ἀσυνήθη διὰ τὰς αἰσθήσεις μας καὶ μᾶς
ἐθελγον ὑπερβολικά, ὥστε ἡ ἀναχώρησίς μας ἀπὸ
τὸ περὶφημον αὐτὸ μοναστήριον μᾶς ἐλύπησε.

Κατὰ 'Ι. Πολέμην

Ὁ ἐσπερινὸς

Στὸ ῥημασμένο παρεκκλήσι
τῆς ἀνοιξης τὸ θεῖο κονδύλι
εἰκόνας ἔχει ζωγραφίσει
μὲ τ' ἀγριολούλουδα τ' Ἀπρίλη.

Ὁ ἥλιος γέροντας στὴ δύση
μπροστὰ στοῦ ἱεροῦ τὴν πύλην
μπαίνει δειλὰ γὰ προσκυνήση
κι' ἀνάφτει ὑπέρολαμπο ζανδήλμ.

Σκορπάει γλυκιὰ μωσχοβολιὰ
δάφνη στὸν τοῖχο ῥιζωμένη
—θυμίαμα, ποὺ καίει ἡ πίστις—

Καὶ μιὰ χελιδονοφωλιὰ
ψηλὰ στὸν γάρθιχα χτισμένη
ψάλλει τὸ «δόξα ἐν Ὑψίστοις».

Γ. Δροσίνης

Τὸ πέταλον

Χωριστός τις ὁδοιπορῶν μὲ τὸν υἱόν του Θωμᾶν εἶδεν ἓν πέταλον κατὰ γῆς καὶ εἶπεν εἰς τὸν υἱόν του.

—Θωμᾶ, ἓν πέταλον, λάβε αὐτὸ καὶ κούρψε το.

—Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ κούρψῃ τις δι' ἓν πέταλον, ἀπήντησεν ὁ Θωμᾶς.

Ὁ πατήρ, χωρὶς νὰ εἶπῃ τίποτε, ἔκρυπεν αὐτὸς καὶ ἔλαβε τὸ πέταλον, ἔπειτα τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἐπροχώρησεν.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ πλησίον χωρίον, ὁ πατήρ ἐπώλησεν τὸ εὑρεθὲν πέταλον εἰς πεταλωτὴν ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς, ἠγόρασε δὲ δι' αὐτῆς ὀλίγα κερᾶσια, τὰ ἔκρυπεν εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἐπροχώρησε πάλιν.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἥλιος ἔκαε πολὺ. Οὔτε οἰκία οὔτε δένδρον οὔτε πηγὴ ἐφαίνετο πουθενά. Ὁ Θωμᾶς ἴδρωνε καὶ ἐδίψα πολὺ. Τότε ὁ πατήρ ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ θυλακίου του ἓν κερᾶσιον καὶ τὸ ἀφῆκεν, δῆθεν χωρὶς νὰ θέλῃ, νὰ πέσῃ κατὰ γῆς.

Ὁ Θωμᾶς μετὰ μεγάλης προθυμίας ἔκρυψε, τὸ ἔλαβε καὶ πάραυτα τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα. Μετ' ὀλίγον ἔρριπεν ὁ πατήρ του ἄλλο ἓν κεράσιον. Ὁ Θωμᾶς πάλιν ἔκρυψε καὶ τὸ ἔλαβεν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ πατήρ ἔρριπεν ὅλα τὰ κεράσια τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ ὁ Θωμᾶς ἔκρυψε τοσάκις, ὅσα ἦσαν τὰ κεράσια.

Ὅτε δὲ ὁ Θωμᾶς ἔφαγε καὶ τὸ τελευταῖον κεράσιον, ἐστράφη ὁ πατήρ πρὸς αὐτὸν γελῶν καὶ εἶπε :

— Βλέπεις τί ἔπαθες; Ἐὰν μόνον ἅπαξ ἔκρυπτες διὰ νὰ λάβῃς τὸ πέταλον, τώρα δὲν θὰ εἶχες ἀνάγκην νὰ κύβῃς πολλάκις διὰ τὰ κεράσια! Ἀλλὰ σεῖς οἱ νέοι τοιοῦτοι εἴσθε. Περιφρονεῖτε τὰ μικρά καὶ δὲν γνωρίζετε ὅτι καὶ αὐτὰ ἔχουν τὴν ἀξίαν των. Ἀπ' αὐτό, τὸ ὅποῖον ἔπαθες σήμερον, βλέπεις φανερώτατα ὅτι ἡ οἰκονομία εἶναι πάντοτε καλὸν προᾶγμα. Ἀκόμη καὶ ἓν πέταλον ἐὰν οἰκονομήσῃ κανεῖς, πάντοτε ἔχει ὠφέλειαν.

Χαρ. Παπαμάρκου

Ἡ τελευταία λειτουργία ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ

Συγκλητικωτάτη ὑπῆρξεν ἡ τελευταία λειτουργία, ἣτις ἐτελέσθη εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἤδη ἀπελπισθῇ περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως καὶ ἀφοῦ περιῆλθε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰ φρούρια καὶ ἐνεθάρυνε καὶ ἐνεψύχωσε τοὺς

τελευταίους προμάχους, εισέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν αὐλικῶν καὶ πλήθους λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἐφώναζε τὸ «Σῶσον, Κύριε».

Ἦτο ὁρθρος τῆς Κυριακῆς, 29ης Μαΐου 1453.

Ὁ ἥχος τῶν κλαυθμῶν, ἡ βοή τῶν γυναικείων γογγυσμῶν καὶ αἱ φωναὶ τῶν παιδῶν κατεσκέπαζον τὰς δεήσεις τῶν διακόνων, οἵτινες, ἐνώπιον τῆς ὁραίας πύλης ἱστάμενοι, ἀνέπεμπον τὴν τελευ-

ταίαν ἤδη ἱερείαν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ: «Ὑπὲρ τοῦ καθυποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ὁρθοδόξων πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον».

Ὅλη ἡ κύκλω σκηνὴ ἐνέπνεε λύπην, πένθος, μελαγχολίαν. Αἱ καρδίαι πάντων ἦσαν κατατεπιεσμέναι, ὥσάν νὰ ἐτελεῖτο νεκρώσιμος κηδεῖα ὁλοκλήρου γενεᾶς.

Ἡ ἐθιμοταξία ἐξέλιπεν· αἱ κοινωνικαὶ ἀνισότητες δὲν ὑπῆρχον πλέον· οἱ δημόται προσεύχονται μετὰ τῶν εὐγενῶν, οἱ πένητες μετὰ τῶν πλουσίων καὶ ὥσεὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ γεῖλος τοῦ κοινού

τάφου, πολῖται μετὰ πολιτῶν ἀδιακρίτως συμπεριπύσσονται.

Καὶ αὐτὸς ὁ πάνσεπτος ναὸς, τὸ σύμβολον τῆς πάλαι ποτὲ κραταιᾶς ὀρθοδοξίας, ἡ κατοικία τῶν αἰώνων, τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ καύχημα, γεγυμνωμένος τώρα παντὸς πολυτίμου κοσμήματος, ἐστερημένος καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν πρὸς μυσταγωγίαν ἀναγκαίων σκευῶν, ἀφώτιστος, ἀκαλλώπιστος, σκυθρωπός, εἰκονίζει πιστῶς τὴν Ἑλλάδα.

*
* *

Ὅσον πλέον προχωρεῖ ἡ λειτουργία καὶ προσεγγίζει εἰς τὴν ἀπόλυσιν, τόσον μᾶλλον αὐξάνει ἡ βοή τοῦ κλαυθμοῦ καὶ ὁ κοπετὸς τοῦ λαοῦ διπλασιάζεται. Ἐφαίνεται ὅτι ἡ ζωὴ πάντων τῶν περιεστώτων ἦτο περιορισμένη μόνον ἐντὸς τῆς διαρκείας ἐκείνης τῆς Εὐχαριστίας, καὶ ὅτι ἐκάστη συλλαβὴ τῶν εὐχῶν ἐκείνων, ἐξερχομένη ἐκ τοῦ στόματος τῶν ἱερέων, ἦτο νέον βῆμα πρὸς τὸν ἐπικείμενον θάνατον.

Ἐνῶ ἐψάλλετο τὸ κοινωνικόν, αἰφνιδίως σχίζονται οἱ ὄγλοι, οἱ σωματοφύλακες παραμερίζουν, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, περιβεβλημένος τὰ βασιλικά μὲν, ἀλλὰ—φεῦ!—πενιχρὰ καὶ τετριμμένα ἱμάτιά του, προχωρεῖ πρὸς τὸ ἅγιον βῆμα ἀσκεπής, κατηφής, μὲ ὀφθαλμοὺς δακρυσμένους.

Οἱ στεναγμοὶ καταπαύουν, ὁ θόρυβος σιγάζει· καθ' ὅλον ἐκείνον τὸν ἀπέραντον ναὸν δὲν ἀκούεται, εἰμὴ μόνον ἡ φωνὴ τοῦ λειτουργοῦ τοῦ προσκαλοῦντος τοὺς πιστοὺς, ἵνα μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθωσιν.

Ὁ αὐτοκράτωρ γοεῶδες ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσεύχεται. Προσπύπτει τρεῖς ἐνώπιον τῆς εἰκόνης τοῦ δεσπότη Χριστοῦ καὶ τῆς Θεομήτορος, ἐναχαιτίζων δι' ἐνὸς σπασμωδικοῦ κινήματος τοῦ στόματος καὶ τῶν παρειῶν τοὺς λυγμούς, οἵτινες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ταραχῶδως ἀνεβαίνουνσιν ἀπὸ τῆς καρδίας του. Ἐπειτα στραφεὶς πρὸς τὸν λαόν ἀναβοᾷ :

— Χριστιανοί, συγχωρήσατε τὰς ἁμαρτίας μου καὶ ὁ Θεὸς ἃς συγχωρήσῃ τὰς ἰδικὰ σας !

Παραλαμβάνων δέ, ὥς ἦτο συνήθεια, παρὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχιερέως τὰ ἄχραντα μυστήρια μεταλαμβάνει αὐτῶν.

Ἄπαντες δι' ἐνὸς στόματος καὶ μὲ μίαν καρδίαν ἐφώναζαν :

— Ἔσο συγχωρημένος.

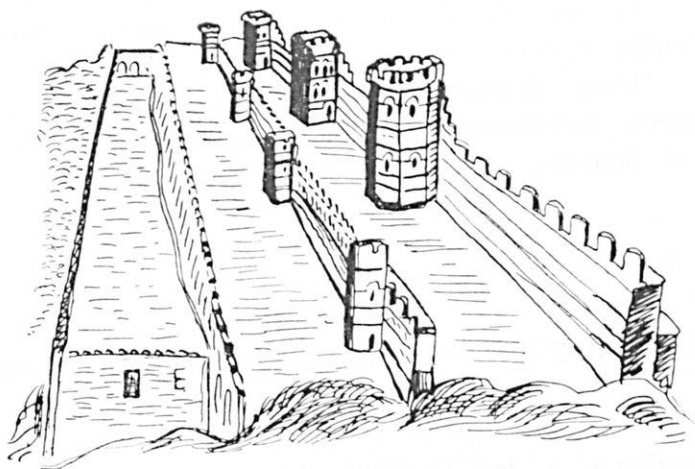
*
* *

Μετὰ ταῦτα ὁ ἐξαγνισμένος καὶ ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἀγόμενος τελευταῖος βασιλεὺς ἀποτείνεται πρὸς τοὺς παρευρισκομένους καὶ παρακινεῖ αὐτοὺς νὰ συγκοινωνήσωσι. Πρῶτον νὰ συγκοινωνήσωσιν ἀδελφικῶς καὶ ἔπειτα νὰ ἐνθυμηθῶσιν «ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, ὅτε μέλλουσι νὰ ἀγωνισθῶσι τὸν ὑπὲρ ὅλων ἀγῶνα ὅτι ἐὰν δὲν εἶναι παρὰ Θεοῦ ὀρισμένοι νὰ σώσωσι διὰ θυσίας τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα, τοῦλάχιστον ὀφείλουσι νὰ καταλείψωσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους μνήμην ἀνδρείας καὶ ἀρετῆς».

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοὺς λυπηροὺς, οἵτινες μυριάκις ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἐπαναλαμβανόμενα ἀντηχοῦσιν εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ὡς ἡ τελευταία διαθήκη τῆς πατρίδος καὶ τῆς πίστεως, με-

τὰ περισσotέρας ὁδοῦς τώρα ἐξεργνύονται οἱ κλαυθμοὶ καὶ οἱ ὁδοιποροὶ τῶν προσερχομένων εἰς τὴν μετὰληψιν.

Ἡ φωνὴ τῶν ζητούντων συγχώρησιν δὲν ἀκούεται πλέον. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν, λέγει ὁ ἱστορικὸς Φραντζῆς, αὐτόπτης καὶ αὐτήκοος μάρτυς τῶν συμβάντων κατὰ τὴν ἄλωσιν, τίς δύναται νὰ διηγηθῇ τοὺς τότε κλαυθμοὺς καὶ θρήνους; Ἐὰν ἀπὸ

ξύλον ἢ ἀπὸ πέτραν ἦτο ὁ ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ θρηνήσῃ.

Ὁ ἦχος τῆς σάλπιγγος διακόπτει τὴν τραγικὴν σκηνήν. Αἱ μητέρες ἀποχαιρετίζουσιν τὰ τέκνα τῶν. Αἱ γυναῖκες ῥίπτονται εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν συζύγων. Οἱ τελευταῖοι ἀσπασμοὶ συγχέονται μὲ τὸν κρότον τῶν ξιφῶν καὶ τῶν ἀσπίδων.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐκοινωνήσαν ὅλοι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ πίστεως, ἀγάπης καὶ ἐλπίδος. Ἄπαντες ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὤμοσαν ὄρκον,

καὶ βασιλεὺς καὶ ἀριστοκράται καὶ λαὸς καὶ ἱε-
ρατεῖον.

Λοίπῃ ἄλλοις τις δὲν ἤκουεν, εἰμὴ φωνὰς περὶ
ἀμοιβαίας συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτημάτων καὶ φρι-
κτοὺς ὄρκους σταθερότητος εἰς τὰ δόγματα τῆς
ἐθνικῆς πίστεως ἐν περιπτώσει αἰχμαλωσίας.

— Συγχώρησόν με, ἀδελφέ! ἐφώναζέ τις.

Καὶ πάλιν :

— Ὁ Θεὸς ἃς σὲ συγχωρήσῃ! ἀπεκρίνοντο ἄλλοι.

Ἡ ἀμοιβαία ἄφεσις τῶν πλημμελημάτων παρε-
ξετάθη σχεδὸν μέχρις αὐγῆς.

Ἴσως οὐδαμοῦ τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας εὐρί-
σκεται παράδειγμα παρομοίας πνευματικῆς ἐνώσεως
καὶ ὁμονοίας.

Σ. Ζαμπέλιος

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Σημαίνει ὁ Θεός, σημαίνει ἡ γῆς, σημαίνουν τὰ ἐπουράνια
σημαίνει καὶ ἡ Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι,
μὲ τετρακόσια σήμαντρα καὶ ἐξήντα δυὸ καμπάνες·
κάθε καμπάνα καὶ παπᾶς, κάθε παπᾶς καὶ διάκος.
Σιμὸν καὶ βγοῦνε εἰς ἅγια καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου,
φωνῇ τοῦ ἡρώδου ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἀπ' ἀρχαγγέλου στόμα·
« Πάψετε τὸ χερουβικὸν καὶ ἃς χαμηλώσουν εἰς ἅγια !
Παπάδες, πόρτε τὰ ἱερά, καί, σεῖς, κερύ, σβηστήτε !
γιατὶ εἶναι θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλις καὶ τουρκέψῃ
Μὲν στεῖλτε λόγον εἰς τὴν Φραγκίαν, καὶ τοῖς τρία καράβια·
τὸν καὶ πᾶν τὸ στανρό καὶ τὸ ἄλλο τὸ βαγγέλιον,
τὸ τρίτον τὸ καλύτερον τὴν ἅγια τράπεζά μας,

μὴ μᾶς τὴν πάρονται τὰ σκυλιὰ καὶ μᾶς τήνε μολύνουν·
Ἡ Δέσποινα ταράχτηκε, καὶ ἐδάκρυσαν οἱ εἰκόνας·
— Σώπασε, κυρὰ Δέσποινα, καὶ μὴν πολυδακρύῃς·
πάλλι, μὲ χρόνους, μὲ καιρούς, πάλλι δικὰ μας εἶναι.

Δημῶδες

Ὁ ἀνδρεῖος ναύτης

Ἀτιμόπλοϊόν τι μετέφερεν ἐπιβάτας καὶ ἐμπορεύματα ἔκ τινος λιμένος εἰς ἄλλον. Αἶφνης περὶ τὴν ἐσπέραν ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ πηδαλιούχου:

— Κύριε πλοίαρχε, κύριε πλοίαρχε! Αἰσθάνομαι ὁσμὴν πυρκαϊᾶς, ἀλλὰ δὲν διακρίνω ποῦ εἶναι αὕτη.

Ὁ πλοίαρχος εἰσπνέει καὶ αἰσθάνεται ἐπίσης ὁσμὴν καιομένων πραγμάτων. Ἐρευνᾷ πανταχοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀνακαλύπτει τίποτε. Ὅσον ὅμως ὁ χρόνος παρήρχετο, τοσοῦτον αἰσθητοτέρα καθίστατο ἡ ὁσμὴ. Τέλος κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅτε ὁλόκληρόν τὸ πλοῖον εἶχε ἤδη πληρωθῇ πολλοῦ πνικτικοῦ καπνοῦ, φωνάζει εἰς τὸν πηδαλιούχον:

— Ἀνεκάλυψα ποῦ εἶναι τὸ πῦρ. Καίεται ὁ τροχός!

— Τότε στρέφω τὸ πλοῖον πρὸς τὴν ξηράν, ἀπήντησεν ὁ πηδαλιούχος, κτυπήσας μὲ τὴν χεῖρα τὸ μέτωπόν του, διότι ἀνελογίσθη τὸν φοβερόν κίνδυνον, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκοντο. Ἀλλ' ἀμέσως συνέρχεται ἐκ τῆς ταραχῆς, παρατηρεῖ πέριξ αὐτοῦ καί, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἦτο μόνος, γονατίζει, ὑψώνει τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ συγκινημένος λέγει:

—Θεέ μου! Βώθησέ με νὰ ἐκπληρώσω πιστῶς τὸ καθήκόν μου καὶ νὰ ἀποθάνω. Ἔχε ὑπὸ τὴν σκέλην σου τὴν σύζυγόν μου καὶ τὰ πέντε δυστυχῇ τέκνα μου!

Εἶπε καὶ εὐθὺς ἐγείρεται, λαμβάνει τὸ πηδάλιον εἰς τὰς χεῖρας του καὶ μένει ἀκίνητος, στρέψας τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν ἐγγυτάτην παραλίαν.

*
* *

Τὸ πλοῖον πλέει τώρα μετὰ μεγίστης ταχύτητος. Οἱ ναῦται καταβάλλουν πάσας τὰς δυνάμεις των, ὅπως κατασβέσωσι τὸ πῦρ. Ἄλλ' ἢ μανία τῶν φλογῶν αὐξάνει, ἡ μηχανὴ κινεῖται μετὰ μεγίστης βίας, τὸ πλοῖον ὀλισθαίνει ἐπὶ τῶν κυμάτων τάχιστα.

Πάντες οἱ ἐπιβάται εὐρίσκονται ἐπὶ ποδὸς καὶ ἔντρομοι συνωθοῦνται πρὸς τὴν προῶραν, διότι ὁ ἰσχυρὸς ἄνεμος δὲν ἄφινε τὸν καπνὸν νὰ φθάσῃ ἐκεῖ. Ὡθεῖ αὐτὸν ὀπίσω πρὸς τὴν πρύμνην. Ὁ πηδαλιούχος ὁμως ἵσταται παρὰ τὸ πηδάλιον του περικυκλωμένος ὑπὸ πνιγροῦ καπνοῦ. Ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἔπραττον μὲν ὅ, τι ἠδύναντο βρέχοντες τὴν πρύμνην, ἀλλ' αἱ προσπάθειά των δὲν ἠδύναντο νὰ ἀναχαιτήσουν τὸ μαινόμενον πῦρ. Τοῦτο ὅλον ἐν προχωρεῖ βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου πρὸς τὴν πρύμνην.

Τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ πηδαλιούχου ἤρχισε νὰ ἀναφλέγεται. Ἄλλ' αὐτὸς μένει ἀκλόνητος εἰς τὴν θέσιν του, διότι ἐκ τῆς χειρὸς του ἐξαρτᾶται ἡ ζωὴ ὀγδοήκοντα ἀνθρώπων, οἵτινες ἦσαν ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου.

Οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῆς ξηρᾶς βλέπουν τὸ καίόμενον ἀτμόπλοιον καὶ δηλοῦσι διὰ φωτεινῶν σημείων εἰς τοὺς δυστυχεῖς, ποῦ νὰ προσορμισθῶσιν. Ὁ πηδαλιούχος ἐννοεῖ τοῦτο καὶ κατευθύνει κατ' εὐθείαν ἐκεῖ τὸ πλοῖον. Οἱ πόδες του ἀρχίζουν νὰ καίονται, ἀλλ' αὐτὸς μένει ἀκίνητος. Ἄν καὶ τὸ ἀτμόπλοιον πλέει τάχιστα, ἐπεθύμει ὅμως, ἂν ἦτο δυνατόν, νὰ ἐπλεεν ἀκόμη ταχύτερον. Αἶφνης, ἐνῶ στρέφει τὸ πηδάλιον, κροῦ! κροῦ! ἀκούεται. Τὸ καίόμενον πλοῖον εἶχε πλέον ἐπικαθήσει ἐπὶ τῆς ἁμμου πλησίον τῆς ξηρᾶς.

Ὅλοι ὅσοι ἦσαν ἐκεῖ εἰς τὸ πλοῖον σώζονται καὶ αὐτὸς ὁ πηδαλιούχος ἐξάγεται εἰς τὴν ξηράν. Ἀλλὰ πῶς εἶναι ὁ γενναῖος ἄνθρωπος! Τὰ ἐνδύματά του κατακαέντα πίπτουσιν ἀπὸ τοῦ σώματός του, οἱ δὲ πόδες του εἶναι εἰς ἐλκεϊνὴν κατάστασιν. Ἡμίκανστοι! Ὁ Θεὸς ὅμως ἠὺσπλαχνίσθη αὐτόν, τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του. Τὰ καύματα τῶν ποδῶν του ἦσαν μὲν πολὺ σοβαρά, ἀλλὰ μετὰ νοσηλείαν ὄχι ὀλίγων ἡμερῶν ἐθεραπεύθησαν καὶ οὕτως ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ πάλιν τὸ ἔργον του ὁ γενναῖος ἄνθρωπος.

Μετάφρασις

Μάϊος

Ἦλθεν ὁ Μάϊος. Μεγάλῃ ἐορτῇ εἰς τὸν ζωηρόν καὶ ἀνθοστολίστον κῆπον. Ἄνθη εἰς τὰ δένδρα, ἄνθη εἰς τοὺς θάμνους, ἄνθη εἰς τὴν γλάνην, ἄνθη παντοῦ. Τὰ χρώματα συνδυάζονται

Χρ. Χρηστοβασίλη κλπ. «Παιδικὰ Ἀναγνώσματα», Ε' τ., Ἐκδ. 1η **12**

ἑναρμονίως μὲ τὰ ἀρώματα. Αἱ κατακόκκιναι παπαροῦναι ἀδελφύνονται μὲ τὰς λευκὰς μαργαρίτας καὶ τὸ βαρὺ ἄρωμα τῶν κρίνων καὶ τὴν λεπτὴν εὐωδίαν τῶν ῥόδων. Καὶ ἡ πρωϊνὴ δροσὸς κατακοσμεῖ τὰ φύλλα καὶ τὰ πέταλα μὲ ἀδάμαντας, μὲ τοὺς ὁποίους παίζουν φαιδρῶς αἱ πρωταὶ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εἰς τὴν καθαρὰν, τὴν γαλανήν, τὴν εὐώδη ἀτμόσφαιραν τοῦ κήπου πετοῦν ἀναρίθμητα ἔντομα καὶ πτηνὰ βομβοῦντα, τετερίζοντα, κελαδοῦντα. Ἡ συναυλία των, ἡ πανηγυρικὴ, συμπληρώνει τὴν ὄψιν τοῦ κήπου τὴν ἐορτάσιμον. Ἀντὶ τῶν ἀφθόνων ἀνθέων, τὰ ὁποῖα κοιτάζουν μὲ ἀγάπην καὶ θαυμασμόν, ψάλλουν τὰ πτηνὰ τὸν ὕμνον τοῦ Μαΐου. Καὶ ἐνῷ πετοῦν μὲ κελαδήματα, πλησιάζουν τὰ ἄνθη, ὥς διὰ νὰ αἰσθανθοῦν αὐτὰ τὴν εὐωδίαν των, ὥς διὰ νὰ ἀκούσουν ἐκεῖνα τὸ ᾄσμα των.

Καὶ λέγουν τὰ ἄνθη πρὸς τὰ πτηνὰ :

— Σᾶς ζηλεύομεν καὶ σᾶς μακαρίζομεν. Πόσον εἶσθε εὐτυχησμένα, ποὺ ἔχετε λάρυγγα μουσικὸν καὶ ἠμπορεῖτε νὰ τονίζετε ᾄσματα πρὸς τὸν Δημιουργόν μας! Ἡμεῖς εὐωδιάζομεν καὶ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν ὅτι αἰσθανόμεθα μὲ ᾄσματα.

Καὶ ἀπαντοῦν τὰ πτηνὰ πρὸς τὰ ἄνθη :

— Ἡ εὐωδία σας ἐκφράζει τὰ αἰσθήματά σας. Ἡμεῖς προσευχόμεθα μὲ ᾄσματα εἰς τὸν μέγαν Ναὸν τοῦ Θεοῦ! Ἀλλὰ σεῖς εἶσθε τὰ θυμιατήρια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκπέμπεται εἰς τὸν οὐρανὸν μαζὶ μὲ τὴν προσευχὴν ἡ εὐωδία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης!

Καὶ τὸ ἄγνόν παιδίον, τὸ ὁποῖον ἔρχεται τὴν πρωϊνὴν ἐκείνην ὥραν, διὰ νὰ δρέψῃ τὰ ἄνθη τοῦ

Μαίτου, ἀκούει, ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθέων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ λέγει :

—Ναί, ὁ κῆπος αὐτὸς εἶναι Ναός, εἰς τὸν ὁποῖον δοξάζεται καὶ ἀνυμνεῖται ὁ Δημιουργός. Σήμερον εἶναι ἡ μεγίστη τῶν ἑορτῶν. Ἐορτάζει ἡ φύσις! Τὰ πτηνὰ διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ θυμιατήρια τῶν ἀνθέων ἐκπέμπουν πρὸς Αὐτὸν τὸν λιβανωτὸν τῆς λατρείας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης.

Γρηγ. Ξερόπουλος

Ἡ ἀνοιξις

Ἡ γλοιοτάτη ἀνοιξη
μὲ τ' ἄνθια στολισμένη,
ὁδοστεφανωμένη,
τῇ γῇ γλοιοτηράει.

Κι' ἡ γῇ τὴ χλόη ἐντύνεται
τὰ δάση τῆς ἰσχυρόν,
τὰ χόρτα χιόνια λειώνουν,
ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βύφονται,
τὰ πλάγια χρωματίζουν
κι' ἡδοινικὲς φωτίζουν
οἱ ὁροσερεῖς ἀντές.

Στ' ἀγκαθερὸ τριαντάφυλλο
γλυκολαλαίει τ' ἀηδόνι
τὸ ξέρο χελιδόνι,
ταιριάζει τῇ φωνί.

Στὸν κάμπου πλούσια καὶ ἄροπα,
σὲ πράσινα λιβάδια
τὰ ζωντανὰ χοπάδια
βελάζουν καὶ πηδᾶν.

Κι' ὁ νιὸς βοσκὸς χαρούμενος
φυσῶντας τῇ φλογέρα,
γιομίζει τὸν ἀγέρα
μὲ τραγονδιῶν φωνές.

Ἰωάν. Βηλαρῶς

Αἱ μέλισσαι

Ἡ βασίλισσα

Ὁ λαὸς ὀνομάζει συνήθως τὴν βασίλισσαν μάναν. Καὶ εἶναι τὸ ὄνομα αὐτὸ πολὺ ἐκφραστικόν, διότι πράγματι εἶναι ἡ κοινὴ μήτηρ ὀλοκλήρου τοῦ μελισσίου καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀκμῆς του.

Οἱ μελισσολόγοι τὴν μετωνόμασαν βασίλισσαν πρὸ διακοσίων ἐτῶν. Πρὶν, ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐνομιζέτο ἀρσενικὴ καὶ ἐλέγετο

βασιλεύς. Ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης τὴν ὀνομάζει βασιλέα τῶν μελισσῶν. Ἐμεινε δὲ ἀκόμη μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα βασιλεὺς εἰς τὰς Κυζλάδας, ἐνῶ εἰς τὴν Κρήτην τὴν ὀνομάζουν «πρωτός».

Ἡ βασίλισσα γνωρίζεται ἀπὸ τὰς ἄλλας μελίσ-
σας, διότι ἔχει μακρότερον τὸ σῶμα καὶ σχετικῶς
κοντὰ τὰ πτερά, ὥστε ὅλον τὸ ὀπίσω μέρος τῆς
κοιλίας μένει ἀσκεπές. Εἶναι ἀκόμη περισσότερον
κιτρινωπὴ ἀπὸ τὰς ἐργάτιδας καὶ εἰς τὸν ἥλιον
φαίνεται ὡς χρυσομένη. Ἐὰν ἴδῃ κανεῖς διὰ
πρώτην φορὰν βασίλισσαν, δύναται νὰ τὴν νομίσῃ
μικρὸν σφήκα, διότι ἔχουν πολλὴν ὁμοιότητα.

Αἱ κινήσεις τῆς βασίλισσης εἶναι συνήθως βρα-
δεῖαι καὶ ἐπιβλητικαί, ὥσάν νὰ ἐννοῇ, ὅτι αὐτὴ
εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἀρχόντισσα τῆς κυψέλης. Ἐὰν
ὅμως τύχῃ ἀνάγκη, τότε γίνεται ἔξαφνα πολὺ
ζωηρὰ καὶ εὐκίνητος.

Ὅλαι αἱ ἄλλαι μέλισσαι τῆς κυψέλης φέρονται
μὲ στοργὴν καὶ σεβασμὸν πρὸς τὴν βασίλισσαν.
Προθυμοποιοῦνται ποία πρώτη νὰ παραμερίσῃ διὰ
νὰ τῆς ἀφίσῃ τόπον εἰς τὰς κηρήθρας, ποία νὰ
τὴν θωπεύσῃ μὲ τὰ κέρατά της, ποία νὰ τῆς
προσφέρει τροφήν.

*
* *

Χωρὶς βασίλισσαν τὸ μελίσσιον δὲν ἡμπορεῖ νὰ
διατηρηθῇ, ἀλλὰ σκορπίζεται καὶ χάνεται. Αἱ μέ-
λισσαι ἐννοοῦν τοῦτο καὶ ἅμα χάσουν τὴν ἀγαπη-
τὴν των μητέρα φανερώνουν μὲ τρόπον πολὺ ζωη-
ρὸν τὴν λύπην, τὴν ταραχὴν καὶ τὴν ἀπελπισίαν
των. Γυρίζουν ἐπάνω καὶ κάτω, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ

τὴν ζητοῦν παντοῦ μὲ παραπονετικὸν βουΐσμα
τῶν περῶν. Αἱ φωναὶ αὐταὶ ἀδύνατον εἶναι νὰ
μὴ συγκινήσουν ἄνθρωπον, ἀνατρέφοντα μὲ ἀγάπη
μελίσσας.

Ἡ βασίλισσα ἔχει κέντρον καὶ μάλιστα μεγαλύ-
τερον ἀπὸ τὴν ἐργάτιδα καὶ φαρμακερόν. Ἄλλ' εἶ-
ναι λοξὸν καὶ ὄχι τόσον δυνατόν, ὥστε νὰ τρυπᾷ

καὶ σκληρὰ ἀντιτείμενα. Ἐὰν εἴπῃ κανεὶς τοῦτο
εἰς ἀπλοῖκόν μελισσοτρόφον, θὰ τὸν κάμῃ νὰ γελάσῃ,
διότι ἔχει πλήρη πεποίθησιν ὅτι ἡ βασίλισσα δὲν
ἔχει κέντρον. Τὴν πεποίθησιν ταύτην ἐσχημάτισε δι-
καίως, ἀφοῦ ἐγγίξει μὲ τὰς χεῖράς του, ὅσας τις τύχῃ
ἀνάγκη, τὰς βασίλισσας τῶν μελισσῶν, χωρὶς νὰ
κεντρωθῇ. Καὶ οὔτε θὰ κεντρωθῇ ποτέ, ὅσον καὶ
ἂν τὴν σφίξῃ μὲ τὰ δάκτυλά του, καὶ ἂν τὴν βα-
σανίσῃ ἀκόμη καὶ ἂν τῆς κόψῃ τοὺς πόδας καὶ
τὰ πτερά. Καὶ ὅμως ἡ βασίλισσα ἔχει κέντρον.

Τὸ κέντρον ἢ βασίλισσα δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ὡς ὄπλον, παρὰ μόνον εἰς μίαν περιστάσιν, ὁσάκις πρόκειται νὰ κτυλήσῃ ἄλλην βασίλισσαν.

*
* *

Μέσα εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κυψέλην δύο βασίλισσαι δὲν ἡμποροῦν νὰ ζήσουν. Καὶ ἅμα τύχη νὰ συναντηθοῦν, ὁρμοῦν ἢ μία ἐναντίον τῆς ἄλλης καὶ ἀρχίζει ἀγὼν φοβερός, ὁ ὁποῖος τελειώνει μὲ τὸν θάνατον τῆς ὀλιγότερον δυνατῆς ἢ τῆς ὀλιγότερον πονηροῦς βασιλίσσης.

Εἰς τὰς μονομαχίας αὐτὰς συμβαίνει κάτι πολὺ περίεργον. Αἱ δύο βασίλισσαι ἀρπάζονται μὲ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας, σφίγγονται στῆθος μὲ στῆθος καὶ προσπαθοῦν ἢ μία νὰ κεντρώσῃ τὴν ἄλλην εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας. Ἀλλά, μόλις προβάλουν τὰ φαρμακερὰ κέντρα, ἀφίνονται καὶ ἀπομακρύνονται πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐπειτα ὁρμοῦν πάλιν καὶ συμπλέκονται. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται, ἕως ὅτου εὔρῃ ἢ μία κατάλληλον στιγμήν, ὅταν ἢ ἀντίπαλός της εἶναι ἀπροφύλακτος, καὶ τότε ὁρμᾷ ἑξαφνα τὴν κτυπᾷ μὲ τὸ κέντρον καὶ τὴν θανατώνει.

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἢ μία ἀπὸ τὰς βασίλισσας θὰ ζήσῃ καὶ τὸ μελίσιον δὲν μένει ὁρφανόν, ἐνῶ, ἂν ἐκτυλῶντο καὶ αἱ δύο κατὰ τὴν ὥραν τῆς συμπλοκῆς, θὰ ἔμενε χωρὶς βασίλισσαν καὶ θὰ ἐχάνετο. Ὅ,τι λοιπὸν γίνεται δὲν εἶναι οὔτε τυχαῖον οὔτε ἀσήμαντον γεγονός, ἀλλ' ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ δείγματα, τὰ ὁποῖα φανερώουν τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν δημιουργημάτων του.

Ἡ ἐργάτις

Ὁ πληθυσμὸς τῆς κυψέλης ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἐργάτιδας. Ἐν καλὸν μελίσσιον ἡμπορεῖ νὰ περιέχῃ ἕως ἑκατὸν χιλιάδας ἐργαζομένας μελίσσας. Αὐταὶ ἔχουν ὅλας τὰς φροντίδας τοῦ συνουκισμοῦ. Ἡ ζωὴ των εἶναι διαρκὴς ἐργασία. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμήν, ὅτε ἐξέρχονται τέλειαι μέλισσαι ἀπὸ τὸ κελλίον, ἕως τὴν τελευταίαν στιγμήν, ὅτε πλῖτουν θύματα τῆς φιλοπονίας των, ἐργάζονται.

Διὰ τοῦτο καὶ δὲν ζοῦν περισσότερον ἀπὸ ἑξ ἢ ἑπτὰ μῆνας, μερικαὶ μάλιστα οὔτε δύο μῆνας. Ἄλλαι τρώγονται ἀπὸ τὰ πτηνά, ἐνῶ συλλέγουσιν νέκταρ ἐπάνω εἰς τὰ ἄνθη, ἄλλα θανατώνονται ἀπὸ κακοκαιρίας καὶ βροχάς, πρὶν προφθάσουν νὰ φέρουν τὸ φορτίον των εἰς τὴν κυψέλην.

Ὅλigerai προφθάνουν νὰ γεράσουν, ὅσαι γεννῶνται κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ μένουν τὸν χειμῶνα κλεισμέναι εἰς τὰς κατοικίας των. Καὶ αὐταὶ μὲ πτερὰ ἐσχισμένα, μὲ σῶμα μαδημένον, ἐργάζονται ὅσον ἡμποροῦν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κυψέλης μέχρι τῆς ὥρας τοῦ θανάτου, ὁ ὁποῖος ἐπέρχεται αἰφνίδιος χωρὶς ἀσθενείας καὶ βάσανα.

Ἡ ἐργάτις τὰς πρώτας δέκα πέντε ἡμέρας τῆς νεότητός της περιορίζεται εἰς τὸ καθάρισμα τῶν κελλίων καὶ εἰς τὴν διατροφήν των ἀνηλίκων ἀδελφῶν της, κατόπιν δὲ ἀρχίζει νὰ κατασκευάζῃ κηρίον ἀπὸ τὸ μέλι, τὸ ὁποῖον τρώγει ἑτοιμον ἀπὸ τὰς κηρήθρας.

Ἐὰν ἀρχίσῃ νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν κυψέλην, τὰς πρώτας ἡμέρας φέρει νερόν, ἔπειτα γῆριν καὶ ἐπὶ τέλους μέλι. Ὡστε ἀπὸ τὰς ἐργάτιδας μελίσσας αἱ

μὲν ἀνθοφοροῦν, ἄλλαι δὲ ὑδροφοροῦν, ἄλλαι τέ-
λος καθαρίζουν τὰ κελία.

*
* *

Ἐὰν καμνῇ ἀπὸ τὰς ἐργάτιδας γεννηθῇ ἀνί-
κανος πρὸς ἐργασίαν, ἀμέσως θανατώνεται ἀπὸ τὰς
ἀδελφάς της. Ἐπίσης καταδικάζεται εἰς θάνατον ἀπὸ
πεῖναν, ἐὰν παύσῃ νὰ ἐργάζεται, διότι ἔπαθε σω-
ματικὴν βλάβην. Τότε αἱ ἄλλαι μέλισσαι μὲ σπαρ-
τιατικὴν αὐστηρότητα τὴν σύρουν καὶ τὴν ῥίπτουν
ἔξω ἀπὸ τὴν κυψέλην, διότι ἡ πολιτεία τῶν μελισ-
σῶν δὲν ἐννοεῖ νὰ τρέφῃ πολίτας ἀέργους καὶ ἀχρή-
στους.

Δὲν πρέπει ὅμως ἐκ τούτου νὰ υποθέσῃ κανεὶς
ὅτι δὲν ὑπάρχει αἴσθημα στοργῆς μεταξὺ τῶν με-
λισσῶν τῆς αὐτῆς κυψέλης. Ἐὰν τύχῃ νὰ συλλη-
φθῇ μία μέλισσα ἀπὸ κανὲν ἔντομον ἢ ὅπωςδήποτε
εὗρεθῇ εἰς κίνδυνον, τότε τὸ αἴσθημα τῆς ἀδελφό-
τητος φανερῶνεται ἀμέσως. Ὅλαι αἱ ἄλλαι μέλισ-
σαι, χωρὶς νὰ συλλογισθοῦν μήπως πάθουν καὶ
αὐταί, τρέχουν νὰ τὴν βοηθήσουν καὶ νὰ τὴν σώσουν.

Αἱ ἐργάτιδες μέλισσαι ἔχουν ὄπλον δυνατὸν, τὸ
φαρμακερὸν κέντρον. Ἐν τούτοις ποτὲ δὲν τὸ με-
ταχειρίζονται διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν χωρὶς λόγον, ἀλλὰ
μόνον διὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ζωὴν τῶν καὶ νὰ
προφυλάξουν τὴν κατοικίαν τῶν. Κάποτε Ἕλληνες
πειραταὶ καταδιωκόμενοι ἀπὸ μέγα ὀθωμανικὸν
πλοῖον, κατώρθωσαν νὰ ἐπιτεθοῦν καὶ νὰ τὸ κυριεύ-
σουν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν μελισσῶν. Ἐπλησίασαν εἰς
τὸ ἐχθρικὸν σκάφος καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ ἴστου
ἔρριψαν μέσα εἰς αὐτὸ τὰς πηλίνας κυψέλας, τὰς

ὁποίας εἶχον εἰς τὸ πλούριόν των. Αἱ κυφῆλαι ἔσπασαν καὶ αἱ μέλισσαι διεσκορπίσθησαν καὶ ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ πληρώματος. Οἱ Τοῦρκοι τόσον ἐξάλισθησαν ἀπὸ τὰ κεντρώματα χιλιάδων μελισσῶν, ὥστε ἔτρεχον καὶ ἐκρούπτοντο εἰς τὰ βάθη τοῦ σκάφους, ἐνῶ οἱ πειραταί, προφυλαγμένοι μὲ προσωπίδας, ὥρμησαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ πλοῖον, χωρὶς νὰ εὕρουν καμμίαν ἀντίστασιν.

Ο κ η φ ῆ ν

Ὁ μόνος προορισμὸς τῶν νοθηρῶν καὶ ἀκέντρων κηφήνων εἶναι νὰ καταστήσουν γόνιμον τὴν βασιλίссαν καὶ νὰ συντελέσουν εἰς τὴν αὖξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς κυφῆλης. Ἐκτὸς τούτου καμμίαν ἄλλην χρησιμότητα δὲν ἔχουν. Οὔτε νὰ ὑπερασπίσουν τὴν κατοικίαν των ἡμποροῦν, οὔτε ἡξεύρουν νὰ ἐργασθοῦν εἰς τὰς κηρήθρας, οὔτε νὰ πηγαίνουν ἔξω, διὰ νὰ βοσκῇσιν. Μένουν σχεδὸν ἀρκῶς κλεισμένοι καὶ τρέφονται μὲ μέλι.

Οἱ κηφήνες εἶναι περισσότερον μεγαλόσωμοι καὶ χονδροὶ ἀπὸ τὰς ἐργάτιδας. Ἔχουν συνεπῶς καὶ στόμαχον ἀνάλογον. Ἀλλ' αἱ ἐργάτιδες, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἀρκετὰ ἄνθη, χωρὶς κανέν παράπονον ἐναντίον τῶν ὀκνηρῶν αὐτῶν καταναλωτῶν, ἐξακολουθοῦν νὰ φέρουν τροφήν. Ὅταν ὅμως ἀρχίσῃ νὰ ὀλιγοστεύῃ ἡ συγκομιδὴ τοῦ μέλιτος, ἡ ἀνοχὴ αὐτὴ παύει.

Τότε αἱ ἐργάτιδες καταλαμβάνονται ἀπὸ ἀνησυχίαν καὶ φόβον, μήπως οἱ ἀμέρμινοι καὶ πολυφάγοι κηφήνες ἐξοδεύσουν τὸ ἀποθηκευμένον μέλι καὶ χάθῃ ἀπὸ πείναν τὸ μέλισσιον κατὰ τὸ διά-

στημα τοῦ χειμῶνος. Ἐπιδίδονται λοιπὸν εἰς τὴν καταδίωξίν των. Ὁ ἀπαράβατος νόμος τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τὰς ὀδηγεῖ καὶ εἰς τοῦτο, ὅπως εἰς ὅλας τὰς πράξεις των.

Τοὺς ἕως χθὲς φιλτάτους ἀδελφούς, μὲ τοὺς ὁποίους ἐγεννήθησαν καὶ ἐμεγάλωσαν εἰς τὴν αὐτὴν στέγην καὶ τοὺς ὁποίους ἔθρεψαν μὲ τὸ προῖον τὸςων κόπων καὶ τὸςων κινδύνων, τώρα τοὺς συλλαμβάνουν χωρὶς εὐσπλαγχνίαν καὶ τοὺς σύρουν ἔξω ἀπὸ τὴν κυψέλην. Ἐν ὅσῳ ὑπῆρχεν ἀρκετὴ τροφή, ἃς ἔτρωγον καὶ οἱ ἄχρηστοι. Τώρα τροφή δὲν ὑπάρχει, παρὰ μόνον διὰ τοὺς ἐργαζομένους καὶ τοὺς χρησίμους εἰς τὴν διατήρησιν τῆς κυψέλης. Ἄν αὐτοὶ πλεονάσουν καὶ ἂν τὸ ἀποθηκευμένον μέλι ἐξοδευθῇ, πρὶν ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς νέας συγκομιδῆς, τότε ὀλόκληρον τὸ μελίσσιον θὰ χαθῇ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος.

Ὁ κηφὴν εἶναι ἡ ἄκρα ἀντίθεσις τῆς ἐργατικῆς. Αὐτὴ εἶναι σύμβολον τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς ἐργατικότητος, ἐκεῖνος τύπος τῆς νωθρότητος καὶ τῆς ἀργίας. Ὅθεν τὸ ὄνομα κηφὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ τὸ παραγόμενον ἐκ τούτου «κηφηναρῖον» εἰς τὴν δημώδη, ἐξέπεσαν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν ἀέργων καὶ ὀκνηρῶν ἀνθρώπων, ἀχρήστων εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ζώντων ἀπὸ ξένους κόπους.

Γ. Δροσίνης

Βαρὺ φορτίον

Πτωχὴ χήρα εἶχεν ὥς μόνον κτῆμα μικρὰν ἄμπελον, συνορεύουσαν πρὸς τοὺς κήπους τοῦ τοπάρχου τῆς χώρας.

Ὁ τοπάρχης ἠθέλησε νὰ ἀγοράσῃ ταύτην, διὰ νὰ κτίσῃ ἐξοχικὸν οἰκίσκον ἐπ' αὐτῆς. Ἡ χήρα ὅμως ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐδέχετο νὰ πωλήσῃ τὴν ἄμπελον ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει πολύτιμον κληρονομίαν της.

Ὁ ἡγεμὼν τότε διέταξε νὰ καταλάβουν αὐτὴν διὰ τῆς βίας καὶ κτίσουν ἐπ' αὐτῆς τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον.

Ἡ πτωχὴ χήρα ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ της κατέφυγεν εἰς γηραιὸν δικαστὴν, ζητοῦσα συμβουλὴν, τί νὰ πράξῃ. Ὁ δικαστὴς οὗτος ἦτο περίφημος καθ' ὅλην τὴν χώραν διὰ τὸ θάρρος, μὲ τὸ ὁποῖον ὑπερίσπιζε τὸ δίκαιον τῶν ἀδικουμένων, πάντες δὲ ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο αὐτόν.

Ἡμέραν τινά, ἐνῶ ὁ τοπάρχης εὐρίσκετο εἰς τὸ ὥραϊον ἐξοχικὸν οἰκίσκον μετὰ πολλῶν φίλων του, ἦλθεν ὁ δικαστὴς οὗτος ἔφιππος, κρατῶν κενὸν σάκκον. Ὁ ἡγεμὼν ἐκπληκτος ἠρώτησεν αὐτόν, τί θέλει.

—Εὐγενέστατε, εἶπεν ὁ δικαστὴς, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ γεμίσω τὸν σάκκον τοῦτον διὰ τοῦ χώματος, τὸ ὁποῖον ταύτην τὴν στιγμὴν πατοῦν οἱ πόδες σας.

Ὁ ἡγεμὼν ἐπέτρεψε τοῦτο, ὁ δὲ γηραιὸς δικαστὴς, ἀφροῦ ἐπλήρωσε τὸν σάκκον διὰ χώματος, ἔστησεν αὐτόν ὀρθὸν καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἡγεμόνα:

—Εὐγενέστατε, σᾶς παρακαλῶ θερμότατα νὰ μὲ

βοηθήσετε διὰ τῆς ἡγεμονικῆς χειρὸς σας νὰ θέσω ἐπὶ τοῦ ἵπλου τὸ πολῦτιμον τοῦτο φορτίον.

Ὁ ἡγεμὼν ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν γηραιὸν δικαστὴν δὲν ἀπέκρουσε τὴν παράδοξον ταύτην αἴτησιν, ἀλλ' ἐπλησίασε πρὸς τὸν σάκκον καὶ προσεπάθησε νὰ ἐγείρῃ αὐτόν. Ἀλλὰ μάτην. Ὁ σάκκος ἦτο πολὺ βαρὺς.

Τότε διὰ φωνῆς ἐπισήμου καὶ σοβαροῦ λέγει ὁ δικαστὴς πρὸς τὸν ἡγεμόνα:

— Καὶ ὅμως, εὐγενέστατε, ὁ σάκκος αὐτός, ὁ ὅποιος σοὶ φαίνεται τόσον βαρὺς, περιέχει ἐλάχιστον μέρος τῆς ἀμπέλου, τὴν ὁποίαν ἤρπασες ἀπὸ μίαν πτωγὴν ἀπὸ μίαν δυστυχεῖν γῆραν. Πῶς θὰ δυνηθῇς νὰ βασιτάσῃς τὸ βάρος ὅλης τῆς ἀμπέλου, ὅταν ἐμφανισθῇς ἐνώπιον τοῦ Μεγάλου Δικαστοῦ;

Ὁ ἡγεμὼν ἐνόησε τὸ αὐστηρὸν δίδαγμα, ηὐχαρίστησε τὸν δικαστὴν, ὡμολόγησε τὸ σφάλμα του καὶ ἀπέδωκεν ἀμέσως εἰς τὴν γῆραν τὴν ἀμπελον, δωρήσας καὶ τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον, τὸν ὅποιον εἶχε κτίσει ἐπ' αὐτῆς.

Μετάφρασις

Ὁ μικρὸς βοσκὸς

Μικρὸς τις βοσκὸς εἶχε χάσει μίαν ἀρνάδα καὶ τὴν ἐζήτηι ἐντὸς πυκνοῦ δάσους τοῦ ὄρους. Ἐκεῖ ὑπὸ τινα θάμνον συνήντησεν ἄνθρωπον κατὰκοπον καὶ μόλις ἀναλνέοντα.

— Βοσκέ, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος, ἀποθνήσκω ἐκ τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης. Χθὲς ἦλθον εἰς τὸ ἄγριον

τοῦτο ὄρος νὰ κυνηγήσω, ἀλλὰ περιεπλανήθην καὶ διήλθον τὴν νύκτα εἰς τὸ δάσος.

Ὁ βοσκὸς συνεπόνεσε τὸν κυνηγὸν καὶ τῷ ἔδωκεν ἐκ τοῦ σάκκου του ἄρτον καὶ τυρόν.

— Φάγε, εἶπε μὲ καλωσύνην εἰς αὐτόν, καὶ

ἐλθὲ νὰ σὲ ὀδηγήσω εἰς παλαιὰν δοῦν, ἐκ τῆς ῥί-
ζης τῆς ὁποίας ἀναβλύζει πάντοτε διανγέστατον καὶ
δροσερὸν ὕδωρ.

Ὁ κυνηγὸς ἔφαγε καὶ ἔπιε μὲ ἀρκετὴν ὄρεξιν,
παρεκάλεσε δὲ τὸν ποιμενόπαιδα νὰ τὸν ὀδηγήσῃ
ἔξω τοῦ δάσους. Ὁ μικρὸς βοσκὸς προθύμως τὸ
ἐδέχθη, ὅταν δὲ ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ δάσους, ὁ κυνη-
γὸς λέγει εἰς τὸν σωτήρά του:

— Ἀγαπητόν μου παιδίον, μοῦ ἔσωσες τὴν ζωήν. Μίαν ὥραν ἂν ἔμενον ἀκόμῃ ἐκεῖ, θὰ ἀπέθνησκον. Θέλω νὰ σοῦ δείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου. Ἀκολούθει μοι εἰς τὴν πόλιν. Εἶμαι ἀρκετὰ πλούσιος καὶ θὰ σὲ περιποιηθῶ καὶ θὰ φροντίσω διὰ τὴν ἀποκατάστασίν σου, ὥς ἔάν ἦμην πραγματικὸς πατήρ σου.

— Ὅχι, ἀπήντησε τὸ παιδίον, δὲν δύναμαι νὰ σὲ ἀκολουθήσω εἰς τὴν πόλιν. Ἔχω πατέρα καὶ μητέρα πτωχοὺς, τοὺς ὁποίους ἀγαπῶ. Καὶ βασιλεὺς ἔάν ἦσο, δὲν θὰ ἄφινα αὐτοὺς πρὸς χάριν σου.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ κυνηγός, ἐδῶ κατοικεῖς ἐντὸς ἀθλίας καλύβης ἀχυροσκεπάστου. Ἐγὼ διαμένω εἰς καλλιμάρμαρον μέγαρον, τὸ ὁποῖον περιβάλλουν ὑψηλοὶ στῦλοι. Θὰ πίνῃς ἐντὸς κρυσταλλίνων ποτηρίων καὶ θὰ τρώῃς πολυτελεῖ φαγητὰ ἐντὸς ἀργυρῶν πινακίων.

— Ἡ μικρὰ κατοικία μας, ἀπήντησεν ὁ μικρός, δὲν εἶναι τόσον ἀθλία, ὅσον νομίζεις. Ἀντὶ στύλων περιβάλλουν αὐτὴν ὠραιόταται ἀναδενδράδες καὶ διάφορα ὁπωροφόρα δένδρα. Πίνομεν κρυστάλλινον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ἀντλοῦμεν ἀπὸ τὴν πλησίον πηγὴν. Διὰ τῆς ἐργασίας μας κερδίζομεν ἀπλῆν, ἀλλ' ἀρκετὴν τροφήν. Εἰς τὴν οἰκίαν βεβαίως δὲν ἔχομεν οὔτε κρυστάλλινα σκεύη οὔτε πολυτελεῖ ἐπιπλα οὔτε μαρμάρινα καλλιτεχνήματα. Ἐχομεν ὅμως ἄφθονα ἄνθη.

Ὁ κυνηγὸς προσέθεσε:

— Ἐλα, μικρέ μου, πλησίον μου. Καὶ εἰς τὴν πόλιν ἔχομεν ἄνθη καὶ δένδρα. Εἰς ἔξοχον κῆπον, τὸν ὁποῖον ἔχω, θὰ εὗρῃς δενδροστοιχίας πυκνάς καὶ εὐθείας, ἀνθῶνα μὲ τὰ πολυτιμότερα φυτὰ, εἰς

τὸ μέσον δὲ τοῦ κήπου ὑπάρχει πίδαξ μεγαλοπρεπής, ὁμοιον τοῦ ὁλοίου δὲν εἶδες ποτέ. Ἀνατινάσσεται κατὰ δεσμίδας τὸ ὕδωρ καὶ καταπίπτει ἔπειτα ἀφρώδεις ἐντὸς λεκάνης μαρμαρίνης.

— Ζῶμεν εὐτυχεῖς εἰς τὰ δάση μας, ἀπλήντησεν ὁ βοσκός. Ἡ σκιά τῶν δασῶν εἶναι τερπνὴ καὶ δὲν εἶναι κατωτέρα τῆς σκιάς τῶν ἐξόχων δενδροστοιχιῶν σου. Οἱ πράσινοι λειμῶνες εἶναι κατὰστικτοὶ ἀπὸ ἀγνὰ ἄνθη. Καὶ οἱ πίδακες τοῦ κήπου σου δὲν δύνανται νὰ παραβληθοῦν μετὰ τοὺς ὡραίους καταρράκτας μας. Ἡμᾶς τέρει τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνης καὶ τοῦ κορυδαλοῦ. Καθ' ἐκάστην δὲ Κυριακὴν μεταβαίνομεν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ κελαρύζοντος ὕδατος καὶ ἐκεῖ ἡ ἀδελφὴ μου ψάλλει ὡραῖα ἄσματα καὶ ἐγὼ τὴν συνοδεύω διὰ τοῦ αὐλοῦ.

— Τότε πῶς νὰ σοῦ δείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου; τῷ λέγει ὁ κυνηγός. Λάβε τοῦλάχιστον αὐτὸ τὸ βαλάντιον. Περιέχει ἀρκετὰ χρήματα.

— Δὲν δύναμαι νὰ τὸ δεχθῶ. Εἵμεθα μὲν πτωχοί, ἀλλ' οὐδενὸς στερούμεθα. Ἡ μήτηρ μου θὰ μὲ ἐπιπλήξῃ, ἐὰν τὸ λάβω. Μὲ ἔχει διδάξει νὰ εἶμαι φιλόφρων πρὸς πάντας καὶ νὰ βοηθῶ ὅλους, ὅσοι εὐοίσκονται εἰς δύσκολον θέσιν ἄνευ ἀμοιβῆς.

Καὶ εἰπὼν ταῦτα ὁ μικρὸς ποιμενόπαις ἀφῆκεν ἔκπληκτον τὸν πλούσιον κυνηγὸν καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ καὶ νὰ πηδᾷ.

Τὸ καλύβι

Ἐκεῖ, ποὺ οἱ κασιανιές χυτὰ
χλωροφύλλα λαμπαδωτὰ
κλωνάρια ξανεμίζουν,
ποὺ ροδοβάφονται οἱ μηλιές
κι' οἱ γαλανόφυλλες ἐλιές
πολύκαρπες λυγρίζουν·

ποὺ ἀνθοῦν λευκὰ τριαντάφυλλα
καὶ κλήματα ἀφροστιάφυλλα
τὺς κρεβατὲς ἰσκιώνουν
καὶ κυπαρίσσια ἀραδαριὰ
παλεύοντας μὲ τὸ βορρὰ
ἀνίζητα ψηλώνουν.

Συμμάζεμένο, τροπαλό,
σὰν καραβάκι στὸ γαλόνι,
κατάλευκο καλύβι
μὲς σ' ὀλοπρόσκινα κλαριά
τῇ χιονισμένῃ τοῦ θωριὰ
μὰ δαίχνει καὶ μὰ κρύβει.

Μικρὰ τὰ καμαράκια του
καὶ τὰ παρθενιάκια του
κι' ὅλο μικροπλάσμένο,
τόσο μικρό, ὅσο ποὺ μπορεῖ
τὴν Εὐτυχία νὰ χωρῇ.
Τί κοῦμα, ποὺ εἶναι ξένο!

Γ. Δροσίνης

Ὁ τρυποφράκτης

Ἔχει ἓνα ἐκλιπτον βασιλέα ὁ λόγγος. Ὀνομάζεται τρυποφράκτης. Ἔχετε ἴδει αὐτὸ τὸ περρωτὸν ψιχίον; Ὑποθέτω ὅχι, διότι ἀκολουθεῖ τὴν συνήθειαν τῶν σοφῶν μειριοτήτων, αἱ ὁποῖαι προτιμοῦν νὰ ἀκούωνται, παρὰ νὰ φαίνωνται. Δὲν ἀκούεται, παρὰ ὅταν τὰ βᾶτα καὶ ἡ ἀγρία ἄμπελος σκεπάσουν πλέον τὸν φράκτην, εἰς τὰ βάθη τοῦ ὁποίου ζῇ, τραγουδεῖ, θορυβεῖ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ.

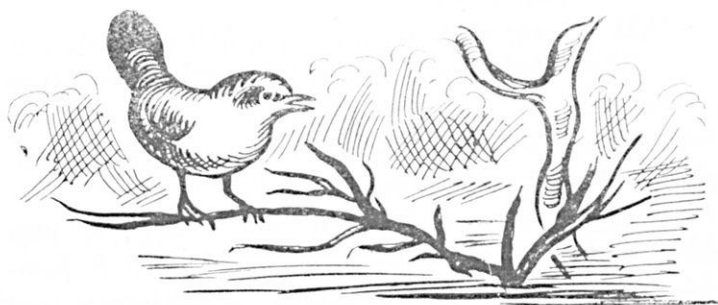
Αὐτὸς λοιπὸν ὁ μικρὸς κατάδικος τοῦ φράκτου ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῶν πτηνῶν ὡς ἑξῆς: Ὅταν ὁ περρωτὸς κόσμος τὸ πρῶτον ἀπεφάσισε νὰ συγκροτηθῇ εἰς πολιτείαν, ὁ τρυποφράκτης ὡς σπουδαῖος ρήτωρ τῆς πρώτης ἐκείνης ἐθνοσυνελεύσεως ἠξίωσε νὰ γίνῃ αὐτὸς βασιλεὺς τοῦ κράτους τῶν πτηνῶν.

Τὸ πρᾶγμα ἐπροκάλεσε πολὺν θόρυβον, διότι ἦτο πολὺ μικρὸς κατὰ τὸ ἀνάστημα. Αὐτὸς ὅμως ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀξίωσίν του καὶ τέλους ἔπεισε τὰ ἄλλα πτηνὰ νὰ τὸν δεχθοῦν ὡς τὸν γενναιότερον ἄνδρα μεταξὺ τῶν συγχρόνων του. Μίαν πρωΐαν ἔγινεν ἡ στέψις καὶ ὁ θρόνος τῶν πτηνῶν ἡστράφεν ἀπὸ μεγαλεῖον γενναιότητος.

*
* *

Πολὺν ἢ ὀλίγον καιρὸν ἐστάθη εἰς τὸν θρόνον, πῶς ἐκυβέρνησε καὶ ἂν ὑπῆρξεν εὐσπλαγχνικὸς ἢ ὅχι ἡ παράδοσις δὲν ἀναφέρει τίποτε. Τὸ μόνον γνωστὸν κεφάλαιον τῆς ἱστορίας του μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν του εἶναι ἡ ἐκθρόνισίς του, ἡ ὁποία ἔγινεν ὡς ἑξῆς:

Μίαν ἡμέραν αἱ ἀρχαὶ εἰδοποιήθησαν ὅτι εἰς τὰ σύνορα τοῦ βασιλείου ἐνεφανίσθη ἓν πελώριον πτηνόν. Ἦτο ὁ αἰτός, ἄγνωστος μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς εἰς τοὺς ὑπηκόους τοῦ τρουποφράκτου, οἱ ὅποιοι φαίνεται ὅτι δὲν ἦσαν καὶ πολὺ μεγαλοσωμότεροι τοῦ βασιλέως των. Διότι, καθὼς λέγει ὁ μῦθος, ἐπροξένησεν εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι τὸν εἶδον, τόσον τρόμον, ὥστε ἔσπευσαν εἰς τὴν προτεύουσαν, παρουσιάσθησαν εἰς τὸν βασιλέα των, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ διηγηθοῦν ποίου μεγέθους ἦτο ὁ ἐμφανισθεὶς ἐχθρός.

Ὁ Τρουποφράκτης, ἔξω φρενῶν διὰ τὴν δειλίαν των, τοὺς ἐπέπληξε, διότι ἐνέσπειραν τὸν πανικὸν καὶ πρὸς καθυσχύασιν τοῦ λαοῦ του ἐνεφανίσθη καὶ τοὺς ἐνεψύχωσεν ὡς ἑξῆς :

— Μὴ φοβεῖσθε ! Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ καὶ ὅστις εἶναι μεγαλύτερος ἀπ' ἐμὲ ἄς ἔλθῃ. . .

— Τί λέγεις, βασιλεῦ ; τῷ εἶπον τὰ πτηνά, τὰ ὅποια εἶδον τὸν Ἀετὸν. Γνωρίζεις πόσον μέγας εἶναι ; . . .

Ὁ Τρουποφράκτης ἐτέντωσεν ὀλίγον τὴν δεξιάν του πτέρυγα καὶ ἠρώτησεν :

— Εἶναι τόσοσ;

—Τί λέγεις, βασιλεῦ, εἶναι μέγας! ἐφώναξαν ἀπὸ κάτω τὰ πτηνά.

Ὁ Τρυποφράκτης ἐτέντωσε περισσότερον τὴν δεξιὰν πτέρυγα καὶ ἠρώτησε πάλιν περιφρονητικῶς:

—Μήπως εἶναι τόσοσ;

—Εἶναι μέγας, βασιλεῦ, εἶναι πολὺ μέγας, εἶναι πολὺ μέγας!

Ὁ Τρυποφράκτης ἀπεφάσισε νὰ ἀνοίξῃ ὅλην τὴν τὴν μίαν πτέρυγάν του καὶ νὰ ἐρωτήσῃ πάλιν:

—Δὲν εἶναι παράδοξον νὰ μοῦ εἴπατε ὅτι εἶναι καὶ τόσοσ!!...

Ἄλλ' αἴφνης σκιά τις ὥς νέφος ἦλθεν ἐμπρὸς του.

—Ἴδου αὐτός, βασιλεῦ, ἰδού! ἐφώναξαν τὰ πτηνὰ μὲ τρόμον.

—Αὐτός εἶναι; εἶπεν ὁ Τρυποφράκτης παρατηρῶν κάτω τὴν σκιὰν τοῦ αἰετοῦ.

Τώρα θὰ ὀρμήσῃ ἐναντίον του ὁ ἀρχηγός μας, εἶπον τὰ πτηνά, τὰ ὁποῖα ἐγνώριζον ὅτι ὁ βασιλεὺς των δὲν ἀνεγνώριζε κανένα γενναιότερον τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ὁ ὁποῖος ἐξηκολούθει νὰ κοιτάζῃ ἐχθρικῶς τὴν σκιὰν τοῦ Ἀετοῦ.

—Γνωρίζετε καλῶς ὅτι αὐτός εἶναι;

—Αὐτός, αὐτός, ἀρχηγέ, ὁ ἴδιος! ἀπήντησαν τὰ πτηνά.

Ὁ Τρυποφράκτης ὥριμισε τότε ἀπὸ τὸν φόβον του πρὸς τὰ κάτω.

—Τί μεγάλη αἵματοχυσία θὰ γίνῃ σήμερον! εἶπον τὰ πτηνά. Ὁ Θεὸς ἃς βοηθήσῃ.

Μερικὰ ἐξ αὐτῶν ἔτρεξαν νὰ τὸν βοηθήσουν.

Ἄλλα πάλιν, ἐπειδὴ ὑποπιεύθησαν μήπως ὁ βα-

σιλεύς των ἐξέλαβε τὴν σκιὰν ὡς Ἄετόν, ἐφώναζον εἰς αὐτόν :

— Ὅχι πρὸς τὸ μέρος αὐτό, βασιλεῦ... Ὁ Ἄετὸς εἶναι ἐπάνω.

— Μὴ μὲ κρατεῖτε, ἐφώναξεν ὁ Τρυποφράκτης.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασεν πλησίον τοῦ φράκτου τοῦ κήπου.

— Ἐδῶ εἶναι ἀκόμη; ἠρώτησε.

— Ἐδῶ... πετῶ ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας!

— Αἶ τότε «φράχτη σας καὶ φράχτη μου καὶ ὅποιος σωθῇ!» καὶ ἐχώθη εἰς τὰ βάθη τοῦ φράκτου, ὁ ὅποιος ἔκτοτε εἶναι τὸ ἀνάκτορόν του.

*
* *

Εἰς τὸν φράκτην του ὁ Τρυποφράκτης ἀναβαίνει διαρκῶς μεταξὺ ἀγρίας ἀμπέλου καὶ βάτου, ἀκούραστος εἰς λάλημα, τὸ ὅποῖον ἔχει ἕνα τοιοῦτον τόνον θυμοῦ, ὥστε νομίζετε ὅτι εὐρίσκεται διαρκῶς εἰς φιλονεικίαν.

Ὅταν ὅμως ἐνίοτε πηδᾷ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ φράκτου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἀμίλητος. Ἀρπάζει τὸ ἔντομον, τὸ ὅποῖον σπανίως καταδιώκει ἕως ἐκεῖ καὶ χώνεται, ἢ μᾶλλον τρυπᾷ τὸν φράκτην ὡς βέλος καὶ ἀρχίζει πάλιν τὴν φλυαρίαν. Ὁμοιάζει μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔξω εἶναι ταπεινότατοι δοῦλοι, μόλις δὲ πατήσουν τὴν θύραν τῆς οἰκίας των μεταβάλλονται εἰς τυράννους. Ποῖος γνωρίζει τί νὰ ὑποφέρῃ ἐκείνη ἡ ἀτυχὴς κυρία Τρυποφράκτου καὶ ἡ λοιπὴ οἰκογένειά του ἀπὸ τοὺς ἡρωϊσμούς του καὶ τὰς διηγήσεις του. Ἴσως, ἐνῶ ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν καταδίωξιν κανενὸς

ἐντόμου, ἢ ὁποία σπανίως ἐπεκτείνεται πέραν τῆς κορυφῆς τοῦ φράκτου, ἐπιμένει νὰ τὴν πείσῃ ὅτι κατεδίωκε τὸν Ἀετόν, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ.

Τὴν μικρότητα τοῦ σώματός του, τὸ ἀνθαδέστατον ἀνατίναγμα τῆς κεφαλῆς του καὶ τῆς οὐρᾶς του, τὸ θυμῶδες λάλημά του, τὸ νευρικὸν ράμφισμά του, τὸ ὑπερήφανον βάδισμά του μέσα εἰς τὸν φράκτην, τὴν ταπεινοσύνην του, μόλις ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ βάτα διὰ τὸν φόβον τοῦ Ἀετοῦ, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ ἀφήσῃ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἀχρησιμοποίητα. Τὸ ἔλαβε καὶ ἔκαμε τὸν μῦθον τῆς θρασύτητος.

Ὅταν ὅμως ποτὲ τὸ κράτος ἢ ἐταιρεία ἀποφασίσῃ νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας γεωργοὺς τοὺς ἐχθροὺς των καὶ τοὺς φίλους των, δίχως ἄλλο ἢ μικροσκοπιζὴ αὐτὴ ὕπαρξις θὰ καμαρώνῃ εἰς τοὺς πίνακας καὶ τὰ βιβλία ὡς ἓν ἀπὸ τὰ εὐεργετικώτερα πτηνὰ τοῦ ἀγροῦ.

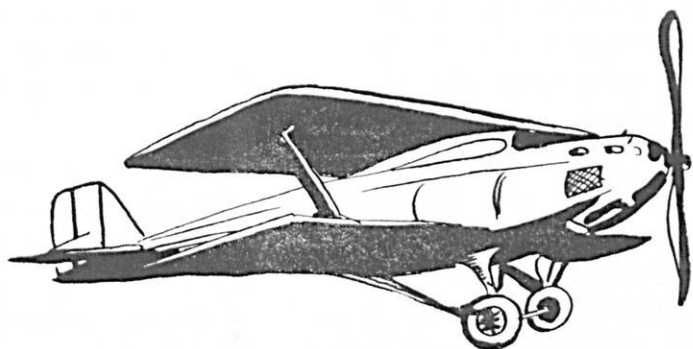
Στ. Γρανίτσας

Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι

Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Δαίδαλος. Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἐρεχθέως, ἀρχαίου βασιλέως τῆς Ἀττικῆς.

Ὁ Δαίδαλος ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τεχνίτης τῆς ἐποχῆς του. Ἐφεῦρε πολλὰ ἐργαλεῖα, ὡς τὸ σκεπάριον, τὸ τρυπάνιον, τὸν διαβήτην καὶ κατεσκεύασεν εἰς πολλὰς χώρας ἔργα θαυμαστὰ διὰ τοὺς συγχρόνους του.

Ἦτο καὶ γλύπτης, τὰ δὲ ἀγάλματά του ἦσαν
τόσον τεχνικά, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον ὅτι εἶναι
ἔμφυχα καὶ ὅτι βλέπουν καὶ βαδίζουν. Οἱ πρὸ αὐ-
τοῦ καλλιτέχναι κατεσκεύαζον τὰ ἀγάλματα μὲ κε-
κλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας προσ-
κεκολλημένας ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ σώματος. Ἀλλ'
ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν αὐτὰ μὲ ἀνοιχτοὺς τοὺς

ὀφθαλμοὺς, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ σῶμα τὰς χεῖρας
καὶ διεχώρισε τὰ σκέλη αὐτῶν.

Εἰς τὴν Κρήτην ἐβασίλευε τότε ὁ Μίνως, ὅστις
ἔμαθε τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ Δαιδάλου καὶ τὸν
προσεκάλεσεν ἐκεῖ. Ὁ Δαίδαλος προθύμως ἐδέχθη
τὴν πρόσκλησιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτίμησεν αὐτὸν με-
γάλως καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεσιν πολ-
λῶν ἔργων.

Πλὴν ἄλλων θαυμαστῶν οἰκοδομημάτων ὁ Δαί-
δαλος κατεσκεύασεν ἐν Κρήτῃ καὶ τὸν περιώνυμον
Λαβύρινθον. Ἦτο δὲ οὗτος βαθὺ καὶ σκοτεινὸν
σπήλαιον μὲ δρόμους τόσον ἐλικοειδεῖς, ὥστε ὁ
εἰσερχόμενος εἰς αὐτὸν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ
ἐξέλθῃ.

*
* *

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ διέμεινεν ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν Κρήτην, ἠθέλησε νὰ ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ὁ Μίνως δὲν ἠθέλει νὰ ἀφήσῃ τὸν καλλιτέχνην νὰ φύγῃ, διέταξε δὲ εἰς ὅλα τὰ πλοῖα τῆς νήσου νὰ μὴ παρὰλάβουν αὐτόν.

Ὁ Δαίδαλος ἐπεθύμει διαρκῶς νὰ ἐπιστρέψῃ, εἰς τὴν πατρίδα του, τὰ δὲ ἐμπόδια ἠῤῥξανον ἀκόμη περισσότερον τὴν ἐπιθυμίαν αὐτήν. Νύκτα καὶ ἡμέραν διελογίζετο πῶς νὰ φύγῃ. Τέλος προΐταν τινὰ ἀνεφώνησε μετὰ χαρᾶς.

— Εὖρον μέσον νὰ σωθῶ ! Ὁ Μίνως δύναται νὰ φυλάττῃ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ὁ ἀὴρ ὅμως μένει ἐλεύθερος ! Θὰ φύγω διὰ τοῦ ἀέρος ὡς πτηνόν !

Καὶ πράγματι εἰς ἐρημικὸν σπήλαιον, μακρὰν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασε δύο μεγάλας πτέρυγας διὰ περῶν, αἵτινα συνεκόλλησε διὰ κηροῦ. Τὰς πτέρυγας ταύτας προσήρμοσεν εἰς τὸ σῶμά του, ἐκίνησεν αὐτάς διὰ τῶν χειρῶν του καὶ κατώρθωσε νὰ πετᾷ ὡς πτηνόν.

Ἄλλ' εἰς τὴν Κρήτην εἶχε παρακολουθήσει αὐτὸν καὶ ὁ υἱὸς του Ἴκαρος. Κατεσκεύασε λοιπὸν καὶ ἕτερον ζευγὸς περυγῶν, αἵτινες προσηρμόζοντο ἀκριβῶς εἰς τὸ σῶμά του. Ἐντὸς ὀλίγων δὲ ἡμερῶν ἐδίδαξε καὶ αὐτὸν πῶς νὰ τὰς κινῇ ἐπιτηδείως.

Ἐφθασε τέλος ἡ πολυπόθητος ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ Δαίδαλος προσήρμοσε τὰς πτέρυγας εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ ἔδωκε τὰς τελευταίας συμβουλὰς.

— Παιδίον μου, Ἴκαρε, τῷ εἶπε, πρόσεχε πολύ. Τὸ ταξίδιον μας δὲν εἶναι ὅπως αἱ δοκιμαὶ τῶν προηγουμένων ἡμερῶν· εἶναι μακρυνόν, πολὺ μακρυνόν. Ἐγώ, ἐπειδὴ γνωρίζω τὸν δρόμον, θὰ προχωρῶ ἐμπρός, σὺ δὲ θὰ ἀκολουθῇς πλησίον μου.

Πρόσεχε ἰδίᾳ οὔτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ ἀνεβαίνης, μήπως ὁ ἥλιος ἀναλύσῃ τὸν κηρὸν τῶν πτερύγων σου, οὔτε πάλιν πολὺ χαμηλὰ πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ κατεβαίνης, μήπως βραχῶσιν αἱ πτέρυγές σου ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ γίνωσιν βαρύτεραι.

Ἄφου ἔδωσε τὰς ὁδηγίας ταύτας εἰς τὸν υἱόν του ὁ Δαίδαλος, ἐφόρεσε τὰς ἰδικὰς του πτέρυγας, ἔσφιξε τὸν Ἰκαρον εἰς τὴν ἀγκάλην του, τὸν ἡσπάσθη μετὰ συγκινήσεως καὶ ἔπειτα ἀνυψώθη εἰς τὸν ἀέρα. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἐπέτα ὁ υἱός του.

*
* * *

Διέσχίζον ταχέως καὶ οἱ δύο τὸν ἀέρα. Ἀφῆκαν ἤδη ὀπίσω τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Κρήτης. Ὑπὸ κάτω αὐτῶν ἐξετείνεται κατ' ἀρχὰς ἡ θάλασσα· ὁ ἄνεμος, ἰσχυρῶς πνέων ἐκ δυσμῶν, παρέσυρεν αὐτοὺς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνατολικώτερον καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται κάτωθὲν τῶν αἰ Κυκλάδες.

Ὁ κόσμος ἔμενεν ἐκθαμβος διὰ τὸ θαῦμα. Οἱ ναῦται, οἵτινες εὗρίσκοντο εἰς τὰ πλοῖα, οἱ ἄλιεῖς, οἱ γεωργοί, οἱ ποιμένες, πάντες ἴσταντο ἐκπληκτοί. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἄφρινον τὰ πλοῖα τῶν ἀκυβέρνητα εἰς τὰς πνοὰς τοῦ ἀνέμου, οὗτοι δὲ δὲν ἔστυρον τὸ δίκτυον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπήδων οἱ ἰχθύες, οἱ γεωργοὶ δὲν ἐκέντριζον τοὺς βοῦς διὰ τοῦ βουκέντρου, οἱ ποιμένες δὲν ἔπαιζον τὸν αὐλόν. Πάντες ἔστρεφον πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς κεφαλὰς καὶ μὲ ἀπλήστα βλέμματα παρατήρουν τὰ δύο παράδοξα καὶ πρωτοφανῆ ἐκεῖνα πτηνά.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Ἰκαρος ἐπέτα πλησίον τοῦ πατρός του. Ὀλίγον ὅμως κατ' ὀλίγον ἐνεθαρρύνθη ἐκ τῆς ἐλαφρότητος τῆς πτήσεως καὶ ἠθέλησε νὰ ἀνέλθῃ ὑψηλότερον.

—Τί θὰ πάθω, εἶπε κατ' ἑαυτόν. Οἱ φόβοι τοῦ πατρός μου εἶναι ἀδικοιολόγητοι. Αἱ πτέρυγές μου εἶναι στερεαί, ὁ δροσερὸς ἄνεμος μετριάζει τὴν

θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔπειτα, πόσον ὠραιότερον θὰ εἶναι τὸ θέαμα, ἐὰν ἀναβῇ κανεῖς ὑψηλότερον!

Ταῦτα σκεπτόμενος ἀπεμακρύνθη βαθμηδὸν καὶ ἤρχισε νὰ ἀνέρχεται... Ἄλλ' ἐτιμωρήθη σκληρῶς. Ἐκεῖ ὑψηλὰ ὁ κηρὸς τῶν περὺγων τοῦ ἀνέλυσεν ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, τὰ περὰ διελύθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ὁ Ἰκαρος ἤρχισε νὰ καταπίπτῃ βαρὺς ὥς μὸλυβδος.

— Πατέρα! Πατέρα! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχὴς μετὰ σπαρακτικῆς φωνῆς. Ἀλλά, πρὶν ὁ πατὴρ ἀκούσῃ, τὰ κύματα ἐκλίσαν διὰ παντὸς τὸ στόμα τοῦ καὶ ἡ θάλασσα σκληρῶς τὸν κατέπιεν.

Ὁ Δαίδαλος ἐστράφη νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν του, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν καὶ ἐφώναζεν ἔντρομος:

— Ἰκαρε, Ἰκαρε, παιδί μου Ἰκαρε, ποῦ εἶσαι;

Ἐνῷ δὲ μετ' ἀγωνίας περιέφερε τὰ βλέμματα ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος ἄνω καὶ κάτω καὶ περὶξ, διέκρινεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης περὰ φερόμενα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν κυμάτων. Τότε ἐνόησεν ὅτι ὁ ἀγαπητός του Ἰκαρος εἶχε πνιγῇ.

Συντετριμμένος ἐκ τῆς ὀδύνης κατέβη εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον νῆσον μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ κύματα ἠθέλον ἐκβράσει εἰς αὐτὴν τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Ἐπὶ ἡμέρας ἀπαρηγόρητος ἠρεῦνα ὅλας τὰς ἀκτὰς. Τέλος ἀνεῦρε τὸ πτώμα τοῦ Ἰάρου ἐρριμένον ἔξω ἐπὶ τῆς ἁμμου. Θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος ἔθαψε τότε εἰς τὴν νῆσον τὸ προσφιλές του τέκνον. Καὶ τὸ μὲν πέλαγος, ὅπου ἐπνίγη ὁ Ἰκαρος ὠνομάσθη Ἰκάριον, ἡ δὲ νῆσος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτάφη Ἰκαρία.

Ἀριστ. Π. Κουρτίδης

Ἡ τελευταία ἡμέρα τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων

Πανηγυριζωτάτη ἦτο ἡ πέμπτη καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἐορτῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπενέμεοντο τὰ ἄθλα.

Ὅπισθεν τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς, πλησίον τοῦ βωμοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῶν Ὁρῶν καὶ ἑτέρου βωμοῦ τῶν καλλιστεφάνων Νυμφῶν, ἐπὶ αἰῶνας διετηρεῖτο μετ' εὐλαβείας καὶ προσφυλάξεως εἰς κότινος. Παῖς ἀμφιθαλῆς (τοῦ ὁποίου δηλαδὴ ἔζων ἀμφότεροι οἱ γονεῖς) ἐκοπτεν ἐκ τοῦ κοτίνου τούτου διὰ χρυσοῦ δρεπάνου δέκα ἐπτὰ κλάδους μικροῦς (θαλλούς). ἕκαστος δὲ ἐκ τούτων ἐδένετο διὰ ταινιῶν καὶ ἐσχηματίζοντο οὕτω δέκα ἐπτὰ στέφανοι, ἰσάριθμοι πρὸς τὰ δέκα ἐπτὰ ἀγωνίσματα, τῶν ὁποίων ἦσαν βραβεῖα.

Οἱ στέφανοι οὗτοι ἐτοποθετοῦντο πρὸ τῶν ἐλλανοδικῶν παλαιότατα μὲν ἐπὶ ἐπιγάλκου τρίποδος, ἀλλ' ἔπειτα ἐπὶ μιᾷ πολυτελεστάτης καὶ καλλιτεχνιζωτάτης τραπέζης, τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάσει ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ὁ μαθητὴς τοῦ Φειδίου Κολώτης, ἐφυλάσσετο δὲ ἡ τράπεζα ἐντὸς τοῦ Ἡραίου.

Κατὰ τὴν τελευταίαν λοιπὸν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν, ἴσως στεφανωμένον, ἐγέμιζε τὸ στάδιον, οἱ ἐλλανοδίκαι κατελάμβανον τὰς θέσεις των, ἐνῶ ὁ κῆρυξ κατὰ σειρὰν ἀνεκήρυττεν μὲ στεντορείαν φωνὴν ἐνώπιον τῶν Πανελλήνων τὸ ὄνομα τῶν νικητῶν καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς πατρίδος των.

Ὁ ὀλυμπιονίκης, κρατῶν τὸν κλάδον τοῦ φοίνικος, προσήρχετο πρὸ τῶν ἑλληνοδικῶν, εἷς δ' ἐκ τούτων τὸν ἐστεφάνωνε δι' ἑνὸς στεφάνου κοτίνου, ἐνθ' τῶν θεατῶν τὸ πλῆθος μὲ ὑπέρτατον ἐνθουσιασμὸν μυριόστομον ἐπευφήμει καὶ ἔρριπτεν πρὸς τὸν εὐδαίμονα νικητὴν παρορχόμενον μῆλα καὶ ῥόδα, φύλλα καὶ ἄνθη διάφορα καὶ τοὺς πῖλους καὶ τοὺς χιτωνίσκους καὶ τὰς ζώνας καὶ ὅτι εἶχεν ἕκαστος ἢ ἐνόμιζεν ἄξιον νὰ προσθέσῃ εἰς τὸν στέφανον τοῦ κοτίνου.

Φαίνεται δὲ ὅτι ἔδιδον ἐνίοτε καὶ χρήματα εἰς τοὺς νικητὰς καὶ ὅτι ἐπετρέπετο μάλιστα νὰ περιέρχωνται οὗτοι τὸ στάδιον καὶ νὰ δέχωνται τὰ προσφερόμενα. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο σύνηθες εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κυρίως καὶ βεβαίως δὲν ἐγένετο κατὰ τοὺς καλοὺς χρόνους τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Τότε τὸ ὄνειρον παντὸς εὐρώστου καὶ ἡσκημένου ἀγωνιστοῦ ἦτο νὰ λάβῃ τὸν στέφανον, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸ ὄνομά του ἀνακηρυττόμενον.

*
* *

Ἰσόθεοι καὶ υἱοὶ θεῶν ἐνομίζοντο οἱ νικηταὶ τῶν ἀγώνων, ἐθαυμάζοντο δὲ ἀκόμη περισσότερον ἂν κατήγοντο ἀπὸ οἰκογένειαν, ἢ ὁποία παρήγαγε καὶ ἄλλους ὀλυμπιονίκας. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἡ πατρίς τῶν τόσον, ὥστε πολλαὶ πόλεις παραγνωρίζουσai βεβαίως ἐντελῶς τὴν σημασίαν τῶν ἀγώνων, ἐπλήρωνον ἀδρά, διὰ νὰ δεχθῇ ξένος τις ὀλυμπιονίκης νὰ πολιτογραφηθῇ καὶ νὰ ἀνακηρυχθῇ ὡς πολίτης αὐτῶν. Καὶ ἐτιμᾶτο μὲν μέγας οὗτος ὑπὸ τῆς νέας, τῆς θετῆς, πατρίδος, κατεδιώκετο ὁμως καὶ ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τῆς γενεθλίου.

Ἐκαυχῶντο δὲ οἱ Ἥλαιοι ὅτι ἀπένεμον τὴν νίκην καὶ τὸν κότινον μετὰ δικαιοσύνης. Τὴν ἀρετὴν δὲ ταύτην ἀνεγνώρισε καὶ ὁ ἐχθρὸς των, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἄγρις, ὅταν πρὸς κατηγορίαν των εἶπεν, ὅτι ἀληθῶς οἱ Ἥλαιοι ἦσαν δίκαιοι, ἀλλὰ μίαν μόνην ἡμέραν, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς στέψεως τῶν ὀλυμπιονικῶν.

Ἄν τις ὁμως ἐφρόνει ὅτι ἀδίκως ἔκρινον οἱ ἑλλανοδίκαι, ἡδύνατο νὰ τοὺς καταγγείλῃ εἰς τὴν βουλὴν τῶν Ἥλείων, ἢ ὁποία τοὺς ἐτιμῶρει, ἂν κατηγοροῦντο εὐλόγως. Ἄλλ' ἡ γενομένη κρίσις ἐθεωρεῖτο ἀνέκκλητος, διὸ καὶ δὲν ἀφηρεῖτο ὁ στέφανος ἀπὸ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνακηρυχθῆ νικητὴς ἐνώπιον πάντων τῶν Ἑλλήνων.

* * *

Μετὰ τὴν στέφιν των οἱ νικηταὶ ἐτέλουν ἐντὸς τῆς Ἄλτεως θυσίας εὐχαριστηρίους, τὰς ὁποίας εἶχον τάξει εἰς τοὺς θεοὺς, ὅταν εἶχον προσευχηθῇ πρὸ τῶν ἀγώνων. Μετ' αὐτὰς ἐπηκολούθει πομπή, εἰδὸς τι διαδηλώσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν φίλων καὶ συμπολιτῶν των οἱ νικηταὶ ἀνευφημοῦντο καὶ ἐξυμνοῦντο δι' ἁσμάτων.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐκαλοῦντο οἱ ὀλυμπιονίκαι εἰς μέγα γεῦμα ὑπὸ τῶν Ἥλείων εἰς τὸ ἐσπιατόριον, τὸ ὁποῖον ἦτο αἴθουσα τοῦ πρυτανείου.

Τὴν δὲ ἐσπέραν ὑπὸ τὴν σελήνοφώτιστον νύκτα εἰς τὸ ὑπαιθρον ἢ εἰς τὰς σκηνὰς διήρχοντο παννυχίδα συμποσιάζοντες μετὰ τῶν φίλων, τοὺς ὁποίους ἐκάλουν εἰς δεῖπνον. Ἐφαλλὸν δὲ ὑπὸ συνοδείαν

αὐλοῦ ἄσματα χορικὰ καὶ ἐπινίκια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ἧτο πολὺ σύνηδες καὶ ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις :

« Τήρελλα καλλίνικε, χεῖρ' ἄναξ, Ἡράκλεις », ἧτο δὲ ποίημα τοῦ Ἀρχιλόχου. Ἡδύναντο ὅμως νὰ ἔχουν καὶ ἐξεπότηδες συντεθημένα ποιήματα, διότι εἰς τοὺς ἀγῶνας παρίσταντο πάντοτε καὶ ποιηταί, καθὼς ὁ Πίνδαρος, ὁ ὁποῖος ἧτο γνωστότατος ὑμνητὴς τῶν νικητῶν τῶν ἀγῶνων.

Πολλοὶ πλούσιοι ὀλυμπιονίκαι ἐκάλουν εἰς γεύματα ὄχι μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ἄλλο πλῆθος. Ὁ Ἀλκιβιάδης μάλιστα, ὅταν ἠγωνίσθη διὰ τῶν ἑπτὰ ἀρμάτων, ἐκάλεσε πάντας τοὺς πανηγυριστάς μὴδὲ τῶν ξύων των ἐξαιρεθέντων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδόθη χόρτον. Ἀλλὰ μέγα μέρος τῆς πρὸς τοῦτο δαπάνης ἔδωκαν ἡ Λέσβος, ἡ Χίος καὶ ἡ Ἐφεσος, κολακεύουσai τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν ἐπιφανῆ Ἀθηναῖον πολιτικόν.

*
* *

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἢ κατὰ τὰς ἐπομένας ἐτέλουν θυσίας καὶ οἱ θεωροί, οἱ ἀντιπρόσωποι δηλαδὴ τῶν διαφόρων πόλεων.

Ἄλλ' ὅμως ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς στέψεως τῶν νικητῶν τὸ πλῆθος ἐξεκίνει, ὁ περὶ τὴν Ἀλτιν χῶρος ἀπηλλάσσεται κατὰ μικρὸν ἀπὸ τὰς σκηνάς καὶ ἀπὸ τὴν πολυανθρωπίαν, παρέμενον δὲ ὅσοι δὲν εὗρισκον πρόχειρα τὰ μέσα τοῦ ταξιδίου, ὅσοι ἤθελον νὰ ἐξετάσουν καὶ νὰ γνωρίσουν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ἐξηγητῶν τὰ ἀξιοθέατα καὶ ἀξιοσπούδαστα τοῦ τόπου πράγματα καὶ ὅσοι εἶχον ἐπίσημόν τινα ἀποστολήν.

Οἱ ἡττηθέντες ἀγωνισταὶ λυπημένοι ἀνεχώρουν

δι' ἀποκέντρων ὁδῶν καὶ διὰ νυκτὸς μετέβαινον εἰς τὴν πατρίδα, ἀποφεύγοντες τὴν συνάντησιν τῶν γνωρίμων, τῶν ὁποίων τὰς ἐλπίδας διέψευσαν, ἐνῶ οἱ νικηταί, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν φίλων καὶ τῶν συμπολιτῶν, ἐγίνοντο πανηγυρικῶς δεκτοὶ εἰς τὴν πατρίδα.

Μέρος τῶν τειχῶν κατεδαφίζετο ἐνίοτε εἰς ἔνδειξιν ὅτι ἡ πόλις ἢ ἔχουσα τοιούτους πολίτας δὲν ἔχει ἀνάγκην τειχῶν. Διὰ τοῦ ἀνοίγματος δὲ τούτου εἰσήρχετο ὁ Ὀλυμπιονίκης φορῶν πορφύραν, ἐποχούμενος ἐπὶ ἄρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων. Παρακολουθούμενος δὲ ὑπὸ ἐτέρων ἄρμάτων καὶ ὑπὸ σύμπαντος σχεδὸν τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, μετέβαιnen εἰς τοῦ πολιούχου θεοῦ ἢ ἡρώος τὸν ναὸν ἢ ἡρώον καὶ προσέφερεν εὐχαριστήριον θυσίαν. Ἐκεῖθεν μετέβαιnen εἰς τὸ δεῖπνον, τὸ ὁποῖον προσέφερε πρὸς τιμὴν τοῦ ἢ πόλις ἢ ὁ δῆμος.

Κατὰ τὴν ἐστίασιν ταύτην ἐψάλλετο ἐπινίκιος ὕμνος τοῦ νικητοῦ, τοιοῦτοι δὲ εἶναι τοῦ ἐπιφανεστάτου ποιητοῦ Πινδάρου οἱ σωθέντες ὕμνοι εἰς Ὀλυμπιονίκας.

* *
*

Πλὴν τούτων ὁμῶς τῶν τιμῶν οἱ Ὀλυμπιονῖκαι ἐλάμβανον καὶ ἄλλας, ὥς δημοσίαν σίτισιν διαρκῇ εἰς τὸ πρυτανεῖον τῆς πατρίδος των, ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τινος ὑποχρεώσεως, αἱ ὁποῖαι ἐβάρυνον ἐν γένει τοὺς πολίτας, δωρεὰν πρώτην θέσιν εἰς τοὺς ἀγῶνας, τὰς ἐορτὰς καὶ τὰ θέατρα, καὶ ἐνίοτε καὶ χρηματικὰς ἀμοιβάς.

Εἰς τὴν Σπάρτην εἶχον οἱ Ὀλυμπιονῖκαι τὴν

τιμὴν νὰ μάχωνται πλησίον τοῦ βασιλέως ὡς ὑποπισταί του.

Σπουδαιότερα ὅμως τιμὴ ἦτο ὅτι ἐπετρέπετο εἰς τὸν ὀλυμπιονίκην νὰ στήσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀδριάντα, ὑποδηλοῦντα τὸν ἀγῶνα εἰς τὸν ὁποῖον ἐνίκησεν.

Ἄντ. Κεραμόπουλος

Οἱ ἑλλανοδίκαι

Τὰ χεῖλη των ἀγέλαστα, βασιὰ τὰ μέτωπά των,
μέσα σιὰ βάρη τοῦ μυαλοῦ κοῦβουν τὴ δίκαια κοίτη.
Χιλιάδες μάτια ὀλόγυρα μὲ ζήλια τοὺς κοιτάζουν
μ' αὐτοὶ κανένα δὲν θεωροῦν, μηδὲ τὸ μάτι στρέφουν,
γιατὶ ἡ πορφύρα, ποὺ φοροῦν, δείχνει βαρὺ τὸν ὄγκο
καὶ θέλουν νῆσαι καθαροὶ ἢ ἐλεύθεροι ψυχὴ των.

Ὁ στέφανος τῆς νίκης

Βλέπω τὸν κήρυκα γοργὰ καὶ ὀλόγυρα νὰ τρέχῃ
καὶ ἀκούω νὰ κραῖζῃ τ' ὄνομα, καθὼς καὶ τὴν πατρίδα,
τοῦ νικητῆ, ποὺ νίκησε καὶ σ' ὅλα βγήκε πρῶτος.
Καὶ βλέπω τὸν ὁμορφοῦ καὶ τ' αἶσι παλληκάρι
νὰ ξεκινᾷ ἀπ' τὸ σωρὸ καὶ ἀγάλλει νὰ πηγαίνει
καὶ ν' ἀκουμπᾷ σιὰ γόνατα τ' ἀριστεροῦ του χέρι,
καμαρωτός, περήφανος πρὸς τὸ χρυσὸ τραπέζι,
ποὺ ἀπυθωμένα ἀπλώνονται τὰ λώφυλλα στεφάνια.
Χαρὰ σιτὸν γέρο τὸ γοιό, ποὺ τὸν θεωρεῖ ἀπὸ πέτρα,
χαρὰ σιτὴ μάνα μακρὰ, ποὺ κατερεῖ μὲ πόθο...
Χαρὰ σιτὴ δοξασιμένη του καὶ ξακουστὴ πατρίδα,
ὅπου γεννᾷ τέτοια παιδιὰ καὶ τέτοια παλληκάρια!

Ἰωάν. Πολέμης

Ἡ Σπαρτιαῖτις Χειλωνίς

Ἐβασίλευέ ποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην ὁ Λεωνίδας, ὁμώνυμος τοῦ ἐνδόξου ἥρωος τῶν Θερμοπυλῶν, ὁ ὁποῖος εἶχε θυγατέρα ὀνομαζομένην Χειλωνίδα. Ταύτην ἐνύμφευσε μὲ τὸν Κλεόμβροτον, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἐπίσης ἐκ γένους βασιλικοῦ.

Ὁ Κλεόμβροτος ὅμως, ἐπειδὴ ἦτο δοξομανής, ἐνήργησεν ὥστε νὰ στερηθῇ ὁ Λεωνίδας τοῦ βασιλικοῦ του ἀξιώματος καὶ ἀντ' ἐκείνου νὰ ἀναβῇ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Σπάρτης.

Ὁ Λεωνίδας, φοβηθεὶς τὴν καταδρομὴν τῶν ἐχθρῶν του, κατέφυγεν ἱκέτης εἰς τὸν ἐν Σπάρτῃ ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς.

Ἡ Χειλωνίς τόσον συνεκινήθη ἐκ τῆς δυστυχίας τοῦ γέροντος πατρὸς της, ὥστε ἀπεφάσισεν ἀμέσως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν βασιλέα σύζυγόν της καὶ ὅλας τὰς βασιλικὰς τιμὰς. Πενθηφοροῦσα λοιπὸν καὶ μὲ λυμένην κόμην ἔτρεξεν εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸν δυστυχοῦντα πατέρα της.

Ὅτε δὲ ὁ Λεωνίδας μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ ναοῦ μακρὰν τῆς Σπάρτης ἢ θυγάτηρ του προθύμως τὸν ἠκολούθησεν εἰς τὴν ἐξορίαν, προτιμήσασα νὰ συμμερισθῇ τὴν δυστυχίαν τοῦ ἐξορίστου πατρὸς της, παρὰ τὴν δόξαν τοῦ βασιλέως συζύγου της.

Μετά τινα καιρὸν οἱ φίλοι τοῦ ἐξορίστου Λεωνίδου κατώρθωσαν νὰ ἀνακηρύξουν αὐτὸν πάλιν βασιλέα τῆς Σπάρτης.

Ὅτε δὲ οὗτος καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐπανῆλθον εἰς τὴν Σπάρτην, ὁ Κλεόμβροτος κατέφυγεν ἱκέτης εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος.

Ὁ βασιλεὺς Λεωνίδας, λαβὼν τότε στρατιώτας, διηυθύνθη πρὸς τὸν ναόν, ἵνα τιμωρήσῃ τὸν ἐπίβουλον γαμβρόν του Κλεόμβροτον.

Ἀλλὰ ποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς τοῦ Λεωνίδου καὶ ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτε, εἰσελθόντες εἰς τὸν ναόν, εὗρον ἐκεῖ τὴν Χειλωνίδα πενθηφοροῦσαν πάλιν καὶ κλαίουσαν, ἐναγκαλιζομένην τὸν ἰκέτην σύζυγόν της καὶ πλησίον της ἔχουσα τὰ δύο ἄθῳα τέκνα της! Μὴ ἀρκεσθεῖσα δὲ εἰς αὐτὸ ἡ Χειλωνίς ἤρχισε νὰ παρακαλῇ θερμῶς τὸν βασιλέα πατέρα της ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ δυστυχοῦς συζύγου της.

Ἄπαντες συνεκινήθησαν καὶ ἐδάκρυσαν διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς Χειλωνίδος.

Ὁ πατὴρ αὐτῆς Λεωνίδας συγκινηθεὶς δὲν ἐθανάτωσε τὸν Κλεόμβροτον, διέταξεν ὅμως αὐτὸν νὰ φύγῃ ἀμέσως μακρὰν τῆς Σπάρτης, προσεκάλεσε δὲ τὴν θυγατέρα του νὰ συμμερισθῇ μετ' αὐτοῦ τὰς τιμὰς τοῦ θρόνου. Ἀλλ' ἡ Χειλωνίς, προτιμήσασα καὶ πάλιν νὰ συμμερισθῇ τὴν δυστυχίαν τοῦ συζύγου της παρὰ τὴν δόξαν τοῦ πατρός της, ἔθεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Κλεομβρότου τὸ ἐν τῶν τέκνων της, λαβοῦσα δὲ καὶ αὐτὴ εἰς τὰς ἰδικὰς της τὸ ἄλλο μὲ βῆμα σταθερὸν ἠκολούθησε τὸν σύζυγόν της εἰς τὴν ἔξορίαν.

Λέων Μελάς

Ἄλωνάρης

Αἱ θυμωνίαι τοῦ θερισμοῦ ὑψώνονται ὀλόχρου-
σοι γύρω γύρω ὡς πύργοι, εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο
ὄροπέδιον, πύργοι πάγκαρποι σίτου καὶ χοιθῆς,
ἔτοιμοι πρὸς ἀλώνισμα, τὸν μῆνα τοῦτον τοῦ ἀλώ-
νισματος, τὸν μῆνα τὸν Ἄλωνάρεν ἐπάνω εἰς τὸ
ὑψηλὸν ἐκεῖνο ὄροπέδιον θαρρεῖς μετόχησε τὸ χω-
ρίον· κάθε χωρικὸς μὲ τὴν θυμωνίαν του, παρὰ
τὴν ὁποῖαν ὅλον τὸν μῆνα διαιτᾷται, παρ' αὐτὴν
δειπνῶν καὶ παρ' αὐτὴν κοιμώμενος.

Αἱ ἄλωνες ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λάμπουν σαρωμένοι,
κυκλωτερεῖς, ἔτοιμοι νὰ ὑποδεχθῶν τὰ δεμάτια τῶν
σπαρτῶν, μὲ τὴν αὐγὴν, νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἀλώνισμα.

Καὶ μία παμμεγίστη, πέραν ἐκεῖ εἰς τὴν ἐσχα-
τιάν, τοῦ Γέρο Δήμου, τοῦ πρωτογεωργοῦ καὶ πρω-
τοκτηματίου, μεγάλη, πλακόστρωτος, μὲ τὴν αὐγὴν,
πρῶτ' πρῶτ' ἤρχισε τὸ ἀλώνισμα πρώτη αὐτή. Τέσ-
σαρες πυρόξανθοι ἵπποι πηδοῦν ἐπὶ τῶν δεμάτων
διαλύοντες καὶ συντρίβοντες αὐτά, ἀλωνίζοντες.

Καὶ ὁ Γέρο-Δῆμος, κοντὸς καὶ παχύς, ὁ πρω-
τοκτηματίας καὶ πρωτογεωργός, μαστίζων ὀπιθὲν
ὠθεῖ τοὺς ἵππους εἰς τοὺς ἀτελευτήτους κύκλους
τῶν, μέσα εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο πετράλωνον, κινῶν
τὸν ζῆλον πάντων.

— ᾤΑ! ᾤΑ!

Ἡ φωνὴ τοῦ Γέρο-Δήμου πρώτη πρώτη ἀκούε-
ται ὀπισθεν τῶν τεσσάρων ἵππων, ἐξεγείρουσα τοὺς
γεωργοὺς ἐπάνω εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο ὄροπέδιον,
κοιμώμενους ὅλους ἀκόμη παρὰ τὰς θυμωνίας τῶν.

Ἡ κρὰ Δήμαινα μὲ ἐν σάρωθρον ἀγροτικὸν
ἀπὸ ἀγκαθωτὴν στοιβὴν σαρώνει τὰ στάχυα, τὰ

διεσχορπισμένα, οἰκονόμος εἰς τὰς ἐσοδείας, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἐνδυμασίας τῆς πάντοτε. Σαρώνει καὶ συνάμα μὲ τὸ ἀγκαθωτὸν σάρωθρον διώκει τὸ εἰσορμῶν κοπάδιον τῶν χηνῶν, αἱ ὁποῖαι μὲ τοὺς λαιμούς των τεντωμένους, κινουμένους ὡς ὄφεις, καταπίνουσι ὅλοζλήρους τοὺς διεσχορπισμένους στάχους.

*
* *

Μετ' ὀλίγον ὅλαι αἱ ἄλωνες ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν. Ὅλον τὸ ὄροπέδιον ἀντηγεῖ ἀπὸ τὰς ζωηρὰς τῶν γεωργῶν ἀνακραυγὰς, οἱ ὁποῖοι μαστίξουν τοὺς ἵππους των ἀλωνίζοντες τὰ σιτηρὰ των.

— ᾤΑ! ᾤΑ!

Ἀλλὰ πρῶτος εἰς ὅλα ὁ Γέρο-Λῆμος, ὁ πρωτογεωργός, πρῶτος εἰς τὸ ἀλώνισμα καὶ πρῶτος εἰς τὴν φωνήν. Αὐτὸς ἐξέχει εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο ὄροπέδιον.

Κοντὸς καὶ παχύς, μὲ ἐν πλατύγυρον σκιαδίον, κατακόκκινος, μὲ τὸν χιτῶνα τὸν γεράνιον, μὲ ἀνοικτὰ τὰ στήθη, χωμένος μέσα εἰς τὰ συντριβόμενα δέματα τῶν ἀσταχῶν μέχρι τῶν γονάτων, παραπατῶν καὶ πίπτων καὶ ἐγειρόμενος, μόλις ἡμπορεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς περωτοὺς ἵππους του, τοὺς ὁποίους ὁμως καταφθάνει βαρεῖα καὶ μακρὰ μᾶστιξ, καὶ ἐρεθίζει αὐστηρὰ ἢ φωνή του.

— Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ, παιδί μου, ἀκούεται παρέκει γραῖα τρέμουσα, ἥτις βοηθεῖ τὸν υἱὸν τῆς, ὅστις ἀλωνίσας τὴν μικρὰν του θημωνίαν σωρεύει ἤδη εἰς σωρὸν ὑψηλὸν τὸ ἀλώνισμα. Καὶ δὲν βλέπει τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ φάγῃ μετ' ὀλίγον φρέσκον ἄρτον ἀπὸ ἐφετεινὸν σῖτον, ἄρτον μὲ

τὸν ἰδρωτα τοῦ υἱοῦ τῆς ποτισμένον, ἄρτον μὲ τὰς μητρικὰς τῆς εὐλογίας ἐψημένον, τὸν ἄρτον, διὰ τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Θεός: «ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγεῖν τὸν ἄρτον σου».

—Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ, νιέ μου.

* *
*

Ὑψώθη ὁ ἥλιος ἕως δύο βουκέντρας εἰς τὸν ὀρίζοντα τοῦ Ἀλωναριοῦ. Καὶ ἰδοὺ αἴφνης ἤρχισε νὰ φυσᾷ τὸ γλυκὸν ἀεράκι, τὸ ὁποῖον τόσον ζωογονεῖ τὰς καρδίας τῶν γεωργῶν, ὅσον δροσίζει τὰ στήθη των... Αἱ κορυφαὶ τῆς πεύκης τῆς εὐόδους ἐσχίσθησαν εἰς χαιρετισμὸν πρῶται πρῶται :

*Χαίρεται ὁ πεῦκος, χαίρεται,
χαίρεται τὸν ἀέρα...*

Ὁ ἥλιος ὑψοῦται εἰς τὸ κατακόρυφον.

Καὶ ὁ ξέφυρος ὁλονὲν δυναμούμενος διασκελίζει τὰ βουνὰ καὶ γλυκὺ ἀκούεται τῶν πεύκων τὸ μινύρισμα δροσίζον τὰς ψυχὰς τῶν γεωργῶν.

Ἐβράδυσεν.

Ὁ Γέρο Δῆμος ἐξέξευρε τοὺς ἵππους τοῦ τοὺς τέσσαρας, οἵτινες ἐλευθεροὶ, λυμένοι, ἀναπαύονται ἀπὸ τὸ κυκλινὸν ἀλώνισμα, τρώγοντες ἡρέμα νεοπατημένην καλάμην, ἐνῶ ὁ Γέρο Δῆμος ἐπανακουμβήσας παρὰ τὴν ἐναπομείνασαν ἀκόμη θημωνίαν του, ἀναμένει τὸ δεῖπνον, τὸ ὁποῖον παρασχευάζει ἢ κυρὰ Δήμαινα ἐκεῖ πλησίον.

Ἄλ. Μωραϊτίδης

ΣΤ' ἁλώνια

Στ' ἁλώνια, καλοσάφωτα καὶ ξεχορτιασμένα,
 δὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημονιῆς ξανθόμαλλες πλεξίδες.
 Τὰ σιάφρα τρέβει καὶ μασσᾷ περυνῶντας ἢ ροκάνα,
 πλατάνι τὸ σιαγόνι της, τὰ δόντια της στουρνάφια.
 Τὰ βώδια σέρονουν τὸ θεοῖδ' ξευγαρωτὰ δεμένα
 καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βώδια κυβερινῶντας,
 ὥραϊα ἁρματοδορόμισσα λαμπαδωτὴ στημένη.
 Στὰ χεῖλῃ της ὁ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
 σιὰ χέρια της ἀπόνειο καλάμι εἶν' ἢ βουκέντρο.

—

Ὁ ροικοκύρης τ' ἁλωνιοῦ μὲ τὸ κρασί σιὸ γόνα
 κεραῖ τοὺς ξένους, ποὺ περνοῦν καὶ κραῖει τοὺς γειτόνους.
 Κι' ἕνας λυράρης, παίζοντας τυφλὸς τυφλὰ τὴ λύρα,
 μοιράζει εὐχὲς γὰ τὴ σοδειὰ κάθε φορὰ ποὺ πίνει.
 Κι' ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τὶς νύκτες μὲ τ' ἀπόγειο·
 σύννεφο ἀπ' τὰ ξυλόφτιαρα σιὰ οὐράνια ἀναπειῶντας,
 τ' ἄχρσο φεύγ' ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
 γύρω σιὸ φῶς τῶν φαναριῶν χρυσῇ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.

—

Σωρὸς σιτάρι ἂν καρτερῇ τοῦ μετρητὴ τὰ χέρια,
 πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
 τὰ πόδια μὲ τὸ πήδημα, μὲ τὴ ματιὰ τὰ μάτια·
 Φτεροὶ τοῦ ριοῦ τὸ πήδημα, σοφὴ ἢ ματιὰ τοῦ γέρον.
 Ἄβρεχτη κι' ἄκαρη σοδειὰ σηκώνεται ἀπ' τ' ἁλώνι,
 λίβας δὲν τὴν καιράλισε κι' ἢ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
 χροιάφια τροφοδότισσα γεμίζει τὶς κονβέλες.

Γ. Δροσίνης

Ἡ ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλήμ

Τὰ τρόφιμα εἶχον πρὸ πολλοῦ ἐκλείψει καὶ οἱ πολιορκούμενοι ἐταλαιπωροῦντο καὶ κατετρώχοντο ὑπὸ τῆς πείνης. Ἄλλοι μὲν ἐδραπέτευον ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ νὰ σωθοῦν, ἄλλοι δὲ ἐξήρχοντο καὶ ἔκλεπτον τὰ τρόφιμα τῶν ἐχθρῶν.

Ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς Τίτος, βαρέως φέρων τὴν ἐπιμονὴν καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν πολιορκουμένων, διέταξε νὰ φονεύωνται ὅλοι, ὅσοι ἤθελον συλληφθῇ. Διὰ τοῦτο ἐλκεινότατον θέαμα ἦτο διὰ τοὺς πολιορκουμένους, νὰ βλέπουν καθ' ἐκάστην πενταχοσίους περίπου ὁμοφύλους τῶν νὰ ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ τεῖχη διὰ νὰ συλλέξουν ὀλίγα χόρτα καὶ ἐκεῖ νὰ συλλαμβάνωνται καὶ νὰ θανατώνωνται. Ἡ πείνα ἔκαμινεν αὐτοὺς νὰ ἀδιαφοροῦν πρὸς τὸν θάνατον.

Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως τὰ θαύματα ἠριθμοῦντο ὁσημέραι κατὰ χιλιάδας. Ἐὰν ἐγεννᾶτο καὶ μικρὰ ὑπόνοια, ὅτι εἰς οἰκίαν τινὰ ὑπάρχουν κεκρυμμένα τρόφιμα, ἡ οἰκία ἐκεῖνη ἐπολιορκεῖτο καὶ καταλαμβάνετο. Οἱ ἐπιστήθιοι φίλοι μετεβάλλοντο ἀμέσως εἰς ἀμειλίκτους ἐχθροὺς· ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπεριπάτουν εἰς τὸν δρόμον κλονιζόμενοι καὶ ἡμιθανεῖς ἐκ τῆς πείνης, μετεβάλλοντο εἰς λυσσαλέους κύνας.

Διὰ νὰ λάβετε μίαν ιδέαν τῆς μεγάλης φθορᾶς, τὴν ὁποίαν ἐπροκάλεσεν ἡ πείνα εἰς τὸν λαὸν τῆς ἀγίας, ἀλλ' ἀτυχοῦς πόλεως, ἀναφέρω ἓνα ἀριθμὸν ἀπίστευτον μὲν, ἀλλ' ἀληθῆ. Κατὰ Ἰούνιον μῆνα μόνον ἀπέθανον ἐκ τῆς πείνης ἐντὸς τῶν τειχῶν ἑκα-

τὸν δέκα πέντε χιλιάδες ὀκτακόσιοι ὀγδοῖκοντα ἄνθρωποι.

Ἐν τούτοις τὸ πείσμα καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκουμένων οὐδὲν ὀλίγον μειοῦται καὶ ἡ πεποίθησις εἰς τὴν ἐξ ὕψους σωτηρίαν διατηρεῖται ἀκμαία καὶ ζωηρά.

*
* *

Καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν δὲν εἶναι μικρότερα. Ὁ διευθύνων τὴν πολιορκίαν στρατηγὸς Τίτος συγκεντρῶσας ὅλην τὴν δύναμιν κατὰ τῆς ἀκροπόλεως, ὕψωσε τέσσαρα πολιορκητικὰ προχώματα.

Οἱ στρατιῶται ἐπέρχονται μετὰ λύσσης κατὰ τῶν τειχῶν καὶ ἀποκρούονται μὲ μεγάλας ἀπωλείας. Τέλος ὅμως κατορθώνουν καὶ ἀνοίγουν ῥήγμα εἰς τὸ τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως.

Διὰ τοῦ ῥήγματος τούτου εἰσπηδῶσιν ἀμέσως οἱ πολιορκηταί, ἀλλ' αἰφνης ἀνακαλύπτουν ὅτι ἔσωθεν τοῦ διαρρηχθέντος ἐκείνου τείχους ὑπῆρχεν ἕτερον νέον. Μετὰ πολλὰς δὲ καὶ ἀλλεπαλλήλους ἐφόδους κατορθώνουν τέλος οἱ Ῥωμαῖοι νὰ καταλάβουν τὴν ἀκρόπολιν.

Τότε ἀρχίζει μεταξὺ ἀκροπόλεως καὶ ναοῦ φοβιζώτατος τῶν Ἰουδαίων πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀγών. Ἀπαυδῆσαντες ὅμως καὶ οἱ δύο ὑπεχώρησαν οἱ μὲν Ῥωμαῖοι εἰς τὴν ἀκρόπολιν, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν ναόν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν φοβεράν ταύτην στιγμὴν τοῦ κινδύνου ἡ πεισματώδης ἐπιμονὴ τῶν πολιορκουμένων ἔχει κάτι τι τὸ ἀληθῶς ὑπεράνθρωπον. Εἰς

μάτην ὁ Τίτος προτείνει εἰς αὐτοὺς συμβιβασμόν. Ὅσον μεγαλύτερος γίνεται ὁ κίνδυνος, τόσον περισσότερον προβάλλεται ἐπίμονος καὶ ἀπόλυτος ἡ ἄρνησίς των.

Ἡ Ἱερουσαλήμ, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐμάχοντο, ἦτο πρὸ πολλοῦ σωρὸς ἐρειπίων καὶ τέφρας. Ἀλλὰ τὰ ἐρείπια ταῦτα δὲν ἦσαν λόγος πρὸς ἀπελπισίαν καὶ παράδοσιν.

*
* *

Κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ ὁ ναὸς περιεζώθη. Ὀλόκληρον τὸ ἔξω ἱερόν ἦτο πλέον εἰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων. Οἱ ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὅμως ἀποκεκλειμένοι ἀνθίστανται ἀνδρείως.

Ἐπὶ ἑξ ἡμέρας οὐδὲν κατορθώνουν οἱ πολιορκηταὶ καὶ τοῦτο αὐξάνει τὴν μανίαν αὐτῶν. Ἄλλοι ἐπεχείρησαν νὰ κρημνίσουν τὴν βαρείαν πύλην, ἀλλὰ ματαίως. Ἄλλοι ἀποπειρῶνται διὰ κλιμάκων νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὰς στέγας τῶν στοῶν, ἀλλ' ἀποκρούονται κατὰ κράτος.

Τότε ὁ Τίτος διατάσσει νὰ θέσουν πῦρ εἰς τὴν πύλην καὶ ὁ ἐμπρησμός πράγματι κατορθοῦται. Τὸ πῦρ μεταδίδεται εἰς τὰς παρακειμένας στοάς, αἵτινες κατακαίονται.

Ὁ Τίτος παραγγέλει νὰ σβέσουν τὸ πῦρ καί, ἀφοῦ παραμερίσουν τὰ ἐρείπια, νὰ ἀνοίξουν δρόμον διὰ μέσου αὐτῶν. Τὴν στιγμὴν ταύτην στίφος Ἑβραίων ἐξέρχεται αἰφνιδίως ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῦ ναοῦ καὶ ἐπιτίθεται μανιωδῶς κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Ἐπαισματοῦται πεισματώδης καὶ φονικὴ πάλη μεταξὺ αὐτῶν, ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἀναγκάζον-

ται ὑπὸ τοῦ πλήθους νὰ ὑποχωρήσουν καὶ νὰ ἐγκλεισθοῦν πάλιν εἰς τὸν ναόν.

*
* *

Κατὰ τὴν βιαίαν ταύτην καταδίωξιν Ῥωμαῖος τις στρατιώτης προφθάσας ἔρριψε διὰ τινος παραθύρου ἀνημμένον δαυλὸν ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Οὗτος μετ' ὀλίγον πυρπολεῖται.

Οἱ ἐν τῷ ναῷ ἰδόντες τὰς φλόγας νὰ κατατρόγουν τὸ μέγιστον καὶ ἱερώτατον οἰκοδόμημα, ἑαυτοὺς δὲ πανταχόθεν περικυκλωμένους ἐκβάλλουν ἀγρίας φωνὰς πένθους καὶ ἀπελπισίας.

Ἡ εἰδησις τῆς πυρπολήσεως ἔφθασεν εἰς τὸν Τίτον, καθ' ὃν χρόνον οὗτος ἀνεπαύετο ἐν τῇ σκηνῇ του. Ὁργισθεὶς δὲ διὰ τὸν ἄνευ τῆς διαταγῆς του ἐμπρησμὸν τοῦτον ἐγείρεται ἀμέσως καὶ ἔρχεται δρομαίως εἰς τὸν περίβολον συνοδευόμενος ὑπὸ πλήθους στρατοῦ. Κραυγάζων ἅμα καὶ χειρονομῶν διατάσσει τοὺς στρατιώτας νὰ σβέσουν τὸ πῦρ. Ἀλλὰ αἱ προσερχόμεναι ἐκ τοῦ ναοῦ κραυγαὶ καὶ ὁ θόρυβος καὶ ὁ ἀλαλαγμὸς καὶ ἡ σύγχυσις δὲν ἄφησαν νὰ ἐννοήσουν οἱ εἰς τὸν περίβολον εὐρισκόμενοι τί λέγει ὁ στρατηγός. Οἱ περὶ αὐτὸν ἐπαναλαμβάνουν τὴν διαταγὴν, ἀλλὰ τοῦτο ἐπανεξάγει μόνον τὴν σύγχυσιν.

Εἰς τὸ μέσον τῆς φοβερῆς ἐκείνης βοῆς καὶ συγχύσεως αἱ Ῥωμαῖκαὶ λεγεῶνες ἀγοράητοι πλέον εἰσορμῶσι ἄγριαι διὰ τῶν φλογῶν καὶ τοῦ καπνοῦ ἀλαλάζουσαι. Διασπάζουν τὰ πολύτιμα κειμήλια τοῦ ναοῦ καὶ φονεύουν ἀδιακρίτως.

Ἐξ χιλιάδες ἄοπλοι κατόρθωσαν νὰ καταφύγουν

εἰς μίαν τῶν στοῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβόλου ζητοῦντες ἔλκος. Ἄλλ' οἱ Ῥωμαῖοι ἐνέβαλον εἰς τὴν στοὰν ἐκείνην πῦρ. Ὅλοι ἐκάησαν ζῶντες.

Οἱ ἱερεῖς τοῦ ναοῦ, ἄοπλοι μέχρι τοῦδε καὶ ἄμαχοι, ἀρπάζουν ὅτι τεμάχιον σιδήρου εὐρίσκουν πρόχειρον καὶ μανιωδῶς μαχόμενοι πέριξ τοῦ θυσιαστηρίου ὅλοι νεκροὶ πίπτουν.

Χιλιάδες νεκρῶν καὶ ἡμιθανῶν κατέκειντο ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους. Ἐκεῖ, ὅπου ἠκούοντο ψαλμοὶ ἱεσοί, ἐβόμβουν τώρα γόοι καὶ στεναγμοὶ καὶ κατάραί τῶν ἀποθνησκόντων ἢ ἀλαλαγμοὶ τῶν νικητῶν.

Ἀφοῦ ὁ ναὸς ὁλόκληρος ἀπετεφρώθη, εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν περίλυπος ὁ Τίτος καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δι' ἀλαλαγμοῦ αἰφνιδίου καὶ φοβεροῦ ὑπεδέχθησαν τὸν καταμέλανον ἐκ τῆς ἀσβόλης καὶ τοῦ καπνοῦ στρατηγὸν καὶ ἀνεκήρυξαν αὐτὸν θριαμβευτικῶς αὐτοκράτορα.

Μετὰ ταῦτα οἱ πολιορκηταὶ εἰσώρμησαν εἰς τὴν πόλιν καί, ἀφοῦ διήρπασαν αὐτὴν καὶ ἐφόνευσαν τοὺς κατοίκους, ἔθεσαν πῦρ. Ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νύκτας ἐκαίετο ἡ περίφημος πόλις.

Ὅταν ἐσβέσθῃ τὸ πῦρ, ὁ Τίτος διέταξε καὶ κατεδαφίσθῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ὁλόκληρος ἡ πόλις. Οὕτως ἡ ἀρχαία καὶ ἱερὰ καὶ ἔνδοξος πρωτεύουσα τῆς Ἰουδαίας ἦτο ἀχανὲς ἔκτασις ἐρείπίων καὶ τέφρας, χωρὶς τίποτε νὰ μαρτυρῇ ὅτι ἐκεῖ ἔκειτο μεγαλοπρεπὴς ἄλλοτε ἡ Ἰερουσαλήμ.

Διασκευή

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α' ΚΥΚΛΟΣ

1. Ἡ προσευχή (ποίημα Στ. Μαρτζώκη)	σελ.	5
2. Ἡ λιτανεία (κατὰ Ι. Γκίκαν)	»	6
3. Ὁ Θεὸς (ποίημα τοῦ Π. Σούτσου)	»	13
4. Ὁ Αἰνεῖας καὶ ὁ πατήρ του (Λ. Μελά)	»	14
5. Ὁ Σεπτέμβριος (Γρ. Ξενοπούλου)	»	15
6. Ἡ Πόλις (Ἀλ. Μωραϊτίδου)	»	18
7. Εἰς τὴν Ἑλλάδα (ποίημα Ἀγγ. Βλάχου)	»	23
8. Μπαρόρης, ὁ γενναῖος κύων τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου (Χ. Παπαμάρκου)	»	24
9. Ἱστορία ἐνὸς κόκκου σίτου (Γ. Δροσίνη)	»	30
10. Ψωμί (ποίημα Γ. Δροσίνη)	»	34
11. Τὸ ναυτόπουλον (Ἀρ. Κουρτίδη)	»	34
12. Τὸ ναυτόπουλον (ποίημα Ἡλ. Τανταλίδου)	»	38
13. Ἡ ἀγάπη δύο ἀδελφῶν	»	39
14. Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη (δημῶδες)	»	41
15. Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ Ἀδριανοῦ (Γρ. Ξενοπούλου)	»	42
16. Ἱστορία ἐνὸς χωρίου (Δ. Π. Γρηγοριάδου)	»	46
17. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν (Α. Σακελλαρίου)	»	51
18. Ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσσαβος (δημῶδες)	»	55
19. Ἡ ἡρώϊς τῆς Λήμνου Μαρούλα (κατὰ Κ. Παπαρ- ρηγόπουλον)	»	55
20. Ἡ χρυσὴ καπνοθήκη	»	57
21. Σεβασμὸς πρὸς τὸ γῆρας (κατὰ τὸν Πλοῦταρχον)	»	61
22. Γιατὶ ἀγαπῶ τὸν βιάτταχον (Γρ. Καμπούρογλου)	»	62
23. Ἡ κτίσις τῆς Μασσαλίας (Ἀδ. Ἀδαμαντίου)	»	65
24. Γὰ σωθῆντα χοράσια	»	70

25. Μάνα (ποίημα Γ. Μαρτινέλη)	σελ.	73
26. Οἱ σπογγαλιεῖς τοῦ Λιγαίου (Ἀγγ. Τανάγρα) . . . »		74

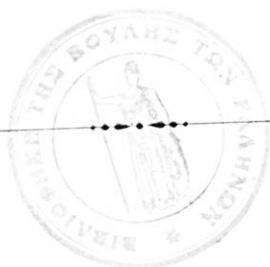
Β' ΚΥΚΛΟΣ

27. Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ὁ ὑπαρχος τοῦ Οὐάλεντος (Κ. Παπαρηγοπούλου)	σελ.	81
28. Εὐτυχισμένη πρωτοχορονιά	»	83
29. Οἱ υἱοὶ τοῦ γεωργοῦ	»	88
30. Ὁ Ἡράκλειος	»	90
31. Ἡ χρησιμότης τῶν πτηνῶν (Α. Στεφανοπούλου) . . . »		94
32. Κλεάνθης ὁ Φρεάντλης (Α. Μελά)	»	100
33. Τὸ λευκὸν στρουθίον	»	102
34. Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας (Α. Μελά)	»	104
35. Ὁ Παπατρέχης (Ἀδ. Κοραῖ)	»	107
36. Ἡ πομπὴ τῶν Παναθηναίων (Χ. Τσουντα) . . . »		112
37. Ὁ ἀγαθοποιὸς γέρον (Χ. Παπαμάρκου) »		117
38. Ἡ μετάνοια τοῦ Θεοδοσίου	»	118
39. Σημαία (Ἐμμ. Λυκούδη)	»	122
40. Ἡ σημαία (ποίημα Ι. Πολέμη)	»	125
41. Ὁ λυσσασμένος (Α. Βικέλα)	»	126
42. Ὁ κοῦκος (Στ. Γροανίτσα)	»	134
43. Ἀστακοὶ (Ἀλ. Μωραϊτίδου)	»	137
44. Ἡ βάπτισις τῆς Ὁλγας (κατὰ Παπαρηγόπουλον) . . »		142

Γ' ΚΥΚΛΟΣ

45. Τὸ Πάσχα τῶν κλεφτῶν (Χρ. Χριστοβασίλη) . . . σελ.	151
46. Ἐπίσκεψις εἰς τὴν Ἑλλάδα	» 155
47. Οἱ χωριανοὶ (ποίημα Γ. Ἀθάνα)	» 158
48. Ἡ ἀνθοπωλὶς (Α. Μελά)	» 159
49. Φιλοστοργία πελαργοῦ	» 161
50. Τὸ Μέγα Σπήλαιον (κατὰ Ι. Πολέμην)	» 164
51. Ὁ ἑσπερινὸς (ποίημα Γ. Δροσίνη)	» 167
52. Τὸ πέταλον (Χ. Παπαμάρκου)	» 168

53.	Ἡ τελευταία λειτουργία ἐν Ἀγία Σοφίᾳ (Σ. Ζαμ- πελίου).	σελ. 169
54.	Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως (δημιῶδες)	» 174
55.	Ὁ ἀνδρεῖος ναύτης (μετάφρασις)	» 175
56.	Μάιος (Γρ. Ξενοπούλου)	» 177
57.	Ἡ ἄνοιξις (ποίημα I. Βηλαρῶ)	» 179
58.	Αἱ μέλισσαι (Γ. Δροσίνη)	» 180
59.	Βαρὺ φορτίον (μετάφρασις)	» 188
60.	Ὁ μικρὸς βοσκὸς	» 189
61.	Τὸ καλύβι (ποίημα Γ. Δροσίνη)	» 193
62.	Ὁ τρυποφράκτης (Στ. Γρανίτσα)	» 194
63.	Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι (Ἀρ. Κουρτίδου)	» 198
64.	Ἡ τελευταία ἡμέρα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων (Α. Κεραμοπούλου)	» 204
65.	Οἱ ἐλλανοδίξαι (ποίημα I. Πολέμη)	» 210
66.	Ὁ στέφανος τῆς νίκης (I. Πολέμη)	» 210
67.	Ἡ Σπαρτιατὶς Χειλῶνις (Α. Μελά)	» 211
68.	Ὁ Ἀλωνόρης (Ἀλ. Μωραϊτίδου)	» 213
69.	Στ' ἁλώνια (ποίημα Γ. Δροσίνη)	» 216
70.	Ἡ ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ	» 217

0020561251
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΦΥΣΙΚΗ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΚΔΟΣΗ 1998

ΕΠΙΜΕΛΕΤΕΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΑΡΚΑΤΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΪΩΑΝΝΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ 1998

Ἀριθ. Πρωτ. 51231, 51232

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20ῇ Αὐγούστου 1934.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Πρὸς
τοὺς κ. κ. Χ. Χρηστοθεσίην, Ν. Παπακωνσταντίνου,
Κ. Λεπτογιώφουλον, συγγραφεῖς

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταυταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1ην πράξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδασκικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **Παιδικὰ Ἀναγνώσματα** βιβλίον σας, διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1934. ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῇτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Τμηματάρχης

Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ

Ἄρθρον 6ον τοῦ Π. Διατάγματος
«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων
διδασκικῶν βιβλίων».

Τὰ διδασκικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακράν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς τιν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15 ο/ο τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνευ βιβλιοσήμευ τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ ἀφὸν ἄρθρον.